

EUROOPA KESKPANK

EUROSÜSTEEM

Aastaaruanne

2014

© Euroopa Keskpank, 2015

Postiaadress: 60640 Frankfurt am Main, Saksamaa

Telefon: +49 69 13440

Veebisait: www.ecb.europa.eu

Kõik õigused on kaitstud. Taasesitus õppe- ja mitteäriilistel eesmärkidel on lubatud, kui viidatakse algallikale. Käesolevas aruandes sisalduvad andmed on esitatud 2015. aasta 27. veebruari seisuga.

Fotod: Andreas Böttcher
Thorsten Jansen

ISSN 1830-2955 (epub)

ISSN 1830-2955 (elektroniline versioon)

ISBN 978-92-899-1781-0 (epub)

ISBN 978-92-899-1779-7 (elektroniline versioon)

DOI 10.2866/062378 (epub)

DOI 10.2866/7285 (elektroniline versioon)

ELi katalooginumber QB-AA-15-001-ET-E (epub)

ELi katalooginumber QB-AA-15-001-ET-N (elektroniline versioon)

Sisukord

Eessõna	7
1. peatükk Euroala majandus, EKP rahapoliitika ja Euroopa finantssektor 2014. aastal	10
1 Euroala majandus: aeglane inflatsioon ja nõrk elavnemine	10
1.1 Üleilmne makromajanduslik keskkond	10
Taustinfo 1 Ukraina konflikt ja selle majanduslik mõju euroalale	11
1.2 Finantsareng	17
1.3 Majandustegevus	20
Taustinfo 2 Euroala pikaajalised kasvuväljavaated	22
1.4 Hindade ja kulude areng	26
Taustinfo 3 Naftahinna mõju euroala inflatsioonile	27
1.5 Rahapakkumise ja laenude areng	31
1.6 Eelarvepoliitika ja struktuurireformid	34
Taustinfo 4 Eelarve ja makromajandusliku juhtimise raamistiku muutused	37
2 Täiendavad rahapoliitilised vahendid seoses EKP baasintressimäära efektiivse alampiiriga	41
2.1 Rahapoliitiline keskkond nõudis EKP-lt otsustavaid meetmeid	41
2.2 Juunist oktoobrini võetud rahapoliitiliste meetmete pakett	43
2.3 EKP refinantseerimisoperatsioonid ja likviidsuse areng	49
2.4 Eurosüsteemi bilansi andmete esitamine	52
3 Olukorra parandamine ja kindlustunde tekitamine Euroopa finantssektoris	53
3.1 Finantsstabiilsuse kaitsmine – EKP põhiülesanne	53
3.2 EKP makrotasandi usaldatavusjärelevalve ülesanne	58
Taustinfo 5 Põhjalik hindamine	60
3.3 EKP tegevus seoses mikrotasandi usaldatavusjärelevalvega	61
3.4 ELi jõupingutused pankade ja riikide eraldamiseks	64

2. peatükk	Muud ülesanded ja tegevused	70
1	Turutaristu ja maksed	70
1.1	Lõimimine ja uuendustegevus jaemaksete valdkonnas	70
1.2	Suure väärtusega euromaksete süsteem: TARGET2	71
1.3	Lõimitud ja ühtlustatud väärtpapieriarveldused: TARGET2-Securities	71
1.4	Eurosüsteemi tagatiste haldamise teenuste pakkumine	72
1.5	Turutaristu ja maksevahendite järelvaatamine	72
2	Finantsteenused teistele institutsioonidele	74
2.1	Laenuhingute haldamine	74
2.2	Eurosüsteemi reservihaldusteenused	74
3	Pangatähed ja mündid	76
3.1	Europangatähtede ja -müntide ringlus	76
3.2	Europangatähtede võltsingud	77
3.3	Europangatähtede teine seeria	78
4	Statistika	79
4.1	Uus ja täiustatud euroala statistika	79
4.2	Muu areng statistika vallas	79
4.3	2014. aasta olulised sammud statistika kättesaadavuses	80
5	Majandusuuringud	81
5.1	EKP teadusuuringute klastrid	81
5.2	Eurosüsteemi/EKPSi teadusuuringute võrgustikud	81
5.3	Konverentsid ja väljaanded	83
6	Õigustegevus ja õiguslikud ülesanded	84
6.1	Ühtse järelvalvemehhanismiga seotud õiguslik areng	84
6.2	EKP osalemine ELi tasandi kohtumenetlustes	85
6.3	EKP arvamused ja EKPga konsulteerimata jätmise juhtumid	86
6.4	Rahaloome ja eesõigustega seotud keeldude järgimine	88
7	Institutsiooniline keskkond	90
7.1	Euroala laienemine	90
7.2	Leedu keskpanka lõimimine eurosüsteemiga	92
8	Suhted rahvusvahelisel ja Euroopa tasandil	94
8.1	Euroopa suhted	94
8.2	Rahvusvahelised suhted	95
9	Avalikud suhted	98

2014. aasta finantsaruanne	101
31. detsembril 2014 lõppenud aasta tegevusaruanne	102
EKP finantsaruanne	118
Sõltumatu audiitori järeldusotsus	155
Selgitus kasumi ja kahjumi jaotamise kohta	157
Eurosüsteemi konsolideeritud bilanss seisuga 31. detsember 2014	158
Lisad	160
1 Institutsiooniline raamistik	160
2 Eurosüsteemi/EKPSi komiteed	168
3 Organisatsiooniline areng ja personalimuutused	170

Riikide lühendid

BE	Belgia	LU	Luksemburg
BG	Bulgaaria	HU	Ungari
CZ	Tšehhi	MT	Malta
DK	Taani	NL	Madalmaad
DE	Saksamaa	AT	Austria
EE	Eesti	PL	Poola
IE	Iirimaa	PT	Portugal
GR	Kreeka	RO	Rumeenia
ES	Hispaania	SI	Sloveenia
FR	Prantsusmaa	SK	Slovakkia
HR	Horvaatia	FI	Soome
IT	Itaalia	SE	Rootsi
CY	Küpros	UK	Ühendkuningriik
LV	Läti	JP	Jaapan
LT	Leedu	US	Ameerika Ühendriigid

Vastavalt ELi praktikale on ELi riigid käesolevas aruandes loetletud omakeelsete riiginimede tähestikulises järjekorras.

Eessõna

2014. aastal oli Euroopa Keskpannga tegevus enneolematult laiahaardeline. Tõden rahuloluga, et EKP, selle juhatus ja töötajad ning eurosüsteemi komiteed on püsinud oma ülesannete kõrgusel ning toetanud EKP nõukogu igati tema mandaadi ja kohustuste täitmisel.

2014. aastal koondusid mitmed varasematel aastatel käivitatud töövaldkonnad terviklikuks lähenemisviisiks, mis nüüd võimaldab kindlustundega prognoosida, et 2014. aastal nõrga ja ebaühtlasena püsinud majanduskasvu elavnemine muutub jõulisemaks ja jätkusuutlikumaks ning inflatsioon jõuab peatselt jälle 2% lähedasele tasemele kooskõlas EKP keskpika eesmärgiga.

Rahapoliitika seisukohalt kujunes 2014. aasta keeruliseks. 2013. aastal alanud tagasihoidlik kasv ei kiirenenud ootuspäraselt. Rahapakkumise kasv jäi samuti vaoshoituks ning laenupakkumine vähenes jätkuvalt, ehkki üha aeglasemas tempos. Euroala nõrga inflatsioonisurve taustal tõi 2014. aasta keskpaigas alanud naftahindade märkimisväärne langus kaasa inflatsiooni edasise tuntava aeglustumise 2014. aasta lõpus.

Selles olukorras tekitas enim muret asjaolu, et inflatsioon püsib aeglasena liiga pika aja jooksul ning mõjutab lõpuks ka pikaajalisi inflatsiooniootusi.

Seetõttu tuli rahapoliitikas jõuliselt tegutseda. Erakorralisi rahapoliitilisi meetmeid tuli võtta valdavalt kahel põhjusel. Esiteks oli rahapoliitika ülekandumine euroalal olnud juba mõnda aega takistatud ja riikide vahel esines suuri erinevusi. Teiseks oli vaid piiratud võimalus kasutada tavapäraseid rahapoliitika instrumente – lühiajalisi nominaalseid intressimäärasid –, sest need olid juba madalaima võimaliku taseme lähedal.

2014. aasta juunis ja septembris alandas EKP nõukogu baasintressimäärad madalaima tasemeni ning kehtestas EKP hoiustamise püsivõimaluse negatiivse intressimäära. Samuti kuulutas EKP välja mitu pikemaajalist sihtotstarbelist refinantseerimisoperatsiooni, et toetada pankade laenuandmist reaalmajandusele.

Septembris teatas EKP nõukogu jätkuvalt halvenevat inflatsiooniväljavaadet silmas pidades kavatsusest hakata ostma varaga tagatud väärtpapereid ja kaetud võlakirju. Seega algatati varaostude kaudu rahapakkumise kasv, mida edaspidi toetas 2015. aasta jaanuaris avalikustatud otsus hakata lisaks ostma avaliku sektori väärtpapereid.

Enneolematutele probleemidele tuli leida tavatud lahendused, ning see puudutas ka suhtlust avalikkusega. Kuna majanduse reaktsioon rahapoliitika impulssidele sõltub eelkõige ootustest, tuli teha suuremaid jõupingutusi, et selgitada

EKP nõukogu arusaama uuest majandusolukorrast ning meetmeid sellega toimetulekuks.

Sellest lähtudes tugevdasime esmalt 2013. aastal sisse seatud eelkommunikatsiooni ning seadsime 2014. aasta aprillis kindlalt paika asjaolud, mille korral EKP nõukogul tuleb (ja lõpuks tuligi) tegutseda. Kogu 2014. aasta vältel võetud meetmed olid selle tegevuskavaga täielikult kooskõlas. Need väljendasid EKP nõukogu üksmeelset kohustust kasutada nii tavapäraseid kui ka mittestandardseid meetmeid, et ohjeldada tõhusalt liiga pikaks kujunenud aeglase inflatsiooniga kaasnevaid riske.

Meie soov parandada pidevalt EKP nõukogu kaalutluste ja tegevuse läbipaistvust tipnes teatega kavatsusest hakata alates EKP nõukogu 2015. aasta esimesest istungist avaldama ülevaateid tema rahapoliitilistest aruteludest.

Rahapoliitika ei toimi siiski eraldiseisvalt ning seda toetas EKP teine tähtis ülesanne 2014. aastal – teha ettevalmistusi ühtse järelevalvemehhanismi käivitamiseks ning alustada selle tegevusega. Selle erakordse saavutuse raames värvati lühikese aja jooksul sadu uusi töötajaid ja viidi läbi pankade varade seni ulatuslikem hindamine.

Euroala 130 suurima panga bilansside põhjalik hindamine, mis vältas terve aasta ja viidi lõpule 2014. aastal, suurendas läbipaistvust ning ajendas paljusid krediidiastutusi võtma (muu hulgas varade müügi ja kapitali kaasamise kaudu) ennetavaid meetmeid oma bilansside tugevdamiseks. See omakorda aitas pangandussüsteemil paremini edastada rahapoliitilisi signaale ning toetada taastumist üldisemalt, täites tõhusamalt oma ülesannet anda laenu reaalmajandusele.

Esimesed tõendid näitavad, et nende samaaegselt rakendatud poliitiliste algatuste koosmõju oli tõhus. Mittefinantsettevõtetele antavate laenude intressimäärad hakkasid 2014. aasta teisel poolel alanema ja olid riikide lõikes ühtlasemad. Näib, et laenude mahu kahanemine on peatunud ja arengus on toimumas pööre. Majanduskasvu ettevaadet ja inflatsiooniootusi on ülespoole korrigeeritud nii välisvaatlejate kui ka EKP ekspertide prognoosides. Paranenud on ka üldine kindlustunne.

Seega ei ole meie tegevus olnud mitte üksnes kooskõlas mandaadiga, vaid ka usaldusväärne, läbipaistev ja tulemuslik. Soovime jätkuvalt suurendada usaldust euro vastu. Euro atraktiivsus sai kinnitust nii 2014. aasta alguses, mil Lätist sai euroala kaheksateistkümnnes riik, kui ka sama aasta lõpus, mil tehti viimaseid ettevalmistusi üheksateistkümnenda riigi – Leedu – ühinemiseks 1. jaanuaril 2015. Pärast Leedu liitumist hõlmab euroala juba 338 miljonit inimest.

Siinkohal väärib äramärkimist veel üks oluline projekt, mis 2014. aastal edukalt lõpule jõudis – Frankfurdi panoraami värskema lisandusena valmis EKP uus peakorter. Ehituskraanad eemaldati, lõpetati siseviimistlus, ning EKP töötajad, kelle kontorid asuvad uues kompleksis, kolisid Maini jõe kaldal paiknevasse hoonetesse.

Käesolevas aruandes käsitletakse kõiki nimetatud teemasid üksikasjalikult, esitatakse kokkuvõtte 2014. aastal tehtust ja analüüsitakse makromajanduslikke suundumusi. Varasemate aastatega võrreldes on aruande sisu muudetud kompaktsemaks, et anda lugejale parim ülevaade. Uuel aastal seisame taas silmitsi uute ülesannetega, kuid kõigi EKP töötajate nimel võin kinnitada, et täidame jätkuvalt ja pühendunult kohustust kaitsta hinnastabiilsust euroalal.

Frankfurt Maini ääres, aprill 2015

Mario Draghi
President

1. peatükk

Euroala majandus, EKP rahapoliitika ja Euroopa finantssektor 2014. aastal

1 Euroala majandus: aeglane inflatsioon ja nõrk elavnemine

1.1 Üleilmne makromajanduslik keskkond

2014. aastal avaldasid euroala majandusele eriti märkimisväärset mõju maailmamajanduse kolm põhiarengusuunda: ebaühtlane kasv maailma eri piirkondades ning jätkuvalt loid maailmakaubandus, nafta ja muu toorme hinnalangus ning nõrgem euro vahetuskurss.

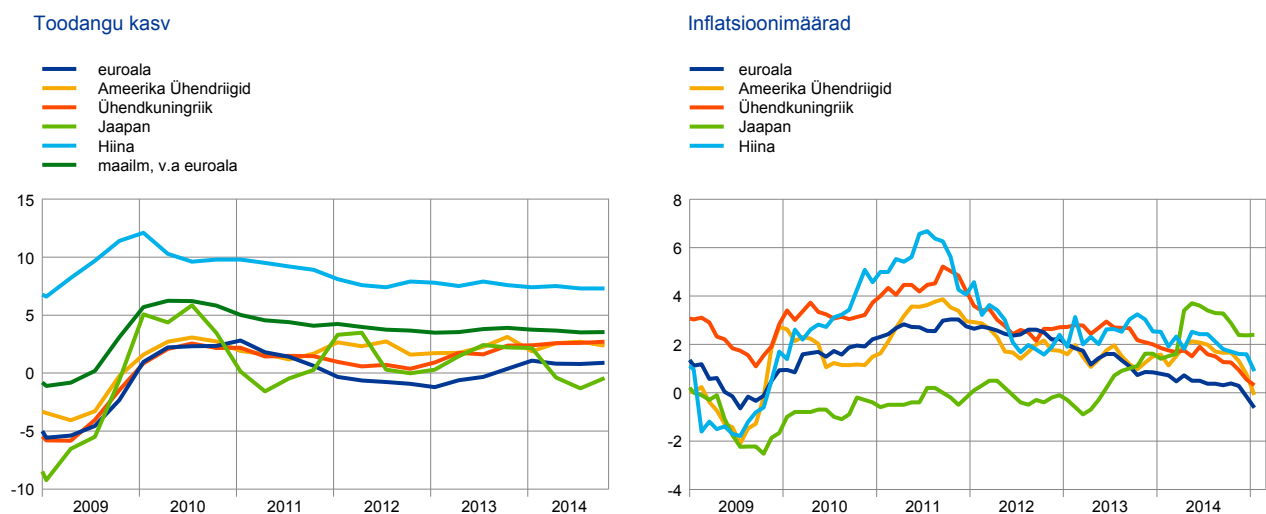
Maailmamajanduse elavnemine püsis järkjärguline ja ebaühtlane

Maailmamajandus kasvas 2014. aastal mõõdukalt ning erinevused piirkondade vahel ja sees suurenesid. Esimesel poolaastal täheldatud nõrkus tulenes suurel määral ajutistest ja ühekordsetest teguritest, nagu tavalult külm talv USAs ning rasketööstustehaste sulgemine Hiinas keskkonnaga seotud põhjustel. Aasta edenedes tugevnes üleilmne majandusaktiivsus samm-sammult, luues võimalusi soodsamateks, ehkki tagasihoidlikeks välisnõudluse tingimusteks euroalal (vt joonis 1).

Joonis 1

Valitud riikide majandusarengu põhisuunad

(aastamuutus protsentides; kvartaliandmed; kuuandmed)

Allikad: Eurostat ja riikide andmed.

Märkused. SKP näitajad on sesoonselt kohandatud. Euroala ja Ühendkuningriigi ÜTHI; USA, Hiina ja Jaapani THI.

Piirkondadevahelise kasvudünaamika nihe, mis algas juba 2013. aasta lõpus, jätkus 2014. aastal. Kasvutempo kiirenes enamikus suuremates arenenud majandusega riikides ja rauges arenevates riikides. Arenenud majandusega riigid lõikasid aina enam kasu finantsvõimenduse vähendamise raugemisest erasektoris, tööturu olukorra paranemisest, kindlustunde suurenemisest ja toetavast poliitikast. Mitmes arenevas riigis püsisid seevastu struktuursed takistused ja rangemad rahastamistingimused, mis pärssisid nende kasvuväljavaadet. Geopoliitilised riskid, mis olid enamjaolt seotud Ukraina ja Venemaa vahelise konfliktiga ning peamistes naftat tootvates riikides esinenud pingetega, püsisid terve aasta vältel. Nende otsene mõju üleilmsele aktiivsusele jäi siiski üsna piiratuks (vt ka taustinfo 1).

Taustinfo 1

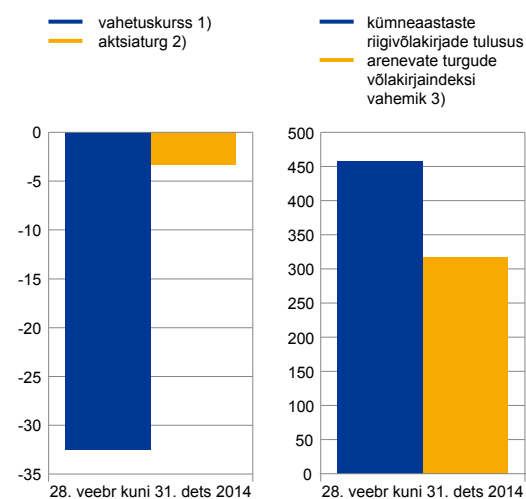
Ukraina konflikt ja selle majanduslik mõju euroalale

Ida-Ukraina konflikti süvenedes 2014. aastal muutusid Venemaale kehtestatud sanktsioonid üha karmimaks. Enim väärib märkimist see, et EL kehtestas tihedas koostöös USA ja teiste OECD riikidega augustis Venemaa pankadele ja ettevõtetele finantsturule juurdepääsu piirangud. Neid meetmeid laiendati septembris, et hõlmata suuremat hulka äriühinguid ja finantsinstrumente. Lisaks keelati kaitsetehnika müük ning arktiliste ja süvamere naftauuringute ja kildaõli projektide jaoks vajaliku tehnoloogia eksport. Kättemaksuks keelustas Venemaa augustis toiduainete importimise EList, USAst, Austraaliast, Kanadast ja Norrast.

Joonis A

Finantsturu areng Venemaal

(muutus protsentides; erinevus baaspunktides)

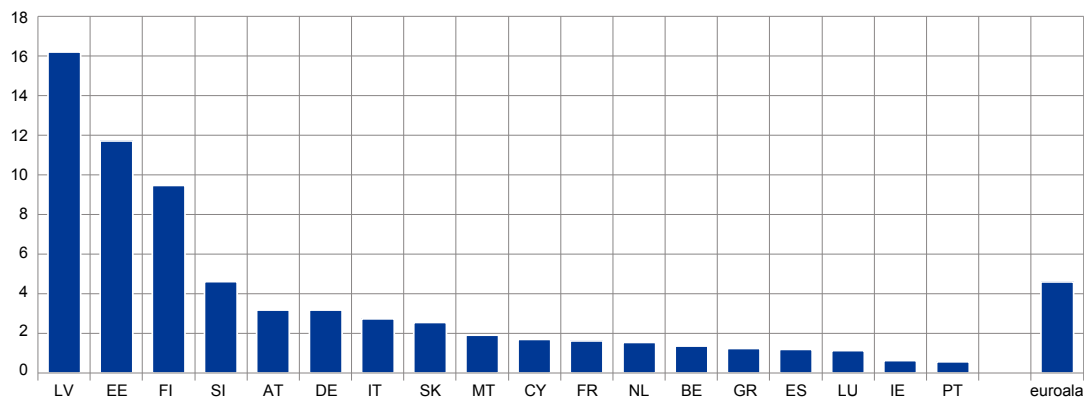
Allikad: JPMorgan, Venemaa keskpank, MICEX ja Haver Analytics.
 1) Vene rubla vahetuskurss Venemaa keskpanga 55% USD / 45% EUR valuutakorvi suhtes.
 2) Aktsiaturu indeks rublades.
 3) JPMorgani arenevate turgude võlakirjaindeksi (EMBI) erinevus USA dollarites nomineeritud Venemaa riigivõlakirjade tulususest.

Koos kriisist põhjustatud suure ebakindlusega ja energiahindade langusega on sanktsioonid pannud Venemaa majandusele raske koorma. Laialdase struktuurse jäikuse tõttu juba pikka aega suhteliselt nõrga kasvu käes kannatanud majandusaktiivsusele avaldasid negatiivset mõju ka Ukraina sündmuste kõrvalmõjud ning seda peamiselt kahe omavahel seotud kanali kaudu. Esiteks on järsult kasvanud Venemaa pankade, ettevõtete ja valitsuse rahastamiskulud (vt joonis A), pärssides nende rahastamisvõimalusi ja seega investeeringuid. Teiseks on süvenenud inflatsioonisurve, mis on osaliselt tingitud rubla järsust odavnemisest, aga kajastab ka negatiivset mõju, mida Venemaa kehtestatud põllumajandustoodete impordikeeld avaldab toiduainete siseturuhindadele. See on kahandanud reaalset tulu ning sundinud Venemaa keskpanka välisvaluutaturule sekkumiste ja intressimäära tõstmise kaudu likviidsustingimusi karmistama, millel on halb mõju eratarbimisele ja investeeringutele. Kokkuvõttes põhjustasid need tegurid 2014. aastal Venemaa majanduse soikumise.

Joonis B

Euroala kaubaeksport Venemaale

(protsendina kaupade kogueksportidist)

Allikas: IMF ja EKP arvutused.

Märkused. Andmed 2013. aasta seisuga. Euroala näitajatest on välja jäetud euroalasisene kaubaeksport.

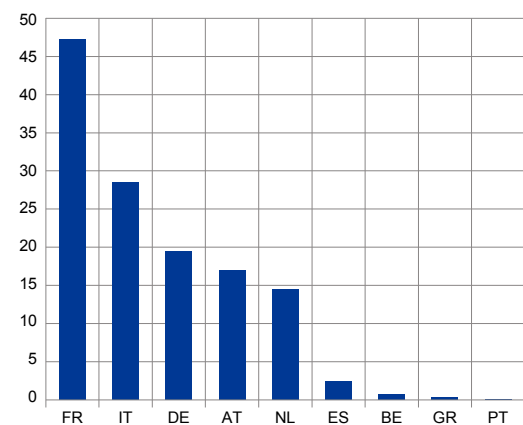
Euroala puhul tundub, et kriisi mõju kasvule ja inflatsioonile on olnud 2014. aastal suhteliselt tagasihoidlik, hoolimata märkimisväärtetest kaubandussidemetest Venemaaga. Ilma euroalasisese kaubanduseta oli Venemaa osakaal euroala kaupade ekspordis ligi 5%, ehkki see erineb riigiti (vt joonis B). Euroala ekspordib Venemaale peamiselt investeerimis- ja tarbekaupu ning impordib Venemaalt eelkõige naftat ja gaasi. 2014. aastal kahanes eksport Venemaale enamiku euroala riikide jaoks märgatavalt. On siiski keeruline eristada selgelt Ukraina konflikti, seonduvate sanktsioonide ja Venemaa kehtestatud toidukaupade embargo võimalikke mõjusid nõudluse puudumisest, mis tuleneb Venemaa majanduse üldisest nõrgast seisust. Samamoodi halvenesid pärast 2014. aasta märtsi mõnes euroala riigis tarbijate ja ettevõtete kindlustunde näitajad, ent selliseid muutuseid on keeruline seostada üksnes Ukraina sündmustega, sest rolli

võivad olla mänginud ka muud kohalikud või üleilmsed tegurid. Lisaks näis, et konflikti järelmõjud euroala hindadele olid 2014. aastal väikesed.

Joonis C

Euroala pankade nõuded Venemaa vastu

(mild USD)

Allikas: BIS.

Märkused. Andmed 2014. aasta kolmanda kvartali seisuga (Austria puhul 2012. aasta kolmanda kvartali seisuga). Kõik euroala riigid ei anna oma pankade piiriüleste nõuetest BISile teada.

Nii nagu mõjud kaubandusele on olnud tagasihoidlikud, on Ukraina konflikt avaldanud ka euroala pankadele piiratud finantsmõju. Siiski on mõne euroala riigi pankadel Venemaale ulatuslikud nõuded. Absoluutarvestuses ulatusid Prantsusmaal peakontorit omavate pankade piiriülesed nõuded Venemaa vastu 2014. aasta kolmandas kvartalis 47 miljardi USA dollarini. Sellele järgnesid Itaalias (29 miljardit USA dollarit), Saksamaal (19 miljardit USA dollarit), Austrias (17 miljardit USA dollarit) ja Madalmaades (14 miljardit USA dollarit) asuvad institutsioonid (vt joonis C). Samas ei avalda need

positsioonid arvatavasti euroalale tervikuna süsteemset mõju. Küll aga võib Venemaa sündmuste võimalik ülekandumine mõjutada erineval määral euroala üksikuid riike ja panganduskontserne.

Finantsturu volatiilsus ja üldine riskikartlikkus püsisid suurema osa aastast vähesed. Siiski oli finantsturul 2014. aasta alguses ja oktoobris kaks lühiajalist häiret, kui tekkisid kartused üleilmse elavnemise vastupidavuse ja tempo pärast. Lisaks süvendas see, et USA Föderaalreservi Süsteemi rahapoliitika komitee kärpis oma varaoste, veelgi üleilmse likviidsuse järkjärgulist vähenemist alates 2014. aasta jaanuarist, suurendades täiendavalt finantsturu volatiilsust aasta alguses. Finantsturu pinged mõjutasid peamiselt neid arenevaid riike, kus esines märkimisväärne sise- ja välismajanduse tasakaalustamatus, kuid kandusid üksnes väga piiratud ulatuses üle euroala ja maailma majandusele.

Maailmakaubandus püsis 2014. aastal üldiselt nõrk. Pärast esimese poolaasta mitme kuu jooksul täheldatud kehvi tulemusi paranesid lühiajalised kaubandusnäitajad aasta teisel poolel jõudsalt, ehkki nende algtaase oli väga madal. Kokkuvõttes kasvas maailmas kaupade impordi maht 2014. aastal aasta arvestuses 3,5% võrreldes 2,6%ga 2013. aastal (Madalmaade majanduspoliitika analüüsi büroo CPB andmetel). Nagu maailma majandusaktiivsuse puhul, liikusid üleilmse kaubanduse nõrkuse allikad sammhaaval arenenud majandusega riikidest arenevatesse riikidesse. Maailmakaubanduse hillitsetud reaktsiooni järkjärgulisele üleilmsele taastumisele võib osaliselt seostada struktuursete teguritega, nagu laienevate üleilmsete väärtusahelate vähenev tugi. Lisaks kasvas investeerimine, mis on üldiselt väga kaubandusintensiivne nõudluse komponent, mitmes suuremas riigis tavatult aeglaselt.

Naftahinna langus avaldas üleilmsele inflatsioonile langussurvet

2014. aasta aeglase üleilmse inflatsiooni tingis eelkõige toormehindade, täpsemalt energia- ja palju väiksemal määral toiduainehindade langus. Üleilmse inflatsiooni püsivale kiirenemisele kuni juunini järgnes selle järkjärguline aeglustumine enamikus

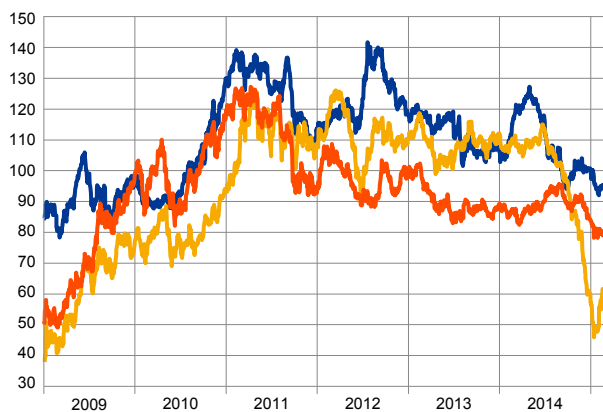
arenenud ja arenevates riikides, mis kajastas suures osas rahvusvaheliste naftahindade järsku langust aasta teisel poolel. OECD riikides tõusis 2014. aastal keskmine tarbijahindade koguinflatsioon 1,7%ni võrreldes 2013. aasta 1,6%ga, kusjuures keskmine OECD tarbijahindade inflatsioon (v.a toidukaubad ja energia) kiirenes 1,6%lt 1,8%ni.

2014. aasta jooksul alanes naftahind USA dollarites arvestatuna 49% ja eurodes arvestatuna 41%, sest oli alates juuni lõpust pidevas languses. Pärast suhtelist stabiilsust 2014. aasta esimesel poolel, kui Brenti toornafta hind oli ligikaudu 110 USA dollarit barreli eest, langes see aasta lõpuks alla 60 USA dollari barreli kohta (vt joonis 2). Jõuline naftapakkumine ja eeldatust väiksem naftanõudlus selgitasid naftahinna järsku langust aasta teisel poolel. Pakkumise poolel suurenes OPECi toodangumaht, sest geopoliitiliste pingete all kannatavate riikide, näiteks Liibüa ja Iraagi

Joonis 2 Toormehinnad

(päevaandmed)

— toiduained ja troopilised joogid (USD; indeks: 2010 = 100)
— Brenti toornafta (USA dollarit barreli kohta)
— mitteraudmetall (USD; indeks: 2010 = 100)

Allikad: Bloomberg ja HWWA.

naftatoodang oli üllatavalt suur, täiendades OPECi-väliste riikide jõudsat pakkumise kasvu, mille tingis tavatu naftatoodang Põhja-Ameerikas (põlevkivi ja õliliiiv). Lisaks otsustas OPEC novembri lõpus jätta selles valguses oma tootmisesmärgi muutmata. Samal ajal oli naftanõudlus nõrk, kajastades tagasihoidlikku üleilmset kasvu.

Muu toorme (v.a energia) hinnad USA dollarites langesid aasta algusega võrreldes ligikaudu 12%. Toiduainehindadele avaldas mõju eelkõige teraviljahindade areng. Pärast järsku tõusu veebruari ja mai vahelisel ajal langesid teraviljahinnad kiiresti tingituna rekordilisest üleilmsest saagist (eriti USAs ja Euroopas). Ukraina konfliktiga seotud kartustest hoolimata ei olnud ka Musta mere piirkonna teraviljatootmises suuremaid häireid. Metallihinnad kokkuvõttes alanesisid, sest rauamaagi hinna jõuline langus ületas pakkumise vähenemisest tingitud alumiiniumi-, nikli- ja tsingihinna tõusu.

Peale madalamate rahvusvaheliste energia- ja toiduainehindade on inflatsioonisurvet ohjeldanud suhteliselt tagasihoidlik üleilmne elavnemine. 2014. aastal iseloomustas majanduskasvu üleilmse kasutamata tootmisvõimsuse ja tööturu loiduse väga aeglane taandumine. Riigi tasandil mõjutasid tarbijahindade inflatsiooni ka muud tegurid, sealhulgas vahetuskursi muutused. Näiteks USA dollari ja Inglise naela kallinemine suurendas langusmõju, mida rahvusvahelised toormehinnad avaldavad inflatsioonile USAs ja Ühendkuningriigis.

Ebaühtlane kasvutempo suuremates riikides

USAs majandusaktiivsus 2014. aastal suurenes ja SKP reaalkasv oli keskmiselt 2,4% ehk 0,2 protsendipunkti suurem kui eelneval aastal. Aasta alguses olid ootused olnud suuremad: 2014. aasta jaanuaris oli Consensus Economicsi prognoos SKP keskmise aastakasvu kohta 2,8%. Üks lõplikku kasvunäitajat mõjutanud teguritest oli kehv ilm aastavahetusel, mis tingis majandusaktiivsuse olulise vähenemise 2014. aasta esimeses kvartalis. Ülejäänud aasta jooksul oli majanduskasv suhteliselt tugev ja seda toetas riigisisene lõppnõudlus, mis lasi oletada, et taastumine muutus kestlikumaks. See areng oli kooskõlas järk-järgult paranevate majanduse põhialustega, mida soosisid toetav rahapoliitiline kurss, soodsad finantsturutingimused, aktsia- ja eluasemehindade tõusust tulenev positiivne jõukusefekt ning eluaseme- ja tööturu olukorra paranemine.

Üldiselt püsis inflatsioon 2014. aastal suhteliselt aeglane. See tulenes peamiselt majanduses esinevast kasutamata tootmisvõimsusest ja energiahindade järsust langusest ning USA dollari nominaalse efektiivse vahetuskursi kallinemisest aasta teisel poolel. 2014. aastal oli aastane THI-inflatsioon keskmiselt 1,6% (2013. aastal 1,5%). Ilma energia- ja toiduainehindadeta arvestatav inflatsioon oli 2014. aastal 1,7% (2013. aastal 1,8%).

Rahapoliitiline kurss püsis 2014. aastal toetav. Järk-järgult paranevate majandusväljavaadete taustal vähendas USA Föderaalreservi Süsteemi rahapoliitika komitee aasta jooksul oma varaoste ning lõpetas need oktoobris. Lisaks hoidis rahapoliitika komitee kogu 2014. aasta jooksul baasintressimäära muutumatult

vahemikus 0–0,25%. Kõnnisepõhist eelkommunikatsiooni, mis tugineb töötuse määrale ja inflatsiooniväljavaatele ja mida USA Föderaalreservi Süsteemi rahapoliitika komitee on alates 2012. aasta detsembrist kasutanud, muudeti 2014. aasta märtsis, kui tegelik töötuse määr jõudis 6,5% kõnniseni. Rahapoliitika komitee läks eelkommunikatsiooni koostamisel üle kvalitatiivsele lähenemisele, võttes arvesse suurt hulka näitajaid, et määrata kindlaks, kui kauaks jätta oma baasintressimäär sihtvahemikku. Eelarvepoliitika puhul väärrib märkimist asjaolu, et föderaalne eelarvepuudujääk alanes 2014. eelarveaastal 2,8%ni, mis oli madalam kui 2013. eelarveaasta 4,1% ning ühtlasi madalaim tase alates 2007. aastast.

Jaapani majandusaktiivsus aeglustus märgatavalt suuremal osal 2014. aastast. Koguinflatsioon kiirenes 2014. aastal pärast tarbimismaksu tõusu. Samas püsis hinnasurve vähene ning tarbijahindade inflatsioon (ilma tarbimismaksu tõusuta) oli Jaapani keskpanga 2% inflatsioonieesmärgist tunduvalt allpool. Jaapani keskpank laiendas oma kvantitatiivse ja kvalitatiivse lõdvendamise programmi, kiirendades rahabaasi aastast kasvutempot ligikaudu 80 triljoni Jaapani jeeni (varem 60–70 triljonit Jaapani jeeni) ning muutes selle tähtsajaks pärast hindadele avaldunud langussurvet ja nõrka kasvu.

Ühendkuningriigis püsis majandusaktiivsuse kasvutempo 2014. aastal kiire. Makromajandusliku ebakindluse vähenemine ja suhteliselt leebed laenuitingimused toetasid sisenõudlust ning eritarbimist ja eluasemeinvesteeringuid, tuues esialgsete hinnangute kohaselt kaasa SKP kasvu kiirenemise 2013. aasta 1,7%lt 2014. aasta 2,6%ni. Jõulisema kasvuga kaasnes tööturu tugevnemine. Tööpuudus langes 2014. aasta lõpus 5,7%ni võrreldes üle 7% ulatunud tasemega aasta varem. Hoolimata SKP kasvu elavnemisest ületas valitsemissektori laenuvõtmine 2014.–2015. eelarveaasta esimesel poolel suuremalt jaolt tulu nõrga kasvu tõttu esialgseid eelarveprognoose ning valitsemissektori eelarve puudujääk oli üle 5% SKPst.

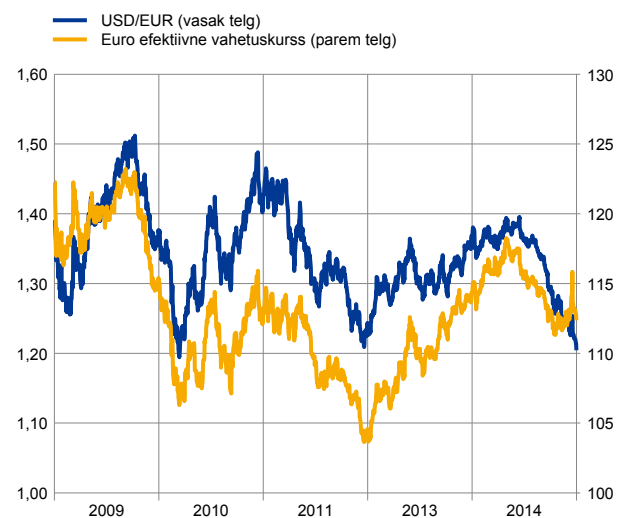
Inflatsioon langes alla Inglise keskpanga 2% sihttasest. 2014. aastal oli inflatsioon keskmiselt 1,5%, mis oli peamiselt tingitud mõõdukast palgakasvust ning esimesel poolaastal toimunud naelsterlingi kallinemise viitajaga mõjust. Inglise keskpanga rahapoliitika komitee hoidis kogu aasta jooksul toetavat rahapoliitilist kurssi, säilitades baasintressimäära 0,5% juures ja jättes varaostukava mahuks 375 miljardit Inglise naela.

Hiinas jätkus SKP reaalkasvu vähenemine tingituna investeeringute, eriti eluasemeinvesteeringute aeglasemast kasvust. Eksport oli tänu väliskeskkonna taastumisele suhteliselt tugev. Impordikasv püsis seevastu jõuetu, kuna investeeringud vähenesid ja naftahind oli madalam. See tõi kaasa jooksevkonto ülejäägi vähese suurenemise 2,1%ni SKPst. Ametiasutused alustasid suure hulga struktuurireformide rakendamist, tehes muu hulgas edusamme ka kapitalikonto avamisel ja intressimäära vabastamisel. Laenumaht kasvas jätkuvalt jõudsalt, kuid majanduse nõrgenedes ilmnis aina rohkem finantspingete märke. Inflatsioonisurve püsis vähene tänu madalatele toormehindadele, aga ka ehitusega seotud tööstusharude jätkuvalle ümberstruktureerimisele. Eelkõige jäi tootjahindade inflatsioon veel ühe aasta jooksul negatiivseks. Hiina jüaani kallinemine aeglustus 2014. aastal märkimisväärselt.

Joonis 3

Euro vahetuskurs

(päevaandmed)

Allikas: EKP.

Märkus. Nominaalne efektiivne vahetuskurs 39 suurema kaubanduspartneri suhtes.

Euro nõrgenes

2014. aastal euro nominaalne efektiivne vahetuskurs nõrgenes. Euro vahetuskursi muutused 2014. aastal kajastasid suures osas erinevaid tsüklilisi positsioone ning rahapoliitilisi kursside suuremates riikides. 2014. aasta mai alguses ulatus euro nii nominaalse efektiivse vahetuskursi mõistes kui ka USA dollari suhtes samasugusele tasemele nagu 2010.–2011. aastal, olles 2012. aasta juulist saadik püsivalt kallinenud (vt joonis 3). Alates 2014. aasta juunist odavnes euro eelkõige USA dollari suhtes, arvestades majanduskasvu ja inflatsiooni jätkuva languse väljavaadet euroalal, samal ajal kui EKP teatas täiendavatest rahapoliitilistest meetmetest. Aasta kahel viimasel kuul euro efektiivse vahetuskursi odavnemine osaliselt pöördus Jaapani jeeni ja Vene rubla märgatava nõrkuse tõttu.

Euro nominaalne efektiivne vahetuskurs

(mõõdetuna 39 peamise kaubanduspartneri suhtes)

alanes aasta arvestuses 3,4%. Kahepoolselt nõrgenes euro enim USA dollari suhtes (–12,6%), sest USA Föderaalreservi Süsteem jätkas varaostude kärpimist ja peatas need lõpuks oma kvantitatiivse lõdvendamise programmi raames, kuna siseturu kasv oli stabiilne ja tööturutingimused paranesid. Sellega kooskõlas nõrgenes euro USA dollariga seotud vääringute, sealhulgas Hiina jüaani suhtes (–10,2%). Euro odavnes ka naelsterlingi suhtes (–6,8%). Seevastu Jaapani jeeni suhtes euro kallines veidi (+0,4%). Kallinemine toimus peamiselt pärast seda, kui Jaapani keskpang teatas, et ta laiendab oma steriliseerimata riigivõlakirjade oste ja kasutab täiendavaid mittestandardseid rahapoliitilisi meetmeid, et saavutada oma keskpikk inflatsioonieesmärk. Lisaks kallines euro tugevalt Vene rubla suhtes (+60%), eriti pärast seda, kui Venemaa keskpang võttis novembris ametlikult kasutusele ujuva vahetuskursi režiimi, sest geopoliitilised pinged püsisid ja energiahind langes.

Nende Euroopa vääringute seas, mis on euroga tihedalt seotud, on Taani kroon praegu ainus vääring Euroopa vahetuskursimehhanismis ERM2, kuna Läti ja Leedu ühinesid euroalaga vastavalt 1. jaanuaril 2014 ja 1. jaanuaril 2015.¹ Bulgaaria leev jäi euroga seotuks ning Šveitsi frangiga kaubeldi jätkuvalt kitsas vahemikus, mis oli selle ametliku ülempiiri (1,20 franki euro kohta) lähedal, kuni Šveitsi keskpang otsustas 15. jaanuaril 2015 loobuda oma valuutakursi ülempiirist euro suhtes. Lisaks tugevnes euro nende ELi liikmesriikide vääringute suhtes, kus kasutatakse ujuva vahetuskursi režiimi. Eelkõige kallines euro Ungari forint (+7,0%), Rootsi krooni (+5,9%) ja Poola zloti (+2,8%) suhtes ning püsis laias laastus stabiilne Tšehhi krooni (+1,1%), Horvaatia kuna (+0,4%) ja Rumeenia leu (+0,3%) suhtes.

¹ Taani krooni vahetuskurs oli 2014. aasta lõpus veidi üle sihttaseme 7,460 Taani krooni euro kohta, sellal kui Leedu liti kurss oli enne riigis euro kasutuselevõttu fikseeritud.

1.2 Finantsareng

2014. aastal tõusid esile järgmised euroala finantsdünaamika põhisuundumused: rahaturgude olukorra edasine normaliseerumine, riigivõlakirjade tulususe ja euroalasiseste riigivõlakirjade tulususevahe järsk langus enamikus riikides, mittefinantsettevõtete välisrahastamise kulu stabiliseerumine ning kodumajapidamiste finantstingimuste paranemine.

Euroala rahaturu tingimused jätkasid normaliseerumist

Euroala rahaturul jätkus 2014. aastal kauplemissuutõus, ehkki riigiti püsis teatav killustatus. EKP nõukogu otsused alandada peamine refinantseerimismäär

peaaegu nullini ning muuta hoiustamise püsivõimaluse intressimäär negatiivseks (vt punkt 2.1) tähendas seda, et lühiajalised rahaturu intressimäärad muutusid negatiivseks. Näiteks 2014. aasta detsembris olid üleööintressimäära vahetustehingute määrad kuni kolmeaastaste tähtaegade puhul negatiivsed ning pikemate tähtaegade puhul oli tulukõver laugem.

2014. aasta esimesel poolel iseloomustas lühiajalisi rahaturu intressimäärasid pisut suurem volatiilsus, mis ei põhjendanud siiski ei pikemaajaliste rahaturu intressimäärade taseme tõusu ega volatiilsuse kasvu. Mais oli lühiajaliste intressimäärade puhul täheldatud volatiilsus seotud eelkõige ülemäärase likviidsuse kõikumistega, sest vastaspoolel muutsid oma reaktsiooni eurosüsteemi operatsioonidele, arvestades kolmeaastase tähtajaga pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide suuri tagasimakseid ja autonoomsete tegurite suurt kõikuvust (vt joonis 4).

Ehkki hoiustamise püsivõimaluse negatiivse intressimäära kehtestamine 2014. aasta juunis

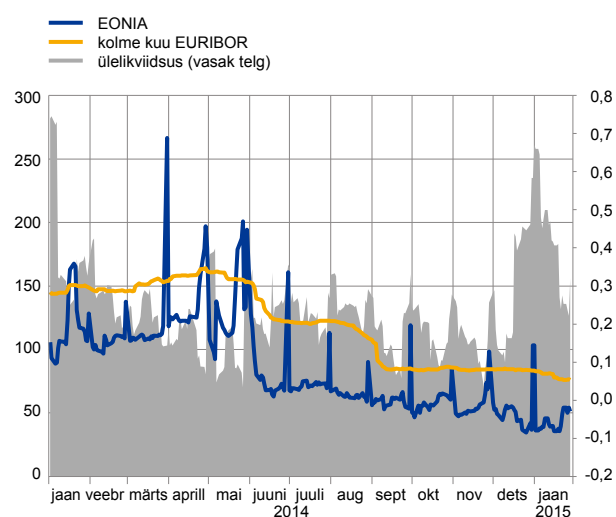
kajastus täielikult üleöoturu intressimäärades, ei kandunud sellele järgnenud kärbe veel 10 baaspunkti võrra $-0,20\%$ ni täielikult edasi. Kokkuvõttes jäid üleöoturu intressimäärad pärast septembri kärbet vaid veidi negatiivseks ning püsisid seega märkimisväärselt kõrgemal tasemel kui hoiustamise püsivõimaluse intressimäär isegi siis, kui võtta arvesse ülelikviidsuse tagasihoidlikku taset.

Mõju viitajaga avaldumist võiks selgitada mitme teguriga. Nagu oodatud, ei soovinud esiteks mitmed pangad hoiustamise püsivõimaluse negatiivset intressimäära oma hoiustebaasi osade suhtes rakendada. Teiseks kasutasid pangad enda varade korral üldisi negatiivsest intressimäärast hoidumise strateegiaid, näiteks püüdsid pikemaajaliste tähtaegade puhul aktiivsemalt tulusust tagada. Kolmandaks tingisid mitu muud häiret mõju viitajaga avaldumise teatavates turu valdkondades.

Joonis 4

Lühiajalised rahaturu intressimäärad ja ülelikviidsus

(mld EUR; protsenti aastas)

Allikad: EKP ja Bloomberg.

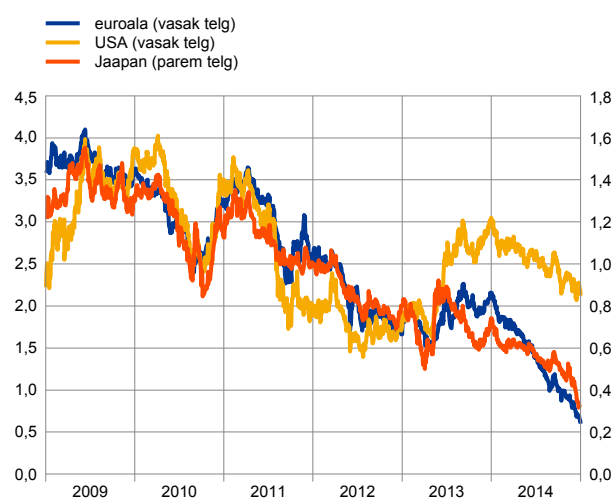
Hoolimata hilinenud ülekandumisest väga lühiajaliste rahaturu intressimäärade puhul põhjustasid negatiivsed intressimäärad rahastamiskulude edasise languse mööda kõverat, sest investorid hakkasid eelistama pikemaid tähtaegu.

Riigivõlakirjade tulusus langes märkimisväärselt

Joonis 5

Pikaajaliste riigivõlakirjade tulusus

(protsenti aastas; päevased andmed)

Allikad: EuroMTS, EKP, Bloomberg ja Thomson Reuters.

Märkused. Pikaajaliste riigivõlakirjade tulusus viitab kümneaastastele võlakirjadele või neile lähima tähtajaga võlakirjadele. Euroala riigivõlakirjade tulusus põhineb EKP andmetel AAA-reitinguga riigivõlakirjade kohta, mis hõlmavad Austria, Soome, Saksamaa ja Madalmaade võlakirju.

Enamiku euroala riigivõlakirjade tulusus langes märkimisväärselt ja jõudis uue ajalooliselt madala tasemeni. 2014. aastal tegid euroala AAA-reitinguga riigivõlakirjade pikaajalised tulusused läbi suure languse (vt joonis 5). See tulenes investorite kasvavast murest makromajandusliku väljavaate, aeglase inflatsiooni tõenäosuse ning EKP eelkommunikatsiooni ja muude rahapoliitiliste otsuste pärast. Lisaks tingisid tootlussoovi väga madalad rahaturumäärad. Kuna USA Föderaalreservi Süsteem hakkas oma kvantitatiivse lõdvendamise programmi järk-järgult taandama, laienes USA ja euroala pikaajaliste võlakirjade tootluste vahe enim pärast 2004. aastat.

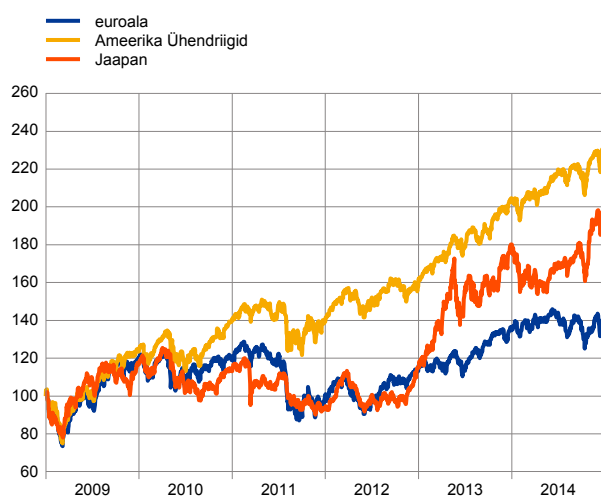
Euroalasiseste riigivõlakirjade vahed ahenesid enamikus riikides veelgi, eelkõige neis, kus makromajanduse ja eelarvepoliitika aluspõhimõtete paranemine oli kõige märgatavam. Ka krediidiriski marginaalid kitsenesid ettevõtete võlakirjade turul, hoolimata mõnest volatiilsuse ilmingust, mis oli tingitud geopoliitilistest pingetest ja väärtuse hindamise probleemidest.

Inflatsiooniootuste finantsturunäitajad alanesid 2014. aastal, eriti lühikeste kuni keskmiste tähtaegade puhul. Ka pikemaajalised inflatsiooniootused langesid aasta lõpus alla 2%.

Joonis 6

Suuremate aktsiaturgude indeksid

(indeks: 1. jaanuar 2009 = 100; päevased andmed)

Allikas: Thomson Reuters.

Märkus. Euroala puhul on kasutatud Dow Jonesi EURO STOXX üldindeksit, USA puhul Standard & Poor's 500 indeksit ning Jaapani puhul Nikkei 225 indeksit.

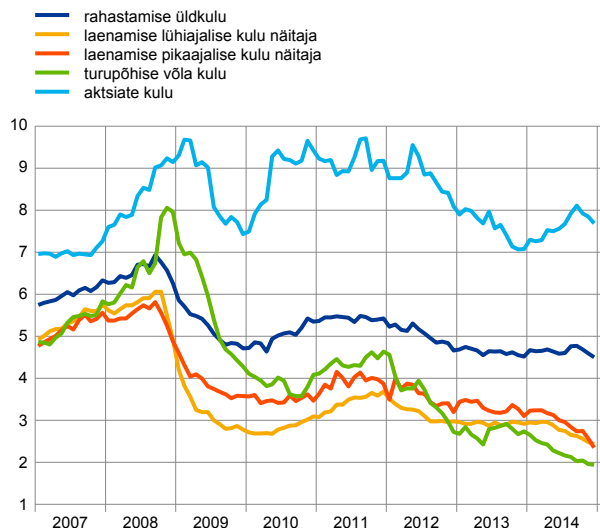
Euroala aktsiaturgude tulemused olid erinevad

Euroala aktsiaturud tõusid 2014. aasta esimesel poolel stabiilselt, ent seejärel muutusid tulemused ebaühtlasemaks, mis vastandus arengule USAs ja Jaapanis (vt joonis 6). Aasta teisel poolel mõjutasid aktsiaturge süvenevad geopoliitilised pinged ja mure üleilmse kasvuväljavaate pärast. Euroala aktsiate langussurve oli suurem kui teistel peamistel turgudel, kajastades euroala oodatust nõrgemaid majandustulemusi ja asjaolu, et geopoliitilised pinged

Joonis 7

Euroala mittefinantsettevõtete välisrahastamise nominaalne kogukulu

(protsenti aastas; kolme kuu libisevad keskmised)

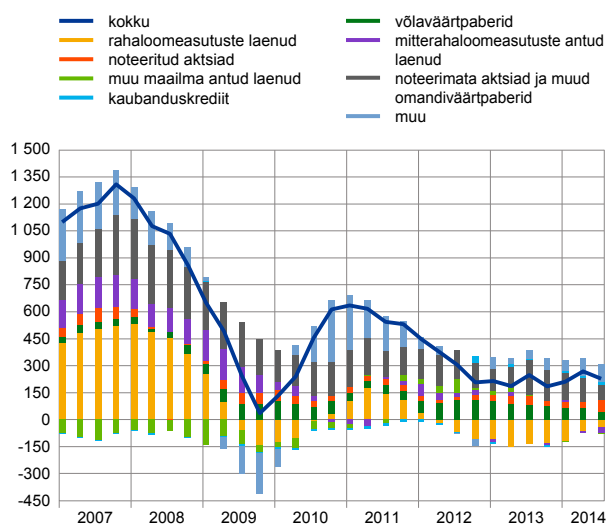
Allikad: EKP, Merrill Lynch, Thomson Reuters ja EKP arvutused.

Märkused. Mittefinantsettevõtete rahastamise kogukulu arvutatakse pangalaenu kulu, turupõhiste laenuvahendite kulu ja aktsiate kulu kaalutud keskmisena euroala kontode vastava bilansilise jäägi põhjal. Aktsiate kulu mõõdetakse kolmeetapilise dividendide mahaarvamise mudeliga, kasutades Datastreami mittefinantsteenuseid pakkuva sektori aktsiaturu indeksi andmeid. Viimased andmed pärinevad 2014. aasta detsembrist.

Joonis 8

Euroala mittefinantsettevõtete välisrahastamise allikate muutused

(nelja kvartali summad; mid EUR)

Allikad: Eurostat ja EKP.

Märkused. Rahaloomeasutuste ja mitterahaloomeasutuste (muud finantsvahendajad, kindlustusseltsid ja pensionifondid) antud laenu on korrigeeritud laenu müügi ja väärtpaperistamisega. "Muu" tähendab erinevust kogunäitaja ja jooksul esindatud instrumentide vahel. Sinna kuuluvad ka ettevõtetevahelised laenud. Viimased andmed pärinevad 2014. aasta kolmandast kvartalist.

avaldasid euroala aktsiatele suuremat negatiivset mõju, sest Venemaa ja Ukraina konflikti makromajanduslikud ja finantstagajärjed olid euroala jaoks tõsisemad. Ehkki euroala aktsiaturgude elavnemine on olnud viimastel aastatel märkimisväärne, püsib EURO STOXXi indeks endiselt ligikaudu 25% allpool 2007. aasta lõpu taset.

Mittefinantsettevõtete välisrahastamise kulu stabiliseerus

Mittefinantsettevõtete välisrahastamise nominaalne kogukulu püsis üldjoontes muutumatuna. Turupõhise võla ja pangalaenu kulu märkimisväärse languse korvas peaaegu täielikult omakapitali kulu ulatuslik tõus, mida omakorda seletas aktsiate riskipremiate kasv aasta esimesel üheksal kuul (vt joonis 7). Samal ajal püsis välisrahastamise kulu heterogeensus mõningasest aeglustumisest hoolimata euroala riikides märkimisväärne.

Välisrahastamise kasutamine oli üldiselt stabiilne ja püsis madalal tasemel

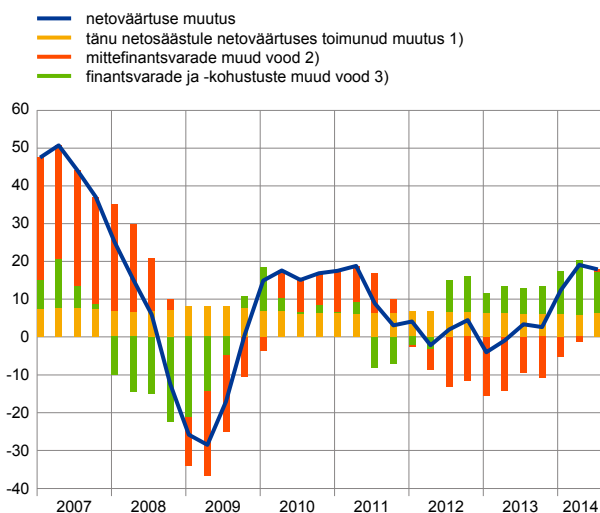
Pärast aeglustumist 2011. aasta algusest kuni 2013. aasta keskpaigani oli mittefinantsettevõtete välisrahastamise kasutamise ulatus 2014. aastal üldjoontes stabiilne ja madalal tasemel (vt joonis 8). Võlaväärtpaberite ja noteeritud aktsiate netoemiteerimine mittefinantsettevõtete poolt püsis kõrgel tasemel ja korvas enam kui küllaldaselt pangalaenu netotagasi maksete negatiivse voo. Mitterahaloomeasutuste ja välisriigi äriühingute laenu tegevus oli nõrk. See viitab asjaolule, et mittefinantsettevõtete kaudne võlakirjade emiteerimine teistes liikmesriikides ja euroalast väljaspool resideerivate vahendajate kaudu oli tagasihoidlik. Kaubanduskrediidi ja ettevõtetevaheliste laenu seis oli jätkuvalt kehv: selle võis tingida asjaolu, et äriühingud kasutasid käibekapitali rahastamiseks suuremas ulatuses jaotamata kasumit ja houseid. Noteerimata aktsiate ja muu omakapitali netoemiteerimine pidurdus.² Mittefinantsettevõtete

² See tulenes osaliselt asjaolust, et rahvusvahelised ettevõtted kandsid jätkuvalt oma jaotamata kasumit euroalalt välja. Selliseid ülekandeid kajastatakse statistikatavade järgi esialgu ettevõtete bilansis selle kirje all.

Joonis 9

Kodumajapidamiste netoväärtuse muutus

(nelja kvartali summad; protsent kasutatavast brutotulust)

Allikad: Eurostat ja EKP.

Märkused. Mittefinantsvarade andmed on EKP hinnangud. Viimased andmed pärinevad 2014. aasta kolmandast kvartalist.

1) See kirje hõlmab netosäästu, saadud kapitali netosiirdeid ja erinevust mittefinants- ja finantskontode vahel.

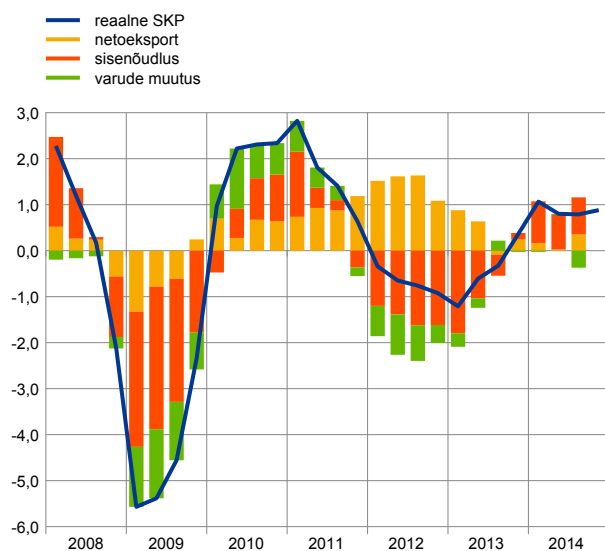
2) Peamiselt kinnisvarast (sh maa) tulenev kasum ja kahjum.

3) Peamiselt aktsiatest ja muudest osakutest tulenev kasum ja kahjum.

Joonis 10

Euroala reaalne SKP

(aastamuutus protsentides; aastane osatähtsus protsendipunktides)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Märkused. Andmed kuni 2014. aasta kolmanda kvartalini ei ole sesoonselt ega tööpäevade arvuga kohandatud. SKP kasv 2014. aasta neljandas kvartalis on hinnang, mille leidmiseks kasutati sesoonselt ja tööpäevade arvuga kohandatud kiirhinnangut.

võlakoormus (mõõdetuna protsendina SKPst) stabiliseerus kõrgel tasemel pärast pidevat langust alates 2012. aasta keskpaigast. Jätkuvat finantsvõimenduse vähendamist võib olla takistanud majandustegevuse nõrkus.

Kodumajapidamiste netoväärtus jätkas taastumist

Tänu väärtpapierihindade jätkuvale tõusule taastus kodumajapidamiste netoväärtus 2014. aastal endiselt, samal ajal kui kinnisvarainvesteeringute kahjumid vähenesid märkimisväärselt (vt joonis 9). Kodumajapidamiste finantsinvesteeringud püsisid väikesest tõusust hoolimata oma ajalooliselt madala taseme lähedal, kajastades ikka veel nõrka tulude kasvu ja finantsvõimenduse vähendamise vajadust mitmes riigis. Kodumajapidamised paigutasid sääste jätkuvalt hoiustele ning elu- ja pensionikindlustustoodetesse. Samal ajal suurendasid nad märkimisväärselt oma investeerimisfondide osakute otsese aktsiainvesteeringute positsioone ja vähendasid veelgi võlaväärtpaperite mahtu. Kodumajapidamiste rahastamiskulud vähenesid tuntavalt, aga varieerusid endiselt sõltuvalt laenu liigist ja tähtjast ning päritoluriigist. Kodumajapidamiste netolaenamamine pankadest püsis kesine ning nende võlg jätkas järkjärgulist vähenemist, ent jäi siiski suhteliselt suureks. Ka nende võlakoormus oli riigiti endiselt väga erinev. Kodumajapidamiste võla teenindamise koormus vähenes veelgi tänu laenudünaamika jätkuvale nõrkusele ja pankade laenuintresside langusele.

1.3 Majandustegevus

Pärast kaks aastat kestnud negatiivset aastast kogutoodangu reaalkasvu, mis järgnes riigivõlakriisile, jätkus euroalal 2013. aasta teises kvartalis alanud järkjärguline elavnemine, ehkki aasta jooksul oli areng ebaühtlane. Selle tulemusena oli keskmine aastakasv 2014. aastal 0,9%. See oli märk sisenõudluse positiivsest ja kasvavast osatähtsusest, arvestades

netokaubanduse ja varude muutuse üldjoontes neutraalset osakaalu (vt joonis 10). Samal ajal ei toimunud majanduskasvu kiirenemist, mida oli oodatud aasta keskpaiku. See kajastas nõrka välisõudlust ja mitmesuguseid tegureid euroala

riikides. Seejuures mängisid olulist rolli ebapiisavad edusammud struktuurireformide rakendamisel mõnes riigis.

Majanduse elavnemine jätkus 2014. aastal, ent aeglates tempos

2014. aastal toetas keskmise positiivse aastakasvu taastumist väga toetav rahapoliitiline kurss, mis parandas rahastamistingimusi ja tagas parema eelarvetasakaalu. Need tegurid ja eriti mitmesugused viimastel aastatel rakendatud rahapoliitilised meetmed toetasid eelkõige tarbijate kindlustunnet ja eratarbimist, mis oli elavnemise peamine hoob. Ettevõtete kindlustunne suurenes samuti võrreldes 2013. aasta keskmise näitajaga, sest finantsturu ebakindlus taandus ning rahastamistingimused, sh väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks, paranesid, eriti aasta esimesel poolel. 2014. aasta edenedes tekitas energiahindade langus nii ettevõtete kui ka kodumajapidamiste puhul pärast pikaajalist langusperioodi reaalse kasutatava tulu märkimisväärse taastumise ja seejuures said kodumajapidamised kasu ka tööhõive tõusust.

Siiski pidurdas 2014. aastal kasvusuundumust mitu tegurit, mis mõjutasid eelkõige investeringuid. Need olid seotud peamiselt kaubanduse nõrga arenguga, töötuse kõrge tasemega, ulatusliku kasutamata võimsusega, nii avaliku kui ka erasektori bilansside jätkuva korrigeerimisega ning sama olulisena ka struktuurireformide liiga aeglase rakendamise ja sellega seonduva ebakindlusega mõnes euroala riigis. Pärssivat mõju avaldasid ka geopoliitilised pinged, eriti Ukraina kriisi tõttu, mis tekitas 2014. aasta lõpus suurema ebakindluse majanduse väljavaadete ja kasumlikkuse suhtes.

Pikaajalisele kasvule avaldab negatiivset mõju mitu tegurit. Taustinfos 2 on vaadeldud kogutoodangu kasvu pikaajalisi väljavaateid euroalal ja nende mõjureid ning rõhutatud olulisi kasutegureid, mis võivad tuleneda edasistest struktuurireformidest.

Sisenõudluse osakaal kogutoodangu kasvus ulatus 2014. aastal ligikaudu 0,8 protsendipunktini, mis on 2007. aastast saadik suurim näitaja. Eratarbimine tugevnes jätkuvalt kogu 2014. aasta jooksul pärast 2013. aastal alanud taastumist. Sellele aitas kaasa reaalse kasutatava tulu kasv, mida toetas toormehindade langus. Kodumajapidamiste säästumäär üldiselt stabiliseerus 2014. aasta esimesel poolel ning on teisel poolaastal püsinud eelduste kohaselt suhteliselt madalal tasemel, toetades seega tarbimise arengut. Investeringud kokkuvõttes suurenesid, olles kahel eelnenud aastal vähenenud, ent kahanesid aasta teises ja kolmandas kvartalis eelkõige ehituse komponendi püsiva nõrkuse tõttu. Tempo raugemine järgnes neli kvartalit järjest täheldatud positiivsele kvartalikasvule ning kajastab peamiselt asjaolu, et aasta keskpaiku oodatud majanduskasvu kiirenemist ei toimunud. See pärssis investeringuid, sest kasumid vähenesid ja ebakindlus nõudluse väljavaate suhtes suurenes. Valitsussektori tarbimine mõjutas majanduskasvu 2014. aastal positiivselt peamiselt tänu mitterahaliste sotsiaaltoetuste (hõlmab selliseid kirjeid

nagu tervishoiukulud) veidi suuremale kasvule. Ent avaliku sektori töötajate hüvitiste kasv ja vahetarbimine püsisid vähesed või isegi kahanesid.

Taustinfo 2

Euroala pikaajalised kasvuväljavaated

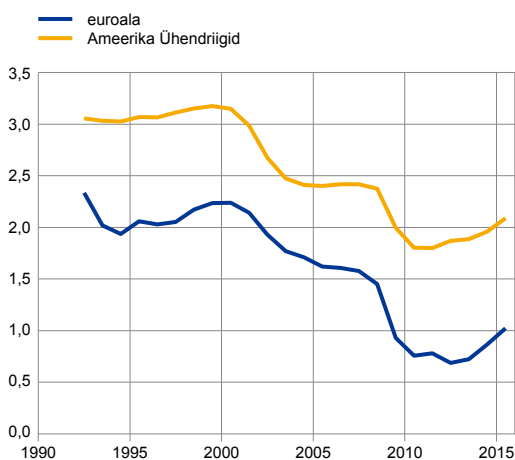
Potentsiaalse kogutoodanguga mõõdetakse majandusaktiivsuse taset, mida on võimalik saavutada keskmise kuni pika aja jooksul kõikide ressursside täielikul kasutamisel. Rahvusvaheliste ja Euroopa institutsioonide, nt Euroopa Komisjoni, IMFi ja OECD tehtud potentsiaalse kogutoodangu hinnangud näitavad ühtviisi, et euroalal on majandus- ja finantskriis potentsiaalset kasvu negatiivselt mõjutanud. Hinnangute kohaselt on see 2014. aastaks langenud 0,5–1,0%ni võrreldes kriisieelse 1,5%ga. Pikemaajaliste prognooside kohaselt kiireneb potentsiaalne kasv euroalal edaspidi järk-järgult kriisieelse kasvumäärani, kuid jääb nõrgemaks kui USAs. Selles taustinfos vaadeldakse euroala pikaajalisi kasvuväljavaateid ja neid mõjutavaid tegureid.

Põhjused, miks näitajad on viimasel ajal USA omadest erinenud

Joonis A

Euroala ja USA potentsiaalse majanduskasvu hinnang

(aastamuutus protsentides)

Allikas: OECD.

Euroala potentsiaalne kasv oli 1990. aastate alguses hinnangute kohaselt ligikaudu 2% ehk tunduvalt suurem kui 2010. aastateks ennustatu. Lisaks on euroala potentsiaalne kasv mitmekümne aasta jooksul USA omast maha jäänud (vt joonis A). Kasvu kolmest põhikomponendist, milleks on töövõime, kapital ja tegurite kogutootlikkus, on eelkõige tegurite kogutootlikkuse kasv olnud euroalal kogu majanduse kohta aeglasem kui USAs (potentsiaalse kasvu mõjurite võrdlust euroalal ja USAs vt "Potential output from a euro area perspective", 5. ptk, EKP üldtoimetis nr 156, november 2015). Sellel võib olla mitu põhjust. Paljudes teadus- ja arendustöodes kirjeldatakse näitajad – patentide arv, teadlaste osakaal elanikkonnas, interneti levik ning kõrgtehnoloogilise ekspordi osakaal toodangu ekspordis –, mis viitavad sellele, et euroala on uuendussuutlikkuse poolest tagapool. Eelkõige on USAs kaalukamat rolli mänginud

info- ja kommunikatsioonitehnoloogia levik ning selle osakaal teenindussektori tootlikkuse kasvus on olnud suurem (vt joonis B). Ehkki euroalal tehti 2000. aastatel tooteturu reformide vallas edusamme, on teenuste- ja tööturud jäänud jäigemaks kui USAs.

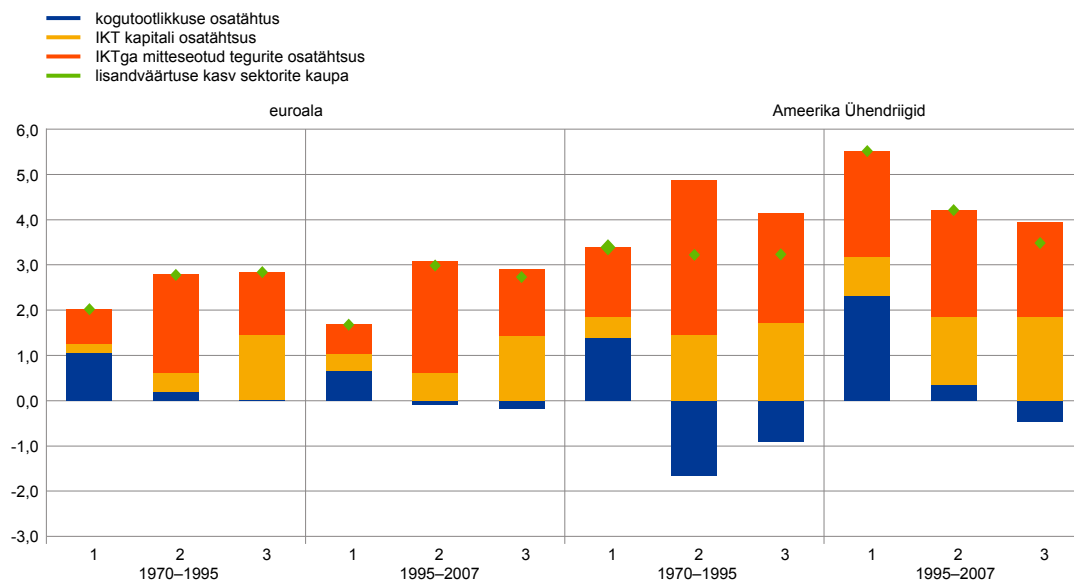
Majandus- ja finantskriisi mõjud

Majandus- ja finantskriis on vähendanud euroala potentsiaalset kogutoodangut kahe peamise kanali kaudu, milleks on väiksemad investeeringud ja suurem struktuurne tööpuudus. Esiteks alanesid kriisi kõige sügavamas etapis investeerimismäärad märkimisväärselt, kusjuures

Joonis B

Turuteenuste kasvu allikad

(aastamuutus protsentides; osatähtsus protsendipunktides)

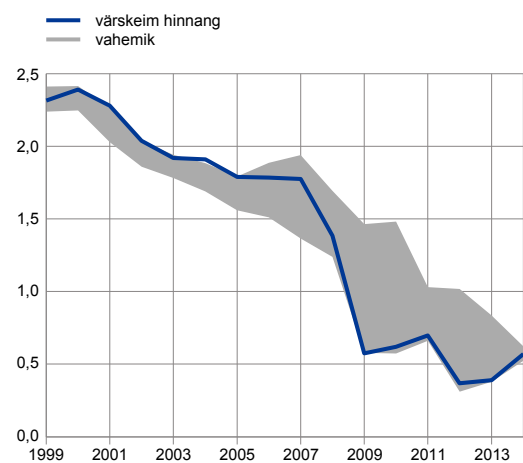
Allikad: ELi andmebaas kapitali, tööjõu, energia, materjalide ja teenuste näitajate kohta (EU KLEMS) ning EKP arvutused.
Märkused: IKT tähendab info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat. 1, 2 ja 3 viitavad vastavalt jaotusteenustele, finantsteenustele ja isikuteenustele.

eelkõige halvenesid rahastamistingimused, nt laenuitingimused ja laenude kättesaadavus. Majandusliku ja poliitilise ebakindluse kasv ja ebasoodsam majandusväljavaade raskendasid investimisprojektide hindamist ning alandasid investeringute eeldatava tootluse määra. Mittefinantsettevõtete suur võlakoormus mõnes euroala riigis tingis samuti finantsvõimenduse vähendamise vajaduse ja alandas laenuõudlust veelgi.

Joonis C

Alates 2008. aastast toodangu kasvupotentsiaalile antud hinnangute vahemik

(aastamuutus protsentides)

Allikad: Euroopa Komisjon ja EKP arvutused.
Märkused: Hinnangute vahemik hõlmab 2008. aasta sügisest kuni 2014. aasta sügiseni eri aegadel tehtud prognoose. Viimane hinnang pärineb 2015. aasta talvisest prognoosist.

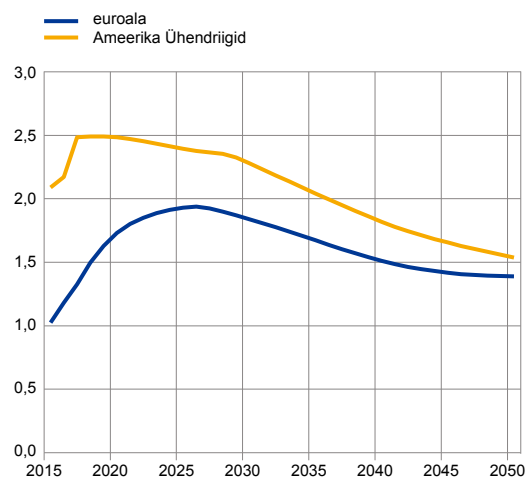
Teiseks on kriis põhjustanud ka lühikeses kuni keskpikas perspektiivis struktuurse tööpuuduse määra tõusu, millele osutab pikaajalise tööpuuduse suurenemine ning töötajate oskuste ja turu vajaduste mittevastavuse kasv. Madalama kvalifikatsiooniga töötajate tööpuudus on suurenenud rohkem kui kõrge kvalifikatsiooniga töötajate oma. Selle on laias laastus tinginud kriisi põhjustatud sektoripõhine ümberpaiknemine mitmes euroala riigis ja eelkõige ehitussektori osakaalu vähenemine. Kuna ühes sektoris töölt vabastatud madala kvalifikatsiooniga töötajatel võib olla keeruline leida tööd teistes sektorites ning nende inimkapitali väärtus üha väheneb töötuse jooksul, võib struktuurne tööpuudus jääda kõrgele tasemele pikemaks ajaks.

Kriis on mõjutanud ka potentsiaalse kogutoodangu hinnangute ja prognoosidega

Joonis D

Euroala ja USA pikaajalise kasvupotentsiaali prognoos

(aastamuutus protsentides)

Allikas: OECD.

seotud ebakindlust ning muutnud majanduse loiduse mõõtmise keerukamaks. Rahvusvahelised institutsioonid, sealhulgas Euroopa Komisjon, on potentsiaalset kasvu 2008. aastast saadik märgatavalt allpoole korrigeerinud (vt joonis C). Lisaks oli potentsiaalne kasv enne kriisi tõenäoliselt üle hinnatud, sest ulatuslik makromajanduslik tasakaalustamatus kriisieelsel perioodil kinnitas hiljem, et mitmes euroala riigis oli kasv jätkusuutmatu.

Pikaajaline väljavaade

Keskpikas perspektiivis peaks kriisi mõju taanduma ning euroala kasv peaks lähenema oma pikaajalisele potentsiaalile, millele võib toeks olla ka 2014. aastal avaldatud Euroopa investeerimiskava. OECD pikaajalise

prognoosi järgi peaks USA potentsiaalne kasv kiirenema keskpikas perspektiivis 2,5%ni ja euroala potentsiaalne kasv jääma eelduste kohaselt madalamale tasemele, kuid hoogustuma. Pärast 2025. aastat peaks kasv hakkama mõlemas piirkonnas järk-järgult aeglustuma, jõudes 2050. aastaks ligikaudu 1,5%ni (vt joonis D). See euroala väljavaade võib olla optimistlik, sest eeldab tegurite kogutootlikkuse kasvu lähenemist selle näitaja varasemale kasvule juhtivates OECD riikides, samuti tooteturude ja kaubanduseeskirjade lähenemist OECD keskmisele tasemele. Teisisõnu eeldatakse prognoosi puhul struktuurireformide täielikku elluviimist.

Potentsiaalsele kasvule pikas perspektiivis tõenäoliselt negatiivset mõju avaldav põhitegur euroalal on demograafia. Ehkki mõningast tuge oodatakse sündimuse suurenemisest ja keskmise eluea pikenemisest ning sisserändest, peaks euroala elanike arv jõudma eelduste kohaselt 2040. aasta paiku tiptasemeni ning hakkama siis samm-sammult kahanema, sest sisseränne ei suuda tõenäoliselt elanike arvu loomulikku vähenemist tasakaalustada. Tööhõive kasvab prognoosi kohaselt üksnes ligikaudu 2020. aastani, sest tööhõivemäärade tõus tasakaalustab senikaua tööealise elanikkonna eeldatavat vähenemist, ent hakkab seejärel alanema. Need muutused peaksid kaasa tooma vanadussõltuvusmäära (s.o 65aastaste ja vanemate isikute osakaal elanikkonnas) märkimisväärse tõusu ligikaudu 28%lt 2014. aastal 50%ni 2050. aastal. Seega pikas perspektiivis on tööjõusisendi osakaal potentsiaalses kasvus negatiivne. Kõrgem vanadussõltuvusmäär näitab, et demograafia võib pärssida ka kapitali akumulatsioonist, sest vananemine survestab pensionisüsteeme ja valitsemissektori rahastamist ning võib kaasa tuua tagavarasäästude suurenemise ja investeringute vähenemise.

Seda arvestades peaks tööjõu pakkumise puudus hakkama pikas perspektiivis majanduskasvu piirama ning kasv peab tulenema tööviljakuse ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arengust. Nagu eespool kirjeldatud, on tegurite kogutootlikkuse kasvu edendamiseks euroalal palju ruumi. Turuteenuste ja eelkõige jaotusteenuste puhul on tegurite kogutootlikkuse osakaal, aga ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kapitali tugi sektorite kasvule (joonis B) olnud USAs ja euroalal väga

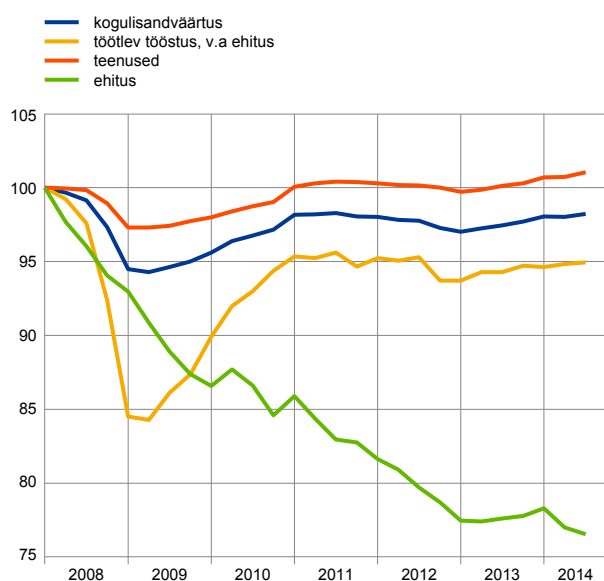

erinev. Lisaks peab euroala pikaajalise loiu kasvu vältimiseks võtma kasutusele majandusliku efektiivsusega seotud parimad tavad, luues paremad tingimused innovatsiooniks ja ettevõtluseks, arendades tööturu institutsioone ning leevendades õigusnorme.

Joonis 11

Euroala kogulisandväärtus tegevusalade kaupa

(indeks: 2008 I kv = 100)

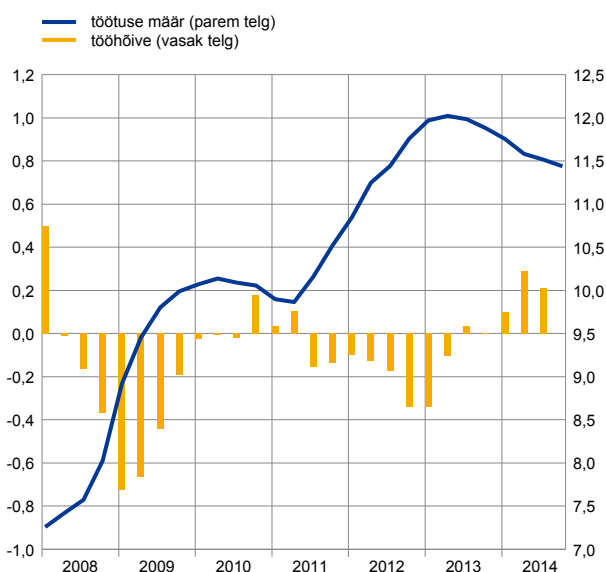

Allikas: Eurostat.

Joonis 12

Tööturu näitajad

(kasvumäär võrreldes eelneva kvartaliga, protsenti töøjõust; sesoonselt kohandatud)

Allikas: Eurostat.

Netokaubandus avaldas 2014. aastal kasvule tõenäoliselt üldjoontes neutraalset mõju, sest ekspordi ja impordi kasvumäärad olid sarnased ja mõlemad kõrgemad kui 2013. aastal. Aasta algas esimese kvartali suhteliselt nõrga ekspordikasvuga. See kajastab arvatavasti mitut tegurit, näiteks maailmamajanduse kasvu aeglustumist, eriti mitmes arenevas riigis, ning euro varasema kallinemise viitajaga mõju. Eksport tugevnes alates teisest kvartalist tänu üleilmse kasvu elavnemisele ning alates maist euro vahetuskursi odavnemisele. Import arenes ekspordiga sarnaselt: aasta alguses võis täheldada suhteliselt nõrka kasvu, kuid teisel poolaastal juba tugevat elavnemist.

Eeldatavasti avaldas ka varude muutus SKP kasvule 2014. aastal laias laastus neutraalset mõju, mis on kooskõlas aeglase elavnemisega euroalal aasta vältel. See tulemus viitab olukorra paranemisele võrreldes kahe eelnenud aastaga, mil varud pärssisid koguaktiivsust.

Sektorite seisukohast oli elavnemine 2014. aastal laiapõhjaline. Nii tööstus- (v.a ehitus) kui ka teenindussektoris suurenes lisandväärtus pärast tööstussektoris kaks aastat kestnud vähenemist ja ehitussektoris üldjoontes valitsenud stabiilsust. Teenindussektori elavnemine on olnud kõige silmapaistvam. Teenindussektori lisandväärtus oli 2014. aasta esimese kolme kvartali jooksul keskmisel tasemel ja veidi suurem kui 2008. aasta kriisieene tase, ent tööstussektoris (v.a ehitus) püsis see allpool kriisieelset taset (vt joonis 11). Samal ajal toimus ehitussektori lisandväärtuse väike langus, mis tähendab seda, et ehitussektor on seitse aastat järjest kahanenud.

Tööturgude olukord paranes veel mõnevõrra

Tööturud, kus oli juba 2013. aasta teisel poolel hakanud paranemismärke ilmnema, edenesid 2014. aastal

veelgi (vt joonis 12). Hõivatute arv, mis oli 2013. aastal 0,8% langenud, kasvas 2014. aastal veidi. Selle tulemusena oli euroala tööhõive 2014. aasta kolmandas kvartalis ligikaudu 0,6% suurem kui aasta varem. See on suurim aastakasv, mida on täheldatud pärast kriisi algust 2008. aastal. Viimase aja tõendid osutavad ka sellele, et töökohtade loomise tempo on kogutoodangu kasvu tugevuse suhtes pärast kriisi algust 2008. aastal mõnevõrra kiirenenud, ehkki riigiti on olukord väga erinev. Kuigi osa tööhõive kasvu intensiivistumisest tänu kogutoodangu kasvule saab selgitada tsükliliste teguritega, võib see positiivne muutus kajastada ka tööturu struktuurireformide mõju, mis on mõnes euroala riigis olnud eriti laiulatuslik.

Tööhõive kasv kajastas teenindussektori positiivseid muutusi, samal ajal kui tööstussektoris (v.a ehitus) hõivatud isikute arv oli võrreldes 2013. aastaga üldjoontes stabiilne. Ehitussektoris jätkus aasta arvestuses tööhõive langus, ehkki aeglasemas tempos. Erinevalt 2013. aastast kasvas 2014. aastal töötundide koguarv pisut rohkem kui töökohtade arv.

Kuna tööhõive kasvu kiirenemine oli mõnevõrra aeglasem kui kogutoodangu kasvu kiirenemine, oli tööviljakuse aastakasv töötaja kohta 2014. aasta esimeses kolmes kvartalis keskmiselt ligikaudu 0,5% suurem, mis on võrreldav 0,3% aastakasvuga 2013. aastal. Ehkki tööviljakuse kasvu kiirenemine oli sektoriti laiapõhjaline, kajastas see suures osas ehituse arengut.

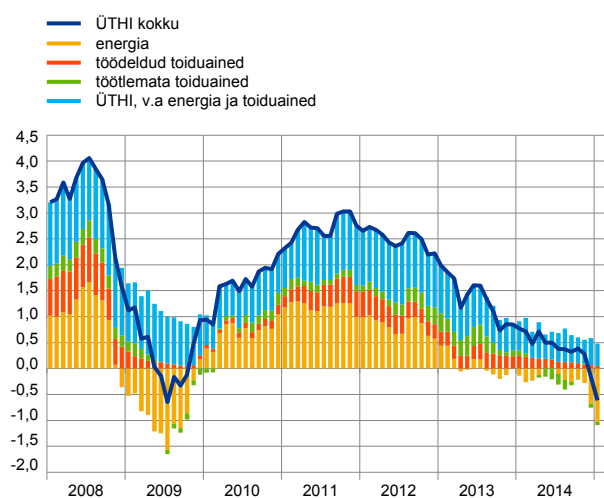
Töötuse määr alanes 2014. aastal veelgi, kuigi aasta jooksul aeglustus langustempo mõnevõrra. Tööpuuduse vähenemine alates 2013. aasta esimesest poolest on olnud soo ja vanuserühmade kaupa laiapõhjaline. 2014. aastal oli tööpuudus keskmiselt 11,6% võrreldes 2013. aasta keskmise määraga, mis oli 12,0%.

1.4 Hindade ja kulude areng

Joonis 13

ÜTHI-inflatsioon ja selle komponentide osatähtsus

(aastamuutus protsentides ja osatähtsus protsendipunktides)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Kogu 2014. aasta vältel jätkus euroalal ÜTHI-koguinflatsiooni aeglustumine, mille põhjustasid peamiselt nafta- ja toiduainehindade muutused. Teenuste ja tööstuskaupade (v.a energia) komponentide osakaal oli stabiilsem, ent kesine, kajastades ka riigisisestest allikatest tulenevat vähest inflatsioonisurvet.

Koguinflatsioon aeglustus 2014. aastal peamiselt naftahinna tõttu veelgi

2014. aastal oli ÜTHI-koguinflatsioon euroalal keskmiselt 0,4% ehk madalam kui 2013. aasta 1,4% ja 2012. aasta 2,5%. Aeglustumine oli 2013. aasta lõpus eeldatust ulatuslikum ning seda võib seostada eelkõige üleilmsete teguritega, nagu toormehindade langus, mis mõjutab peamiselt energia- ja toiduainehindu.

Alusinflatsioon mõõdetuna ÜTHIna (v.a energia ja toiduained) oli 2014. aastal laias laastus stabiilne, ent püsis madal, kajastades sel ajavahemikul euroalal valitsenud nõrka nõudlust.

ÜTHI põhikomponentide üksikasjalikumal vaatlusel võib suurt osa aastase ÜTHI-koguinflatsiooni langusest alates 2013. aasta lõpust (vt joonis 13) seostada energiakomponendiga (ligikaudu 70%). Energiahinna inflatsioon oli peaaegu kõikidel 2014. aasta kuudel negatiivne, tingituna eelkõige eurodes arvestatud naftahinna muututest (vt ka taustinfo 3). Pärast juuni keskel saavutatud tippset oli toornafta eurohind langenud aasta lõpuks ligikaudu 40%, sest euro ja USA dollari vahetuskursi odavnemine korvas USA dollarites arvestatud toornaftahinna järsku langust üksnes osaliselt. 2014. aastal avaldas energiaindudele langussurvet ka madalam gaasihind.

Taustinfo 3

Naftahinna mõju euroala inflatsioonile

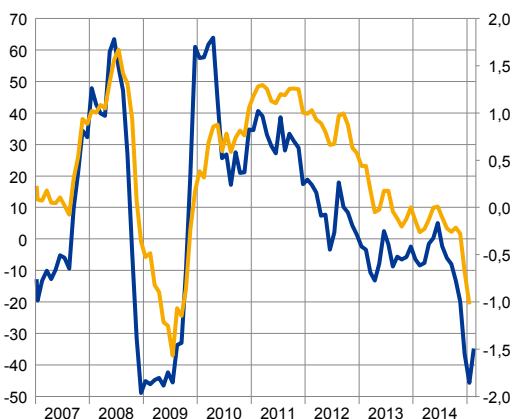
Naftahinna areng 2014. aastal mõjutas euroala ÜTHI-inflatsiooni nii otseste kui ka kaudsete kanalite kaudu. Naftahinna otsest mõju saab hinnata energiaindude osakaalu järgi ÜTHI-koguinflatsioonis (vt joonis A). Energia tarbijahinnad ning eelkõige transpordi ja kütteõlide hinnad reageerivad eurodes naftahinnale tavaliselt väga kiiresti ehk mõne nädala jooksul ning nende mõju kandub peaaegu täielikult edasi. Seejuures pole naftahinna muutuse allikas – st kas seda on mõjutanud pakkumine või nõudlus või on selle tinginud naftahind USA dollarites või euro ja USA dollari vahetuskurs – enamasti oluline. Euro odavnemine alates 2014. aasta maist tasakaalustas üksnes osaliselt inflatsioonitempot aeglustavat mõju, mida avaldas USA dollarites toornaftahinna

Joonis A

Naftahind eurodes ja energiakomponendi osatähtsus ÜTHI-inflatsioonis

(aastamuutus protsentides ja osatähtsus protsendipunktides)

- naftahind (vasak telg)
- energiakomponendi osatähtsus kogu ÜTHIs (parem telg)

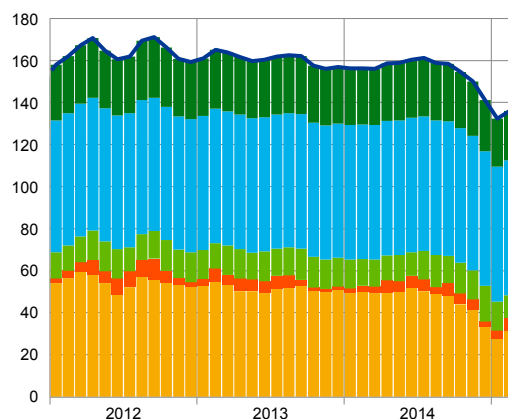
Allikad: Thomson Reuters, Eurostat ja EKP arvutused.

Joonis B

Bensiini tarbijahindade jagunemine

(eurosenti liitri eest)

- hind koos maksudega
- Brenti toornafta hind
- kütteõli ja toornafta hinnavahe
- turustamiskulud/marginaalid
- aktsiisimaks
- käibemaks

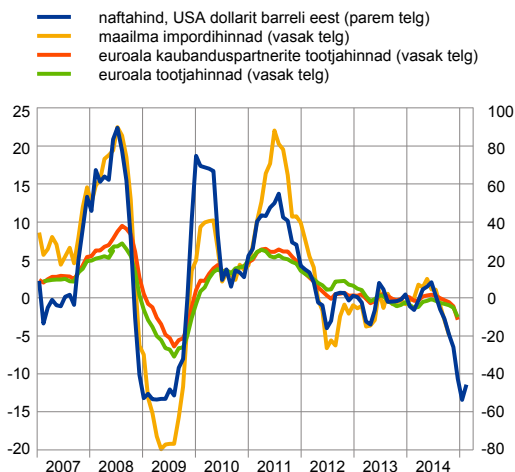

Allikad: Bloomberg, Thomson Reuters, Euroopa Komisjon ja EKP arvutused.

Joonis C

Nafta-, impordi- ja tootjahinnad

(aastamuutus protsentides)

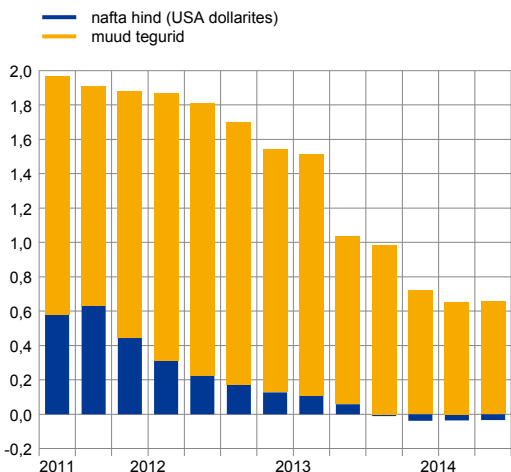

Allikad: Thomson Reuters, IMF, Eurostat ja EKP arvutused.
Märkused. Tootjahinnad viitavad töötleva tööstuse sektorile. Euroala kaubanduspartnerid on Austraalia, Bulgaaria, Kanada, Hiina, Horvaatia, Tšehhi, Taani, Hongkong, Ungari, Jaapan, Norra, Poola, Rumeenia, Singapur, Lõuna-Korea, Rootsi, Šveits, Ühendkuningriik ja Ameerika Ühendriigid.

Joonis D

Toornafta hinna hinnanguline mõju ÜTHI-inflatsioonile (v.a energia)

(aastane osatähtsus protsendipunktides)

Allikas: EKP arvutused.

langus 2014. aasta teisel poolel (ja eelkõige viimases kvartalis).

Samal ajal sõltub energia tarbijahindade elastsus naftahinna arengu suhtes naftahinna tasemest. Selle põhjuseks on asjaolu, et tavaliselt on kütuste liitrihinnas suur (kindlasummalise) aktsiisimaksu osatähtsus (tabelis B on toodud näide bensiinihinna kohta). See koos üldjoontes stabiilsete rafineerimis- ja turustamismarginaalidega tähendab, et eurodes arvestatud naftahinna teatav muutus käivitab madala naftahinna korral energiahindade väiksema protsentuaalse muutuse kui kõrge hinna korral.

Madalama naftahinna kaudsed mõjud tarbijahindadele avalduvad kulude kaudu. See on suhteliselt nähtav energiakulukate transporditeenuste korral, ent kehtib ka paljude teiste kaupade tootmise ja teenuste puhul. Euroala siseturul müügiks kehtestatud tootjahinnad kipuvad reageerima naftahinna muutustele teatava viitajaga (vt joonis C). Kokkuvõttes oleneb reaktsiooni ulatus muude kulude korrigeerimisest ja/või tootjate hinnalisade varieerumisest. Tootjate kehtestatud hinnad euroalal ning kaubanduspartnerist riikide tootjate kehtestatud hinnad (asjaomase riigi vääringus) on tihedalt seotud, mis viitab sellele, et neid kujundavad ühised üleilmsed tegurid.

ÜTHI-korviga hõlmatud kaupu ja teenuseid võidakse ka importida. Madalam naftahind mõjutab tõenäoliselt ka euroala kaubanduspartnerite tootjahindu ja seega euroala ÜTHIs kajastatud importkaupade hindu.

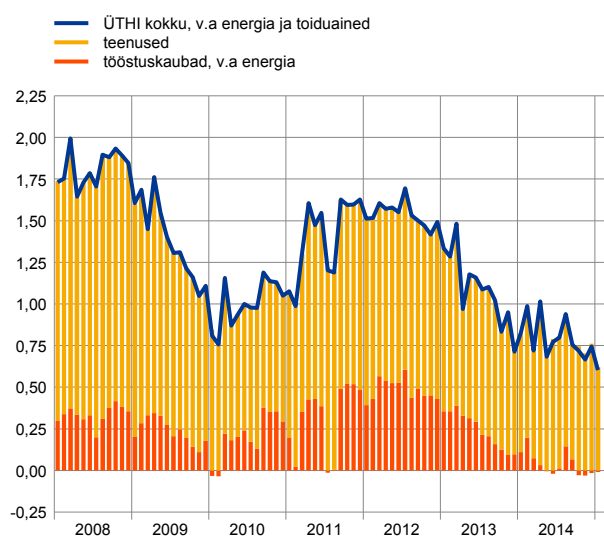
Kaudsete mõjude kvantifitseerimisel valitseb suur ebaselgus. Joonisel D on kajastatud naftahinna arengu hinnangulist kaudset mõju euroala tarbijahindadele (v.a energia) pärast viimast kõrgeimat inflatsioonimäära 2011. aasta neljandas kvartalis. Kui vaadelda perioodi tervikuna, siis kajastab ÜTHI-inflatsiooni (v.a energia) langussuundumus suurel määral naftahinna varasema tõusumõju

taandumist. 2014. aastal muutus mõju negatiivseks. Kaudse mõju hinnangulised näitajad iseloomustavad keskmist reaktsiooni äri tsüklite jooksul. Konkreetse mõju avaldumine mistahes hetkel on seotud ettevõtete käitumisega ja nende suutlikkusega korrigeerida marginaale, mida mõjutab nõudluse elastsus, konkurentsi tihedus ja muude kulude paindlikkus. Selle mõju avaldumine sõltub ka ettevõtete arvamusel naftahinna muutumise kestuse suhtes. Arvestades praegusi loiu tarbijanõudluse ja hindade korrigeerimise vajaduse olusid mõnes euroala riigis on tõenäoline, et naftahinna muutused võivad avaldada suuremat mõju kui muus olukorras.

Joonis 14

ÜTHI-inflatsioon, v.a energia ja toiduained, ning selle komponentide osatähtsus

(aastamuutus protsentides ja osatähtsus protsendipunktides)

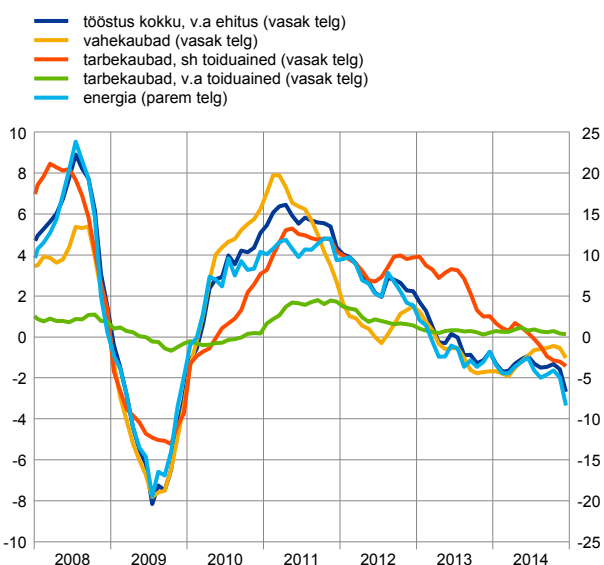

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Joonis 15

Tööstustoodangu tootjahindade jagunemine

(aastamuutus protsentides)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Kokkuvõttes pidurdas naftahinna areng euroala ÜTHI-inflatsiooni 2014. aastal peamiselt energia tarbijahindadele avalduva otsese mõju kaudu, aga ka väiksemate riigisiseste kulude ja impordihindade kaudu esineva kaudse mõju teel. Oluline on, et sellised ajutised muutused ei puudutaks pikemaajalisi inflatsiooniootusi ega avaldaks palga- ja hinnakujundajatele kestvat mõju, mis võiks omakorda tuua kaasa püsivama mõju inflatsioonile teisese efekti kaudu.

Toiduainete komponendi osakaal ÜTHI-koguinflatsiooni languses 2014. aastal oli samuti märkimisväärne ning tulenes peamiselt soodsamatest ilmastikuoludest võrreldes 2013. aastaga. Venemaa kehtestatud toiduainete impordi keeld avaldas piiratud mõju ning võimalikku langussurvet leevendasid hinnad, mis normaliseerusid pärast aasta alguse poole ilmnenuid ja ilmast tulenenud positiivseid pakkumisega seotud šokke.

Kaks ülejäänud ÜTHI komponenti, s.o tööstuskaubad (v.a energia) ja teenused näitavad pigem sisenõudluse arengut. ÜTHI-inflatsioon (v.a energia ja toiduained) püsis 2014. aastal aeglane, aga laias laastus stabiilne ning oli keskmiselt 0,8% (vt joonis 14). See kajastab tarbijate suhteliselt nõrka nõudlust, ettevõtete vähest hinnakujundusvõimet, palgade tagasihoidlikku arengut mitmes euroala riigis, euro varasema kallinemise viitajaga mõju ning madalamate toorme- ja energiahindade edasikandumise kaudset mõju.

Aastane tööstuskaupade (v.a energia) hindade inflatsioon jätkas 2012. aasta keskel alanud aeglustumist ja langes oma ajalooliselt madalaima taseme lähedale. See suundumus oli nii euroala

eri riikide kui ka kaubakategooriate vahel üldjoontes laiapõhjaline. Kestvus-, poolkestvus- ja kulukaupade hindade aastane tõus aeglustus 2014. aastal veelgi, kajastades jõuetut sisenõudlust, aga ka välistegureid, nagu nõrgad toormehinnad ja euro varasem kallinemine, mis avaldab mõju impordihindadele. Kui vaadelda pikemat perioodi, siis pidurdas tööstuskaupade (v.a energia) hindade inflatsiooni kõrgtehnoloogiliste kaupade hindade kiire langus. Neid kaupu mõjutab tihe konkurents jaemüüjate vahel nii riigi kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Tööstuskaupade (v.a energia) tarbijahindade tõusurve püsis kogu 2014. aasta vältel nõrk, kajastades madalaid energia- ja muu toorme hindu ning vähest

nõudlust. Tootjahindade inflatsioon tarbekaupade (v.a toidukaubad) tööstuses – mis avaldab suurt mõju tööstuskaupade (v.a energia) hindadele – püsis vähene, kõikides kogu aasta jooksul nullist veidi kõrgemal tasemel. Vahekaupade tööstuse tootjahinnad ning toornafta ja muu toorme eurohinnad viitavad sellele, et surve oli vähene ka hinnaahela varasemates etappides (vt joonis 15).

Aastane teenuste inflatsioon läbis 2014. aastal madalaima taseme, kajastades nõrka elavnemist euroalal. Madalale jäi see eelkõige riikides, kus esines turupingeid. ÜTHI teenuste komponendi artikleid toodetakse üldjuhul riigisiselt, mis tähendab, et teenuste hinnad on tihedamalt seotud sisenõudluse ja tööjõukulude arenguga.

Euroalasisene hinnasurve püsis vähene

Tööjõukuludega seotud euroalasisene kulurve leevenes 2014. aasta esimeses kolmes kvartalis

tööturgude jätkuvast loidusest tulenevalt veelgi (vt joonis 16). Palgakasvu struktuur euroala tasandil kätkes jätkuvalt olulisi palkade arengu erinevusi riigiti. Palgakasvu nõrgenemine tulenes suures osas palkade märgatavast langusest riikides, mis kannatasid turupingete all, kajastades kesist majandusaktiivsust ning palkade ja hindade paindlikkust edendavate ja konkurentsivõimet suurendavate reformide mõju.

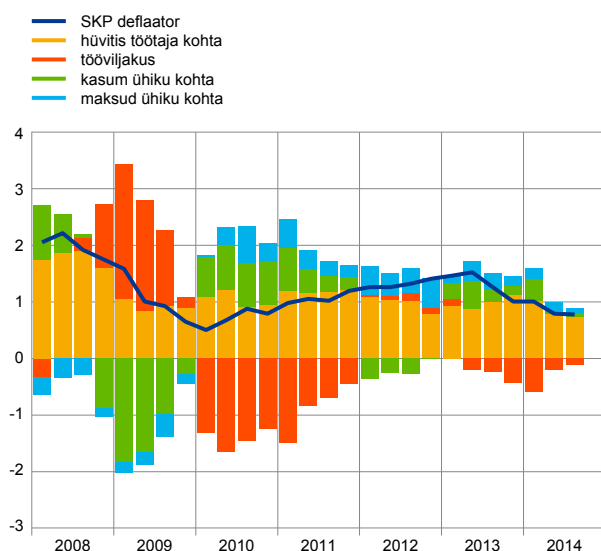
Töötaja kohta makstavate hüvitiste kasv euroalal tervikuna aeglustus ja oli 2014. aasta kolmandas kvartalis vaid veidi üle 1%. Kollektiivlepinguga määratud palkade aastakasv oli see-eest veidi kiirem, viidates sel ajavahemikul euroalal ilmnenud negatiivsele palgakulude kohandumisele. Tööjõu ühikukulude aastakasv püsis loid ehk 1% piirimail ning selle väike elavnemine aasta lõpu poole kajastas töövõljalikuse nõrgemat kasvu, mis tasakaalustas ja ületas palgakasvu aeglustumist.

Kasumite arengust tulenev euroalasisene kulurve püsis 2014. aastal samuti väike. Kasumikasv (mõõdetuna äritegevuse kogukasumina) jätkus esimeses kolmes kvartalis, ent aeglustus aasta jooksul. Toodanguühiku kohta arvestatav kasum kiirendas SKP deflaatori tõusu üksnes vähesel määral.

Joonis 16

SKP deflaatori jagunemine

(aastamuutus protsentides ja osatähtsus protsendipunktides)

Allikad: Eurostat ja EKP arvutused.

Küsitlus- ja turupõhised inflatsiooniootused reageerisid madalate inflatsioonimäärade avaldamisele ning järsult langevatele energiahindadele. Langusmõju oli eriti tugev lühiajaliste inflatsiooniootuste puhul, mis muutusid koos koguinflatsiooni aeglustumisega. Samas hakkasid alates 2014. aasta keskepaigast langema ka keskmise kuni pika aja inflatsiooniootused, ehkki küsitlusandmete kohaselt jäid need 2% lähedale. 2014. aasta neljandat kvartalit käsitlev kutseliste prognoosijate küsitlus näitas, et viie eeloleva aasta inflatsiooniootus on 1,8%, sellal kui pikema perioodi inflatsiooniootus oli Consensus Economicsi 2014. aasta oktoobri uuringu kohaselt 1,9%. Inflatsiooniootuste finantsnäitajate langus oli suurem: 2014. aasta detsembris oli pikaajaline ettevaatav inflatsiooniga seotud vahetustehingute intressimäär ligikaudu 1,7%. Seda arengut võisid mõjutada inflatsiooniriski preemiate muutused.

1.5 Rahapakkumise ja laenude areng

Väga madalate intressimäärade oludes paistab 2014. aastal silma kaks arengusuunda. Rahapakkumise kasv püsis tagasihoidlik, ent hakkas elavnema, samal ajal kui laenukasvu vähenemine jõudis madalaimasse punkti.

Rahapakkumise kasv püsis tagasihoidlik, kuid samas ilmnis aina rohkem elavnemismärke

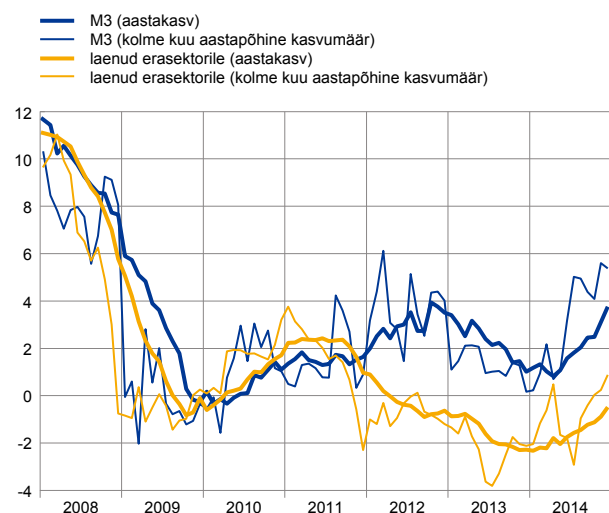
Laia rahapakkumise kasv jäi mõõdetuna rahaagregaadina M3 madalale tasemele, ent elavnes 2014. aastal (vt joonis 17). 2014. aasta detsembris oli M3 aastakasv 3,8% võrreldes 1,0%ga 2013. aasta lõpus. Rahaagregaatide puhul võib eristada kaht üksteist tasakaalustavat mõju: sellal kui väike majandusaktiivsus ja investorite tulusetaotlus piirasid rahapakkumise arengut, toetas jätkuv likviidsuse eelistamine

väga madalate intressimäärade oludes rahapakkumise kasvu. Lisaks toetasid M3 kasvu regulatiivsed muudatused, mis julgustavad panku tuginema rohkem jaehoiuste põhisele rahastamisele. Kokkuvõttes järgnes laia rahapakkumise kasvu elavnemine EKP baasintressimäära kärbetaele ja mittestandardsete rahapoliitiliste lisameetmete võtmisele.

Joonis 17

M3 ja laenud erasektorile

(aastamuutus protsentides; kohandatud sesoonsete ja kalendriliste mõjudega)

Allikas: EKP.

Laenumahu kahanemine jõudis madalaima tasemeni

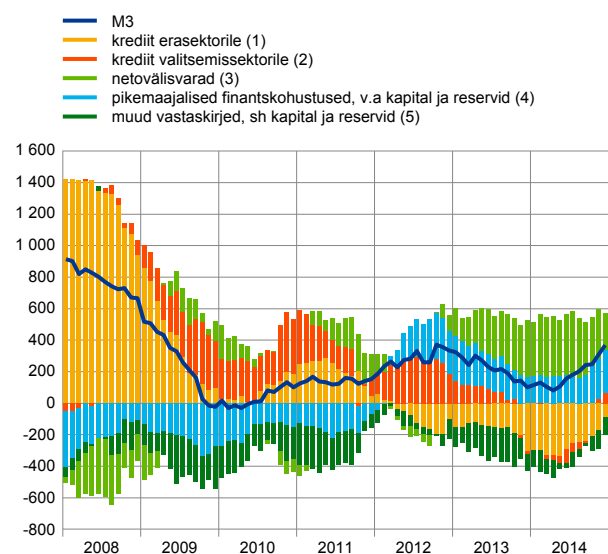
Laenutegevuse areng jäi tagasihoidlikuks, aga laenumahu jätkuv vähenemine jõudis 2014. aastal madalaima tasemeni ja laenukasvus täheldati mõningast pöördepunkti, eriti mittefinantsettevõtete puhul. Rahaloomeasutuste poolt euroala residentidele antavate laenude aastakasv tugevnes kogu aasta jooksul ning lähenes 2014. aasta lõpus nullile.

Rahaloomeasutuste laenude aastakasv oli detsembris $-0,1\%$ ja on tõusnud võrreldes $-2,0\%$ ga 2013. aasta detsembris. Tõus toimus valdavalt aasta teisel poolel ning oli peamiselt seotud erasektorile antud laenude (vt joonis 17) ja valitsemissektorile antud laenude mahu muutustega. See kinnitab, et 2014. aasta teise kvartali paiku toimus laenudünaamika arengus laiapõhjaline pööre, eelkõige mittefinantsettevõtete puhul. Seda hinnangut toetavad ka euroala pankade laenutegevuse uuringud. Need näitavad, et peale suurema laenuõudluse aitasid ka pankade rahastamiskulude

Joonis 18

M3 vastaskirjed

(aastavood; mld EUR; kohandatud sesoonsete ja kalendriiliste mõjudega)

Allikas: EKP.

Märkused. M3 on esitatud vaid võrdlusalusena ($M3 = 1 + 2 + 3 - 4 + 5$).

Pikemaajalised finantskohustused (v.a kapital ja reservid) on esitatud pöördmargiga, sest tegu on rahaloomeasutuste sektori kohustustega.

ja bilansipiirangutega seotud tegurid koos suurema konkurentsiga kaasa ettevõtetele antavate laenude ja kodumajapidamiste eluasemelaenude tingimuste leevenemisele. Sellal kui kodumajapidamistele antud laenude aastakasv kiirenes samm-sammult, vaibus mittefinantsettevõtetele antud laenude mahu vähenemine aasta jooksul märgatavalt. Laenudünaamika paranemine oli märkimisväärne, sest lisaks suhteliselt rangetele krediitingimustele piiras euroala elavnemist nõrk laenukasv, tingides suure loiduse ja tekitades keskpika inflatsiooniväljavaate langussurve. Sellele aitasid kaasa finantsturu tingimuste paranemine ja pankade rahastamiskulude märgatav vähenemine. Samuti oli see seotud EKP standardsete ja mittestandardsete rahapoliitiliste meetmetega.

M3 kasvu mõjutasid ka rahvusvahelised investorid

M3 vastaskirjete hinnangu (vt joonis 18) kohaselt mõjutas M3 kasvu 2014. aastal eelkõige see, et rahvusvahelised investorid eelistasid euroala varasid. Samuti toetas M3 kasvu pikemaajaliste finantskohustuste mahu vähenemine. Raha hoidva sektori hoitavate rahaloomeasutuste pikemaajaliste finantskohustuste (v.a kapital ja reservid) aastakasv vähenes aasta jooksul ja oli detsembris $-5,5\%$ (2013. aasta lõpus $-3,3\%$). M3 teiste vastaskirjete puhul jätkasid euroala pangad oma kapitalipositsioonide tugevdamist, eelkõige arvestades oluliste pankade bilansside põhjalikku hindamist, mida korraldas EKP. M3 kasvule aitas endiselt väga palju kaasa netovälisvarade kogumine euroala rahaloomeasutuste poolt. 2014. aasta juuli lõpule eelnenud 12 kuu jooksul suurenes euroala rahaloomeasutuste netovälisvarade positsioon rekordilise 412 miljardi euro võrra, mis kajastas jooksevkonto ülejääki ja rahvusvaheliste investorite üldjoontes suurt huvi euroala väärtpaberite ostmise vastu. Ülejäänud aasta jooksul selle osakaal kahanes, sest vähenes investorite soov soetada euroala väärtpabereid.

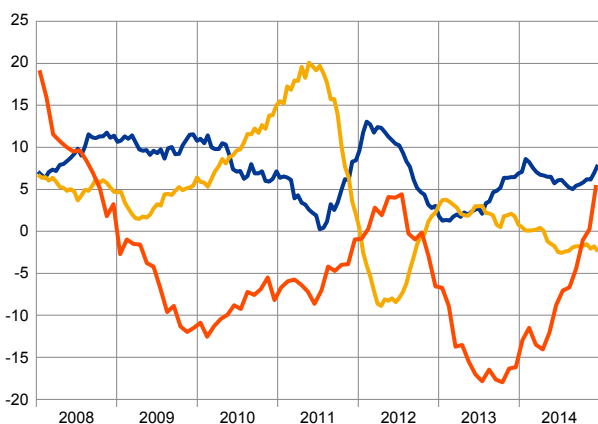

Joonis 19

M3 põhikomponendid

(aastamuutus protsentides; kohandatud hooajaliste ja kalendriliste mõjudega)

- M1
- muud lühiajalised hoiused (M2–M1)
- turukõlblikud instrumentid (M3–M2)

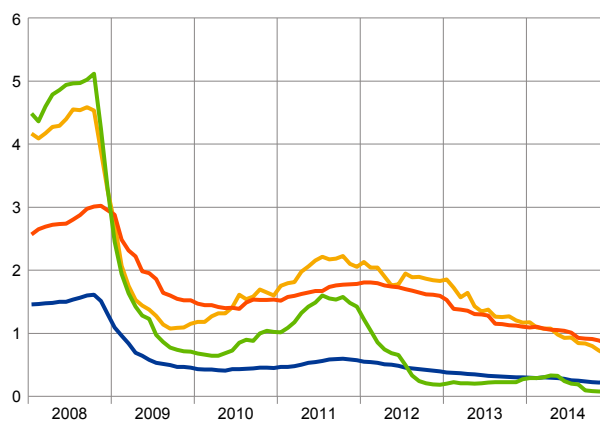
Allikas: EKP.

Joonis 20

Lühiajaliste hoiuste intressimäärad rahaloomeasutustes ja kolme kuu EURIBOR

(protsenti aastas)

- üleõhoiused
- kuni kaheaastase lepingulise tähtajaga hoiused
- kuni kolmekuulise etteteatamistähtajaga lõpetatavad hoiused
- kolme kuu EURIBOR

Allikas: EKP.

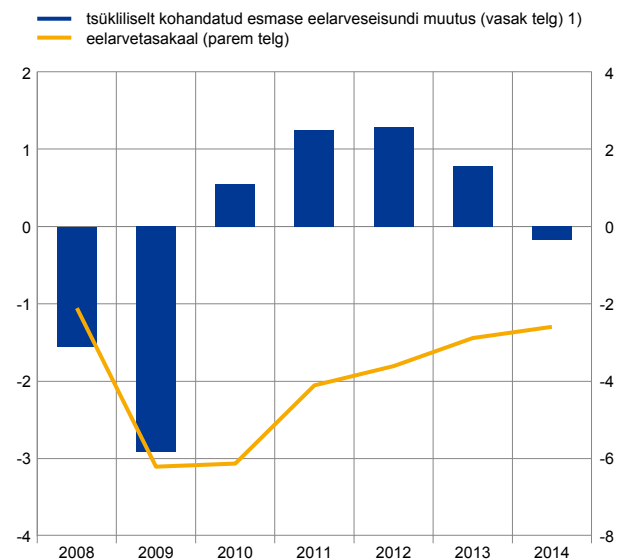
Väga madalate intressimäärade mõju

M3 põhikomponentide puhul tingisid EKP väga madalad baasintressimäärad ja rahaturu intressimäärad kitsa rahapakkumise (M1) jõulise aastakasvu, mis oli 2014. aasta detsembris 7,9% võrreldes 5,7%ga 2013. aasta detsembris (vt joonis 19). See, et raha hoidev sektor eelistab kõige likviidsemaid varasid, eelkõige üleõhoiuseid, osutab jätkuvalle sularahapuhvrite loomisele 2014. aastal. M1 suurenes tänu nii kodumajapidamistele kui ka mittefinantsettevõtetele kuuluvate üleõhoiuste elavamale kasvule. Vähem likviidsete rahaliste varade madal ja langev tulusus (vt joonis 20) aitas kaasa muude lühiajaliste hoiuste kui üleõhoiuste (s.o M2 miinus M1) jätkuvalle kahanemisele, kuid selle tempo hakkas 2014. aasta mais aeglustuma. Elavnemine oli nähtav eelkõige lühikese tähtajaga hoiuste puhul. M3s suhteliselt väikese osakaaluga turukõlblike instrumentide (s.o M3 miinus M2) kahanemise kiirus aeglustus samuti märgatavalt, eriti alates 2014. aasta juunist, ning detsembris muutus aastakasv positiivseks. Samal ajal kui rahaloomeasutuste emiteeritud lühiajaliste võlaväärtpaberite positsioonid jätkasid kiiret langust, muutus repotehingute ja rahaturufondide aktsiate/osakute aastakasv 2014. aasta lõpus positiivseks.

Joonis 21

Eelarvetasakaal ja eelarvepoliitika

(protsendina SKPst)

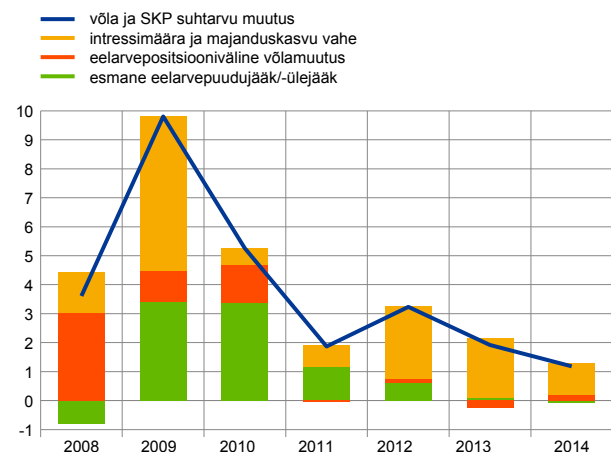
Allikad: Eurostat ja eurosüsteemi ekspertide 2014. aasta detsembri makromajanduslik ettevaade.

1) Tsükliliselt kohandatud esmase eelarveseisundi muutus ilma finantssektorile antud riigiabi eelarvemõjuta.

Joonis 22

Valitsemissektori võlakoormuse arengu peamised mõjurid

(protsendina SKPst)

Allikad: Eurostat ja eurosüsteemi ekspertide 2014. aasta detsembri makromajanduslik ettevaade.

1.6 Eelarvepoliitika ja struktuurireformid

2014. aastal eelarvete konsolideerimine aeglustus, mis osaliselt kajastab viimastel aastatel saavutatud edu. Jätksuutliku riigirahanduse tagamiseks on enamikus euroala riikides vaja täiendavaid eelarvemeetmeid kooskõlas tugevdatud eelarve juhtimise raamistikuga. Arvestades majanduse elavnemise ja pikaajalise kasvupotentsiaali nõrkust, on eriti tähtis tagada eelarvete konsolideerimine kasvu toetaval ja diferentseeritud viisil ning struktuurireformid otsustavalt ellu viia. Nagu ka EKP 2014. aastal mitmel puhul rõhutas, on eelarve juhtimise raamistik piisavalt paindlik, et võtta arvesse oluliste struktuurireformide lühiajalisi eelarvekuluseid. Samas on struktuurireformide edusammud viimase kahe aasta jooksul aeglustunud, mis valmistab muret, sest kasvu edendavad struktuurireformid on väga vajalikud tootlikkuse, tööhõive ja seega ka potentsiaalse kasvu tugevdamiseks euroalal.

Eelarvete konsolideerimine aeglustus 2014. aastal

Ehkki eelarvete konsolideerimine euroalal jätkus 2014. aastal, aeglustus selle tempo märkimisväärselt, kajastades osaliselt varasematel aastatel tehtud edusamme (vt joonis 21). Eurosüsteemi ekspertide 2014. aasta detsembri makromajandusliku ettevaate kohaselt pidi euroala valitsemissektori eelarvepuudujääk alanema 2,9%lt SKPst 2013. aastal 2,6%ni SKPst 2014. aastal.³ See oli kooskõlas Euroopa Komisjoni 2015. aasta talvise majandusprognosisega. Puudujäägi vähenemine 2014. aastal tulenes peamiselt tsüklilisest paranemisest ja kajastas eelkõige tänu tugevamale eratarbimisele kaudsetest maksudest saadud suuremat tulu, samal ajal kui struktuurne eelarvete kohandamine oli seiskunud. Seega oli eelarvepoliitika kurss mõõdetuna tsükliliselt kohandatud esmase eelarveseisundi muutusena 2014. aastal üldjoontes neutraalne.

Valitsemissektori võlg euroalal kasvas 2014. aastal jätkuvalt. Eurosüsteemi ekspertide 2014. aasta detsembri makromajandusliku ettevaate kohaselt ulatus võlatase 2014. aastal 92%ni SKPst (2013. aastal 91% SKPst). See tõus kajastab

³ Selles punktis kasutatud euroala koondnäitaja hõlmab Leedut.

suuri intressikulusid ja eelarvepositsioonivälise võlamuutuse võlataset tõstvat mõju, mis oli suures osas seotud finantssektori toetusega. Neid kahte tegurit tasakaalustasid üksnes osaliselt väike esmane ülejääk ja suurem majanduskasv (vt joonis 22).

Teine tegur, mis selgitab eelarveandmete muutuseid, on üleminek uuele Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemile (ESA 2010). Selle mõju puudujäägile oli piiratud, ent tugevam võlanäitajate puhul. 2013. aastaks vähendati kogu euroala eelarvepuudujäägi ja SKP suhtarvu 0,2 protsendipunkti võrra, samal ajal kui võla suhtarvu alandati peamiselt SKP nimetaja ülespoole korrigeerimise tõttu 1,6 protsendipunkti võrra. Mõne euroala riigi, nagu Lirimaa, Luksemburgi ja Küprose jaoks oli ESA 2010-le ülemineku mõju nähtavam.⁴

Eelarvete konsolideerimise edusammud eri riikides

Üksikute riikide tasandil oli eelarvete konsolideerimise edusamme näha sellest, et aina rohkem riike lõpetas oma ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse. Viimastel aastatel on esimesena Soome ning seejärel Saksamaa, Itaalia ja Läti saavutanud ülemäärase eelarvepuudujäägi jätkusuutliku korrigeerimise. See positiivne suundumus jätkus 2014. aastal, mil ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus lõpetati Belgias, Austrias ja Slovakkias (ehk riikides, kes pidid ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerima 2013. aastaks), samuti Madalmaades aasta enne tähtaega. Ka Malta peaks olema suutnud korrigeerida ülemäärase eelarvepuudujäägi 2014. aastale määratud tähtjaks.

Täiendavate eelarvemeetmete vajadus

2014. aastal selgus siiski, et mitmes riigis on eelarvemeetmed ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse nõuetele vastavuse tagamiseks ebapiisavad. Euroopa Komisjoni 2015. aasta talveprognoosi kohaselt oli mõnes riigis lausa oht, et 2014. aasta ja hilisemad ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse eesmärgid jäävad saavutamata, kuigi neid oli pärast viimast ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse tähtaja pikendamist mitmes riigis langetatud. Selleks, et tugevdada stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmist, kasutas Euroopa Komisjon 2014. aastal oma uusi volitusi, mis tulenevad ELi tugevdatud majanduse juhtimise raamistikust,⁵ ning andis 5. märtsil 2014 Prantsusmaale ja Sloveeniale autonoomsed soovitusel, millega ta nõudis vajalikke meetmeid, et korrigeerida ülemäärane puudujääk 2015. aasta tähtaegadeks. 2. juunil teatas komisjon, et peab Prantsusmaad laias laastus ja Sloveeniat osaliselt autonoomsetele soovitustele reageerinuks.

Lisaks paluti 2014. aasta juulis ECOFINi nõukogu poolt vastu võetud ja eelarvega seotud riigipõhistes soovitustes enamikul euroala riikidest tugevdada oma eelarvestrateegiat 2014. aastal ning tagada oma 2015. aasta eelarvekava vastavus

⁴ Vt taustinfo „The impact of the European System of Accounts 2010 on euro area macroeconomic statistics“ EKP kuubülletääni 2014. aasta novembrinumbris.

⁵ Määruse (EL) nr 473/2013 (teine majanduse juhtimise pakett) artikli 11 lõige 2.

stabiilsuse ja kasvu paktille. 2014. aasta oktoobri keskpaigas esitasid euroala riigid, kus ei kohaldata ELi ja IMFi finantsabiprogrammi, oma esialgse eelarvekava. Euroopa Komisjon leidis oma 28. novembril avaldatud arvamustes, et seitsme riigi esialgne eelarvekava kätkeb stabiilsuse ja kasvu pakti mittetäitmise ohtu. Nende riikide seas on Prantsusmaa, Hispaania, Malta ja Portugal, kus endiselt kohaldatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, ning Itaalia, Belgia ja Austria, kus menetlus lõpetati 2012. aastal või hiljem. Belgia, Itaalia ja Prantsusmaa puhul teatas komisjon 2015. aasta alguses üksikasjaliku järelhindamise läbiviimisest.⁶ Üksnes viit esialgset eelarvet peeti paktille vastavaks ja nelja üldjoontes vastavaks. 27. veebruaril 2015. aastal avaldatud järelhinnangutes otsustas komisjon aga mitte tõhustada eelarvepuudujäägi menetlust Prantsusmaa jaoks ning tegi järelduse, et Itaalia ja Belgia on kooskõlas pakti ennetava osa nõuetega ja võlareegliga.⁷

Eelarvete konsolideerimine peaks kasvu toetama

Arvestades majanduse elavnemise aeglast tempot 2014. aastal on väga oluline toetada elavnemist kasvu edendava eelarvete korrigeerimise kaudu. See on asjakohane eelkõige riikide puhul, kus pole eelarveruumi ja kes peavad oma eelarvemeetmeid tugevdama. Kõnealuse eesmärgi nimel tuleks kärpida mittetootlikke kulusid, et vabastada vahendeid tootlike kulutuste säilitamiseks. Tuludega seotud reformipüüdlused peaksid keskenduma maksustamise moonutavale mõjule ja maksudest kõrvalehoidumisele. Põhirõhk on siinkohal suurte maksukiilude vähendamisel mõnes riigis. Seda arvestades leppis eurorühm 2014. aasta septembris kokku ühistes põhimõtetes, millest tulevased maksureformid peaksid juhinduma.⁸

Stabiilsuse ja kasvu pakt tagab piisava paindlikkuse

Nagu kinnitas ka Euroopa Ülemkogu oma 2014. aasta juuni istungil, on olemasolevad stabiilsuse ja kasvu pakti eeskirjad piisavalt paindlikud, et võtta arvesse negatiivset majandusarengut ja oluliste struktuurireformide (nt pensionireform) lühiajalisi eelarvekuluseid. 13. jaanuaril 2015 avaldas Euroopa Komisjon [teatise](#), milles ta selgitab pakti eeskirju ja suurendab nende kohaldamise paindlikkust kolmes põhivaldkonnas, s.o struktuurireformide, investeringute ja tsükliliste tingimuste puhul.⁹ Paktiga võimaldatavat paindlikkust tuleb kasutada ettevaatlikult, nagu EKP on mitmel korral rõhutanud (vt taustinfo 4).¹⁰

⁶ Lisateavet vt komisjoni [28. novembril 2014 avaldatud arvamustest](#).

⁷ Vt 27. veebruaril 2015 avaldatud [komisjoni aruandeid](#).

⁸ Vt [eurorühma 12. septembril 2014 avaldatud arvamust](#).

⁹ Hindamise kohta vt taustinfo „Flexibility within the Stability and Growth Pact”, EKP majandusülevaade 1/2015.

¹⁰ Vt näiteks Mario Draghi kõne „[Elavnemine ja reformid euroalal](#)”, Brookings Institution, 9. oktoober 2014.

Taustinfo 4

Eelarve ja makromajandusliku juhtimise raamistiku muutused

Finants- ja majanduskriisile reageerimiseks tugevdati 2011. ja 2013. aastal ELi juhtimisraamistikku, et aidata taastada usaldust riigirahanduse vastu. Seda tehti eelarvekokkuleppe ning majanduse juhtimise esimese ja teise paketi kaudu. 2014. aasta novembris analüüsis Euroopa Komisjon juhtimisraamistiku osades tehtud muudatuste tõhusust. Analüüs oli peamiselt tagasivaatav ja selles leiti, et üldiselt toimisid menetlused nõuetekohaselt.

Reformitud juhtimisraamistik on üldiselt osutunud väga oluliseks, sest see on aidanud tugevdada riikide jõupingutusi oma eelarve konsolideerimisel, tuvastada paremini makromajanduslikku tasakaalustamatust ja anda riigipõhiseid soovitusi. Sellegipoolest tuleb selle rakendamist tugevdada, nagu rõhutas ka Euroopa Komisjon oma analüüsis, sest konsolideerimispüüdlused jäävad liikmesriigiti ebaühtlaseks ning makromajandusliku tasakaalustamatuse kindlakstegemine ei ole kaasa toonud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusega tagatud vahendite nõuetekohast kasutamist, et tasakaalustamatust kõrvaldada. Ka on riigipõhiste soovitude rakendamine endiselt ebarahuldav.

Eelarvepoliitika kohta kinnitas komisjoni analüüs, et stabiilsuse ja kasvu pakt on pakkunud pidepunkti kindlustunde tagamisel ning tugevdatud fiskaaljuhtimisraamistik on andnud asjakohaseid suuniseid liikmesriikide eelarvepoliitika elluviimiseks nii, et rõhuasetus on eelarvetasakaalu säilitamisel. Väga oluline on, et pakti eeskirju kohaldataks järjepidevalt. See on hädavajalik uue juhtimisraamistiku usaldusväärsuse säilitamiseks ja eelarve tasakaalustamatuse taastekke tõhusaks ennetamiseks. Riikide eelarvenõukogud, mis on viimastel aastatel mitmes riigis asutatud, ning eelarvekokkuleppe ülevõtmine riikide õigusnormides peaksid olema võtmetähtsusega. Need võivad aidata saavutada paremat eelarvedistsipliini ja suurendada riikide vastutust ELi eelarve-eeskirjade täitmise eest (vt taustinfo „Euroopa Liidu riikide eelarvenõukogud“ EKP kuubülletääni 2014. aasta juuninumbris).

Makromajandusliku arengu ja majanduse struktuuri poolest on makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlus olnud väärtuslik vahend, et teha kindlaks tasakaalustamatus ja selle raskusaste. Tähtis on, et seda menetlust rakendataks suurema järjepidevuse ja läbipaistvusega, eelkõige kasutades ülemäärase tasakaalustamatuse menetlust täies ulatuses juhtudel, kus ülemäärane tasakaalustamatus kindlaks tehakse.

Euroopa Komisjon kutsus üles tegema üldsusega konsulteerimise kaudu kaastööd Euroopa 2020. aasta strateegia vaheläbivaatusel. Eurosüsteem [toonitas](#) sellel läbivaatusel, et Euroopa 2020. aasta strateegia peaks keskenduma reformidele, mis avaldavad mõju potentsiaalsele kasvule ja loovad töökohti, nagu seda on töö- ja tooteturgude struktuurireformid ning üldist ärikeskkonda mõjutavad reformid. Lisaks rõhutati, et reformikava edukas elluviimine sõltub majanduse juhtimise tugevdatud raamistiku täielikust, rangest ja järjepidevast rakendamisest.

Pikemas perspektiivis ja arvestades seda, et struktuurireformid ei ole üksnes riigi enda, vaid kogu euroala huvides, tuleks ELi struktuurireformide juhtimist veelgi tugevdada, et aidata riikidel parandada euroala konkurentsivõimet, tootlikkust, tööhõivet ja vastupidavust. Edaspidi võiks see hõlmata rõhuasetuse nihkumist eeskirjadelt institutsioonidele ja koordineerimiselt ühisele otsuste

tegemisele. Euroopa Komisjoni presidendi poolt tihedas koostöös euroala tippkohtumise eesistuja, eurorühma esimehe ja EKP presidendiga avaldatav aruanne euroala majanduse parema juhtimise järgmiste sammude kohta on võtmetähtsusega lähtepunkt nende teemade edasisel kajastamisel, nagu on kinnitatud nimetatud juhtfiguuride koostatud ja riigipeadele või valitsusjuhtidele edastatud analüütilises märgukirjas.

Struktuurireformide edusammud on alates 2013. aastast aeglustunud

Struktuurireformide edusammud on viimase kahe aasta jooksul aeglustunud, mis on muret tekitav, sest kasvu edendavad struktuurireformid on väga vajalikud tootlikkuse, tööhõive ja seega ka potentsiaalse kasvu suurendamiseks euroalal. Kuigi vajadus teha struktuurireformide vallas edusamme on riigiti erinev ning oleneb konkreetse riigi tasakaalustamatuse ja haavatavuse tasemest, iseloomustab enamikku euroala riike endiselt töö- ja tooteturgude märkimisväärne jäikus. Aastatel 2011–2013 olid reformidega seotud jõupingutused suhteliselt suured riikides, kus kohaldati finantsabi programmi, ent märksa piiratumad teistes riikides, eriti 2013. aastal pärast finantsturu surve tuntavat vähenemist programmivälistes riikides, kus valitsesid pinged. Alates 2013. aasta lõpust on reformide edenemine enamikus euroala riikides veelgi aeglustunud, arvestades abiprogrammide lõpetamist, elavat finantsturukeskkonda, reformiväsimust ja valimistsükliga seotud kaalutlusi (vt taustinfo 4). Hoolimata

Tabel 1

Euroopa Komisjoni hinnang 2014. aastal antud riigipõhiste soovitude rakendamisele

Reformisoovitused	BE	DE	EE	ES	FR	IE	IT	LV	LT	LU	MT	NL	AT	PT	SI	SK	FI
1	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Märkimisväärne edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu
2	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu
3	Märkimisväärne edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Märkimisväärne edu	Teatav edu	Teatav edu	Märkimisväärne edu	Teatav edu	Teatav edu
4	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Edusammud puuduvad	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Märkimisväärne edu	Teatav edu	Teatav edu
5	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Edusammud puuduvad	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu
6	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Märkimisväärne edu	Teatav edu	Märkimisväärne edu	Teatav edu	Teatav edu
7	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu
8	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu	Teatav edu

Allikas: Euroopa Komisjon.

Märkus. 2014. aastal riikidele antud soovitude rakendamisel saavutatud edu hinnatakse järgmiste kategooriate abil. Edusammud puuduvad: liikmesriik ei ole kuulutanud välja ega võtnud vastu meetmeid riigipõhise soovitude täitmiseks. Seda kategooriat kohaldatakse ka siis, kui liikmesriik on tellinud uuringu võimalike meetmete hindamiseks. Piiratud edu: liikmesriik on kuulutanud välja mõned meetmed riigipõhise soovitude täitmiseks, kuid need ei tundu olevat piisavad ja/või nende vastuvõtmine/rakendamine on ohus. Teatav edu: liikmesriik on kuulutanud välja või võtnud vastu meetmed riigipõhise soovitude täitmiseks. Meetmed on paljulubavad, kuid kõiki neist ei ole veel rakendatud ja rakendamine ei ole kõigi puhul kindel. Märkimisväärne edu: liikmesriik on võtnud vastu meetmed, millest suuremat osa on ka rakendatud. Need meetmed aitavad suuresti kaasa riigipõhise soovitude täitmisele. Täielikult ellu viidud: liikmesriik on kuulutanud välja ja rakendanud meetmed riigipõhise soovitude asjakohaseks täitmiseks.

paljudest vajalikest poliitikapõhimõtetest ja meetmetest on euroala riigid reformide elluviimisel oluliselt maha jäänud. Mõnel juhul viivad meetmed lausa vales suunas ning varasemad reformid on osalt nurjunud või pöördunud.

Reformisoovitusi ei ole täielikult järgitud

2014. aastal oli riigipõhiste soovituste rakendamine jätkuvalt suhteliselt pettumust valmistav. Euroopa Komisjoni andmetel on abiprogrammivälisele euroala riikidele antud reformisoovituste puhul täheldatud üksnes teatavaid või piiratud edusamme (vt tabel 1). Ükski euroala riik ei ole 2014. aasta soovitusi täielikult järginud. Ehkki mõnes riigis on reformide vallas tehtav töö tõhustunud (eelkõige Sloveenias on tehtud märkimisväärseid edusamme kaheksast riigipõhisest soovitusel kolme puhul), on enamikus riikides olnud edasimineku üsna piiratud ja allesjäänud kitsaskohtadega ebaproportsionaalne. Jätkuvad reformipüüdlused on endiselt olulised kõikides riikides. Eelkõige tuleb otsustavalt tegutseda Euroopa Komisjoni poolt 2015. aasta veebruaris osutatud euroala riikides, kus esineb ülemäärane tasakaalustamatus, s.o Prantsusmaal, Itaalias ja Portugalis ja 2014. aastal osutatud teistes komisjoni erijälgimise all olevates euroala riikides, s.o Hispaanias, Iirimaa ja Sloveenias.¹¹

Reformipüüdluste märkimisväärset nõrgenemist euroala riikides kinnitas OECD oma 2015. aasta aruandes „Going for Growth”. Eelkõige leiti, et vähem haavatavates euroala riikides püsis reformitegevus nõrk ja rohkem haavatavates isegi vähenes. Reformidega seotud tagasihoidlikud edusammud olid tugevas vastuolus endiselt väga suurte raskuste ja struktuuriprobleemidega enamikus euroala riikides. Võrreldes 2008. aastaga oli 2014. aastal riigi- ja erasektori võla tase, samuti töötuse määr – eriti noorte ja pikaajaliste töötute puhul – palju kõrgem. Investeeringute osakaal SKPst oli jätkuvalt pettumust valmistav ja pikaajaline kasvuväljavaade oli 2014. aastal tunduvalt kehvem kui kuus aastat tagasi. Suurem võlakooormus ja nõrgem kasvuväljavaade viitasid sellele, et ilma reformide kiirendamiseta on väga keeruline tööhõive vähenemist mõistliku aja jooksul korvata.

Pärast 2014. aastat on usaldusväärsete ja otsustavate kasvu edendavate struktuurireformide rakendamine ülitähtis

Selleks, et kõrvaldada veel 2014. aastalgi püsinud suuremad kitsaskohad, on usaldusväärsete ja otsustavate kasvu edendavate reformide rakendamine olulisemad kui kunagi varem.¹² Üleskutse tugevdada reformidega seotud jõupingutusi on üleskutse saavutada kestlik kasv. See on möödapääsmatu, kui soovitakse taas alandada töötuse määra ja toetada võlataseme jätkusuutlikkust. Reformide ajastamise seisukohast tuleb eriti kiiresti rakendada poliitikat, mis suudab oodatavat potentsiaalset kasvu ja usaldusväärset suurendada, eelkõige tooteturgede ja

¹¹ Vt määruse (EL) nr 1176/2011 (makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta) kohase põhjaliku läbivaatamise tulemused, Euroopa Komisjon, 25. veebruar 2015.

¹² Vt Benoît Cœuré „Struktuurireformid: kriisist õigete õppetundide omandamine”, põhikõne 17. oktoobril 2014 Riias Läti keskpangas toimunud majanduskonverentsil.

raamtingimuste reforme. Eritähelepanu tuleks pöörata reformidele, mis kõrvaldavad otsustavalt raamtingimuste ja ärikeskkonna arvukad allesolevad kitsaskohad, ning reformidele sellistes valdkondades nagu riigihaldus (ja maksuhaldus), kohtusüsteemid, ülemäärased renditasud konkurentsi eest kaitstud sektorites ning tööturu moonutused, milleks on nominaalne jäikus (nt palkade piiratud kohandamine) ja reaalne jäikus (nt segmenteerumine).

Ärikeskkonnas on ikka veel liiga palju kitsaskohti (nt liigne bürokraatia), mis takistavad ressursside tõhusat kasutamist ja pärsivad erasektori investeringute kiiremat elavnemist. Erainvesteringute tegemist takistavad ka ebapiisavad ettevõtete võla restruktureerimise vahendid ja maksejõuetust käsitlevad õigusaktid. Ehkki 2014. aastal tehti teatavates riikides mõningaid edusamme, tuleb selles valdkonnas poliitikameetmeid veelgi tugevdada, et edendada äriühingute (ja kodumajapidamiste) finantsvõimenduse vähendamist. Lisaks on jätkuvalt väga keeruline rakendada kaitstud teenuste sektoris konkurentsi suurendamisega seotud meetmeid ning mitu riiki peavad astuma märkimisväärseid poliitilisi samme, et suurendada konkurentsi ning võimaldada uutel ja sageli tootlikumatel ja uuenduslikumatel ettevõtetel neile turgudele siseneda. Kui reformid on usaldusväärsed ja ettevaatavad, siis on positiivne mõju kindlustundele, investeringutele, töökohtade loomisele ja kasvule üldiselt palju suurem kui võimalik negatiivne mõju, mis tuleneb lühiajalisest hindade langussurvest. Praegu puuduvad veenvad tõendid reformidest tingitud ulatuslike lühiajaliste kulude kohta.¹³ Tegelikult on kriis selgelt näidanud, et kasvu edendamiseks ei leidu struktuurireformidele alternatiivi ning raskete otsuste edasilükkamine üksnes suurendab hilisemat kohandamisega seotud kulu.

Sidus, kõikehõlmav ja usaldusväärne reformistrateegia ei ole oluline mitte üksnes reformide pikaajalise kasu maksimeerimiseks, vaid ka kohandamise koormuse õiglaseks jagamiseks.

---

¹³ Vt „Structural reforms at the zero lower bound”, Euroopa Komisjoni euroala kvartaliaruanne, kd 13, nr 3, 2014.

2 Täiendavad rahapoliitilised vahendid seoses EKP baasintressimäära efektiivse alampiiriga

Tagasihoidliku inflatsiooniväljavaate ja nõrga kasvutempo oludes on eurosüsteem alates 2014. aasta juunist võtnud mitmeid olulisi rahapoliitilisi lisameetmeid.

2014. aastal kehtestatud poliitikameetmete paketil oli kolm põhielementi: EKP baasintressimäärade alandamine efektiivse alampiirini, mitme sihtotstarbelise pikemaajalise refinantseerimisoperatsiooni kehtestamine ning teatavate erasektori varade kahe ostukava käivitamine. Paketi eesmärk oli taastada rahapoliitika tavapärase ülekandumine ja rahapoliitikat veelgi toetada, edendades seega laenuandmist reaalmajandusele ja euroala elavnemist, et säilitada keskmise aja jooksul hinnastabiilsus.

2014. aastal võetud meetmed tõid kaasa efektiivse rahapoliitilise kursi märkimisväärse lõdvenemise, ja sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide ja varaostukavade kaudu tehtud likviidsussüstid peaksid järgmistes kvartalites saavutama oma täieliku ulatuse. Sellega seoses teatas EKP nõukogu oma kavatsusest eurosüsteemi bilanssi tunduvalt suurendada, et pakkuda piisaval määral rahapoliitilisi stiimuleid aastase ÜTHI-inflatsiooni kiirendamiseks määran, mis on 2% tasemest allpool, ent selle lähedal. Lisaks jäi EKP nõukogu otsusekindlaks, et kasutab oma volituste piires täiendavaid erakorralisi instrumente, kui peaks olema vaja veelgi maandada liiga pikka aega kestnud aeglase inflatsiooniga kaasnevaid riske.

Kooskõlas oma otsusega hindas EKP nõukogu 2015. aasta alguses uuesti põhjalikult hindade arengu väljavaadet ja seni saavutatud rahapoliitilisi stiimuleid. Ta tegi järelduse, et keskmise aja inflatsiooniväljavaade oli nõrgenenud ning alates 2014. aasta juunist võetud rahapoliitiliste meetmetega ei kaasnenud piisavas koguses likviidsust, ehkki need olid tekitanud erasektori laenuvõtukuludesse lisatud likviidsuse rahuldava ülekandumise. EKP nõukogu leidis, et praegusest rahapoliitika leevendamise ulatusest ei piisa selleks, et tulla adekvaatselt toime liiga pikka aega kestnud aeglase inflatsiooni põhjustatud riskidega. Seepärast otsustas EKP nõukogu oma 22. jaanuari 2015. aasta istungil käivitada laiendatud varaostukava ja muuta kuue järelejäänud sihtotstarbelise pikemaajalise refinantseerimisoperatsiooni hinnakujundust.¹⁴

2.1 Rahapoliitiline keskkond nõudis EKP-lt otsustavaid meetmeid

2014. aastal teostas eurosüsteem oma rahapoliitikat keerulises keskkonnas, sest majanduse elavnemine püsis nõrk, inflatsioon aeglustus järk-järgult, rahapakkumise ja laenumahu kasv oli jätkuvalt tagasihoidlik ning rahapoliitika ülekandumine endiselt piiratud.

¹⁴ Vt üksikasju taustinfost „The Governing Council's expanded asset purchase programme”, EKP majandusülevaade 1/2015.

2014. aasta alguses jätkus 2013. aasta teisel poolel alanud sammsammuline majanduse elavnemine, nagu on üksikasjalikult kirjeldatud 1. peatüki punktis 1. Siiski oli 2014. aasta keskpaiga lähenedes euroalal näha kasvutempo raugemise märke, sest nõrgem sisenõudlus koos geopoliitiliste pingete kasvu ja struktuurireformide ebapiisava rakendamisega mõnes euroala riigis mõjutas majandustingimusi negatiivselt. Nõrgenemist põhjustasid ka teatavad kalendriliste imõjude ja ilmastikuoludega seotud ajutised tegurid ning majanduse arengut pärssisid jätkuvalt suur tööpuudus ja loid investeerimistegevus. 2014. aasta kokkuvõttes kiirenes SKP reaalkasv 0,9%.

Nagu eespool kirjeldatud, oli koguinflatsioon madal ja langes aasta jooksul. Keskmise aastane ÜTHI-inflatsioon oli 2014. aastal 0,4%. ÜTHI-inflatsiooni aeglustumise tingis peamiselt energia- ja toiduainehindade areng, aga aasta paaril esimesel kuul ka vahetuskursi samaaegse ja varasema kallinemise mõju. ÜTHI-inflatsioon (v.a toiduained ja energia) oli samuti vähene, osutades laia kogunõudluse nõrkusele. Jätkuvalt aeglane inflatsioon ja järsult langevad energiahinnad mõjutasid inflatsiooniootusi. Langusmõju oli eriti tugev lühiajaliste inflatsiooniootuste puhul, mis muutusid koos koguinflatsiooni aeglustumisega. Alates 2014. aasta suvest hakkasid märgatavalt alanema ka keskpikad ja pikaajalised inflatsiooniootused.

Nagu juba märgitud, oli euroala rahapakkumise ja laenumahu kasv 2014. aastal endiselt nõrk, ehkki aasta jooksul ilmnes elavnemismärke. Samal ajal kui M3 kasvu toetas suurem M1 kasv, mis kajastas jätkuvat likviidsuse eelistamist madalate intressimäärade oludes, piiras majanduskasvu aeglane tempo rahapakkumise suurenemist.

Laenuareng oli tagasihoidlik hoolimata esimestest pöördumismärkidest, mis kajastasid laenuvõtutingimuste ulatuslikku leevenemist euroala rahaloomeasutuste jaoks. Erasektorile antud laenud vähenesid, sest mittefinantsettevõtetele antud laenude endiselt negatiivsed vood tasakaalustasid ja ületasid kodumajapidamistele antud laenude positiivseid voogusid. Kodumajapidamiste ja ettevõtete laenuitingimused püsisid ranged, eriti mõnes euroala riigis, sest finantstingimuste paranemine ja eelkõige varasemad rahapoliitika impulsid kandusid erasektori laenukuludesse üle vaid ebatäielikult. Selle tulemusena reageerisid pankade laenuintressimäärad poliitilistele muutustele vähem ja püsisid EKP toetavast rahapoliitilisest kursist hoolimata suhteliselt kõrged. Piiravad laenuvõtutingimused mõnes riigis pärssisid kogunõudlust ja süvendasid majanduse nõrkust. Vähene laenude areng takistas euroalal elavnemist ja avaldas seega keskmise aja inflatsiooniväljavaatele langussurvet.

Ehkki finantsturgude meeleolu paranes aasta jooksul, esines kohati heitlikkust. Finantsturu killustatus vähenes jätkuvalt, ent oli siiski suur. Selle tulemusena püsisid kodumajapidamiste ja ettevõtete rahastamistingimused euroala riikides väga erinevad. Samas olid EKP võetud rahapoliitilised meetmed edukad ja aitasid leevendada pankade rahastamise piiranguid. EKP põhjaliku hindamise lõpuleviimine oktoobris ning sellest tulenev pankade bilansside tugevnemine ja juurdepääsu paranemine turupõhisele rahastamisele peaksid samuti pankade rahastamistingimusi leevendama ja parandama pankade laenuandmisvalmidust.

Niisuguses inflatsiooniväljavaate halvenemise, nõrga kasvutempo, rahapakkumise ja laenumahu tagasihoidliku kasvu ning endiselt takistatud rahapoliitika ülekandumise olukorras on EKP nõukogu võtnud alates 2014. aasta juunist vastu põhjaliku meetmepaketi. Paketi eesmärk on edendada rahapoliitika ülekandumist ja tagada täiendav rahapoliitika kohandumine. Eelkõige toetavad meetmed laenuandmist reaalmajandusele, tuues kodumajapidamiste ja ettevõtete keskmised laenuvõtukulud tasemele, mis on paremini kooskõlas kavandatava poliitilise kursiga. Pealegi on need kooskõlas EKP nõukogu eelkommunikatsiooniga EKP baasintressimäärade kohta ja aitavad säilitada hinnastabiilsust keskmise aja jooksul.

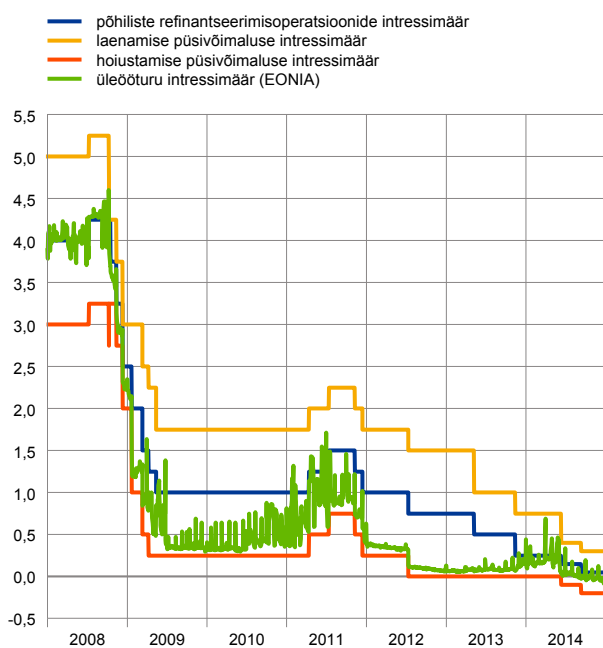
2.2 Juunist oktoobrini võetud rahapoliitiliste meetmete pakett

Juunist oktoobrini kasutusele võetud poliitikameetmete paketil oli kolm põhielementi: EKP baasintressimäärade alandamine efektiivse alampiirini, mitme sihtotstarbelise pikemaajalise refinantseerimisoperatsiooni kehtestamine ning teatavate erasektori varade kahe ostukava käivitamine.

Meetmete eesmärk oli avaldada olulist mõju kodumajapidamiste ja ettevõtete laenuitingimustele euroalal. Lisaks sooviti nendega toetada keskpikkade ja pikaajaliste inflatsiooniootuste kinnistumist kooskõlas EKP nõukogu hinnastabiilsuse eesmärgiga. Meetmed kajastasid ka rahapoliitika tsükli märkimisväärseid ja kasvavaid erinevusi suuremate arenenud riikide vahel.

Joonis 23
EKP intressimäärad ja üleööturu intressimäär

(protsenti aastas; päevased andmed)

Allikad: EKP ja Thomson Reuters.

EKP baasintressimäärad jõudsid efektiivse alampiirini

EKP baasintressimäärad alandati efektiivse alampiirini. Eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära ja hoiustamise püsivõimaluse intressimäära alandati kahes etapis kokku 20 baaspunkti võrra, s.o vastavalt 0,05%ni ja -0,20%ni, samal ajal kui laenamise püsivõimaluse intressimäära alandati kahel korral kokku 45 baaspunkti võrra 0,30%ni (vt joonis 23). Baasintressimäärade kärbe oli kooskõlas EKP nõukogu eelkommunikatsiooniga.¹⁵

Hoiustamise püsivõimaluse intressimäära negatiivseks muutmise tugevdas põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäära alandamise mõju ja aitas säilitada intressimäärade vahemikku, pakkudes pankadele stiimuleid kaubelda pankadevahelistel turgudel, mis on turu rahuldava toimimise, turust juhinduva hinnakujunduse ja tõhusa turudistsipliini eeltingimus. Samamoodi avaldas intressimäära kärbe märkimisväärset mõju nii rahaturu

¹⁵ Vt lähemalt EKP 2013. aasta juuli kuubülletääni taustinfo „The Governing Council's forward guidance on the key ECB interest rates”.

hetke- kui ka forvardtehingute intressimääradele, sellal kui väga lühiajaliste rahaturgude käive püsis laias laastus muutumatu.

Hoiuste negatiivsete intressimäärade otsuse rakendamine kulges sujuvalt, kuid teatavate eurosüsteemi saldode intressimäärasid tuli korrigeerida, sest positsioonide nihked kontode vahel oleks vastasel korral negatiivse intressimäära poliitikat nõrgestanud. Eelkõige tagas EKP, et negatiivset intressimäära rakendataks ka kohustusliku reservi nõudeid ületavatele keskmistele reservihoiustele ja teatavatele muudele eurosüsteemis hoitavatele hoiustele, nagu on öeldud [5. juuni 2014. aasta pressiteates](#).

Sihtotstarbelised pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid tagavad parema juurdepääsu laenudele

[5. juunil 2014 teatati](#) mitmest sihtotstarbelisest pikemaajalisest refinantseerimisoperatsioonist, mille eesmärk oli parandada pankade laenuandmist mittefinantsteenuseid pakkuvale euroala erasektorile. Sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonidega pakutakse kuni nelja aasta jooksul soodsatel tingimustel pikaajalist rahastamist kõikidele pankadele, mis vastavad teatavatele võrdlusnäitajatele, mida kohaldatakse nende reaalmajandusele antud laenude suhtes. Selle meetme valik kajastas euroala majanduse valdavalt pangapõhise rahastamise struktuuri ja asjaolu, et pankade nõrk laenuandmine on oluline elavnemist pärssiv tegur. Motiveerides reaalmajandusele laenude andmist, oli sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide eesmärk edendada rahapoliitika ülekandumist. Pankade paranenud rahastamistingimused peaksid aitama laenutingimusi leevendada ja laenugevust stimuleerida.

Sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide põhijoon on see, et summa, mille pank võib laenuks saada, sõltub tema laenuandmiskäitumisest. Pankadel oli õigus saada esialgu laenu mahus, mis võrdus 7%ga nende kogulaenudest mittefinantsteenuseid pakkuvale euroala erasektorile (välja arvatud eluasemelaenud kodumajapidamistele) seisuga 30. aprill 2014. Pankadel oli võimalus kasutada oma esialgset eraldist kahe esimese operatsiooniga 2014. aasta septembris ja detsembris.

Seejärel on kõikidel vastaspooltel 2015. aasta märtsist kuni 2016. aasta juunini võimalus laenata järgmiste sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonidega lisasummasid olenevalt oma pangapõhiseid võrdlusnäitajaid ületava kõlbliku laenugevuse arengust.¹⁶ Mida rohkem pankade laenumaht võrdlusnäitajat ületab, seda rohkem võivad nad ise laenu saada. Seda

¹⁶ Võrdlusnäitaja määratakse kindlaks, võttes arvesse iga vastaspoole netolaenuandmist mittefinantsteenuseid pakkuvale euroala erasektorile, välja arvatud eluasemelaenud kodumajapidamistele, mis on registreeritud 12 kuu jooksul kuni 30. aprillini 2014. EKP nõukogu otsustas, et pankade puhul, millel oli 12 kuu jooksul kuni 30. aprillini 2014 positiivne abikõlblik netolaenuandmine, on võrdlusnäitaja alati null, ning pankade puhul, millel oli samal ajavahemikul negatiivne abikõlblik netolaenuandmine, määratakse võrdlusnäitajad kindlaks järgmiselt: iga panga keskmine kuine netolaenuandmine aasta jooksul kuni 30. aprillini 2014 ekstrapoleeritakse 12 kuule kuni 30. aprillini 2015, sellal kui 30. aprillist 2015 kuni 30. aprillini 2016 kestva aasta puhul on igakuise netolaenuandmise võrdlusnäitaja null.

stiimulit tugevdab kordaja kasutamine, tänu millele saavad pangad võtta laenu kuni kolmekordses ulatuses summast, mille võrra nende netolaenuandmine võrdlusnäitajast erineb (tingimusel, et erinevus on positiivne).

Sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäär on iga operatsiooni kehtivuse ajaks fikseeritud. Kahele esimesele sihtotstarbelisele pikemaajalisele refinantseerimisoperatsioonile kehtestati sama intressimäär, mis kehtis sel ajal eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide suhtes, pluss vahemik 10 baaspunkti ulatuses. Operatsioonide tõhususe toetamiseks otsustas EKP nõukogu 2015. aasta jaanuaris alates 2015. aasta märtsist kuni 2016. aasta juunini teostatavate sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide puhul 10baaspunktilise fikseeritud vahemiku kõrvaldada. Tagamaks, et pankadele eraldatud vahendeid kasutatakse laenuandmise suurendamise toetamiseks, peavad kõik vastaspooled, kes ei täida kindlaid tingimusi seoses oma reaalmajandusele antud laenude netomahuga, laenuks saadud summad 2016. aasta septembris, s.o kaks aastat enne sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide tähtaega, tagasi maksuma. Kõikide sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide tähtaeg on september 2018.

Madalad pikaajalised refinantseerimise intressimäärad koos laenuandmise stiimulitega (ja negatiivsete tagajärgedega laenude mitteandmise korral) peaksid laenupakkumist suurendama ja laenude intressimäärasid alandama. Sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide eesmärk on seega EKP intressimäära otsustega seotud soodsad laenuandmistingimused erasektori laenuvõtjatele üle kanda.

Kahe esimese operatsiooni kasutamise kogumaht oli 212,4 miljardit eurot (82,6 miljardit eurot septembris ja 129,8 miljardit eurot detsembris). Operatsioonides oli kokku 469 osalejat. Kui osaleda soovisid pangad, kellel puudus asjakohane laenuportfell, võisid nad ühineda sellist portfelli omavate pankadega ja moodustada sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide rühma. Sel viisil ulatusid operatsioonid lausa 1223 krediidasutuseni. Kokkuvõttes oli osalemine euroalal laiapõhjaline.¹⁷

Kahe esimese operatsiooni puhul arvutati igale osalejale võimaldatav laenumaht eelnevalt välja, tuginedes osalejate esitatud andmetele kõlblike laenude summa kohta, mis 2014. aasta aprillis nende portfelli kuulusid. Pangad märkisid esitatavale vormile oma kõlblike laenude summa, mille alusel tekkis õigus esialgsele väljamaksele 266,5 miljardi euro ulatuses. See tähendab, et kui kõik kõlblike laene omavad pangad oleksid vormi esitanud, oleks teoreetiliselt võidud välja maksta ligikaudu 385 miljardit eurot.

Sihtotstarbelistel pikemaajalistel refinantseerimisoperatsioonidel oli pankade jaoks mitmeid atraktiivseid omadusi. Esiteks olid operatsioonidega pakutavad hinna- ja tähtajatingimused paljude jaoks turutingimustega võrreldes soodsad. Näiteks 2014. aastal sai sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide vahendeid hankida põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimääraga

¹⁷ Esimese sihtotstarbelise pikemaajalise refinantseerimisoperatsiooni tulemuste kohta vt EKP 2014. aasta oktoobri kuubülletääni taustinfo „The targeted longer-term refinancing operation of September 2014”.

5 baaspunkti pluss 10 baaspunkti suurune marginaal. Teise sihtotstarbelise pikemaajalise refinantseerimisoperatsiooni arvelduspäeval oli mõlema operatsiooni kasutusmaht pikendanud eurosüsteemi kehtiva refinantseerimise keskmist tähtaega peaaegu pooleteise aastani (eeldusel, et sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide summasid hoitakse neli aastat). Vahetult enne esimese sihtotstarbelise pikemaajalise refinantseerimisoperatsiooni arveldamist oli see olnud alla nelja kuu. 2014. aasta lõpus oli operatsioonide keskmine tähtaeg veidi lühem, s.o aasta ja neli kuud. Teiseks kinnitasid pangad, kes olid osalemisest vähem huvitatud tänu juba niigi soodsale rahastamisolukorrale, et osalemine võib tulla kasuks nende ettevõtte kuvandile, sest neid nähtaks osalemas operatsioonis, mille eesmärk on toetada reaalmajandust. Kolmandaks võivad pangad parandada oma konkurentsiolekorda laenuurul, kandes odavamad rahastamiskulud üle oma laenuandmistingimustesse.

Sihtotstarbelised pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid aitasid leevendada finantsturutingimusi ning 2015. aasta märtsist kuni 2016. aasta juunini teostatavad operatsioonid lõdvendavad veelgi rahapoliitilist kurssi ja toetavad laenuandmist.

Erasektori varade ostu kavade majanduslik motiiv on leevendada laenuitingimusi

Kahe erasektori varade ostu kava – varaga tagatud väärtpaberite ostukava ja kaetud võlakirjade kolmanda ostukava – eesmärk oli võimaldada valikulist sekkumist turgudel, kus ülekandumine mittefinantsteenuseid pakkuva euroala erasektori laenuitingimustesse on suur. Seega täiendavad need sihtotstarbelisi pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone, püüdes parandada nõrku laenuitingimusi ja edendada rahapoliitika ülekandumist.

Varaga tagatud väärtpaberite ostukava raames hakkas eurosüsteem ostma lihtsaid ja läbipaistvaid varaga tagatud väärtpabereid, mille alusvara koosnes nõuetest mittefinantsteenuseid pakkuva euroala erasektori vastu. Kaetud võlakirjade kolmanda ostukava raames hakkas eurosüsteem ostma euroalal asuvate rahaloomeasutuste emiteeritud eurodes nomineeritud kaetud võlakirju. EKP nõukogu teatas, et tema ootuste kohaselt kestavad need kaks varaostukava vähemalt kaks aastat.

Otsus osta lihtsaid ja läbipaistvaid varaga tagatud väärtpabereid kajastab selle turu rolli majandusele uute laenuvoogude tekitamisel. Eelkõige on tihe seos varaga tagatud väärtpaberitega kauplemisel kehtivate intressimääravahemike ja vastavatele laenudele pankade poolt kohaldatavate laenuintressimäärade vahel. Kuna Euroopa varaga tagatud väärtpaberite turg püsib languses, siis on suur võimalus, et sekkumistega saab selle turu kasvu muuta. Eurosüsteemi ostud tugevdavad seega sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide otsest ülekandemõju, s.o ulatust, milles rahastamiskulude alanemine pankade jaoks kandub üle euroala kodumajapidamistele ja ettevõtetele. Varaga tagatud väärtpaberite vahemike vähenemine tekitab pankade jaoks arbitraaživõimalusi, julgustades neid looma varaga tagatud väärtpabereid ja seega suurendama laenuandmist, mis paneb laenuintressid alanema.

Kaetud võlakirjade puhul on seos kaetud võlakirja ja aluseks oleva laenu vahel emiteeriva panga bilansi jaoks mõistlikult tugev. Kuna kaetud võlakirjade hinnad on kõrgemad, siis eeldatakse, et pangad reageerivad turustiimulitele ja emiteerivad rohkem müüdavaid kaetud võlakirju ning annavad ühtlasi rohkem laene neile tagatiste lisamiseks. Kaetud võlakirjade kolmas ostukava täiendab seega veelgi sihtotstarbelisi pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone ja varaga tagatud väärtpaberite oste. Lisaks on otsesed sekkumised kaetud võlakirjade turul tugevdanud portfelli tasakaalustavat ülekandekanalit. Kombineeritud otseoperatsioonidest tulenev likviidsuse suurenemine on edendanud investeerimismustrite mitmekesisust ja toonud seega kaasa rahastamistingimuste ulatuslikuma leevenemise.

Varaostukavade rakendamine on hoos

Eurosüsteem alustas varaga tagatud väärtpaberite ostukava raames oma oste 21. novembril 2014 ja oli aasta lõpuks arveldanud 1,7 miljardi euro ulatuses kõlblikke väärtpabereid (vt tabel 2). Ostude maht sõltub mitmest tegurist, sealhulgas turu kogumahust ja arengust, aga ka erainvestorite turult väljatõrjumise piiramisega seotud kaalutlustest. Suhteliselt piiratud ostumahud 2014. aastal kajastavad ka seda, et ostudega alustati vahetult enne turuaktiivsuse hooajalist aeglustumist detsembris. Samas tõid varaga tagatud väärtpaberite ostukavast teatamine ja ostukava rakendamine kaasa varaga tagatud väärtpaberite vahemike märgatava languse ning hindade kohandumine oli eriti silmapaistev nendes turusegmentides, kus eurosüsteem otse sekkus.

Tabel 2
Varaga tagatud väärtpaberite ostukava ja kolmanda kaetud võlakirjade ostukava raames 2014. aastal tehtud ostud kokku

(mld EUR; protsentides)

	2014. aastal arveldatud summa kokku	millest osakaal järelturul	millest osakaal esmasturul
varaga tagatud väärtpaberite ostukava	1,7	90	10
kolmas kaetud võlakirjade ostukava	29,6	82	18

Allikas: EKP.

Arvestades euroala varaga tagatud väärtpaberite turu mitmekülgset ja ulatuslikkust, leidis EKP nõukogu, et varaga tagatud väärtpaberite ostukava tõhususe maksimeerimiseks on asjakohane tugineda neljale välisele varahaldurile, kes täiendavad üksteist oma spetsialiseerimisvaldkondade ja eriteadmistega. 2014. aasta detsembris võttis Prantsusmaa keskpank endale sisese varahalduri kohustuse ja hakkas koos välise varahalduritega varaga tagatud väärtpabereid ostma. Nimetatud varahaldurite ülesanne on teha varaga tagatud väärtpaberite ostutehinguid eurosüsteemilt saadud üksikasjalike juhiste alusel ja eurosüsteemi nimel; seejuures kontrollib eurosüsteem enne tehingute

heakskiitmist hindu ja nõuetekohasust. EKP on jaganud euroala kõlblike varaga tagatud väärtpaberite ostud eri segmentides eri varahaldurite vahel, võttes arvesse nende spetsialiseerimisvaldkondi. Kui eurosüsteem on oma tehnilist suutlikkust ja eriteadmisi edasi arendanud, kavatses ta varaga tagatud väärtpaberite ostukava rakendamise välistelt varahalduritelt üle võtta.

Kaetud võlakirjade kolmanda ostukava raames hakkas eurosüsteem tegema oste 20. oktoobril 2014 ning arveldatud võlakirjade bilansiline väärtus oli 2014. aasta lõpus 29,6 miljardit eurot (vt tabel 2). Ostukava algus oli sujuv ja efektiivne. Oste

tehti paljudes riikides ja kooskõlas sihtsummaga. Oste teostab põhimõtteliselt kogu eurosüsteem, kuid tõhususe eesmärgil on kohaldatud teatavat spetsialiseerumist. Nagu kahe eelmise kaetud võlakirjade ostukava puhul, saab kaetud võlakirjade kolmanda ostukava portfelli kasutada väärtpaberilaenudeks. Nii varaga tagatud väärtpaberite ostukava kui ka kaetud võlakirjade kolmanda ostukava avaldamine ja rakendamine töid kaasa asjaomaste varade vahemike märgatava languse.

Mõlema kava raames teostatakse oste nii esmas- kui ka järelturul. 2014. aastal osteti 18% kaetud võlakirjadest ja 10% varaga tagatud võlakirjadest esmasturul.

Kaetud võlakirjade kolmanda ostukava ja varaga tagatud väärtpaberite ostukava positiivne mõju vastavatel turgudel oli kõige nähtavam kohe pärast neist teatamist 4. septembril ja operatsioonide üksikasjade avaldamist 2. oktoobril, kui kredidivahemikud kitsenesid märkimisväärselt, eriti suuremaid raskusi kogevates riikides emiteeritud väärtpaberite puhul. Tegelike ostude algus põhjustas veel mõningase kitsenemise, aga pärast seda püsisid vahemikud suhteliselt stabiilsed. Aasta lõpu poole nõrgenes investorite nõudlus kaetud võlakirjade järele mõnevõrra suhteliselt madala vahemike taseme tõttu, tuues kaasa kredidivahemike väikese tõusu.

Kummagi kava puhul avaldati nende bilansilised jäägid, iga nädal arveldatud summad ja iganädalased lunastamised EKP veebisaidil eraldi ja neid kommenteeriti eurosüsteemi [iganädalastes finantsaruannetes](#). Lisaks avaldab EKP oma veebisaidil iga kuu teavet kaetud võlakirjade kolmanda ostukava raames esmas- ja järelturul tehtud ostude vahe kohta.

Ostukavade varade kõlblikkus

Ostuks mõeldud varade kõlblikkuse puhul lähtutakse eelkõige eurosüsteemi tagatiste raamistikust koos mõningate kohandustega, et võtta arvesse erinevust varade tagatisena aktsepteerimise ja otse ostmise vahel. Tagamaks seda, et kavad võiksid sisaldada varasid kogu euroalalt, kehtivad Kreekast ja Küprosel pärit varaga tagatud väärtpaberite ja kaetud võlakirjade suhtes, mis ei ole praegu rahapoliitika operatsioonideks kõlblikud, erieeskirjad ja riskimaandusmeetmed.¹⁸

Kaetud võlakirjade kolmanda ostukava puhul peavad kaetud võlakirjad vastama omakasutuses oleva tagatise tingimustele ja veel mõnede otsuse EKP/2014/40 artiklis 2 sätestatud nõuetele. Ka ei või üksused, mille juurdepääs eurosüsteemi krediidioperatsioonidele on peatatud, peatamise kestel selle ostukava ostudes osaleda. Lisaks kehtivad mõningad positsioonide piirangud väärtpaberi kohta.

Varaga tagatud väärtpaberite ostukava puhul peavad väärtpaberid vastama otsuse EKP/2014/45 artiklis 2 sätestatud lisanõuetele. Peale selle hindab EKP krediidiriski ja kontrollib nõuete täitmist seoses kõnealuste väärtpaberitega enne nende ostmist, aga ka jooksvalt. Kehtivad ka mõningad positsioonide piirangud väärtpaberi kohta.

¹⁸ Vt täpsemalt [Euroopa Keskpanga 15. oktoobri 2014. aasta otsuse EKP/2014/40 \(tagatud võlakirjade kolmanda ostukava rakendamise kohta\)](#) artikli 2 lõige 5 ja [Euroopa Keskpanga 19. novembri otsuse EKP/2014/45 \(varaga tagatud väärtpaberite ostukava rakendamise kohta\)](#) artikli 2 lõige 8.

2.3 EKP refinantseerimisoperatsioonid ja likviidsuse areng

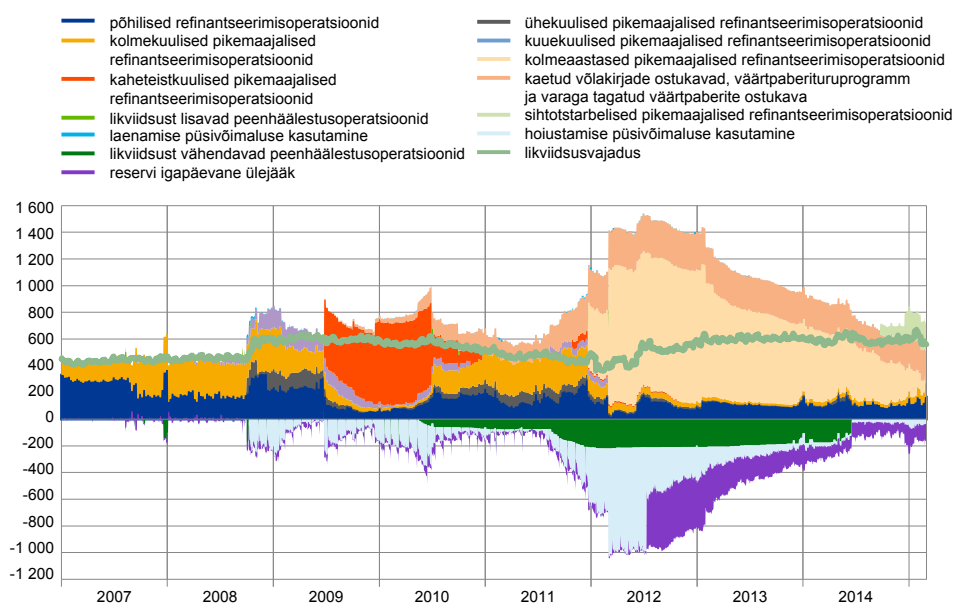
Eurosüsteem pakkus piiramatu mahuga pakkumismenetluse kaudu oma regulaarsetes refinantseerimisoperatsioonides, s.o põhilistes refinantseerimisoperatsioonides ja kolmekuulistest pikemaajalistes refinantseerimisoperatsioonides, jätkuvalt ulatuslikku likviidsust. Seega määras, nagu ka eelnenud aastatel alates 2008. aastast, kehtivate refinantseerimisoperatsioonide mahu osalejate nõudlus eurosüsteemi likviidsuse järele. Selleks, et rahuldada edaspidigi pankade nõudlust keskpanga likviidsuse järele, otsustas EKP nõukogu juunikuise poliitikameetmete paketi raames laiendada põhiliste refinantseerimisoperatsioonide ja pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide piiramatu mahu poliitikat vähemalt 2016. aasta detsembrini.

Pangad kasutasid jätkuvalt suures mahus tagasimaksevõimalust, mis oli seotud kahe kolmeaastase pikemaajalise refinantseerimisoperatsiooniga, makstes 2014. aastal tagasi kokku 334 miljardit eurot, s.o nädalas keskmiselt 6,7 miljardit eurot. Seoses ranges mõttes üldiselt üsna stabiilsete likviidsusvajadustega, s.o vastavalt kohustusliku reservi nõuetele ja autonoomsetele teguritele,¹⁹ tekitasid tagasimaksed 2014. aastal järkjärgulise, ent olulise ülelikviidsuse ja eurosüsteemi bilansi vähenemise (vt joonis 24). Tagasimakseid motiveerisid mitmesugused põhjused, sealhulgas rahastamisturgudele juurdepääsu paranemine ja stabiilsemad rahastamisallikad, ettevaatusabinõuna hoitavate ülemääraste reservide vähendamise tendents ning bilansside korrigeerimise ja finantsvõimenduse vähendamise protsess.

Joonis 24

Eurosüsteemi likviidsust lisavad ja vähendavad operatsioonid alates 2007. aastast

(mld EUR)

Allikas: EKP.

¹⁹ Autonoomsed tegurid on need kirjed eurosüsteemi bilansis, mis mõjutavad krediitiasutuste arvelduskontodel olevaid vahendeid, kuid ei allu otseselt EKP likviidsusjuhtimisele, nagu näiteks ringluses olevad pangatähed ja valitsuste hoiused.

Lisaks võis tagasimakseid toetada ka rahastamise reguleeriva väärtuse vähenemine, kui kolmeaastaste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide tähtaeg langes alla aasta. Samuti toetas tagasimakseid asjaolu, et pangad hakkasid likviidsuse aktiivsemaks juhtimiseks eelistama lühemaajalisi eurosüsteemi operatsioone või sihtotstarbelisi pikemaajalisi refinantseerimisoperatsioone. Tagasimaksed suurenesid just enne kaht sihtotstarbelist pikemaajalist refinantseerimisoperatsiooni: 19,9 miljardi euroni 24. septembril 2014 ja 39,8 miljardi euroni 17. detsembril 2014.

2014. aasta juunis peatati igapäevased peenhäälestusoperatsioonid, mida oli teostatud väärtipaberituruprogrammiga lisatud likviidsuse vähendamiseks. See meede, mis kuulus juunist oktoobrini võetud rahapoliitiliste meetmete paketti, tõi esialgu kaasa ülelikviidsuse taseme tõusu. Vahetult pärast peatamist suurenes ülelikviidsus 18. juunil 160 miljardi euroni võrreldes eelnenud päeva 122 miljardi euroga.

Ülelikviidsuse suurenemine osutus ajutiseks ja seda eelkõige põhjusel, et likviidsuse, mida peenhäälestusoperatsioonidega enam ei vähendatud, korvas loium osalemine teistes eurosüsteemi refinantseerimisoperatsioonides. Pangad kiirendasid kolmeaastaste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide vahendite tagasimaksmist ja vähendasid põhilistele refinantseerimisoperatsioonidele tuginemist. Samas ei saanud suurte rahavarudega pangad, kes olid korrapäraselt osalenud likviidsust vähendavates operatsioonides, kõiki oma ülemääraseid vahendeid paigutada ning neil tekkis jooksevkonto ja hoiustamise püsivõimaluse vahendite netokasv, mis piiras ülelikviidsuse vähenemist. Asjaolu, et kõnealused pangad ilmselt ei laenanud oma ülemääraseid vahendeid teistele osalejatele, viitab turu jätkuvale killustatusele. Samal ajal kasvasid likviidsusvajadused tänu autonoomsete tegurite kasvule, mis tõi kaasa ülelikviidsuse languse. 10. juuliks oli ülelikviidsus naasnud tasemele, mis esines vahetult enne igapäevaste likviidsust vähendavate peenhäälestusoperatsioonide peatamist.

Lisaks sõltub sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide mõju likviidsuse pakkumisele sellest, millises ulatuses muudavad pangad oma osalemist sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide asemel teistes eurosüsteemi laenuoperatsioonides, mis arveldatakse samal nädalal. Arveldamise ajal lisasid septembri ja detsembri operatsioonid netoarvestuses vastavalt 47,9 miljardit eurot ja 95,3 miljardit eurot likviidsust, sest pangad maksid tagasi kolmeaastaste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide vahendeid ning muutsid oma osaluse summat asjaomastes põhilistes refinantseerimisoperatsioonides ja kolmekuulistest pikemaajalistest refinantseerimisoperatsioonides.

Kokkuvõttes oli eurosüsteemi korralistes refinantseerimisoperatsioonides osalemise maht võrreldav eelmise aasta mahuga, ehkki see oli mõnevõrra muutlikum. Asjaolu, et peenhäälestusoperatsioonide peatamise ja uute operatsioonide, nagu sihtotstarbelised pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid, käivitamise korvasid suures osas kolmeaastaste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide tagasimaksed, aitas tagada korraliste operatsioonide üldise stabiilsuse. Täpsemalt kasutati põhilisi refinantseerimisoperatsioone 2014. aastal keskmiselt 110 miljardi euro ulatuses, mis oli laias laastus sama nagu 2013. aasta 108 miljardit eurot. Individuaalsete põhiliste refinantseerimisoperatsioonide kasutamine kõikus 2014. aastal suurel

määral, s.o vahemikus 82–174 miljardit eurot. Kolmekuuliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide keskmine kasutus kasvas võrreldes eelneva aastaga – keskmiselt jaotati 11 miljardit eurot (2013. aastal 7,2 miljardit eurot).

Kui kõik eurosüsteemi avaturuoperatsioonid (v.a rahapoliitika otsetehingute portfelligid) kokku arvestada, vähenes pakutav likviidsus umbes 650 miljardilt eurolt 2014. aasta lõpus ligikaudu 600 miljardi euroni ja langes detsembri alguses isegi veidi allapoole 500 miljardit eurot (vt joonis 24). See vähenemine vastas eelnenud aastatel täheldatud suundumusele. Seega oli ülelikviidsus 2014. aastal keskmiselt 129 miljardit eurot, mis on oluliselt väiksem kui 2013. aasta 300 miljardit eurot. 2014. aasta teisel poolel toetasid ülelikviidsuse taset uued meetmed ja see kõikus ligikaudu 70 miljardist eurost 260 miljardi euroni 2014. aasta lõpus. Likviidsuse täiendava vähendamise suutlikkus püsis 2014. aasta lõpus suur, sest 210 miljardi euro ulatuses kolmeaastaste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide vahendeid oli veel kasutamata. Samas peaksid edasised sihtotstarbelised pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid ja varaostud ülelikviidsuse taset 2015. aastal tõstma.

Eurosüsteemi bilansi kaitsmine

Rahapoliitika rakendamisel teostab eurosüsteem laenuoperatsioone osalejatega, kes vastavad teatavatele eurosüsteemi rahapoliitiliste instrumentide ja menetluskorra ülddokumentatsioonis määratletud kõlblikuskriteeriumidele. Ehkki kõlblikuskriteeriumide kohaselt peab selliste vastaspoolte finantsseis olema tugev, võib eurosüsteemi siiski ohustada risk, et osaleja jätab oma kohustused ootamatult täitmata. Selle riski maandamiseks nõutakse osalejatelt piisava tagatise esitamist, nagu on keskpankade tüüpne kogu maailmas.

2014. aastal tagas eurosüsteem jätkuvalt, et piisav tagatis oleks kättesaadav paljudele osalejatele, nii et eurosüsteem saaks oma rahapoliitilistes operatsioonides pakkuda asjakohases mahus likviidsust.²⁰ Lisaks jälgiti pidevalt ja kvantifitseeriti eurosüsteemi tasandil likviidsust lisavate operatsioonidega seotud finantsriske ning nendest teavitati korrapäraselt EKP otsustusorganeid.

2014. aastal võttis eurosüsteem hulga meetmeid, et parandada oma kõlblikuskriteeriume ja riskikontrolliraamistikku, mis kaitseb teda finantskahju riski eest, kui varad tuleb osaleja kohustuste täitmata jätmise tõttu realiseerida. Näiteks EKP nõukogu [muutis veelgi täpsemaks laenu tasandi andmete esitamise nõuded varaga tagatud väärtpaberite puhul](#). Lisaks muudeti turukõlblike varade kõlblikkuse ja nende seonduvate kärbeta kindlaksmääramiseks asjaomase reitingu määramise [eeskirju](#). Seoses ajutise tagatiste raamistikuga võttis EKP nõukogu vastu [suunise EKP/2014/31](#), millega muudetakse suunist EKP/2013/4, et suurendada selgust ja lisada täiendavate laenuõuete raamistikku teatavad mittefinantsettevõtete emiteeritud lühiajalised võlainstrumendid, mis ei oleks muidu täitnud eurosüsteemi

²⁰ Üksikasjalik teave kõlblike turustatavate varade ning tagatiste ja laenujääkide kasutamise kohta on avaldatud [EKP veebisaidil](#).

turustatavate varade kõlblikuskriteeriume, tingimusel et need vastavad mitmele erikriteeriumile.

2.4 Eurosüsteemi bilansi andmete esitamine

EKP nõukogu teatas, et tema rahapoliitilised meetmed – nii laenuoperatsioonid kui ka varaostud – avaldavad eurosüsteemi bilansile märkimisväärset mõju.

Teavitamise eesmärk oli hajutada ebakindlust meetmete kogu ulatuse kohta. Ebakindlus tekkis seetõttu, et juunist oktoobrini kestnud paketi põhielemendi – sihtotstarbeliste pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide mahu – määrab suures osas kindlaks eurosüsteemi osalejate nõudlus ehk eri pankade otsused operatsioonides osaleda. Ehkki igal juunist oktoobrini kohaldatud rahapoliitiliste meetmete kaudu lisatud likviidsusühikul on kestav krediidileevendusmõju, ei saa pakutavate stiimulite kogusummat sel põhjusel täpselt ennustada.

Seega kajastas bilansimahtu käsitlev teave EKP nõukogu kavatsust tagada, et rahapoliitiliste stiimulite ulatus oleks asjakohane ja aitaks kiirendada aastast ÜTHI-inflatsiooni tasemeni, mis on 2% tasemest allpool, ent selle lähedal. Samas ei ole eurosüsteemi bilansi maht rahapoliitika sihtmärk. Aktiivne bilansi juhtimine jääb pigem vahendiks, mida EKP kasutab selleks, et säilitada hinnastabiilsus, kui väga lühiajaliste nominaalsete intressimäärade efektiivne alampiir on saavutatud.

3 Olukorra parandamine ja kindlustunde tekitamine Euroopa finantssektoris

EKP tegevus 2014. aastal hõlmas märkimisväärset panust Euroopa finantssektori stabiilsuse tugevdamisse ja sektori suhtes kindlustunde tekitamisse. Seda arvestades võttis EKP mitmeid meetmeid, mis hõlmasid tekkivate riskide ning finantssüsteemi vastupidavuse ja šokitaluvusvõime korrapäraselt hindamist, finantssüsteemi ja majanduse seoste analüüsi, oluliste krediidiastutuste põhjalikku hindamist ning regulatiivse raamistiku kujundamise aruteludes osalemist nii rahvusvahelisel kui ka ELi tasandil. Lisaks võttis EKP ühtse järelevalvemehhanismi loomisega 4. novembril 2014 ametlikult endale mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelvalve ülesanded. Uus raamistik tagab, et nii institutsioonipõhised kui ka süsteemsed riskid finantssüsteemis tehakse kindlaks ja nendega tegeletakse õigel ajal ja tõhusalt ning tihedas koostöös osalevate liikmesriikide ametiasutustega.

Selles osas kirjeldatakse peamisi muutusi eeltoodud valdkondades ja keskendutakse sellele, kuidas EKP tegevus ning institutsioonilised ja regulatiivsed muudatused aitasid kaasa finantssüsteemi parandamisele, nõrgendades pankade ja riikide vahelist seost ning tekitades kindlustunnet ELi finantssektori suhtes.

3.1 Finantsstabiilsuse kaitsmine²¹ – EKP põhiülesanne

EKP finantsstabiilsuse analüüsi esitatakse korrapäraselt näiteks kord poolaastas ilmuvas finantsstabiilsuse ülevaates.²² EKP pakub finantsstabiilsuse analüüsi valdkonnas tuge ka Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogule (ESRN). 2014. aastal toetas EKP finantsstabiilsuse analüüs eelkõige stressitestide negatiivsete stsenaariumide väljatöötamist ESRNi esitatud pankade ja kindlustusseltside ELi-üleseks stressitestiks.²³ Neid stsenaariume kasutati ELi-ülestes pankade stressitestides, mille viis läbi Euroopa Pangandusjärelvalve ja millele tugines EKP pankade põhjalik hindamine²⁴, ning kindlustusseltside stressitestides, mille teostas Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA).²⁵

Euroala finantssüsteemi stress leevenes 2014. aastal, ent riskid püsivad

Finantssüsteemi stress püsis euroalal kogu 2014. aastal piiratud. Euroala pankade ja riikide stressinäitajad alanesid veelgi ja jõudsid tasemeni, mida viimati täheldati enne

²¹ EKP määratleb finantsstabiilsust kui seisundit, milles finantssüsteem – vahendajad, turud ja turutaristu – suudab taluda šokke ilma oluliste häireteta finantsvahenduses ja säästude tõhusas paigutamises tootlikesse investeringutesse.

²² Vt EKP 2014. aasta mai [finantsstabiilsuse ülevaade](#) ja EKP 2014. aasta novembri [finantsstabiilsuse ülevaade](#).

²³ Vt „EBA/SSM stress test: The macroeconomic adverse scenario” ja „EIOPA/ESRB adverse financial market scenarios for insurance stress test”, ESRN, aprill 2014.

²⁴ Vt põhjaliku hindamise koondaruanne, EKP, oktoober 2014.

²⁵ Vt EIOPA kindlustusseltside stressitest 2014, EIOPA, november 2014.

üleilmse finantskriisi puhkemist. Ka finantssüsteemis laiemalt jäi stress piiratuks (vt joonis 25).

Joonis 25

Finantsturu, pangandussektori ja riikide pingete näitajad euroalal

(2011. aasta jaanuar kuni 2015. aasta veebruar)

Allikad: Bloomberg ja EKP arvutused.

Märkused. „Võimalus, et kaks või enam suurt ja keerukat pangakontserni jätab oma kohustused täitmata“ viitab võimalusele, et 15 suurest ja keerukast pangakontsernist koosnevas valimis jätab aasta jooksul oma kohustused täitmata korraga mitu üksust. Süsteemsete pingete liitnäitaja kohta vt lähemalt D. Hollo, M. Kremer ja M. Lo Duca, „CISS - a composite indicator of systemic stress in the financial system“, EKP teadus-toimetis nr 1426, märts 2012.

Euroalal 2014. aastal valitsenud finantsstabiilsusriskid võib jagada kahte suurde rühma. Esiteks valmistasid jätkuvalt muret üleilmse finantskriisi järelmõjud, ehkki need nõrgenesid aasta jooksul. Euroala jaoks olid need peamiselt seotud nii pangandussektori kui ka valitsuste ebapiisavate edusammudega kitsaskohtade kõrvaldamisel. Teise suurde riskide rühma kuulusid nii-öelda tekkivad riskid, mis tulenesid peamiselt jätkuvast üleilmsest tulususetootlusest. See muutis finantssüsteemi riskipreemiate järsu pöördumise suhtes haavatavamaks.

Kõikide finantssüsteemi stabiilsust ohustavate peamiste riskide põhjuseks oli ebakindlus, mis tulenes majanduse nõrgast, haprast ja ebaühtlasest elavnemisest. Väga aeglane inflatsioon võib samuti haavatavust süvendada, kui see peaks oodatust pikema aja vältel praegusel tasemel püsima või veelgi aeglustuma.

Edusammud üleilmse finantskriisi järelmõjude kõrvaldamisel

Nii pangad kui ka valitsused võtsid 2014. aastal jätkuvalt meetmeid, et ohjata kriisi järelmõju riske.

Euroala pankade bilansse tugevdati aasta jooksul

veelgi ning toimus selge nihe selles suunas, et varasematel aastatel aset leidnud finantsvõimenduse vähendamise ja riskide maandamise asemel kapitali suurendada. Viimane oli seotud EKP korraldatud põhjaliku hindamisega. Samal ajal jätkusid euroala riikide valitsuste edusammud eelarve konsolideerimisel ja struktuurireformide rakendamisel, ehkki tempo oli riigiti ebaühtlane. Meeleolu paranemine tõi kaasa madalama reitinguga euroala riigivõlakirjade tulususe languse ning mõnel juhul jõudis see tasemeni, mida oli viimati täheldatud üleilmse finantskriisi teise, euroalale koondunud laine puhkemisega 2010. aastal.

Pankade ja valitsuste edusammudest hoolimata finantsstabiilsusega seotud probleemid püsivad. Ehkki põhjalik hindamine kinnitas, et euroala oluliste pankade kapitalitase on piisav, peab pangandussüsteem tulema toime ülejäänud nõrkade kohtade ja ebakindlusega. 2014. aastal oli euroala pangandussektori jaoks peamine proovikivi ikka veel väike kasumlikkus suures osas sektorist, mille tingis eelkõige nõrk majanduskeskkond. Pankade püsivalt väike kasumlikkus võib muutuda süsteemseks probleemiks, kui see piirab nende võimet suurendada oma šokitaluvusvõimet jaotamata kasumi ja eraldiste kaudu. See võib takistada panku liitumast uue kasumliku laenugevusega ja tekitada aeglase kasvu keskkonnas struktuursemad ärimudeliga seotud kartusi. Sellises olukorras võib pankadel tekkida kiusatus võtta

kasumlikkuse suurendamiseks rohkem riske, mis omakorda võib teha nad tulevaste šokkide suhtes haavatavamaks.

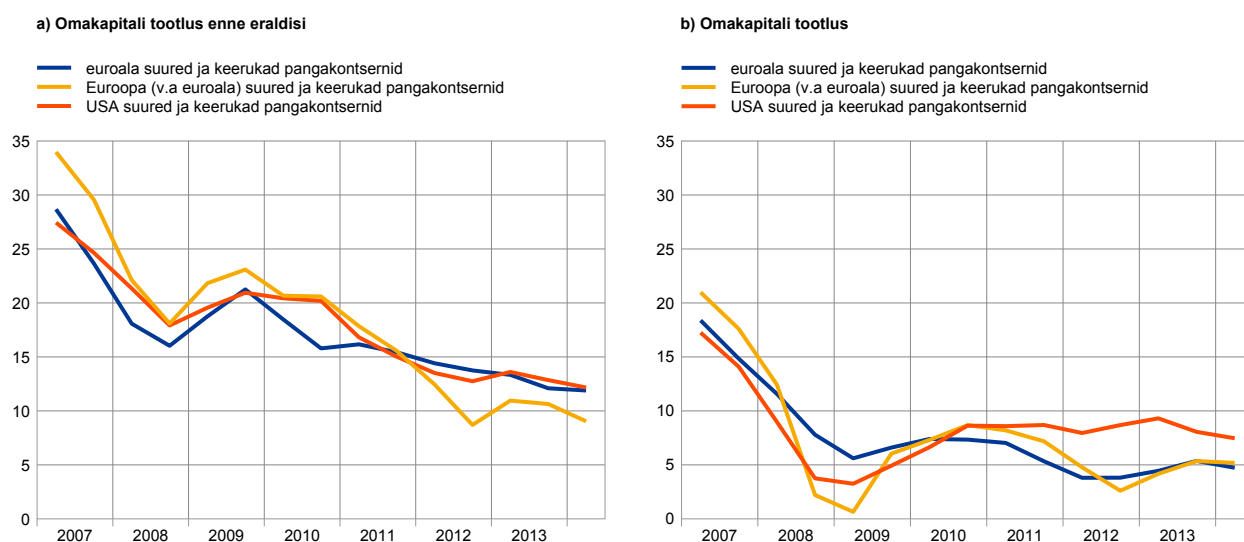
Pankade omakapitali tootlus oli 2014. aastal märgatavalt allpool nende omakapitali reaalkulu (aktsionäride eeldatav tootlus), mis viitab samuti struktuursele vajadusele pangandussüsteemi mõnes osas veelgi bilansse korrigeerida. Samas ei mõjutanud nigel kasumlikkus 2014. aastal üksnes euroala panku. Koondfinantsnäitajad olid väga sarnased euroalaväliste Euroopa riikide pankade ja – pärast laenukahjumi eraldise korrigeerimist – ka USA pankade näitajatega (vt joonis 26).

Riigivõlaga seotud pinged püsisid euroalal kogu 2014. aastal piiratud. Tänu riigivõlakirjaturgude tingimuste paranemisele pärast rahapoliitiliste otsetehingute väljakuulutamist 2012. aastal ja EKP poliitikameetetele 2014. aastal oli turu meeleolu suhteliselt soodne. Tsükiliste majandustingimuste järkjärguline tugevnemine ja jätkuv eelarve konsolideerimine toetasid seda arengut.

Joonis 26

Euroala ja maailma suurte ja keerukate pangakontsernide omakapitali tootlus enne ja pärast eraldisi

(protsentides; mediaanid; kahe perioodi libisev keskmine)

Allikad: SNL Financial ja EKP arvutused.

Märkused. Euroopa (v.a euroala) suured ja keerukad pangakontsernid hõlmavad Ühendkuningriigi, Šveitsi, Rootsi ja Taani panku. Andmed viitavad perioodile alates 2007. aasta esimesest pooltest kuni 2014. aasta esimese pooleni.

Meeleolule mõjusid hästi ka riikide ja pankade seoste vähendamisel tehtud edusammud. Selles vallas olid väga tähtsad ühtse järelevalvemehhanismi loomine ja regulatiivsed algatused, näiteks uued kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise eeskirjad. Samas kinnitab euroala pankade ja riikide laenuvõtukulude jätkuv märkimisväärne seos vajadust täiendava edasiminekujärele.

Valitsemissektori võla jätkusuutlikkusega seotud probleemid keetsid 2014. aastal tingituna püsivalt kõrgeastmest mitmes riigis, majanduse väljavaate suurematest langusriskidest ja väga aeglasest inflatsioonist. Riigivõla jätkusuutlikkusega seotud ebakindlus jääb tõenäoliselt võtmeküsimuseks. See rõhutab võla jätkusuutlikkuse seisukohast oluliste eelarve- ja majanduspoliitika põhialuste edasise kohandamise vajadust.

Tänu pankade ja riikide edusammudele üleilmse finantskriisi järelmõjudega tegelemisel jätkus 2012. aastal alanud euroala finantsturu lõimumine ka 2014. aastal ning jõudis tasemeni, mida viimati täheldati enne euroala riigivõlakriisi algust (vt joonis 27).²⁶ Finantsturu lõimumise seisu paranemist märgati eri määral kõigis peamistes turusegmentides, st raha-, võlakirja-, aktsia- ja pangandusturul.

Joonis 27

Euroala hinnapõhine finantslõimumise liitindikaator (FINTEC)

(1999. aasta jaanuar kuni 2014. aasta detsember)

Allikad: EKP ja EKP arvutused.

Märkused. Euroala hinnapõhine finantslõimumise liitindikaator (FINTEC) koondab teabe olemasolevatest hinnaerinevuse näitajatest, mis hõlmavad nelja huvipakkuvat finantsturu segmenti. FINTECi vahemik on null (täielik killustumine) kuni üks (täielik lõimumine). FINTECi suurenemine tähistab paremat finantslõimumist. Üksikasju vt „Financial integration in Europe”, EKP, 2015, ilmus.

Rahaturul jätkus lõimumise edendamine samm-sammult ning pangad tegelesid püsivalt bilansiga seotud ebakindluse vähendamise ja rahastamispositsioonide parandamisega. Seda arengut kajastas kahanev ülelikviidsus – s.o summa, mille võrra pankade rahavarud ületavad tavapäraseid nõudeid.

Killustumise vähenemine jätkus 2014. aastal ka euroala võlakirjaturgudel. Võlakirjaturgude lõimumise areng tulenes mitmest tegurist. Esiteks vähenesid veelgi majandusosaldu erinevused euroala riikide vahel. Teiseks aitasid kogu aasta jooksul kindlustunnet suurendada EKP otsused täiendavate rahapoliitiliste meetmete kohta. Kolmandaks püsis rahapoliitiline kurss teistes peamistes valuutapiirkondades üldiselt toetav, mis suurendas soovi hankida parema tootlusega varasid. See alandas riskantsemate varade vahemikke ja soodustas killustumise vähenemist euroala võlakirjaturgudel. Samuti toetasid need tegurid aktsiaturge, kus euroala riikide vahelised erinevused vähenesid 2014. aastal mõnevõrra veelgi.

Euroala pangandusturgude lõimumine paranes veidi 2014. aastal seoses laenuandmistegevuse ja hoiuste kogumisega. Piiriülene pangandus kasvas mõõdukalt, ehkki pangandusturgude lõimumise tase jäi madalamaks kui enne finantskriisi algust. Seda kinnitas näiteks euroala eri riikides mittefinantsettevõtete – eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete – kantavate laenuvõtukulude vahel püsiv lõhe, mis ei ole veel kadunud.

Ehkki eurosüsteemi seisukohast allub finantsturgude lõimumine eelkõige turumõjudele, on finantssüsteemi õigus- ja regulatiivsel raamistikul kahtlemata oluline soodustav roll. 2014. aastal toetas finantsturu lõimumist mitu tähtsat saavutust regulatiivses valdkonnas (vt ka selle peatüki punkte 3.3 ja 3.4). EKP võttis 4. novembril 2014 vastutuse pangandusjärelevalve eest. Ühtne järelevalvemehhanism ja ühtne kriisilahenduse mehhanism on kindlama ja vastupidavamana raamistiku hädavajalikud alustalad, mis aitavad ennetada tulevasi finantskriise ning tagada tõhusa sekkumise ja vajaduse korral ka pankade kriisilahenduse. See aitab märkimisväärselt kaasa Euroopa finantsturgude lõimumisele.

²⁶ Vt üksikasjalikum analüüs finantsturgude lõimumise arengu kohta 2014. aastal, „Financial integration in Europe”, EKP, 2015, ilmus.

Tekkivad riskid vajavad hoolikat jälgimist ja analüüsi

Sellal kui finantsstabiilsuse valdkonnas oli valdavaks katsumuseks finantskriisist tulenevate järelmõjudega tegelemine, ilmnemise 2014. aastal märgid uutest võimalikest riskidest ja mõnel juhul need riskid ka süvenesid. Kõnealused riskid olid peamiselt seotud madala intressimäära keskkonnaga, mis soodustas tuluse otsinguid finantsturgudel, aga ka mõnel kinnisvaraturul, kus väikesed laenuvõtukulud ärgitasid osas segmentides ja riikides hinnatõusu.

Vaatamata hootisele heitlikkusele seoses geopoliitiliste pingete kasvu ja kehvade majandusandmetega püsis tootlussoov 2014. aastal kõikidel maailma finantsturgudel. Euroopas oli see kõige nähtavam ettevõtete ja riigivõlakirjade turul (vt joonis 28). See oli seotud suurema korrelatsiooniga euroala võlakirja-, aktsia- ja rahaturgude sees ja vahel ning meenutas üleilmse finantskriisi algusele eelnenud aastaid.

Joonis 28

Valitud võlakirjade tulusus ja euroala eeldatav omakapitali tulu

(1999. aasta jaanuar kuni 2015. aasta veebruar; protsentides)

Allikad: Bloomberg, Bank of America / Merrill Lynch'i näitajad, R. Shiller (Yale'i ülikool), EKP ja EKP arvutused.
Märkus. Euroala eeldatav omakapitali tulu on Shilleri tsükliiselt kohandatud kasumi ja hinna pöördusu.

Euroala muude laenuvahendajate kui pankade (mida finantsstabiilsuse nõukogu peab üldiselt varipangandust tähistavaks või sellele viitavaks mõisteks ja mis hõlmab kõiki mitterahaloomelisi finantsasutusi, v.a kindlustusseltse ja pensionifonde) stabiilne kasv viimastel aastatel osutab sellele, et selles valdkonnas on haavatavus tõenäoliselt suurenenud (vt joonis 29).²⁷ Euroala varipangandussektor on viimase kümne aasta jooksul märgatavalt laienenud. Kõige laiema varipanganduse näitaja kohaselt koguvad kahekordistusi ja ulatusid 2014. aasta juunis 22 triljoni euroni. Selles sektoris on toimunud olulised muutused, mida võib seostada finantskriisi kolme kõrvalmõjuga. Esiteks on väga madalad intressimäärad tekitanud probleeme rahaturufondidele, mille varad kahanesisid kriisieelselt 1,3 triljoni euroni 2014. aasta keskpaigas. Teiseks vähenesid väärtpaperistamistingutes osalevate euroala finantsvahendustevõtete varad sama ajaga ligikaudu kolmandiku ehk 1,9 triljoni euroni. Kolmandaks on rahaturufondide ja finantsvahendustevõtete languse korvanud ja ületanud euroala investeerimisfondide sektori (v.a rahaturufondid) tugev kasv. Väga suurt üleilmset tuluse soovi arvestades jõudis euroala investeerimisfondide sektori (v.a rahaturufondid) maht 2014. aasta kolmandas kvartalis 8,9 triljoni euroni.

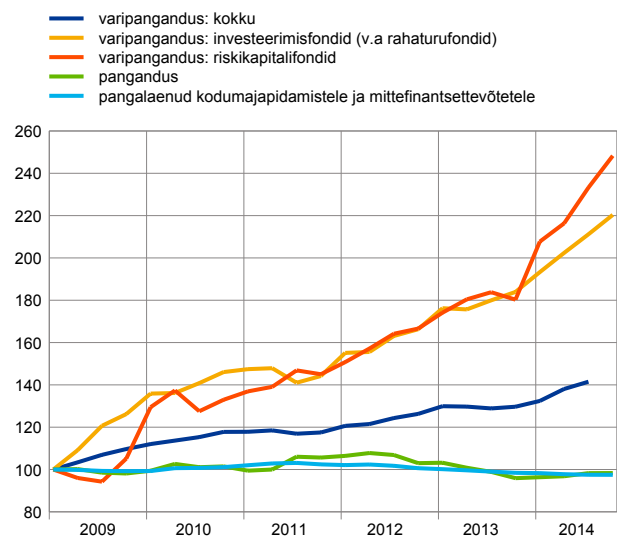
Varipangandustevõtetest on saanud euroala majanduses oluline laenuandja, eriti kuna pankade laenumaht on viimastel aastatel vähenenud. Seega võivad varipangandustevõtete mistahes probleemid levida kiiresti pangandussektorisse ja

²⁷ Finantsstabiilsuse nõukogu määratleb varipangandust kui laenuvahendamist, mis hõlmab üksuseid ja tegevusi (täielikult või osaliselt) väljaspool tavapärasest pangandussüsteemi. Euroala varipangandussektori kohta vt N. Doyle, L. Hermans, K. Mikkonen ja P. Molitor, „Structural features of the wider euro area financial sector”, EKP pangandusstruktuuri aruanne, oktoober 2014.

Joonis 29

Euroala valitud finantssektorite varad

(2009. aasta I kv kuni 2014. aasta IV kv; indeks: 2009. aasta I kv = 100)

Allikad: EKP ja EKP arvutused.

reaalmajandusse, sest need ettevõtted on väga tihedalt seotud euroala krediidasutustega. Nad on ka euroala pankadele, mittefinantsettevõtetele ja valitsustele tähtis rahastamisallikas. Ehkki pangandusteenuste osutamisel nende ettevõtete poolt võib olla mitmeid eeliseid, näiteks reaalmajanduse juurdepääsu parandamine krediidile, turu likviidsuse toetamine ja riskijagamise võimaldamine, on vaja täiendavaid algatusi, et jälgida ja hinnata kasvava varipangandussektori nõrku kohti. Samal ajal on vaja edasisi jõupingutusi makrotasandi usaldatavusjärelevalve ja olemasolevate leevendavate poliitikameetmete täiustamiseks, sest praegu kättesaadavad vahendid võimaldavad tegeleda varipangandusest tulenevate riskidega vaid piiratud ulatuses.

3.2 EKP makrotasandi usaldatavusjärelevalve ülesanne

Nii EKP kui ka ESRN täidavad makrotasandi usaldatavusjärelevalve ülesandeid oma volituste ulatuses ja tihedas omavahelises koostöös.

Makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika ja õigusaktid

Ühtse järelevalvemehhanismi loomisega võttis EKP endale ka makrotasandi usaldatavusjärelevalvega seotud ülesanded, mis tähendab, et ta võib omal algatusel ja riiklike ametiasutustega kooskõlastatult võtta asjaomastes ELi õigusaktides kirjeldatud meetmeid. Sellegipoolest tuleb märkida, et makrotasandi usaldatavusmeetmete rakendamise eest vastutavad eelkõige riiklikud pädevad või määratud asutused. EKP võib kohaldada suurema kapitalipuhvri nõudeid ja rangemaid meetmeid, kui on ette näinud riiklikud pädevad või määratud asutused (vt [ühtse järelevalvemehhanismi määruse](#) artikkel 5).

EKP uue mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve funktsiooni jaoks on loodud sisemehhanism, et parandada eelnevat kooskõlastamist makrotasandi usaldatavusnõuete ning usaldatavusnõuete ja finantsregulatsiooni põhiküsimustes. Ühtse järelevalvemehhanismi raames on loodud ka EKP ja riiklike pädevate või määratud asutuste vahelised kooskõlastusmehhanismid.

Makrotasandi usaldatavusnõuete puhul kasutatavate vahendite seas on kapitalipuhvrid ning muud kapitalinõuete määruses ja direktiivis (CRR / CRD IV) ette nähtud meetmed, nagu täiendavad andmete avaldamise nõuded, suurte riskipositsioonide piirnõuete, kinnisvara riskikaalud ja finantssektorisestest riskipositsioonidega seotud meetmed.

Kapitalinõuete määrus ja direktiiv ei sisalda siiski teatud meetmeid, millega saaks tõhusalt maandada ka konkreetset liiki süsteemseid riske, ning seega võib juhtuda, et paketti muudetakse edaspidi. Täiendavate meetmete seas võiks olla näiteks i) mitmesugused varaga seotud meetmed, nagu laenusumma ja vara väärtuse suhtarvu, laenusumma ja sissetuleku suhtarvu või võla teenindamise kulude ja sissetuleku suhtarvu ülempiiride kohaldamine, ning ii) erinevate riskipositsiooni piirangute kehtestamine, mida praegune riskide kontsentreerumise määratlus ei hõlma. Tuleks märkida, et kapitalinõuete määrus ja direktiiv näevad juba ette võimaluse kehtestada süsteemsete likviidsusriskide maandamiseks erinõudeid ning kohaldada seoses likviidsusnõuetega rangemaid eeskirju, et vähendada makrotasandi usaldatavusnõuetega seotud või süsteemset riski. Lisaks lubab määrus kehtestada finantsvõimenduse suhtarvu, kui selle kohta esitatakse seadusandlik ettepanek. Peale selle peaks makrotasandi usaldatavusnõuete raamistik hõlmama instrumente selliste riskide maandamiseks, mis tulenevad muudest asutustest kui pankadest või on nendega seotud.

Makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitikat võivad ühtse järelevalvemehhanismi tasandil ohustada ka nõrk ühtlustamine mõnede instrumentide puhul ja teatavate vahendite kättesaamatus mõnes riigis. Pealegi ei ole ametiasutused piisaval määral hinnanud riiklike meetmete võimalikku piiriülest mõju, ehkki ESRN on selles vallas tööd teinud. Makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika tõhususe suurendamiseks oleks seega kasulik arutada põhjalikumalt, kas ja kuidas laiendada selliste meetmete piiriülest kohaldamist. Järelevalvekolleegiumid ja ESRN pakuvad ka lisavõimalusi teabe vahetamiseks ja kooskõlastamiseks euroalaväliste riikidega.

EKP on paika pannud protsessi teabe vahetamiseks ja kooskõlastamiseks riikide ametiasutuste seas ja EKPga. See võimaldab rakendada mitmesuguseid instrumente ja hinnata nende piiriülest mõju. Kõnealuste instrumentide hulka kuuluvad poliitikameetmete varajane arutamine ja kooskõlastamine. Ühtse [järelevalvemehhanismi raammääruses](#), millega rakendatakse ühtse järelevalvemehhanismi määrus, on sätestatud, et kui riiklik asutus kavatseb kasutada makrotasandi usaldatavusjärelevalve vahendit, teavitab ta EKPd võimalikult vara. EKP-l on samasugune kohustus riiklike asutuste ees, kui ta kavatseb kasutada oma volitusi rangemate nõuete kohaldamiseks. Seda raamistikku täiendavad EKP korrapärased hindamised ning riskide ja poliitikavahendite põhjalik arutamine riikidega, kus on tuvastatud süsteemseid riske.

Makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika ja regulatsioon ELi tasandil: koostöö ESRNiga

EKP tegi jätkuvalt tihedat koostööd Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukoguga (ESRN), kellele on antud ülesanne vaadata kogu ELi finantsüsteemi järele. ESRNi põhieesmärk on ennetada ja vähendada finantsstabiilsust ohustavaid süsteemseid riske (nii tsüklilisi kui ka struktuurseid) kõikides finantssektori allsektorites. ESRNi kuuluvad EKP, ELi liikmesriikide keskpankade ja järelevalveasutuste, Euroopa järelevalveasutuste, Euroopa Komisjoni ning majandus- ja rahanduskomitee

esindajad. EKP pakkus jätkuvalt analüütilist, statistilist, logistilist ja haldustuge ESRNi sekretariaadile, mis vastutab nõukogu igapäevatöö koordineerimise eest.

2014. aastal keskendus ESRN järgmiste potentsiaalsete süsteemsete riskide kindlakstegemisele: i) üleilmne finantsturgude ümberhindamine, ii) makromajanduslik risk, iii) pankade ja kindlustusseltside bilansside killustatus, iv) riikidega seotud probleemid ja v) turustruktuurid. Lisaks analüüsis ta mitmeid uusi teemasid, nagu pangandussektori ülemäärane kasv (*over-banking*), laenude pärinemine investeerimisfondidelt ja riikide riskipositsioonide regulatiivne käsitus, ning aitas kavandada nii pankade kui ka kindlustusseltside jaoks mõeldud stressitestide stsenaariume.

Arvestades ESRNi koordineerivat funktsiooni kapitalinõuete määrusel ja direktiivil põhinevate makrotasandi usaldatavusjärelvalve instrumentide kasutamisel, arutas nõukogu 2014. aastal mitut riiklikku makrotasandi usaldatavusmeetet, võttes eelkõige arvesse nende meetmete piiriülest mõju. ESRN avaldas ka mitu suunist nende instrumentide kasutamise kohta ja hindas riikide ametiasutuste makrotasandi usaldatavusjärelvalve pädevuse kohta antud soovitusel rakendamist eesmärgiga veelgi tugevdada makrotasandi usaldatavusjärelvalve raamistikku.

Taustinfo 5

Põhjalik hindamine

Oluliseks peetavate pankade põhjalik hindamine oli enneolematu ulatuse ja sügavusega usaldatavusjärelvalve protsess, mis märkis tähtsat verstaposti ühtse järelvalvemehhanismi loomises. Hindamise käigus kogutud põhjalikud andmed EKP otsese järelvalve alla kuuluvate pankade kohta on oluline alus nende edasiseks järelvalveks.

Põhjalik hindamine algas 2013. aasta sügisel ja lõppes tulemuste avaldamisega 26. oktoobril 2014. See seisnes varade kvaliteedi hindamises ja stressitestis ning sellel oli kolm põhieesmärki: tagada läbipaistvus, parandades pankade seisundi kohta kättesaadava teabe kvaliteeti; teha kindlaks ja rakendada parandusmeetmeid, kui need on vajalikud; tekitada usaldust, kinnitades kõikidele sidusrühmadele, et pangad on iseenesest kindlad ja usaldusväärsed. Varade kvaliteedi hindamisel anti hetkehinnang 31. detsembri 2013. aasta seisuga pankade bilanssidesse kuulunud varade bilansilise väärtuse täpsusele ning see oli stressitesti lähtepunkt. Stressitesti käigus analüüsiti ettevaatavalt pankade maksevõime püsivust kahe hüpoteetilise stsenaariumi korral, kajastades ka varade kvaliteedi hindamisel saadud uut teavet.

Kokkuvõttes tehti põhjaliku hindamise käigus pärast ettevaates arvatud maksevõime suhtarvude ja hindamiseks määratud lävendite võrdlust kindlaks 24,6 miljardi euro suurune kapitalipuudujääk 25 osalevas pangas²⁸. 1. jaanuarist 30. septembrini 2014 suurendasid osalevad pangad oma kapitali kokku 57,1 miljardi euro võrra. Pärast nende kapitalimeetmete arvesse võtmist vähenes puudujääk 9,5 miljardi euronni kokku 13 pangas.

Negatiivse stsenaariumi korral näitas stressitest kapitali vähenemist kokku 181,7 miljardi euro

²⁸ Nende seas on kaks panka, kes rakendavad Euroopa Komisjoniga kokku lepitud ümberkorralduskavasid, mille alusel jõuab ühe panga puudujääk nulli ja teise panga puudujääk jääb üksnes väheseks.

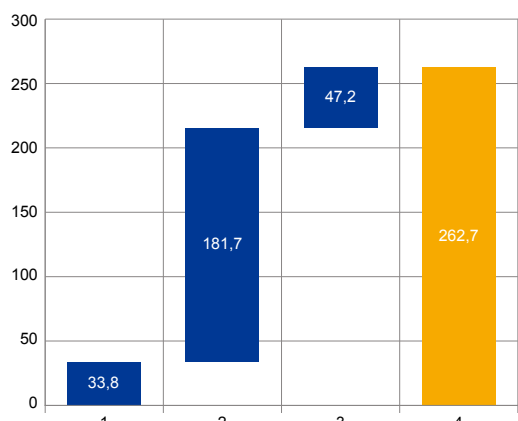
võrra ning riskiga kaalutud varade kasvu järel tekkis 47,2 miljardi euro suurune täiendavate kapitalinõuete vajadus. Koos varade kvaliteedi hindamisega kaasnenud netokorrigeerimisega 33,8 miljardi euro ulatuses tähendab see, et kogunäitaja on 262,7 miljardit eurot (vt joonis A).

Joonis A

Põhjaliku hindamise negatiivne stsenaarium, kapitali ammendamine

(Ühtse järelvalvemehhanismi pangavalim; mld EUR)

y-telg: esimese taseme põhiomavahendid

- 1 Varade kvaliteedi hindamise kohandus ilma maksude tasaarvestuseta
- 2 Vaba kapitali vähenemine stressitesti tõttu
- 3 Nõutav lisakapital riskiga kaalutud varade suurenemise tõttu
- 4 Negatiivse stsenaariumi järgne kapitali ammendamine pluss mõju nõutavale kapitalile

Allikad: EKP ja EKP arvutused.

Need tulemused kinnitavad tõsiasja, et ESRNi välja töötatud negatiivne stsenaarium oli siiani ELi-üleste stressitestide puhul kasutatud stsenaariumidest keerukaim. Makrotasandi finantsstress hõlmas kolme aastat (mitte kahte, nagu varasemate hindamiste korral), mis suurendas selle suhtelist raskust.

Kui jälgida turu reaktsiooni põhjaliku hindamise tulemustele, siis muutusid pankade aktsiad Euroopas väga erineval määral sõltuvalt asjaomaste pankade asukohariigist. Kokkuvõttes võib väita, et turud kajastasid põhjaliku hindamise tulemusi adekvaatselt, tehes institutsioonide vahel asjakohast vahet.

Põhjaliku hindamisega suudeti tänu pankade tasandil väga põhjalikult liigendatud tulemuste avaldamisele märgatavalt suurendada pankade bilansside läbipaistvust. Kapitalipuudujäägiga pankadele esitatud nõue kõrvaldada puudujääk olenevalt selle põhjustest kuue kuni üheksa kuu jooksul on tugev hoob bilansside

parandamiseks. Nende pankade kapitaliparanduskavade rakendamist jälgivad asjaomased ühised järelvalverühmad. Vastavate kapitalimeetmete tulemusel suureneb maksevõime ning paraneb nii eri pankade kui ka kogu süsteemi stabiilsus.

See aitab kokkuvõttes suurendada kõikide sidusrühmade kindlustunnet, et euroala pangandussüsteem on iseenesest usaldusväärne. Stressitest aga ei saa asendada – ega pidanudki asendada – igapäevast järelvalvet, mida teeb nüüd ühtne järelvalvemehhanism, võttes nõuetekohaselt arvesse pankade eripära ja käimasolevaid muudatusi.

3.3 EKP tegevus seoses mikrotasandi usaldatavusjärelvalvega

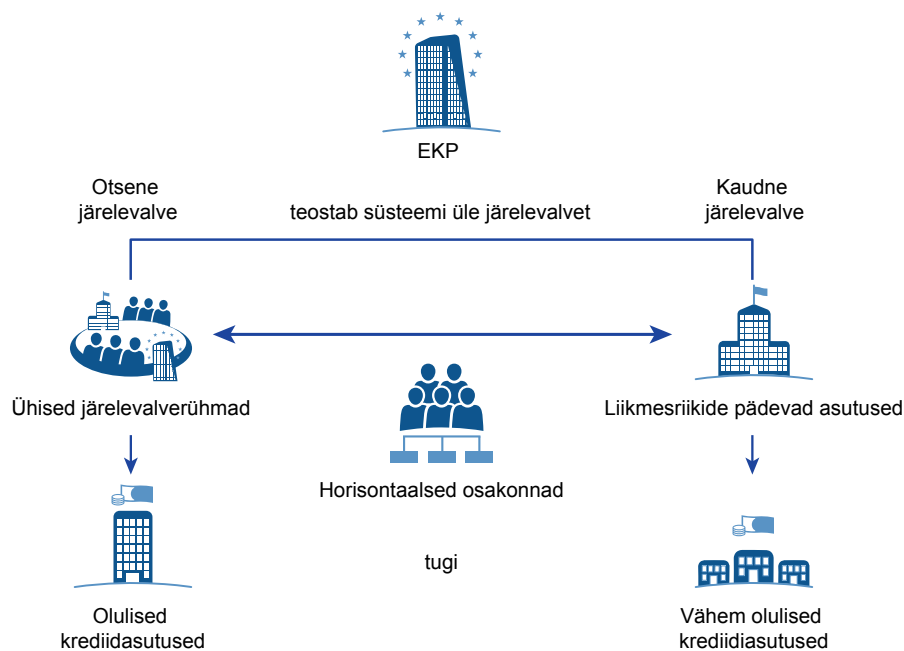
Aasta pärast ühtse järelvalvemehhanismi määruse jõustumist asus EKP 4. novembril 2014 ametlikult oma järelvalveülesandeid täitma. Koos riiklike pädevate asutustega aitab EKP tagada pangandussüsteemi turvalisust ja usaldusväarsust ning finantsüsteemi stabiilsust. Ühtse järelvalvemehhanismi töö alustamisele eelnesid kuudepikkused väga intensiivsed ettevalmistused,

sealhulgas ühtse järelevalvemehhanismi juhtimisstruktuuride loomine, ühtse järelevalvemehhanismi õigusraamistiku lõpuleviimine, organisatsiooniline arendus ja EKP järelevalveülesande täitmiseks vajaliku personali leidmine ning ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvemudeli väljatöötamine. Samal ajal korraldas EKP oluliste pankade põhjaliku hindamise, mille käigus analüüsiiti üksikasjalikult nende varade kvaliteeti ja tehti stressiteste (vt üksikasju taustinfost 5).

EKP ja ühtse järelevalvemehhanismi ettevalmistused ja pangandusjärelevalveks valmistumine

Kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi määrusega võtab EKP-le antud ülesannete planeerimise ja täitmise täielikult üle järelevalvenõukogu kui EKP-sisene organ.

Ülesannete jaotus ühtses järelevalvemehhanismis

Järelevalvenõukogu teeb esialgseid järelevalveotsuseid, mis loetakse vastuvõetuks juhul, kui EKP nõukogu, mis on EKP kõrgeim otsustusorgan, ei esita ettenähtud aja jooksul vastuväidet. Järelevalvenõukogu asutamine, sealhulgas esimehe, aseesimehe ja kolme EKP esindaja ametisse nimetamine 2013. aasta detsembri lõpus ja 2014. aasta alguses oli seega ühtse järelevalvemehhanismi juhtimisstruktuuri loomisel oluline samm.²⁹ Järelevalvenõukogu on tegutsenud alates 2014. aasta jaanuarist ning korrapäraselt kohtunud, et arutada ja valmistada ette otsuseid ühtse järelevalvemehhanismiga seotud tähtsates küsimustes. Järgmised olulised sammud ühtse järelevalvemehhanismi juhtimisraamistiku paikapanelisel

²⁹ Ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikli 26 lõike 1 kohaselt peab järelevalvenõukogusse kuuluma neli EKP esindajat. Neljas esindaja määrati ametisse 2015. aasta veebruaris.

olid järelevalvenõukogu juhtkomitee ning ühtse järelevalvemehhanismi vaidlustusnõukogu ja lepituskomisjoni loomine. Vaidlustusnõukogu pädevuses on vaadata füüsiliste või juriidiliste isikute taotlusel läbi järelevalveotsuseid. Lepituskomisjoni eesmärk on lahendada riikliku pädeva asutuse taotlusel erimeelsusi, mis tulenevad EKP nõukogu esitatud vastuväitest järelevalvenõukogu koostatud otsuse eelnõu kohta. EKP rahapoliitika ja järelevalveülesannete lahususe tagamiseks võetud meetmeid on täpsemalt tutvustatud 2. peatüki 6. osas.

Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvealase õigusraamistiku valmimiseks tuli vastu võtta ühtse järelevalvemehhanismi raammäärus, milles sätestati ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikli 6 (mis käsitleb EKP ja riiklike pädevate asutuste vahelist koostööd) rakendamise praktiline korraldus, ning EKP määrus järelevalvetasude kohta. Raammäärus avaldati 2014. aasta aprillis ja järelevalvetasude määrus 2014. aasta oktoobris. Mõlema määruse vastuvõtmisele eelnes avalik konsultatsioon.

EKP järelevalveülesandega seotud töökorralduse tagamisel oli väga tähtis samm ühiste järelevalverühmade loomine. Neisse rühmadesse kuuluvad EKP ja riiklike pädevate asutuste töötajad, kellele on tehtud ülesandeks oluliste asutuste otsene järelevalve. Iga olulise asutuse jaoks on loodud ühine järelevalverühm. Samuti arendati edasi vähem oluliste asutuste kaudse järelevalve töökorraldust ning horisontaalseid ja erifunktsioone. Väga ulatuslik oli kõikide EKP ühtse järelevalvemehhanismi töövaldkondadega seotud värbamistegevus. 2015. aasta jaanuariks oli kokku umbes 1000 eelarvelisest ametikohast täidetud üle 960.

Teine väga tähtis tahk ühtse järelevalvemehhanismi ettevalmistustes oli järelevalvekäsiraamatu väljatöötamine. Selles sätestatakse krediidasutuste järelevalve protsessid ja meetodid ning ühtse järelevalvemehhanismi sisese koostöö ning mehhanismi ja välise asutuste koostöö kord. Käsiraamat on „elav dokument“, mida asjakohastatakse turu muutustega ja järelevalvetegevustega.

Teabevahetuse lihtsustamiseks ja parima võimaliku kooskõlastamise tagamiseks ühtse järelevalvemehhanismi sees on loodud mitmesuguseid foorumeid. Ka mitu olemasolevat EKPSi ja eurosüsteemi komiteed kohtuvad nüüd ühtse järelevalvemehhanismi koosseisus, et tegeleda oma vastutusalas pangandusjärelevalve tahkudega. Valdcondades, kus EKPSi ja eurosüsteemi komiteesid ei olnud, on loodud ekspertide võrgustikud, kuhu kuuluvad nii EKP kui ka riiklike pädevate asutuste eksperdid.

EKP ja ühtse järelevalvemehhanismi edaspidine töö on ühtlustamine, tagamaks rangeimad järelevalvestandardid

Ühiste järelevalverühmade jätkuva järelevalve raames käsitletakse mitmesuguseid küsimusi, mis on järelevalve all olevate asutuste jaoks olulised proovikivid. Eelkõige seab ühtne järelevalvemehhanism järelevalveprioriteedid. Need tuginevad selliste peamiste riskide kindlakstegemisele, mis võivad ohustada ühtse järelevalvemehhanismi pangandussüsteemi tervikuna. Üldisel tasemel hõlmab see iga panga eriomase ärimudeli kasumlikkuse ja jätkusuutlikkuse hindamist

madalate intressimäärade oludes, samuti asutuste juhtimise ja riskijuhtimise protsesse ning üleminekut kapitalinõuete määruse ja direktiiviga kehtestatud rangematele kapitalinõuetele.

Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalveametnikud kasutavad kõiki enda käsutuses olevaid järelevalvevahendeid, et nimetatud küsimusi jälgida ja lasta asutustel vajaduse korral korrigeerivaid meetmeid võtta. Põhiline vahend selleks on järelevalvealane läbivaatamine ja hindamine. See toimub igal aastal ja selle põhieesmärk on tagada, et asutuste kapital ja likviidsus, aga ka sisemine töökorraldus, strateegiad ja protsessid on usaldusväärse juhtimise tagamiseks ja riskide maandamiseks piisavad. Pideva hindamise tulemusel võib tekkida ka vajadus anda soovitusi ja võtta järelevalvemeetmeid.

Ühtse järelevalvemehhanismi tähtis eesmärk on tagada kõikides liikmesriikides asutuste võrdne järelevalvealane ja regulatiivne kohtlemine. EKP konkreetsetele horisontaalsetele ja spetsialiseerunud erialavaldkondadele on tehtud ülesandeks i) tugevdada järelevalvealaste lähenemisviiside ühtlustamist, ii) edendada süvitsi lähenemist pangandusjärelevalves ning iii) tihendada koostööd ja teabevahetust ühtse järelevalvemehhanismi siseselt ja väliselt.

Tehakse märkimisväärseid jõupingutusi, et edendada ühtlustamist valdkondades, kus riikide eeskirjad ja tavad erinevad. Selleks vaadatakse läbi olemasolevad riiklikud järelevalvetavad, töötatakse välja standardeid, katsetatakse ja täiustatakse ühtlustatud järelevalvemeetodeid, hinnatakse kvaliteedi tagamist ning mõõdetakse rakendatud meetmete tõhusust.

Ülalnimetatud töös ei piirdata üksnes EKP otsese järelevalve all olevate oluliste asutustega. EKP teeb ka vähem oluliste asutuste kaudset järelevalvet. 2015. aastal on panga eesmärk viia lõpule oma järelevalvemeetodite väljatöötamine ja kehtestamine. See hõlmab riiklikele pädevatele asutustele suuniste ja määruste väljaandmist, temaatiliste läbivaatuste tegemist, töötajate vahetuse korraldamist ja kriisiohjes osalemist, mis kõik toimub tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega.

Ühtse järelevalvemehhanismi ühtlustamise eesmärk on võtta kõikides valdkondades kasutusele parimad tavad ja rangeimad järelevalvestandardid, et tagada ühtse järelevalvemehhanismi panus euroala pangandussüsteemi stabiilsuse edendamisse ja süsteemi vastu usalduse taastamisse.

3.4 ELi jõupingutused pankade ja riikide eraldamiseks

2014. aastal tehti märkimisväärseid edusamme pangandusliidu loomisel. Ühtse järelevalvemehhanismi loomise ja ühtsete eeskirjade väljatöötamisega paralleelselt aitas eurosüsteem kaasa ühtse kriisilahendusmehhanismi, sh ühtse kriisilahendusfondi ettevalmistustele. Ühtne järelevalvemehhanism, ühtsed eeskirjad, ühtne kriisilahendusmehhanism ja ühtne kriisilahendusfond on kindlama ja vastupidavamana raamistiku olulised alustalad, mis aitavad ennetada tulevasi finantskriise ning tagada tõhus sekkumine ja pangakriisi korral ka pankade kriisilahendus.

Viimase kriisi ajal tekkis pankade ja riikide vahel seos, kuna puudus ühtne kriisilahendusraamistik, mis oleks kohustanud investoreid (s.o aktsionäre ja võlausaldajaid) kandma kahju. Otseste ja kaudsete riigi tagatiste olemasolu kriisi ajal tõi kaasa raskeid tagajärgi, sealhulgas killustas veelgi ühisturgu. Üks pangandusliidu ja eelkõige ühtse kriisilahendusmehhanismi peamisi sihte on kaotada kõnealune seos pankade ja riikide vahel, seades tõhusa kriisilahenduse ühiseks saavutatavaks eesmärgiks ja vähendades samal ajal vajadust kuluka riigipoolse sekkumise järele. Pangandusliit aitab kaasa Euroopa finantsturgude lõimumisele ning on abiks püüdlustes lahendada tõhusalt tulevase finantskriise ja kaotada ohtlik seos pankade ja riikide vahel.

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv täiendab ELi riigiabieskirju

Finantskriisi ajal moodustasid ELi riigiabisuunised ja teatiseid finantssektori toetamiseks vajaliku kooskõlastatud tegevuse raamistiku. Peale finantssektori riigiabile juurdepääsu tingimuste sätestatakse raamistikuga ka ümberkorralduskavade hindamise viisid ja miinimumeeskirjad, kuidas jaotada koormus riigiabi saavate raskustesse sattunud pankade kapitaliomanike ja allutatud laenudega võlausaldajate vahel. Samuti tagab see riigiabi ning pankade ja liikmesriikide vahelise konkurentsi moonutuste minimeerimise. Olukorras, kus iga liikmesriik tugines omaenda kriisijuhtimis- ja kriisilahenduskorrale, tekitas see raamistik minimaalse ühtlustamise kriisijuhtimisel ja -lahendamisel ELis. Samas oli selge, et pankade ja suurte investeerimisühingute finantsseisundi taastamiseks ja kriisilahenduseks on tarvis ühtseid eeskirju, mis ühtlustaksid ja ajakohastaksid volitusi ja vahendeid, mis on vajalikud pangakriiside tõhusaks lahendamiseks kogu ELis.

Alates 1. jaanuarist 2015 peavad kõik liikmesriigid rakendama pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi.³⁰ Direktiiviga kehtestatakse ühtsed ja tõhusad vahendid ja õigused pangakriiside ennetavaks lahendamiseks ning krediitiasutuste ja investeerimisühingute raskuste nõuetekohaseks haldamiseks kogu ELis. Eelkõige sätestatakse direktiiviga hulgaliselt meetmeid tagamaks, et pangad ja asutused teevad asjakohaseid ettevalmistusi kriisideks ning et riiklikel ametiasutustel on olemas vajalikud vahendid piisavalt varaseks sekkumiseks raskustesse sattunud institutsioonides. Lisaks võimaldab see riikide ametiasutustel kasutada ühtlustatud kriisilahendusvahendeid ja -õigusi, et võtta kiireid ja tõhusaid meetmeid, kui leitakse, et pank on sattunud või võib sattuda raskustesse, ning teha efektiivset koostööd piiriülese panga raskuste korral.

Direktiivi üks peamisi eesmärgi on nihutada panga maksejõuetusega seotud kulud maksumaksja õlult asjaomase panga aktsionäride ja võlausaldajate ning laiemalt pangandussektori õlgadele, kasutades selleks pankade kriisilahendusfondi tehtavaid osamakseid. See on tähtis mitmel põhjusel, näiteks seoses suurte ja

³⁰ Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv jõustus 2. juulil 2014. Liikmesriigid pidid direktiivi oma õigusse üle võtma 31. detsembriks 2014 ja kohaldama seda alates 1. jaanuarist 2015. Kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise sätteid kohaldatakse alles alates 1. jaanuarist 2016.

süsteemselt oluliste pankadega, mille maksumaksjad peaksid usaldusväärse kriisilahendusvõimaluse puudumise korral finantskriisi ajal päästma, kandes tohuid kulusid. Nende pankade puhul tajutakse turgudel tihti, nagu neil oleks varjatud riigi tagatis, mis ei tekita üksnes moraalariski ohtu, vaid ka ebavõrdseid tingimusi pankade jaoks. Näiteks tõsiasi, et suurte pankade puhul eeldatakse nende päästmist riigi poolt, tähendab, et tugeva eelarveseisundiga riikide suurpangad saavad rahastada end märksa odavamalt kui väikesed pangad või pangad riikides, kus on nõrgem riigirahandus. Usaldusväärse kriisilahendusraamistiku kasutuselevõtt aitab seega kaotada pankade ja riikide vahelised seosed, mis on osutunud hiljutiste kriiside ajal nii kulukaks kui ka destabiliseerivaks. Oluline vahend selle eesmärgi saavutamisel on kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise, mis võimaldab kriisilahendusametitel hinnata alla või konverteerida omakapitaliks väga suure hulga võlausaldajate nõuded. See tagab, et kõigepealt kannavad kahjumi ja panga kriisilahenduskulud aktsionärid ja võlausaldajad.

Direktiiv on ka täielikult kooskõlas finantsstabiilsuse nõukogu soovitustega finantsasutuste tõhusa kriisilahenduskorra kohta³¹ ning käimasoleva tööga, mille eesmärk on töötada välja poliitilised ettepanekud, kuidas tagada õiguskindlus kriisilahendusmeetmete piiriülesel tunnustamisel. See sisaldab kõikehõlmavat kriisilahendusvahendite valikut, mis tagab nõuetekohase tegelemise kõikide raskustesse sattunud pankadega ja minimeerib seega maksumaksja koormust.

Ühtne kriisilahendusmehhanism eraldab panga ja tema riigi

Alates 1. jaanuarist 2015 on ühtset järelevalvemehhanismi täiendanud ühtne kriisilahendusmehhanism, milles saavad osaleda kõik esimesega seotud riigid.³² Vastutustasandeid ning järelevalve ja kriisilahenduse jaoks vajalike otsuste tegemist kohandatakse ühtlustatud õigusraamistike põhjal (nt pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv), mis kõrvaldab varasema institutsioonilise killustumise. See vähendab veelgi panga ja tema riigi vahelist seost ning aitab seega avada turgu pangavõlale kogu Euroopas.

Ühtne kriisilahendusmehhanism koosneb riikide kriisilahendusametitest ning selle keskmes on ühtne kriisilahendusnõukogu. Ühtne kriisilahendusnõukogu on täiesti sõltumatu ELi talitus, mida rahastatakse pangandussektori osamaksetest. Kriisilahendusnõukogul on esimees, aseesimees ja veel neli alalist liiget ning sinna võivad vajaduse korral kuuluda ka Euroopa Komisjon, EKP ja osalevate liikmesriikide kriisilahendusametid. Euroopa Komisjonil ja EKP-l on alalise vaateja staatus ning ühtne kriisilahendusnõukogu võib kutsuda teisi vaatejaid vastavalt vajadusele. Ühtne kriisilahendusnõukogu asub täismahus tööle eeldatavasti 1. jaanuaril 2016, kui luuakse ühtne kriisilahendusfond. Seejärel võib ühtne kriisilahendusnõukogu hakata täies ulatuses kasutama talle ühtse järelevalvemehhanismi määrusega antud kriisilahendusvolitusi, mis hõlmavad ühtse kriisilahendusfondi juhtimist. Samas

³¹ Vt „Key Attributes of Effective Resolution Regimes for Financial Institutions”, finantsstabiilsuse nõukogu, avaldatud 2011. aasta oktoobris ja ajakohastatud 15. oktoobril 2014.

³² Ehkki ettevalmistused, sh nõukogu töö ning kriisilahenduskaavade ja kriisi lahendamise hinnangute koostamine toimuvad alates 1. jaanuarist 2015, kohaldatakse ühtse kriisilahendusmehhanismi määrust seoses kriisilahendusvolitustega alles alates 1. jaanuarist 2016.

hakkab kriisilahendusnõukogu juba 2015. aastal koguma teavet ja tegema koostööd riikide kriisilahendusasutuste ja teiste pädevate asutustega, sealhulgas EKPga, et oma järgnevakts tööks valmistuda.

Ühtse kriisilahendusfondi ettevalmistused on tehtud

Ühtse kriisilahendusmehhanismi oluline element on ühtse kriisilahendusfondi loomine 2016. aastal. Ehkki ühtne kriisilahendusfond on loodud ühtse järelevalvemehhanismi määrusega, reguleeritakse teatavaid ühtse kriisilahendusfondi toimimisega seotud üksikasju osalevate liikmesriikide valitsustevahelises lepingus.³³ Selles on kooskõlas riikide põhiseaduslike sätetega kehtestatud õiguslik alus ühtse kriisilahendusfondi vahendite ühiskasutusse võtmise kohta. Lepingu kohaldamisala on eelkõige keskendunud töökorraldusele kuni ühtse kriisilahendusfondi loomiseni. Selle kaheksa-aastase üleminekuperioodi jooksul koosneb ühtne kriisilahendusfond riiklikest alafondidest, mis võetakse üleminekuperioodi lõpuks järk-järgult ühiskasutusse. Leping hõlmab seega: i) riikide kriisilahendusasutuste kogutud osamaksete ülekandmist riiklikesse alafondidesse, ii) riiklikes alafondides olevate vahendite eelnevat ühiskasutusse võtmist, iii) järjekorda, milles kaasata finantsvahendeid alafondidest ja teistest allikatest, iv) vajaduse korral alafondide täiendamist ning v) vajaduse korral ajutisi laene alafondide vahel. See hõlmab ka sätteid, mida kohaldatakse juhul, kui euroalavälised riigid teevad ühtse järelevalvemehhanismi raames tihedat koostööd ja osalevad sel viisil ühtses kriisilahendusmehhanismis.

Ühtse kriisilahendusfondi sihttase, mis on 1% osalevate riikide kõikide pankade tagatud hoiustest, tuleks saavutada kaheksa aasta jooksul. Täpne summa, mille iga pank sisse maksab, määratakse kindlaks komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2015/63 ja nõukogu rakendusmäärusega (EL) 2015/81. Iga osamakse põhineb: i) fikseeritud osal, mis tuleneb asutuse kohustuste suhtelisest mahust (v.a omavahendid ja tagatud hoiused kõikides osalevates riikides volitatud asutuste kogukohustuste suhtes), ning ii) riskiga korrigeerimisel kooskõlas iga asutuse riskiprofiiliga. Ühtse kriisilahendusfondi loomine toob fondis kaasa järkjärgulise nihke riigi sihttasemelt Euroopa sihttasemeni, mis tähendab seda, et riikide pangandussektorid võivad olla kohustatud maksma ühtsesse kriisilahendusfondi sisse rohkem või vähem, kui nad oleksid maksnud riigi kriisilahendusfondi pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi alusel. Järskude muutuste vältimiseks on nõukogu rakendusmääruses sätestatud kohandusmehhanism nende mõjude leevendamiseks üleminekuperioodil. Selleks on ette nähtud ühtse sihttaseme alusel arvatud osamaksete mittelineaarne järkjärguline kasutuselevõtt ning pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivis sätestatud riikide sihttasemete alusel arvatud osamaksete mittelineaarne järkjärguline kaotamine (vt tabel 3).

³³ Kõikide ELi liikmesriikide, v.a Rootsi ja Ühendkuningriigi, esindajad allkirjastasid valitsustevahelise lepingu. Liikmesriikide suhtes, kes sõlmisid lepingu, aga ei osale ühtses järelevalvemehhanismis, hakkavad lepingust tulenevad õigused ja kohustused kehtima siis, kui nad hakkavad ühtses järelevalvemehhanismis osalema.

Tabel 3**Ühtsesse kriisilahendusfondi tehtud osamaksete jaotus**

(protsentides)

	1. aasta	2. aasta	3. aasta	4. aasta	5. aasta	6. aasta	7. aasta	8. aasta
Direktiivil põhinev tasu	60	40	33,3	26,7	20	13,3	6,7	0
Ühtsel kriisilahendusmehhanismil põhinev tasu	40	60	66,7	73,3	80	86,7	93,3	100

Allikas: nõukogu rakendusmäärus (EL) 2015/81, 19. detsember 2014.

Euroopa stabiilsusmehhanism, kaitsekord ja ühtse kriisilahendusfondi laenuvõtmisvõime

Ühtse kriisilahendusfondi tõhusa ja piisava rahastamise tagamine on ühtse järelevalvemehhanismi usaldusvärsuse jaoks määrava tähtsusega. Kuna võib tekkida olukordi, mil ühtses kriisilahendusfondis pole piisavalt vahendeid ning puudujäägi katmiseks kogutavad *ex post*-osamaksed ei ole kohe kättesaadavad, tuleb töötada välja selliste juhtumite lahenduskäigud. Ühtse järelevalvemehhanismi määruses on sätestatud, et ühtse kriisilahendusnõukogu suutlikkust hankida ühtse kriisilahendusfondi jaoks alternatiivseid rahastamisvahendeid tuleks edendada nii, et see optimeeriks rahastamise kulud ja säilitaks ühtse kriisilahendusfondi krediitvõimelisuse. 2015. aastal on selle valla arendamiseks vaja astuda konkreetseid ja sisukaid samme.

Enne ühtse kriisilahendusfondi kaheksa-aastase üleminekuperioodi lõppu töötatakse välja ka ühtse kriisilahendusfondi ühine kaitsekord. See hõlbustab kriisilahendusfondi jaoks laenuvõtmist. Samal ajal sätestatakse valitsustevahelises lepingus üleminekuperioodi ajal jätkuva ja piisava rahastamise tagamiseks, et asjaomasest kriisilahendusmeetmest mõjutatud riigid peaksid tagama sildfinantseerimise riigi vahenditest või vajaduse korral Euroopa stabiilsusmehhanismist kooskõlas kokkulepitud korraga.

Ühtse kriisilahendusmehhanismi ja ühtse järelevalvemehhanismi koostöö

Pangandusliidu sisene koostöö on esmatähtis. ELi kriisilahendusraamistik on kehtestatud järelevalve- ja kriisilahendusasutuste koostöö kohustus. Ühtse järelevalvemehhanismi ja ühtse kriisilahendusmehhanismi vahelised suhted tuginevad kolmele põhialusele: teineteist täiendavad institutsioonilised ülesanded, koostöö ja tugev kooskõlastamine.

Institutsioonilisest seisukohast tuleks märkida, et järelevalve ja kriisilahendus on pangandusliidu kaks alustala. Ühtsel järelevalvemehhanismil ja ühtsel kriisilahendusmehhanismil on seega vastastikku täiendav roll pangandusliidu edu tagamisel.

Oma ülesannete täitmiseks peavad ühtne järelevalvemehhanism ja ühtne kriisilahendusmehhanism tegema tihedat koostööd, et tagada üldise järelevalve-

ja kriisilahendusraamistiku ning võimalike kattuvate valdkondade tõhus juhtimine. EKP on määranud esindaja, kellel on õigus osaleda alalise vaatlejana ühtse kriisilahendusnõukogu täitevistungitel ja täiskogus. Esindaja võib osaleda aruteludes ja tal on juurdepääs kõikidele dokumentidele. Samamoodi võib EKP kutsuda ühtse kriisilahendusnõukogu esimehe osalema vaatlejana EKP järelevalvenõukogus.

Pangandussektori struktuurireform takistab pankadel otse riskantses oma arvel kauplemises osalemast

Pangandusliidu projekti peab täiendama ELi pangandussektori struktuurireform. 29. jaanuaril 2014 võttis Euroopa Komisjon vastu õigusakti ettepaneku, mis keskendub Euroopa pankadele, keda peetakse üleilmsel tasandil süsteemselt olulisteks ja kes ületavad teatavaid künniseid. Ettepanek sisaldab keeldu osaleda kitsalt määratletud oma arvel kauplemises, välja arvatud tegevuses, mis hõlmab ELi riikide valitsuste emiteeritud finantsinstrumente ja rahavoogude juhtimist. Lisaks soovitatakse konkreetsete näitajate ületamise korral teatavate kauplemistegevuste, nt turutegemise ning keeruliste väärtpaperistamis- ja tuletistehingute võimalikku eraldamist. Samal teemal avaldatud [EKP arvamuse](#)³⁴ üldjoontes toetas komisjoni ettepanekut keelata oma arvel kauplemine, et takistada panku edaspidi sellistes riskantsetes tehingutes otse osalemast. Finantsstabiilsuse seisukohast toetatakse ka teatavate kauplemistegevuste eraldamist hoiuseid kaasavatest üksustest. Samas pidas EKP oluliseks säilitada piisaval määral turutegemisega seotud tehinguid, sest neil on oluline roll varade ja turu likviidsuse suurendamisel, hindade volatiilsuse vähendamisel ja väärtpaperituru šokitaluvuse parandamisel. See on vajalik finantsstabiilsuse, rahapoliitika rakendamise ja sujuva ülekandumise ning majanduse rahastamise huvides. Seega võiks lubada hoiuseid kaasavatel üksustel jätkata turutegemisega seotud tehinguid. Arvamuses toetatakse ka teatavate kauplemistegevuste eraldamist, kui nende näitajad ületavad ettenähtud künniseid, ehkki eraldamise hindamisel soovitatakse järelevalveasutuste suuremat otsustusõigust selles küsimuses. Sel eesmärgil oleks kasulik täiendada komisjoni kavandatud näitajaid kvalitatiivse ja kvantitatiivse teabega, mis võtab arvesse ka kauplemistegevusega kaasnevaid riske.

---

³⁴ CON/2014/83.

2. peatükk

Muud ülesanded ja tegevused

1 Turutaristu ja maksed

Turutaristu on finantsturgude selgroog, sest see teeb võimalikuks vahendite ja finantsvarade turvalise voo majanduses. Taristu sujuv toimimine on ülitähtis vääringu suhtes usalduse säilitamiseks ning rahapoliitiliste operatsioonide ja finantssüsteemi kui terviku stabiilsuse toetamiseks. Turutaristu riigiülene lõimumine Euroopas on vajalik, et saavutada täielik ühisturg, mis suurendab tõhusust tarbijate, äriühingute ja pankade jaoks.

Eurosüsteemil on selles vallas keskne roll. Eurosüsteem pakub makse- ja väärtpapieriarveldusteenuseid, vaatab finantsturgude taristu ja makseinstrumentide järele ning teeb koostööd turuosalistega, et saavutada finantsturu lõimumine. Koostöö ja dialoog teiste finantsasutustega ja euroalaväliste keskpankadega poliitilistes küsimustes, mis on seotud piirkondliku ja üleilmse arenguga turutaristu ja maksete vallas, on samuti eurosüsteemi tegevuskavas tähtsal kohal.

1.1 Lõimumine ja uuendustegevus jaemaksete valdkonnas

Jaemaksed on nii-öelda igapäevased maksed näiteks eraisikute, äriühingute, vabaühenduste ja valitsusasutuste vahel. Need on suhteliselt väikese väärtusega ega ole tavaliselt kiireloomulised.

Tähtsa verstapostini jõuti selles vallas 1. augustil 2014, kui euroalal viidi edukalt ellu krediid- ja otsekorralduste ühtne euromaksete piirkond (SEPA), mis võimaldab tarbijatel ja ettevõtetel kasutada üht maksekontot kõikides eurodes krediid- ja otsekorralduste jaoks. Euroalavälistes riikides lõppeb eurodes nomineeritud krediid- ja otsekorraldustele üleminek 31. oktoobril 2016. Eurosüsteem on SEPA rakendamist kujundanud algusest saadik, täites selles olulises lõimumisprojekti edendaja rolli ja soodustades dialoogi kõigi osaliste vahel.

SEPAga seotud järgmised sammud on kiir- ja mobiilimaksetele keskenduvad uuendused jaemaksete valdkonnas ning kaardimaksete lõimimine. 2014. aasta aprillis avaldas EKP aruande „[Card payments in Europe – a renewed focus on SEPA for cards](#)”, milles kutsuti üles rakendama põhimõtet „mistahes kaart mistahes terminalis”.

Eurosüsteem teeb lõimunud, uuendusliku ja konkurentsivõimelise eurojaemaksete turu edasisel arendamisel turuosalistega koostööd eurojaemaksete nõukogu (ERP) kaudu. Selle nõukogu kaudu hõlbustab eurosüsteem aktiivselt eurokiirmakseid, s.o

makseid, mis liiguvad reaajas saatjalt saajale, võimaldades saajal vahendeid kohe kasutada. 2014. aasta detsembris alustas eurojaemaksete nõukogu tööd isikult isikule tehtavate mobiilimaksete ja kontaktivabade maksete edendamiseks. Nõukogu avaldas ka hulga [soovitusi](#), et käsitleda ülejäänud SEPA-le ülemineku järgseid teemasid.

1.2 Suure väärtusega euromaksete süsteem: TARGET2

Eurosüsteem käitab taristut, mis on mõeldud suure väärtusega ja kiireloomuliste euromaksete reaajaliseks arveldamiseks keskpangarahas, s.o TARGET2. TARGET2 arveldab muu hulgas eurosüsteemi rahapoliitika operatsioone ja pankadevahelisi tehinguid, täites seega euroala jaoks väga olulist rolli. ELi 24 keskpanga ja kogu maailmas ligikaudu 55 000 panga käsutuses olev TARGET2 on üks suurimaid maksesüsteeme.

TARGET2 toimis ka 2014. aastal sujuvalt ja saavutas 100% kättesaadavuse. Sellega arveldati kokku 90 337 036 tehingut ja süsteemi käive oli 492 431 miljardit eurot, mis vastas päevas keskmiselt 354 263 tehingule ja 1931 miljardile eurole. Võrreldes 2013. aasta lõpuga täheldati arveldusmahtude 2,4% vähenemist, mille tingis kliendimaksete arvu kahanemine pärast SEPA instrumentidele ülemineku lõpuleviimist.

2014. aastal jätkus töö selles suunas, et viia TARGET2 üle uutele valdkonnastandarditele (ISO 20022). Lisaks tehti edusamme süsteemi täieliku vastavuse tagamisel EKP määrusele, mis käsitleb süsteemselt oluliste maksesüsteemide järelevaatamisnõudeid (vt täpsemalt allpool), eriti riskihindamise, likviidsuse stressitestimise ja [astmelise osalemise](#) valdkondades.

1.3 Lõimitud ja ühtlustatud väärtpaberiarveldused: TARGET2-Securities

Alates 2015. aasta juunist pakub eurosüsteemi uus taristu [TARGET2-Securities](#) (T2S) väärtpaberiarveldusi keskpangarahas Euroopas piiriülevalt. Ajavahemikul 2015. aasta juunist 2017. aasta veebruarini algatavad 24 Euroopa väärtpaberite keskodepositooriumi oma väärtpaberikontodel tehingute arveldamise T2Si kaudu ning 23 riigi keskpangad avavad T2Sis sularahakontod väärtpaberite samaaegseks ja lõplikuks ülekandmiseks keskpangarahasse.

Aasta 2014 oli T2Si sidusrühmade jaoks intensiivne katsetamise ja ettevalmistuste aeg. T2Si tarkvara, mille töötasid välja Saksamaa, Hispaania, Prantsusmaa ja Itaalia keskpang, tehti väärtpaberite keskodepositooriumidele ja riikide keskpankadele katsetamiseks kättesaadavaks 1. oktoobril pärast seda, kui septembris olid lõpetatud eurosüsteemi heakskiidukatsed.

T2Si väljavaade on loonud tingimused väärtpaberivaldkonna koostöök, et ühtlustada väärtpaberite piiriülest arveldamist ning saavutada nii suurem turvalisus ja tõhusus kui ka avatud konkurentsikeskkond.³⁵

1.4 Eurosüsteemi tagatiste haldamise teenuste pakkumine

Turuosalised peavad võimalust varasid lihtsasti tagatisena kasutada oma riski ja likviidsuse juhtimisel ning regulatiivsete nõuete täitmisel väga oluliseks.

Eesmärgiga hõlbustada eurosüsteemi laenuoperatsioonide jaoks piiriülest tagatiste kasutamist pakub eurosüsteem keskpankadevahelist piiriüleste tagatiste haldamise raamistikku (CCBM). 2014. aastal tehti raamistikus kaks täiustust. 26. mail kaotati nõue suunata väärtpaberid enne nende raamistiku kaudu mobiliseerimist tagasi emiteerivasse väärtpaberite keskodepositooriumisse; lisaks muutusid alates 29. septembrist piiriülesel tasandil raamistiku kaudu kättesaadavaks kolmepoolsed tagatiste haldamise teenused. Need täiustused võimaldavad osapooltel konsolideerida oma tagatisvarad ühte või ainult mõnda enda valitud väärtpaberite keskodepositooriumisse ning hallata tagatisi tõhusamalt.

Pidades silmas turu- ja regulatiivset arengut, mis on toonud kaasa suurema tagatiste nõudluse, tegi EKP oma [euroväärtpaberite infrastruktuuri kontaktrühma](#) (COGESI) kaudu valdkonnaga tihedat koostööd ning avaldas kolm aruannet olulistel teemadel, mis olid seotud tagatiste kõlblikkuse, kättesaadavuse ja liikuvusega.

1.5 Turutaristu ja maksevahendite järelevaatamine

Finantsturu taristu häired võivad tekitada majanduses tõsiseid häireid. Eurosüsteemi järelevaatamisfunktsioonil on oluline roll võimalikult ulatusliku riskiohje ja -ennetuse tagamises, võttes arvesse ka rahvusvahelisi järelevaatamisstandardeid ja regulatiivset arengut.³⁶

Selleks, et tagada riskide tõhus juhtimine ja nõuetekohane juhtimiskord, võttis EKP vastu [määruse süsteemselt oluliste maksesüsteemide järelevaatamise nõuete kohta](#), mis jõustus 12. augustil 2014. Määrus on kooskõlas Rahvusvaheliste Arvelduste Panga makse- ja arveldussüsteemide komitee (CPMI) ning Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni (IOSCO) välja antud [finantsturu taristu põhimõtetega](#). 20. augustil 2014 määras EKP kindlaks neli süsteemi, mis on süsteemselt olulised ja mille suhtes tuleb seega uut määrust kohaldada: TARGET2 (mille käitaja on eurosüsteem ise), EURO1 ja STEP2-T (käitaja EBA CLEARING) ning CORE(FR) (käitaja STET). Loetelu vaadatakse igal aastal uuesti läbi. Eurosüsteem on teinud puudujääkide analüüsi, et tagada TARGET2 vastavus uutele järelevaatamisnõuetele.

³⁵ Lisateavet T2Si käivitatud kauplemisjärgse ühtlustamistegevuse kohta leiab veebilehelt www.harmonisation.T2S.eu.

³⁶ Lisateavet eurosüsteemi järelevaatamistegevuse kohta leiab [eurosüsteemi 2014. aasta järelevaatamisaruandest](#).

Eurosüsteem kohustus tegema ka muude, süsteemselt mitteoluliste eurojaemaksesüsteemide järelevaatamisstandardite põhjaliku ülevaatuse. Selle tulemusena avaldas EKP 21. augustil 2014 [jaemaksesüsteemide muudetud järelevaatamisraamistiku](#), mille kohaselt kehtivad süsteemselt mitteoluliste jaemaksesüsteemide suhtes teatavad finantsturu taristu põhimõtted vastavalt teenindataval turul valitsevale riskitasemele.

Väärtpaberite ja tuletisinstrumentide taristu järelevaatamise puhul oli 2014. aasta põhitegevus seotud uue määrusega. Eurosüsteem jätkas vastavates kesksete osalejate kolleegiumides tööd, et anda (uued) volitused ELi kesksetele osalejatele, kes tegelevad suuremahulise eurodes nomineeritud keskse kliiringuga [Euroopa turu infrastruktuuri määruse](#) (EMIR) alusel, ning see aitas kaasa tehniliste standardite koostamisele [väärtpaberite keskdepositooriumide määruse](#) tarbeks. Lisaks jätkus 2014. aastal T2Si ülesehituse järelevaatamishindamine, mis viiakse lõpule enne T2Si käivitamist 2015. aasta juunis.

Ka makseinstrumentide suhtes kohaldati 2014. aastal järelevaatamisalgatusi eesmärgiga suurendada turvalisust. 2014. aastal viis eurosüsteem kaardimaksesüsteemide suhtes kohaldatava eurosüsteemi ühtlustatud järelevaatamisraamistiku alusel lõpule 23 rahvusvahelise ja olulise euroalal kasutatava riigisisese kaardimaksesüsteemi hindamise. Tehti kindlaks, et enamik kaardisüsteeme järgisid täielikult või laias laastus järelevaatamisstandardeid, ning eurosüsteem on alustanud nende süsteemide käitajatega dialoogi võimalike probleemide lahendamiseks. 2014. aasta novembris avaldas EKP ka kaks suunist [otsekorraldussüsteemide](#) ja [krediidikorralduste süsteemide](#) hindamiseks makseinstrumentide järelevaatamisstandardite alusel.

Eurosüsteemi järelevaatajad aitasid kaasa ka jaemaksete turvalisuse Euroopa foorumi (SecuRe Pay) tööle. See foorum kätkeb vabatahtlikku koostööd nii Euroopa Pangandusjärelevalve kui ka EKPSi huvides seoses nende reguleerimis-, järelevalve- ja järelevaatamisfunktsioonidega.

2 Finantsteenused teistele institutsioonidele

2.1 Laenuhingute haldamine

EKP jätkas 2014. aastal laenuvõtmis- ja laenuandmistegevuse haldamist ELis keskmise tähtajaga rahalise abi süsteemi (MTFA)³⁷, Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi (EFSM)³⁸, Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi (EFSF)³⁹ ja Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM)⁴⁰ raames. Keskmise tähtajaga rahalise abi süsteemi raames töötles EKP 2014. aastal 11 laenu intressimakseid. 31. detsembri 2014. aasta seisuga oli selle süsteemi raames antud laenude kogujääk 8,4 miljardit eurot. Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi raames töötles EKP 2014. aastal 21 laenu makseid või intressimakseid ning laenude kogujääk oli 31. detsembri 2014. aasta seisuga 46,8 miljardit eurot. EFSFi nimel töötles EKP nelja laenumakset laenuvõtjatest riikidele (Portugal ja Kreeka) ning mitmesuguseid laenude intressimakseid ja tasusid. Euroopa stabiilsusmehhanismi nimel töötles EKP 26 makset kas stabiilsusmehhanismi liikmete osamaksetena või seoses laenuvõtjatest riikidega (Küpros ja Hispaania).

Lisaks vastutas EKP jätkuvalt kõikide Kreeka krediidikorralduse lepinguga seotud maksete töötlemise eest.⁴¹ 31. detsembri 2014. aasta seisuga oli laenude kogujääk 52,9 miljardit eurot.

2.2 Eurosüsteemi reservihaldusteenused

Ka 2014. aastal osutati laias valikus finantsteenuseid eurosüsteemi reservihaldusteenuste raamistiku alusel, mis loodi 2005. aastal klientide eurodes nomineeritud reservvara haldamiseks. Kõiki teenuseid, mis on kättesaadavad euroalavälistele keskpankadele ning rahandus- ja valitsusasutustele, aga ka rahvusvahelistele organisatsioonidele, osutavad eurosüsteemi kuuluvad keskpangad (eurosüsteemi teenusepakkujad) ühtsetel tingimustel ja kooskõlas üldiste turustandarditega. EKP tegeleb seejuures üldise koordineerimisega, et tagada raamistiku sujuv toimimine ja aruandlus EKP nõukogule.

Eurosüsteemiga reservihaldusteenuste saamiseks ärisuhtes olevate klientide arv oli 2014. aastal 296 (2013. aastal 300). Teenuste enda kohta tuleb märkida, et

³⁷ Kooskõlas ELi aluslepingu artikli 141 lõikega 2, EKPSi põhikirja artiklitega 17, 21.2, 43.1 ja 46.1 ning nõukogu 18. veebruari 2002. aasta määruse (EÜ) nr 332/2002 artikliga 9.

³⁸ Kooskõlas ELi aluslepingu artikli 122 lõikega 2 ja artikli 132 lõikega 1, EKPSi põhikirja artiklitega 17 ja 21 ning nõukogu 11. mai 2010. aasta määruse (EL) nr 407/2010 artikliga 8.

³⁹ Kooskõlas EKPSi põhikirja artiklitega 17 ja 21 (koostoimes EFSFi raamlepingu artikli 3 lõikega 5).

⁴⁰ Kooskõlas EKPSi põhikirja artiklitega 17 ja 21 (koostoimes ESMi rahalise abi süsteemi lepingute üldtingimuste punktiga 5.12.1).

⁴¹ Seoses krediidikorralduse lepinguga, mis sõlmiti euro kasutusele võtnud liikmesriikide (v.a Kreeka ja Saksamaa) ja Kreditanstalt für Wiederaufbau (tegutseb Saksamaa Liitvabariigi avalikes huvides ja garantii alusel ning allub Saksamaa Liitvabariigi korraldustele) (krediidiandjad) ning Kreeka Vabariigi (krediidisaja) ja Kreeka keskpanga (krediidisaja esindaja) vahel, ning vastavalt EKPSi põhikirja artiklitele 17 ja 21.2 ning EKP 10. mai 2010. aasta otsuse EKP/2010/4 (Kreeka Vabariigile antavate ühendatud kahepoolsete krediitide haldamise ja otsuse EKP/2007/7 muutmise kohta) artiklile 2.

2014. aasta jooksul vähenesid kõikide klientide eurosüsteemi reservihaldusteenuste raames hallatavad positsioonid (k.a sularaha- ja väärtpaberipositsioonid) 2013. aasta lõpu mahuga võrreldes ligikaudu 8%.

Kui hoiustamise püsivõimaluse intressimäär muutus negatiivseks, vähenes järsult nõudlus eurosüsteemi reservihaldusteenuste raamistiku kaudu pakutavate sularahateenuste järele. 2014. aasta juuli lõpus kahanes sularahapositsiooni nominaalne koondnäitaja 2014. aasta juuni lõpu näitajaga võrreldes 18 miljardit eurot, kajastades kiiremat raha väljavoolu eurosüsteemi reservihaldusteenuste raamistikust. Selles hoitavate eurodes nomineeritud väärtpaberite positsioonid kahanesid samal ajal vähesel määral ehk 3 miljardit eurot.

2014. aasta teisel poolel jätkus sularahapositsioonide vähenemine, samal ajal kui eurosüsteemi reservihaldusteenuste raames hoitavate väärtpaberite hulk kasvas püsivalt. Need suundumused näitavad, et pärast hoiustamise püsivõimaluse negatiivse intressimäära mõju hindamist kohandasid kliendid vastavalt oma portfelle.

3 Pangatähed ja mündid

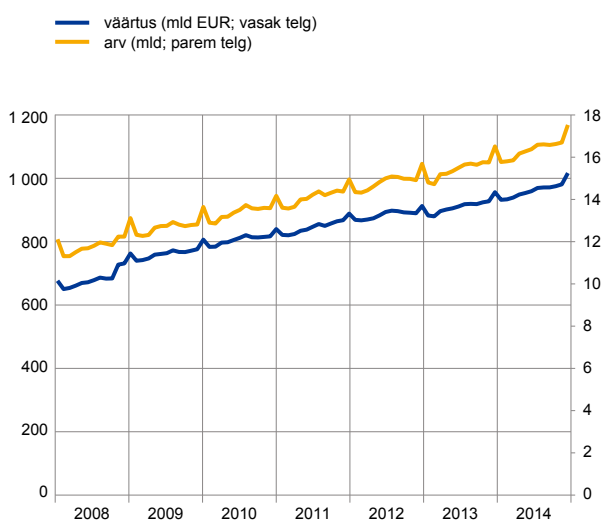
EKP ja euroala liikmesriikide keskpangad vastutavad ELis europangatähtede emiteerimise ja vääringu usaldusväärsuse säilitamise eest.

3.1 Europangatähtede ja -müntide ringlus

2014. aastal kasvas nii ringluses olevate europangatähtede arv kui ka väärtus ligikaudu 6%. Aasta lõpus oli ringluses 17,5 miljardit europangatähte koguväärtusega 1016,5 miljardit eurot (vt joonised 30 ja 31). Europangatähtede tootmine on jagatud liikmesriikide keskpankade vahel. 2014. aastal vastutasid nad 8,3 miljardi pangatähe tootmise eest.

Joonis 30

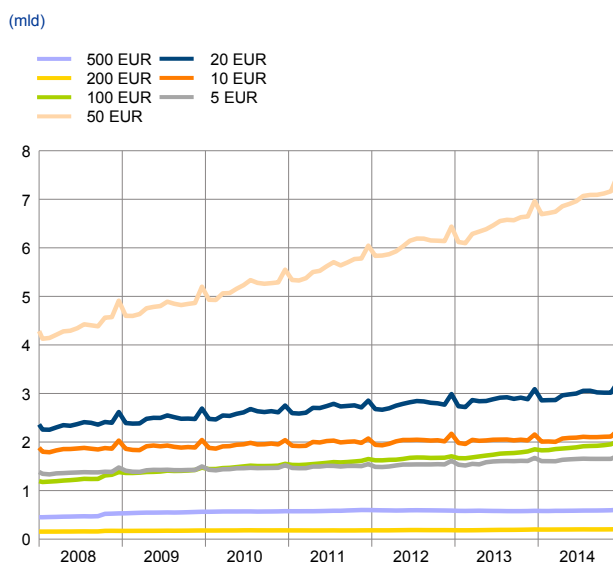
Ringluses olevate europangatähtede arv ja väärtus

Allikas: EKP.

Joonis 31

Ringluses olevate europangatähtede arv nimiväärtuste lõikes

Allikas: EKP.

Hinnanguliselt hoitakse väärtuse poolest ligikaudu veerandit ringluses olevatest europangatähtedest väljaspool euroala ja valdavalt euroala naaberriikides. Europangatähtede netotarnimine euroala finantsasutuste poolt euroalast väljapoole suurenes 2014. aastal 146% ehk 19 miljardit eurot. Europangatähti – peamiselt suure nimiväärtusega pangatähti – hoitakse väljaspool euroala valuuta hoidjatena ja tehingute arveldamiseks rahvusvahelistel turgudel.

2014. aastal suurenes ringluses olevate euromüntide koguarv 4,6% ehk 110,9 miljardini. 2014. aasta lõpus oli ringluses olevate müntide väärtus 25,0 miljardit eurot, mis on 3,2% rohkem kui 2013. aasta lõpus.

2014. aastal kontrollisid euroala liikmesriikide keskpangad umbes 33,6 miljardi pangatähe ehtsust ja ringluskõlblikkust ning kõrvaldasid ringlusest ligikaudu 5,9 miljardit pangatähte. Eurosüsteem aitas samuti jätkuvalt rahakäitlustehnika

tootjatel tagada, et nende masinad vastaksid standarditele, mille EKP on kehtestanud seadmetele, mida sularahakäitlejad kasutavad enne europangatähtede taasringlusse laskmist nende ehtsuse ja ringluskõlblikkuse kontrollimiseks. Selliseid masinaid kasutavad sularahakäitlejad käitlesid ligikaudu 40% 2014. aastal taasringlusse lastud europangatähtede koguarvust.

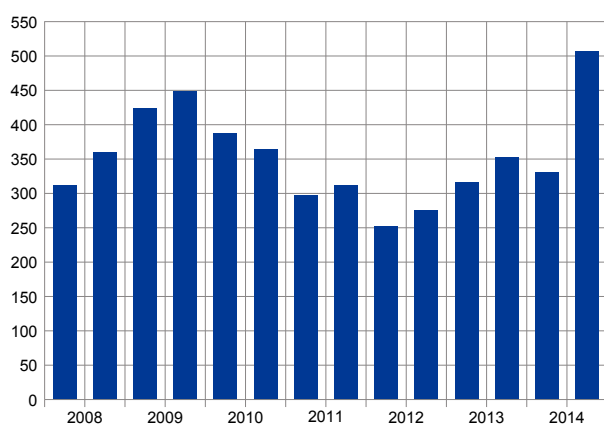
3.2 Europangatähtede võltsingud

2014. aastal kõrvaldas eurosüsteem ringlusest umbes 838 000 võltsitud europangatähte. Võrreldes ringluses olevate ehtsate pangatähtede arvuga on europangatähtede võltsingute arv jätkuvalt väga väike. Joonisel 32 kujutatakse ringlusest kõrvaldatud võltsingute arvu pikaajalist arengut. Võltsitakse peamiselt 20- ja 50euroseid, mis moodustasid 2014. aastal kõigist võltsingutest vastavalt 54,5% ja 29,5%. Võltsingute koguarvu suurenemine 2014. aasta teisel poolel tulenes peamiselt 20eurose pangatähe võltsingute arvu kasvust. Üksikasjalik jaotus nimiväärtuste kaupa on esitatud joonisel 33.

Joonis 32

Ringlusest kõrvaldatud europangatähtede võltsingute arv

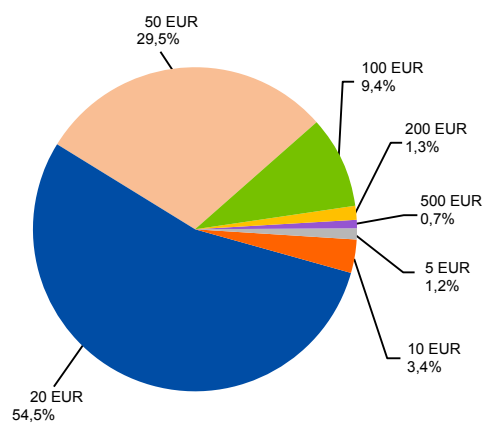
(tuhat)

Allikas: EKP.

Joonis 33

Europangatähtede võltsingud nimiväärtuste kaupa 2014. aastal

Allikas: EKP.

EKP soovib üldsusel olla võimalike võltsingute suhtes jätkuvalt tähelepanelik, meeles pidada turvaelementide kontrollimist „katsu-vaata-kalluta”-põhimõttel ja alati kontrollida mitut turvaelementi. Peale selle pakutakse elukutselistele sularahakäitlejatele pidevalt koolitusi nii Euroopas kui ka mujal. Samuti avaldatakse ajakohaseid teabematerjale, et toetada eurosüsteemi võltsimisvastases võitluses. Selle eesmärgi saavutamiseks teeb EKP koostööd ka Europoli, Interpoli ja Euroopa Komisjoniga.

3.3 Europangatähtede teine seeria

23. septembril 2014 lasti ringlusse uus 10eurone pangatäht, mis oli **teise seeria** europangatähtede seas järjestuselt teine. Nii nagu uuel 5eurosel pangatähel, mis lasti ringlusse 2013. aasta mais, on ka uuel 10eurosel pangatähel täiustatud turvaelemendid, sealhulgas Kreeka mütoloogiast tuntud Europe portree vesimärgil ja hologrammil. Uue 10eurose pangatähe kasutuselevõtu ettevalmistamisel korraldasid EKP ja euroala liikmesriikide keskpangad kampaania, et teavitada nii üldsust kui ka kutselisi sularahakäitlejaid sellest, kuidas uut pangatähte ja selle elemente ära tunda. Lisaks võtsid nad mitmeid meetmeid, et aidata rahakäitlustehnika tööstusel valmistuda uue pangatähe kasutuselevõtuks.

2014. aasta detsembris otsustas EKP nõukogu, et 25. novembril 2015 lastakse ringlusse uus 20eurone pangatäht. Teise seeria ülejäänud nimiväärtused lastakse ringlusse järk-järgult mitme aasta jooksul ja kasvavas järjestuses.

4 Statistika

EKP töötab välja, kogub, koostab ja levitab liikmesriikide keskpankade abiga suurt hulka statistikat, mis on oluline, et toetada euroala rahapoliitikat, EKP järelevalveülesandeid, EKPSi mitmesuguseid muid ülesandeid ning Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRN) ülesandeid. Seda statistikat kasutavad ka ametiasutused, finantsturu osalised, meedia ja laiem avalikkus.

EKPS esitas ka 2014. aastal euroala korralist statistikat sujuvalt ja õigel ajal. Peale selle tegi EKPS suuri jõupingutusi, et rakendada uued rahvusvahelised standardid kogu EKP statistikas. Ta parandas EKPSi andmete kättesaadavust ning liigendatud andmete olemasolu ja kvaliteeti, samuti lõi ta uue andmekogumisraamistiku, mis toetab EKP lisavastutust pangandusjärelevalves (vt 1. peatüki punkt 3).

4.1 Uus ja täiustatud euroala statistika

Alates 2014. aasta oktoobrist hakkas EKPS avaldama andmeid rahvamajanduse arvepidamise ja maksebilansi statistikat käsitlevate uute rahvusvaheliste ja Euroopa statistikastandardite alusel. Seda protsessi koordineerivad Eurostat ja Euroopa statistikasüsteem (ESS) ning see hõlmab laias valikus EKPSi ja ESSi statistikat. 2010. aasta Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi (ESA 2010) ning IMFi maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni käsiraamatu 6. versiooni (BPM6) rakendamine on aidanud finants- ja mittefinantstehinguid ning bilansse üha enam globaliseerunud ja omavahel seotud majanduses paremini kajastada.

4.2 Muu areng statistika vallas

EKPS jätkas statistika kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamist uute või oluliselt täiustatud mikroandmebaaside abil, kuna need on kasutajate vajaduste rahuldamisel paindlikumad ja aitavad minimeerida andmeesitajate koormust.

2014. aasta veebruaris võttis EKP vastu õigusakti⁴², milles määratakse kindlaks granulaarsete krediidiandmete kogumise pikaajalise raamistiku järkjärgulise rakendamise ettevalmistustööd. Need on andmed krediidiasutuste või muude laenuandmisega tegelevate finantseerimisasutuste krediidipositsioonide kohta laenusaaajate suhtes ja põhinevad EKP harmoneeritud statistikaaruandluse nõuetel. Praegu käib töö lõplike nõuete ja rakendamise lõpliku ajakavaga.

2014. aasta novembris võttis EKP vastu määruse rahaturgude statistika kogumise kohta. Selles määratakse kindlaks krediidiasutuste aruandlus rahaturu eri segmentidega seotud igapäevaste individuaalsete tehingute kohta, mis on sõlmitud teiste rahaloomeasutustega, muude finantsvahendustevõtete ja valitsemissektoriga, ning mittefinantsetevõtete sõlmitud hulgittehingute kohta.

⁴² 24. veebruari 2014. aasta otsus EKP/2014/6 Euroopa Keskpankade Süsteemi granulaarsete krediidiandmete kogumise ettevalmistavate meetmete korralduse kohta ning seonduv soovitus EKP/2014/7.

Ka 2014. aastal toetasid statistika koostamist jätkuvalt muud olulised mikroandmekogud. Väärtpaberite keskandmebaasis sisalduvad väärtpaberite kaupa esitatud andmed aitasid koostada uusi kuiseid statistikanäitajaid võlaväärtpaberite emiteerimise ja võla teenindamise kohta ELi riikide valitsuste poolt. Näitajad avaldati 2014. aasta novembris. Samamoodi on EKPSi kogutud andmete põhjal alates 2013. aasta lõpust peetud uut andmebaasi institutsionaalsetele sektoritele ja suurimatele panganduskontsernidele kuuluvate individuaalsete väärtpaberite positsioonide kohta ning eeldatavasti on sellel suur roll väärtpabereid käsitleva statistika hõlmavuse ja kvaliteedi parandamisel.

2014. aasta novembris võttis EKP vastu uue määruse⁴³ kindlustusseltside statistika kohta, mis võimaldab EKP-l rahapoliitilistel ja finantsstabiilsuse eesmärkidel taaskasutada andmeid, mille järelevalveasutused on kogunud Solventsus II kvantitatiivsete aruandlusvormide kaudu.

Ka 2014. aastal pakkus EKP ESRNile statistikatuge. Muu hulgas juhtis EKP andmete kontaktrühma, mis koordineerib kõnealust statistikatööd, ühendades Euroopa järelevalveasutusi ja ESRNi juhtkomitee liikmesriikide esindajaid.

Rahvusvahelisel tasandil on EKP-l aktiivne roll asutustevahelist koordineerimist ja statistikatavade järjepidevust edendava statistikatöö koordineerimise komitee kaasjuhina. Lisaks on EKP keskpankade statistikaga tegeleva Irving Fisheri komitee asejuht. See komitee edendab kogu maailmas keskpankade statistika arendamist. Peale selle oli EKPSil silmapaistev roll 2014. aasta novembris kasutusele võetud andmete avaldamise eristandardi „Special Data Dissemination Standard Plus” juures, mis on IMFi andmestandardite algatuste kolmas ja kõrgeim aste. Fondi algatusega liitunud esimesest üheksast riigist seitse olid ELi liikmesriigid. Need edusammud kajastavad EKPSi statistikakomitee jätkuvaid jõupingutusi Euroopa majandus- ja finantsstatistika baasi täiustamisel ja laiendamisel.

4.3 2014. aasta olulised sammud statistika kättesaadavuses

2014. aasta oktoobris kutsus EKP ellu uue veebisaidi „[Meie statistika](#)”, mille eesmärk on parandada juurdepääsu tähtsatele euroala põhiandmetele ja riikide statistikale ning hõlbustada nende andmete kasutamist. Andmeid esitatakse visuaalselt. Veebisaidi üks funktsioone on võimalus visuaalseid andmeid jagada ning teiste veebisaitide ja sotsiaalmeediaga lõimida.

2014. aasta detsembris võeti kasutusele ka uus tahvelarvuti rakendus ECBstatsApp, mis pakub tahvelarvuti kasutajatele⁴⁴ lihtsat juurdepääsu EKP statistika andmeidas avaldatud statistikale eri vormingutes, nagu tabelid, joonised ja kaardid. Samuti käivitas EKP uue [veebiteenuse](#), mis võimaldab ametialastel ja erakasutajatel mahukat statistikat automaatselt ja suure sagedusega oma andmesüsteemidesse alla laadida.

⁴³ Määrus EKP/2014/50 kindlustusseltside statistikaaruandluse nõuete kohta.

⁴⁴ Rakendus on kättesaadav [Androidi tahvelarvutitele](#) ning [iPadile](#).

5 Majandusuuringud

Üks keskpankade erijooni on see, et neil on pikaajaline traditsioon tugineda oma poliitikas kindlale teaduslikule alusele. Ebakindluse ja muutuste ajal, nagu praegu, on oluline leida teadusuuringutega uusi viise, kuidas toetada varem kasutamata poliitikat. EKP tegi ka 2014. aastal selles vallas märkimisväärseid edusamme.

5.1 EKP teadusuuringute klastrid

Majandusuuringuid tehakse EKPs 11 pangaüleses uurimisrühmas, mis hõlmavad erinevaid poliitiliselt tähtsaid teemasid. 2014. aastal keskendusid uuringud viiele põhivaldkonnale: i) finantssüsteemi ebastabiilsus ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika, ii) rahapoliitika ülekandumine rõhuasetusega mittestandardsetele rahapoliitika meetmetele, iii) muutuv majandus- ja finantsstruktuur pärast kriisi ja selle mõjud kasvule, iv) raha-, eelarve- ja järelevalvepoliitika seosed ELi muutuvast institutsioonilises raamistikus (eelkõige ühtse järelevalvemehhanismi loomine) ning v) prognoosid, stsenaariumianalüüs ja riigiseirevahendid.

Olulisi tulemusi saadi eelkõige mittestandardsete meetmete tõhususe uurimisest euroalal. Näiteks rahapoliitiliste otsetehingute teadete kohta kogutud tõendid näitavad, et need teated võivad olla avaldanud positiivset mõju SKP-le ja laenurule riikides, kus valitsevad raskused. Tagatise kõlblikkuse eeskirjade muudatused, mis kehtestati 2012. aasta veebruari täiendavate krediidiinõuete programmiga, koos väga pikaajaliste refinantseerimisoperatsioonidega tunduvad samuti olevat majandust toetanud: need on vähendanud sihtotstarbeliste varade (ettevõtete laenude) tootlust ja suurendanud niisuguste varade ostmist. Varaostukava võimaliku mõju analüüs näitab ka, et selline kava võib olla kasulik hinnastabiilsuse riskide juhtimisel olukorras, kus ei esine ulatuslikku finantsturu ebastabiilsust. Kõrgema tootlusmääraga varade ostmine tundub majandust tõhusamalt toetavat, aga võib olla keskpanga jaoks riskantsem.

2014. aastal töötati eespool nimetatud uurimisvaldkondades välja mitmesuguseid mudeleid ja vahendeid. Ühe kõnealuse vahendiga hinnatakse inflatsiooniootuste mittekinnistumise riski tulenevalt lühiajaliste ootuste mõju ülekandumisest pikaajalistele ootustele. Euroala tulemused osutavad, et see risk kasvas märkimisväärselt 2014. aasta jaanuari paiku ja püsis suur kuni aasta lõpuni.

5.2 Eurosüsteemi/EKPSi teadusuuringute võrgustikud

Eurosüsteemi ja EKPSi teadusvõrgustikud andsid ka 2014. aastal suure panuse.⁴⁵ Olulise verstapostini jõuti juunis, kui viidi lõpule makrotasandi usaldatavusjärelevalve uuringute võrgustiku töö. Võrgustik loodi 2010. aastal, et tagada parem analüütiline

⁴⁵ Vt [EKP veebisaidilt](#) üksikasjalikku teavet iga võrgustiku kohta.

alus uues makrotasandi usaldatavusjärelevalve valdkonnas.⁴⁶ Võrgustiku üks tähtsamaid panuseid on olnud mitme makromajandusliku mudeli väljatöötamine, millega uuritakse finantssüsteemi ebastabiilsust. Seda valdkonda ei ole kriisieelses majanduskirjanduses peaaegu üldse kajastatud. Sellised arengusuunad tagavad vajalikud vahendid makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika sisukaks analüüsiks, nagu uus mudel, mis hõlmab pankade kohustuste täitmata jätmist ning võimaldab hinnata kapitali adekvaatsuse määrase kasutegureid ja kulusid. Võrgustik töötas välja ka finantsvaldkonna süsteemse ebastabiilsuse kokkulangeva näitaja, mida kasutatakse nüüd laialdaselt süsteemsete pingete liitnäitajana, ning mitu süsteemsete panganduskriiside varajase hoiatuse mudelit, mis kinnitavad laenukasvu ja finantsvõimenduse suurt rolli. Lisaks hankis võrgustik – koostöös maksesüsteemide ekspertidega – TARGET2 süsteemist teavet tagamata rahaturu kohta. Andmeid saab kasutada näitajate arvutamiseks ja eurorahaturuga seotud muutuste hindamiseks ning eelkõige pangamõjude piiriülese ülekandumise riskide ja pankade süsteemse olulisuse tahkude hindamiseks. Üks järeldus oli, et pankade riski ja eurosüsteemi pakutava ülelikviidsuse mõju pankadevahelisele turutegevusele sõltub suurel määral laenuvõtjatest pankade asukohariigi eelarveseisundist.

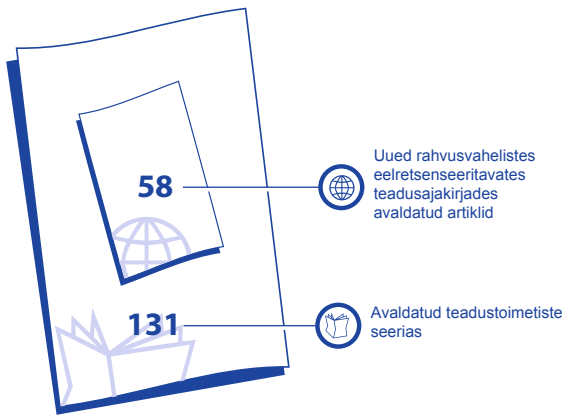
Teine võrgustik, s.o konkurentsivõime võrgustik (Competitiveness Research Network) koostas uue andmebaasi, mis põhineb mittefinantsettevõtete bilanssidel. Selle alusel tehtud olulise järelduse kohaselt võib hiljutine kriis tööhõive langusest hoolimata avaldada ELi majandusele puhastavat mõju, sest tundub, et see on kiirendanud ressursside ümberjagunemist kõige tootlikumatesse ettevõtetesse, eriti raskusi kannatavates riikides. Kriis võib samuti olla põhjustanud krediidi probleemidega äriühingute osakaalu eri kiirusega kasvu riigiti ja tööviljakuse jagunemise protsentidele kaupa nii, et kõige tootlikumad äriühingud ei kannata väljastatavate laenuvõtete piiramise tõttu.

Kolmas võrgustik – leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste võrgustik – keskendus eurosüsteemi leibkondade finantskäitumise ja tarbimisharjumuste uuringuga saadud andmete analüüsile. Uuriti euroala kodumajapidamiste finantstundlikkust, inflatsiooni ja rahapoliitika ümberjaotumisega seotud mõjusid, kodumajapidamiste jõukuse jagunemise erinevusi riikide vahel ning jõukuse, sissetuleku ja võla teenindamise hiljutist arengut. Peamise järeldusena leiti, et ehkki kodumajapidamiste hüpoteekvõla teenindamise ja sissetulekute suhtarvud kriisi järel üldiselt alanesid, ilmnis langusele vastukaaluna tööpuuduse kasv ja sellest tulenev sissetulekute kahanemine.

Lisaks taasloodi EKPSi varasem, palgadünaamika võrgustik, et viia läbi ettevõtete hinna- ja palgapoliitika uuringu kolmas etapp. Selle etapi eesmärk oli hinnata, kuidas ettevõtted on kriisiga kohandunud, ning see võimaldab anda hinnangu ka hiljutiste tööturureformide tähtsusele kohandumise jaoks. Küsitlusandmed on kogutud ja riigipõhised uuringud käivad.

⁴⁶ Võrgustiku uurimistulemuste ja järelduste täieliku kokkuvõtte leiab võrgustiku [lõpparuandest](#). EKP osaleb makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitikas Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogus tegutsemise ning ühtse järelevalvemehhanismi makrotasandi usaldatavusjärelevalve pädevuse kaudu (vt 1. peatüki punkt 3).

EKP teadustoimetised 2014. aastal

5.3 Konverentsid ja väljaanded

EKP oli jätkuvalt aktiivne teadusürituste korraldamisel. Lisaks paljudele külalislektorite seminaridele oli EKP mitme kõrgetasemelise konverentsi võõrustaja ja/ või üks korraldajatest. Oluliste sündmuste seas olid [EKP keskpangandusfoorum Sintras](#), [makrotasandi usaldatavusjärelevalve uuringute võrgustiku lõppkonverents](#) ning [Rahvusvahelise Rahapoliitika Uurimise Foorum](#).

Suur osa EKP uuringutulemustest avaldati. 2014. aastal ilmus EKP teadustoimetistes kokku 131 uut toimetist ja rahvusvahelistes retsenseeritud ajakirjades avaldati 58 EKP kaastööd.

6 Õigustegevus ja õiguslikud ülesanded

2014. aastal võttis EKP vastu mitu õigusakti ja instrumenti rahapoliitika ja keskpanganduse valdkonnas, samuti seoses oma uute järelevalveülesannetega. EKP võttis vastu ka mitu arvamust kooskõlas aluslepingust tuleneva nõudega, et EKPga tuleb konsulteerida kõikide tema pädevusvaldkonda kuuluvate kavandatavate ELi õigusaktide või riikide õigusaktide eelnõude puhul. Lisaks osales EKP mitmel kohtumenetlusel Euroopa kohtutes.

6.1 Ühtse järelevalvemehhanismiga seotud õiguslik areng

Oma uute järelevalveülesannete osana võttis EKP 2014. aastal seoses ühtse järelevalvemehhanismi asutamisega vastu mitu õigusakti, millest enamikku on tutvustatud järelevalvetegevust käsitlevas EKP 2014. aasta aruandes. Institutsioonilisest seisukohast omavad tähtsust järgmised ühtse järelevalvemehhanismi loomisega seotud õigusaktid.

EKP nõukogu võttis kooskõlas [ühtse järelevalvemehhanismi määruse](#) artikliga 25 (ja seoses sellest artiklist tuleneva rahapoliitika- ja järelevalveülesannete eraldatusega juba võetud meetmetele lisaks) vastu [otsuse lahususe kohta](#)⁴⁷. See otsus sisaldab eelkõige sätteid, mis puudutavad ametisladust ja teabe vahetamist kahe poliitikavaldkonna vahel. Otsus jõustus 18. oktoobril 2014.

27. veebruaril 2014 võttis EKP nõukogu vastu [otsuse tiheda koostöö kohta](#)⁴⁸ ja see jõustus samal kuupäeval. Ühtse järelevalvemehhanismi määruse artikli 7 alusel, mille kohaselt võivad euroalavälised ELi liikmesriigid osaleda ühtses järelevalvemehhanismis tiheda koostöö korra kaudu, sätestatakse otsuses EKP ja osaleva liikmesriigi pädevate asutuste vahelise tiheda koostöö menetluslikud aspektid.

EKP nõukogu muutis 22. jaanuaril 2014 EKP kodukorda⁴⁹, et sätestada üksikasjalikult EKP nõukogu ja järelevalvenõukogu suhted, nagu on nõutud ühtse järelevalvemehhanismi määruuses. Eelkõige kehtestatakse [muudetud kodukorras](#) EKP nõukogu ja järelevalvenõukogu vaheline suhtlus vastuväidete mitteesitamise menetluses. Selle menetluse kohaselt loetakse järelevalvenõukogu otsuste eelnõud vastu võetuks, välja arvatud juhul, kui EKP nõukogu esitab määratud aja jooksul, mis ei ületa kümnet tööpäeva, vastuväite. Ka EKP kodukorda on lisatud teatavad järelevalvenõukogu menetlust reguleerivad eeskirjad. 31. märtsil 2014 võttis järelevalvenõukogu vastu oma [kodukorra](#)⁵⁰, olles konsulteerinud EKP nõukoguga. See täiendab EKP kodukorda ja sisaldab eeskirju juhtkomitee koosseisu kohta.

⁴⁷ Euroopa Keskpanga otsus EKP/2014/39, 17. september 2014, Euroopa Keskpanga rahapoliitika ja järelevalve funktsioonide lahususe rakendamise kohta (ELT L 300, 18.10.2014, lk 57).

⁴⁸ Euroopa Keskpanga otsus EKP/2014/5, 31. jaanuar 2014, tiheda koostöö kohta pädevate asutustega osalevates liikmesriikides, mille rahaühik ei ole euro (ELT L 198, 5.7.2014, lk 7).

⁴⁹ Euroopa Keskpanga otsus EKP/2014/1, 22. jaanuar 2014, millega muudetakse otsust EKP/2004/2, millega võetakse vastu Euroopa Keskpanga kodukord (ELT L 95, 29.3.2014, lk 56).

⁵⁰ 31. märtsi 2014. aasta otsus, millega kehtestatakse EKP järelevalvenõukogu kodukord (ELT L 182, 21.6.2014, lk 56).

Ühtse järelevalvemehhanismi määruuse alusel peab EKP nõukogu koostama ja avaldama panganduse järelevalvega seotud EKP töötajatele ja juhtkonnale tegevusjuhendi. EKP on kõikide oma töötajate suhtes kohaldatava eetikaraamistiku üldise läbivaatamise osana vastu võtnud eetilise käitumise eeskirja. See jõustus 1. jaanuaril 2015 ning võtab arvesse ühtse järelevalvemehhanismi määruusest tulenevat nõuet, mille kohaselt tuleb kehtestada ja säilitada terviklikud ja formaalsed menetlused ja proportsionaalsed ajavahemikud, et hinnata ja hoida ära järelevalvetegevuses osalevate EKP töötajate võimalikke huvide konflikte, mis tulenevad nende asumisest uuele tööle. Kuna nii EKP juhatusel kui ka nõukogul on tegevusjuhend, siis otsustati, et ka järelevalvenõukogu jaoks on vaja eraldi juhendit. EKP nõukogu kiitis selle tegevusjuhendi heaks 12. novembril 2014 ja see jõustus 13. novembril 2014. Juhendi eesmärk on tagada rangete eetikanormide üldraamistik, mida peavad järgima nõukogu liikmed ja teised nõukogu koosolekutel osalevad isikud, ning kehtestada konkreetne kord, mille alusel lahendatakse näiteks võimalik huvide konflikt.

6.2 EKP osalemine ELi tasandi kohtumenetlustes

EKP võttis osa ka mitmesugustest ELi tasandi kohtumenetlustest. 6. veebruaril 2014 lükkas Euroopa Liidu Kohus tagasi Bloomberg Finance LP apellatsioonkaebuse kohtuasjas C-28/13 P Gabi Thesing ja Bloomberg Finance LP vs. EKP. Kinnitati Euroopa Liidu Üldkohtu 29. novembri 2012. aasta otsust, et EKP-l oli õigus keelduda juurdepääsu andmisest kahele sisedokumentidele Kreeka eelarvepuudujäägi ja valitsemissektori võla kohta. Euroopa kohtud nõustusid EKP kaitsjaga, et nende dokumentide avaldamine oleks konkreetselt ja tegelikult kahjustanud avalike huvide kaitset seoses ELi ja Kreeka majanduspoliitikaga ning et kahjustamise risk oli mõistlikult ettenähtav ja mitte üksnes hüpoteetiline. Kohus kinnitas, et EKP-l on ulatuslikud volitused hinnata, kas EKP dokumentide avaldamine kahjustab ELi või liikmesriigi majandus-, finants- või rahapoliitika seotud avalikke huve.

Muu hulgas esitati Saksamaa Föderaalsetesse Konstitutsioonikohtusse konstitutsiooniline kaebus seoses EKP 6. septembri 2012. aasta pressiteates tutvustatud rahapoliitiliste otsetehingutega. Pärast 2013. aasta juuni istungit otsustas konstitutsioonikohus 14. jaanuaril 2014 taotleda Euroopa Liidu Kohtult eelotsust hulga küsimuste põhjal ELi õiguse mitme sätte tõlgendamise kohta. Seejärel pidas Euroopa Kohus 14. oktoobril 2014 istungi. Euroopa Kohtu kohtujurist esitas oma arvamuse 14. jaanuaril 2015 ning Euroopa Kohtu eelotsust võib oodata 2015. aasta esimesel poolel. Eelotsuse põhjal teeb Saksamaa Föderaalne Konstitutsioonikohus oma lõppotsuse rahapoliitiliste otsetehingute Saksamaa põhiseadusele vastavuse kohta.

2014. aastal esitas mitu Küprose krediidasutuste hoiustajat ja aktsionäri EKP ja teiste ELi institutsioonide vastu kohtuasju, nõudes kahjutasu ja/või taotledes selliste aktide tühistamist, mis nende arvates on toonud kaasa kõnealuste krediidasutuste restruktureerimise Küprose finantsabiprogrammi raames. Üldkohus lükkas ülalnimetatud kohtuasjadest 12 tervenisti tagasi kui vastuvõetamatud. EKP osalemine protsessis, mille järel sõlmiti finantsabiprogramm, piirdus tehnilise nõu andmisega kooskõlas Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamislepinguga, tegutsedes

koostöös Euroopa Komisjoniga, ning Küprose kriisilahendusseaduse eelnõu kohta mittesiduva arvamuse avaldamisega.⁵¹

2014. aastal osalesid Kreeka võlakirjade omanikud jätkuvalt EKP-vastastes kohtumenetlustes. Kaebajad väitsid, et nad on kannatanud finantskahju ning jätud ilma oma põhiõigusest varale ja ettevõtlusvabadusele pärast seda, kui Kreeka parlament jõustas 2012. aasta veebruaris õigusaktid, mis töid kaasa Kreeka valitsemissektori võla osalise restruktureerimise. EKP üldine roll selle restruktureerimise puhul oli üksnes nõuandev ja jäi talle Euroopa Liidu toimimise lepinguga antud volituste piiresse. Üldkohus on juba teinud EKP kasuks otsuse ühes vaidluses Kreeka võlakirjade omanikega, kes ei suutnud tõestada, et see neid otseselt ja isiklikult puudutab, mis on iga hagi vastuvõetavuse vältimatu tingimus. Euroopa Kohtusse ei ole apellatsioonkaebust esitatud.

6.3 EKP arvamused ja EKPga konsulteerimata jätmise juhtumid

ELi toimimise lepingu artikli 127 lõikes 4 ja artikli 282 lõikes 5 on sätestatud nõue, et EKPga tuleb konsulteerida iga ELi ja riigi tasandi õigusakti eelnõu üle, mis kuulub tema pädevusse.⁵² Kõik EKP arvamused avaldatakse [EKP veebisaidil](#). EKP arvamused ELi õigusaktide eelnõude kohta avaldatakse ka Euroopa Liidu Teatajas.

EKP võttis 2014. aastal vastu 11 arvamust tema pädevusse kuuluvate ELi õigusaktide eelnõude kohta ja 81 arvamust liikmesriikide õigusaktide eelnõude kohta.

Paljudel juhtudel konsulteerisid riikide ametiasutused EKPga finantsturu stabiilsusega seotud meetmete teemal.⁵³ EKP võttis muu hulgas vastu arvamused järgmiste küsimuste kohta: Ungaris eraisikute poolt forintides või välisvaluutas sõlmitud tarbijakrediidilepingud⁵⁴, Luksemburgis süsteemse riski komitee loomise seaduse eelnõu⁵⁵, äriühingute ja riigiettevõtete, sealhulgas krediidasutuste, mille suhtes kohaldatakse äriühingu tulumaksu, edasilükkunud tulumaksu vara käsitlemise erioigusraamistiku seaduse eelnõu⁵⁶, ühtse järelevalvemehhanismi määрусega kaasnevad meetmed Austrias⁵⁷, krediidi- ja muude asutuste kriisilahenduse raamistik⁵⁸, pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi rakendamine⁵⁹ ning üldsuse juurdepääs konkreetsele teabele, mis käsitleb teatavate pankade halbu laene⁶⁰.

⁵¹ Vt kohtuasi T-289/13 Ledra Advertising Ltd vs. komisjon ja EKP, 2014, punkt 45.

⁵² Kooskõlas lepingule lisatud protokolliga teatavate Suurbritannia ja Põhja-liri Ühendkuningriiki käsitlevate sätete kohta (ELT C 83, 30.3.2010, lk 284) on Ühendkuningriik konsulteerimise kohustusest vabastatud.

⁵³ Vt nt CON/2014/16, CON/2014/29, CON/2014/39, CON/2014/46, CON/2014/59, CON/2014/60, CON/2014/61, CON/2014/66 ja CON/2014/67.

⁵⁴ CON/2014/59, CON/2014/72, CON/2014/76, CON/2014/85 ja CON/2014/87.

⁵⁵ CON/2014/46.

⁵⁶ CON/2014/66.

⁵⁷ CON/2014/43.

⁵⁸ CON/2014/60.

⁵⁹ CON/2014/67.

⁶⁰ CON/2014/39.

Seoses keskpanga sõltumatusega kommenteeris EKP ka näiteks keskpankade otsuseid tegevate organite liikmete ja töötajate tasustamist käsitlevaid õiguslikke sätteid⁶¹, Itaalia keskpanga juhtimise muudatusi⁶², Itaalia keskpanga töötajate ja otsuseid tegevate organite liikmete tasustamise võimalikust vähendamisest tulenevate vahendite kasutamist⁶³ ning Hispaania keskpanga kõrgema astme ametnike huvide konflikti eeskirja⁶⁴.

Teised EKP arvamused olid seotud eurodes nomineeritud maksete ümardamise seaduse eelnõuga Belgias⁶⁵ ning Slovakkia parlamendi kodukorra muudatustega, mille eesmärk on tagada nõuetekohane ja õigeaegne konsulteerimine EKPga parlamendiliikmete ja -komisjonide esitatud õigusaktide muudatuste eelnõude teemal⁶⁶.

25 korral jäeti EKPga konsulteerimata ning järgmisi juhtumeid loeti selgeks ja oluliseks⁶⁷.

Belgia ametiasutused ei konsulteerinud EKPga mitmesuguseid sotsiaalseid sätteid käsitleva 21. detsembri 1994. aasta seaduse muudatuse üle, mille eesmärk oli kehtestada lisanäitajad elukvaliteedi, inimarengu, sotsiaalse arengu ja sisemajanduse kestlikkuse mõõtmiseks. Belgia keskpanga kohustati avaldama oma aastaaruandes riigi statistikaameti koostatud lisanäitajate tulemuste kokkuvõte.

Ehkki Küprose rahandusministeerium konsulteeris EKPga krediidi- ja muude asutuste kriisilahenduse seaduse teatavate muudatuste eelnõude teemal, hääletati muudatused seadusena kehtivaks enne, kui EKP oli avaldanud oma arvamuse⁶⁸.

EKPga konsulteeriti Kreeka finantsstabiilsuse fondi asutamise seaduse muudatuste eelnõu üle. Samas võttis Kreeka parlament kavandatavad muudatused vastu vaid mõni päev hiljem, enne kui EKP sai avaldada asjakohase arvamuse⁶⁹. Järgmisi Kreeka õigusakte ei esitatud EKP-le konsulteerimiseks: seadus nr 4281/2014, mis on seotud Kreeka keskpanga rolliga erasektori halbade laenude juhtimise tegevusjuhendile vastavuse tagamisel; seadus, milles käsitletakse ettevõtete võla kohtuvälist restruktureerimist finantseerimisasutuste sätete põhjal⁷⁰; seaduse nr 3213/2003 (millega kehtestatakse muu hulgas Kreeka keskpanga presidendi, asepresidentide, tegevdirektorite ja direktorite varade deklareerimise kohustus)

⁶¹ CON/2014/7, CON/2014/12 ja CON/2014/38.

⁶² CON/2014/19.

⁶³ CON/2014/38.

⁶⁴ CON/2014/22.

⁶⁵ CON/2014/6.

⁶⁶ CON/2014/54.

⁶⁷ Nende hulgas on a) juhtumid, kus riiklik ametiasutus ei esitanud EKP-le konsulteerimiseks EKP pädevusse kuuluvaid õigusaktide eelnõusid, ja b) juhtumid, kus riiklik ametiasutus küll konsulteeris ametlikult EKPga, kuid ei andnud EKP-le piisavalt aega eelnõuga tutvuda ja esitada oma arvamuse enne õigusakti vastuvõtmist.

⁶⁸ CON/2014/60.

⁶⁹ CON/2014/29.

⁷⁰ Asjaomased sätted on lisatud seadusesse 4307/2014, millega võetakse üle kolm nõukogu raamotsust kriminaalasjades vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta, ametlik teataja kd A 246/15.11.2014.

muudatus⁷¹ ning seadus nr 4308/2014 Kreeka raamatupidamisstandardite ja Kreeka keskpanga mõjutavate seonduvate sätete kohta. Õigusaktide eelnõud, mis käsitlesid juriidiliste isikute, sh krediidasutuste edasilükkunud tulumaksu vara, esitati EKP-le konsulteerimiseks, ent jõustati enne, kui EKP võttis sel teemal vastu arvamuse.

Luksemburgi ametiasutused ei konsulteerinud EKPga 28. juuli 2014. aasta seaduse üle, mis käsitleb aktsiate ja ettevõtete esitajaosakute immobiliseerimist.

Ungari seaduseelnõu teatavate meetmete kohta seoses tarbimisläenulepingutega ning seaduseelnõu teatavate tarbimisläenulepingute suhtes kohaldatavate eeskirjade kohta esitati EKP-le konsulteerimiseks, aga jõustati peatselt, enne kui EKP sai oma arvamused⁷² vastu võtta. Samamoodi ei jätnud Ungari ametiasutused EKP-le piisavalt aega võtta vastu arvamused krediidasutustele ja investeerimisühingutele kriisilahendusraamistiku kehtestamise seaduse eelnõu, tarbimisläenulepingute üldtingimuste seaduse eelnõu ning välisvaluutalaenude konverteerimise seaduse eelnõu kohta.⁷³

Lisaks loeti korrad, kui Küpros, Kreeka, Ungari, Iirimaa, Itaalia ja Sloveenia EKPga konsulteerimata jätsid, selgeteks ja korduvateks juhtumiteks.

6.4 Rahaloome ja eesõigustega seotud keeldude järgimine

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „alusleping“) artikli 271 punkti d kohaselt on EKP-le usaldatud ülesanne jälgida aluslepingu artiklites 123 ja 124 ning nõukogu määrustes (EÜ) nr 3603/93 ja 3604/93 sätestatud keeldude järgimist kõigi Euroopa Liidu liikmesriikide keskpankade ja EKP enda poolt. Artikliga 123 on EKP-I ja liikmesriikide keskpankadel keelatud anda valitsustele ja ELi institutsioonidele või asutustele arvelduslaene või muud liiki krediiti ning osta esmasturult nende emiteeritud võlainstrumente. Artikliga 124 on keelatud kõik meetmed, millega antakse valitsustele ja ELi institutsioonidele või asutustele eesõigusi finantsasutustes, kui need meetmed ei põhine usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve kaalutlustel. Paralleelselt EKP nõukoguga kontrollib nende sätete täitmist liikmesriikides ka Euroopa Komisjon.

EKP jälgib samuti ELi keskpankade kodumaise ja teiste liikmesriikide avaliku sektori ning ELi institutsioonide ja asutuste emiteeritud võlainstrumentide oste järelturul. Nõukogu määruse (EÜ) nr 3603/93 põhjenduste kohaselt ei tohi järelturult osta avaliku sektori võlainstrumente, et minna mööda aluslepingu artikli 123 keelust. Sellised ostud ei tohi saada avaliku sektori kaudse rahastamise vormiks.

2014. aasta seireandmed kinnitavad, et aluslepingu artiklite 123 ja 124 ning nendega seotud nõukogu määruste sätetest peeti üldiselt kinni.

⁷¹ Seadus Kreeka majanduse toetamise ja kasvu meetmete, rahandusministeeriumi organisatsiooniliste küsimuste ja muude sätete kohta (ametlik teataja kd A 160/8.8.2014).

⁷² CON/2014/59 ja CON/2014/72.

⁷³ CON/2014/62, CON/2014/85 ja CON/2014/87.

Seire käigus tehti kindlaks, et kõik ELi liikmesriikide keskpangad ei ole kehtestanud avaliku sektori hoiuste suhtes tasustamispoliitikat, mis vastaks täielikult tasustamise piirmääradele.⁷⁴ Eelkõige peavad mõned keskpangad tagama, et avaliku sektori hoiuste tasustamise piirmäär on tagatiseta üleõhoiuste intressimäär ka juhul, kui see intressimäär on negatiivne.

Iirimaa pangakriiside lahendamise ettevõttega (IBRC) seotud varade vähendamine Iirimaa keskpanga poolt 2014. aasta jooksul on samm nende varade täieliku võõrandamise suunas, nagu on ette nähtud. Samas leevendaks ambitsioonikam müügikava – eelkõige pikaajaliste ujuva intressimääraga väärtpaberite puhul – püsivaid tõsiseid rahaloomeprobleeme veelgi.

Ungari keskpank käivitas mitu rahapoliitikaga mitteseotud programmi, sealhulgas kinnisvarainvesteeringute kava, finantskirjaoskuse edendamise kava ning Ungari kunsti- ja kultuuriväärtuste ostu kava, ning suunas varem Ungari finantsjärelevalveasutuses töötanud isikud tööle Ungari keskpanka. Kavade rohkust, kohaldamisala ja mahtu arvestades võidakse neid tajuda rahaloomekeeluga vastuolus olevatena, sest on võimalik lähtuda vaatenurgast, et Ungari keskpank võtab üle riigi ülesandeid või võimaldab riigile muul viisil finantshüvesid. EKP jälgib neid tehinguid hoolikalt eesmärgiga tagada, et nende rakendamine ei tekita konflikti rahaloomekeeluga.

---

⁷⁴ Need piirmäärad on sätestatud otsuses EKP/2014/8 rahastamise keelu ja valitsemissektori hoiuste tasustamise kohta riikide keskpankades ning suunises EKP/2014/9 (muudetud suunisega EKP/2014/22) varade ja kohustustega seotud riigi tehingute juhtimise kohta riikide keskpankade poolt.

7 Institutsiooniline keskkond

7.1 Euroala laienemine

Euro kasutuselevõtt Leedus – oluline samm Euroopa lõimumisel

ELi Nõukogu võttis 23. juulil 2014 vastu [otsuse](#), millega Leedul lubati 1. jaanuaril 2015 võtta kasutusele euro. Sellega suurenes euroala riikide arv 18-lt 19-le. Otsuse aluseks olid [EKP](#) ja [Euroopa Komisjoni](#) 2014. aasta juunikuu lähenemisaranded, Euroopa Ülemkogu arutelud, [Euroopa Parlamendi arvamus](#), [Euroopa Komisjoni ettepanek](#) ja [eurorühma soovitus](#). Lisaks võttis ELi Nõukogu samal päeval vastu [määruse](#), millega fikseeriti Leedu liti ja euro lõplik vahetuskurs. Vahetuskursiks määrati 3,45280 LTL/EUR, mis oli Leedu liti keskkurss ka siis, kui Leedu osales ERM2s.

Eurosularahale ülemineku logistilised aspektid – edukas operatsioon

1. jaanuaril 2015 võttis Leedu oma vääringuna kasutusele euro. Üleminek eurosularahale kulges sujuvalt ja pärast kahenädalast perioodi, kui Leedu liti ja euro olid ringluses paralleelselt, muutusid europangatähed ja -mündid Leedus ainsaks seaduslikuks maksevahendiks.

Logistikapartnerina tegutsenud Saksamaa keskpank tarnis 132 miljonit pangatähte koguväärtuses 4,76 miljardit eurot. Leedu keskpank maksab selle laenu pangatähtedena tagasi 2016. aastal. Leedu keskpank hankis Leedu rahapajalt 370 miljonit euromünti koguväärtuses 120,6 miljonit eurot.

12% laenatud europangatähtede ja ligi 55% hangitud euromüntide väärtusest jagati enne üleminekut pankadele, et nad saaksid täita oma sularahaautomaadid ning varustada jaemüüjaid ja muid kutselisi sularahakäitlejaid eurosularahaga. Lisaks jagati elanikkonnale umbes 900 000 stardikomplekti väärtusega à 11,59 eurot, et vähendada jaemüüjate sularahavajadust jaanuari esimestel päevadel.

Alates 1. jaanuarist 2015 saab kuu kuu jooksul Leedu litte eurodeks vahetada tasuta ja fikseeritud kursiga kõigis pangakontorites, kus osutatakse sularahateenuseid. Mitmed postkontorid ja mõned krediidiühistud pakkusid sama teenust 60 päeva jooksul pärast üleminekukuupäeva.

Leedu keskpank jätkab tähtajatult Leedu liti sularaha kokkuostmist.

Euro kasutuselevõtu teabekampania

EKP valmistas tihedas koostöös Leedu keskpangaga ette ulatusliku teabekampania, et tutvustada avalikkusele ja sularahakäitlejatele europangatähtede välimust ja turvaelemente ning üleminekuuga seotud tähtsamaid fakte ja kuupäevi.

Kasutati massiteabekampaaniat, mis hõlmas kahte teleklippi, trüki-, väli- ja internetireklaame, mitmesuguseid trükiseid, temaatilisi veebilehti ning EKP europangatähtede ja -müntide näitust, mis oli 23. oktoobrist 2014 kuni 5. jaanuarini 2015 avatud Leedu suurvürstide palees Vilniuses. Kampaaniapartneritele, kellest enamik olid pangad, supermarketid, riigiasutused ja suured jaeketid, anti juurdepääs EKP koostatud materjalidele, mida nad võisid edastada oma klientidele ja töötajatele.

Peale avalikkusele suunatud meetmete korraldati 25. septembril 2014 valitsuse, kodanikuühiskonna ja meedia esindajatele kõrgetasemeline konverents, kus osalesid EKP president, Leedu keskpanga president, Euroopa Komisjoni asepresident, kes vastutab majandus- ja rahandusküsimuste ja euro eest ning Leedu peaminister ja rahandusminister.

7.2 Leedu keskpanga lõimumine eurosüsteemiga

Õiguslikud aspektid

EKP on vaadanud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 järgi läbi Leedu keskpanga põhikirja ja Leedu muud asjakohased õigusaktid ning hinnanud nende vastavust aluslepingu artiklile 131. EKP hindas Leedu õigusaktide vastavust aluslepingule ja EKPSi põhikirjale positiivselt.

Majandus- ja rahandusasjade nõukogu (ECOFIN) konsulteeris EKPga seoses oma ettepanekutega nõukogu määruste muutmiseks, millega anti õigus euro Leedus kasutusele võtta ning määrati kindlaks euro ja Leedu liti lõplikult fikseeritud vahetuskurss. EKP kiitis kõnealused ettepanekud heaks ja märkis, et nende alusel on võimalik euro Leedus seadusliku maksevahendina kasutusele võtta pärast Leedu suhtes kehtestatud erandi tühistamist aluslepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud korras.

EKP ja Leedu keskpank kehtestasid mitu õigusakti, et tagada Leedu keskpanga lõimumine eurosüsteemiga 1. jaanuaril 2015. EKP võttis vastu asjakohased õigusaktid, millega nähakse ette ülejäänud kapitali sissemaksmine ja Leedu keskpanga välisvaluutareservide ülekandmine EKP-le, ning kehtestas pangatähtede jaotamise aluse kehtivusega alates 1. jaanuarist 2015. EKP nõukogu võttis kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 27.1 vastu soovitusel Leedu keskpanga aastaaruannete välisaudiitorite kohta alates 2015. majandusaastast. EKP vaatas läbi ka oma õigusraamistiku ja tegi sellesse Leedu keskpanga eurosüsteemi liikmeks saamisega vajalikuks osutunud muudatusi. Muu hulgas vaadati läbi Leedu õigusaktid, millega rakendatakse eurosüsteemi rahapoliitika ja TARGET2 õigusraamistik ning mis võimaldavad Leedu osalejatel alates 2. jaanuarist 2015 eurosüsteemi avaturuoperatsioonidest osa võtta. EKP võttis vastu ka otsuse Euroopa Keskpanga poolt kohustusliku reservi kohaldamise üleminekusätete kohta pärast euro kasutuselevõttu Leedus. Viimasena lõpetati Leedu keskpanga ERM2s osalemise leping.

Euro kasutuselevõttu tõttu Leedus ning Leedu keskpanga lõimumise puhul eurosüsteemiga oli vaja osaliselt muuta ka mõningaid Leedu õigusakte. EKPga konsulteeriti seoses Leedu õigusaktidega, mis reguleerivad eurole üleminekut ja kohustusliku reservi nõudeid.

Praktilised aspektid

EKP tegi ka tehnilisi ettevalmistusi Leedu keskpanga täielikuks lõimimiseks eurosüsteemiga. Kooskõlas aluslepingu sätetega ühines Leedu keskpank eurosüsteemiga täpselt samade õiguste ja kohustustega, mis on keskpankadel nendes ELi liikmesriikides, kus euro on juba kasutusele võetud.

Leedu keskpanga eurosüsteemiga lõimumise tehnilised ettevalmistused hõlmasid paljusid valdkondi, nagu näiteks finantsaruandlust ja raamatupidamist, rahapoliitilisi operatsioone, välisvaluutareservide haldust ja valuutaturuoperatsioone, maksesüsteeme, statistikat ning pangatähtede tootmist. Operatsioonide valdkonnas katsetati ettevalmistuste raames ulatuslikult asjaomaseid instrumente, menetlusi ja tehnilisi süsteeme rahapoliitiliste ja valuutaturuoperatsioonide rakendamiseks.

Alates 1. jaanuarist 2015 hakkasid eurosüsteemi kohustusliku reservi nõuded kehtima 90-le Leedu krediidasutusele, mille loetelu on avaldatud [EKP veebisaidil](#). Leedu ühinemine euroalaga muutis eurosüsteemi likviidsustingimusi vaid pisut. Euroala krediidasutuste kohustusliku reservi nõuete kogumaht suurenes 0,15% (154 miljonit eurot). 1.–27. veebruarini 2015 olid Leedu autonoomsed likviidsustegurid likviidsust vähendavad, mis suurendas kogu euroala pangandussektori likviidsusvajadust keskmiselt 0,8% (4,1 miljardit eurot).

Sissemaksed EKP kapitali ja välisvaluutareservidesse

Leedu keskpanga osa EKP märgitud kapitalis on kokku 44,7 miljonit eurot ehk 0,4132% EKP märgitud kapitalist summas 10 825 miljardit eurot (seisuga 1. jaanuar 2015). Kui Leedu keskpank ühines 1. mail 2004 EKPSiga, maksis ta EKP tegevuskuludeks sisse 7% oma osast EKP märgitud kapitalis; seoses EKP kapitali suurendamisega 29. detsembril 2010 vähenes sissemakse 3,75%ni. Ülejäänud osa EKP märgitud kapitalis summas 43,1 miljonit eurot maksis Leedu keskpank vastavalt EKPSi põhikirja artiklile 48.1 sisse 1. jaanuaril 2015.

Leedu kandis oma osaluse EKP välisvaluutareservidesse üle 2015. aasta jaanuari alguses (85% sellest olid USA dollarites nomineeritud varad ja 15% kuld). Üldkulude vähendamiseks, tõhususe suurendamiseks ning USA dollarites investeeritud EKP välisvaluutareservide kogusumma suhtes asjakohase suurusega portfelli loomiseks otsustas Leedu keskpank ühendada oma sissemaksed välisreservidesse Portugali keskpangaga, jagades kõiki funktsioone ja vastutusvaldkondi ühise portfelli juhtimisel. Nii on varem toimunud ka teiste riikide keskpangad.

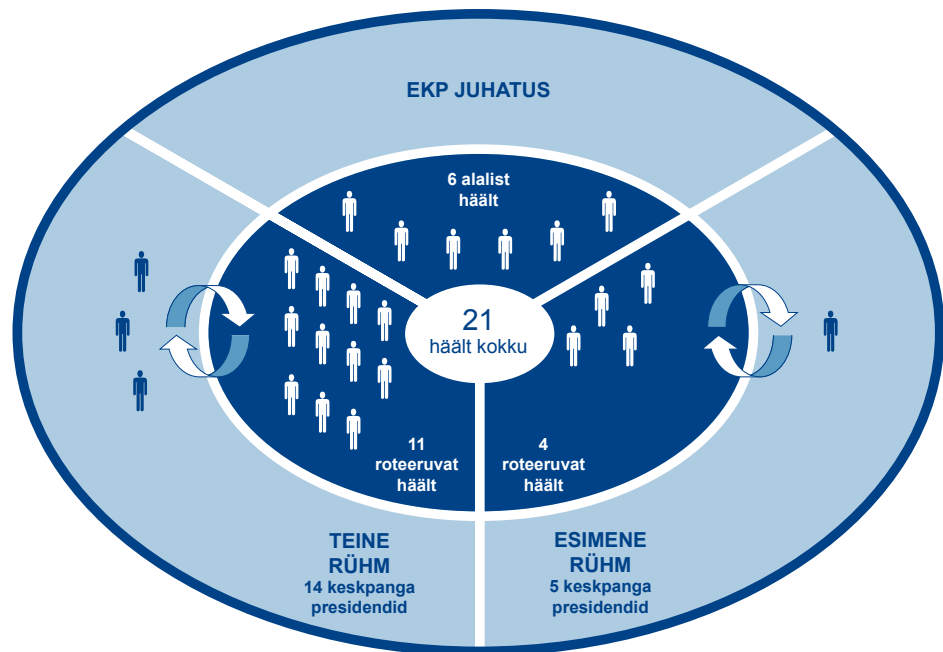
Hääleõiguse rotatsioon EKP nõukogus

Leedu ühinemine euroalaga ja Leedu keskpanga presidendi osalemine EKP nõukogus käivitas hääleõiguste rotatsiooni rakendamise nõukogus, nagu on sätestatud EKPSi põhikirja artiklis 10.2. EKPSi põhikirjas ja 18. detsembril 2008. aasta [otsuses EKP/2008/29](#)⁷⁵ on sätestatud, et kui EKP nõukogus esindatud

⁷⁵ Sellega lükati edasi hääleõiguste rotatsiooni algus EKP nõukogus.

keskpankade presidentide arv jõuab 19ni, piirdub hääleõigusega liikmete arv 21ga. Kuna EKP juhatuse liikmete suhtes rotatsioon ei kehti, jagunevad ülejäänud 15 häält keskpankade presidentide vahel rotatsiooni põhimõttel. Selleks on keskpankade juhid jaotatud riigi majandus- ja finantssektori põhjal kahte rühma. Esimesse rühma kuuluvad viie keskpanka juhid, kellel on kokku neli häält. Teises rühmas on kõik teised keskpankade juhid, kellele kuuluvad ülejäänud 11 häält. Rotatsiooniperiood on üks kuu ja seega muutub hääleõigust omavate liikmete koosseis igal kuul (vastavalt [ajakavale](#)).

19. riigi liitumine euroalaga tõi kaasa EKP nõukogu liikmete hääleõiguse rotatsiooni kahe rühmas

Süsteemi viis aluspõhimõtet on järgmised: i) põhimõtte „üks liige, üks hääl”, ii) osalemise põhimõtte, mis tagab, et liikmetele jääb õigus osaleda koosolekutel ja võtta sõna ka juhul, kui neil ei ole hääleõigust, iii) esindatuse põhimõtte, mis tagatakse keskpankade juhtide rühmitamisel, iv) järjekindluse põhimõtte, mis tähendab, et süsteem on valmis ka järgmisteks laienemisteks, ning v) läbipaistvuse põhimõtte.⁷⁶

⁷⁶ EKP nõukogu hääleõiguste rotatsioonisüsteemi täpsema kirjelduse leiab EKP veebisaidilt [korduma kippuvate küsimuste](#) alt.

8 Suhted rahvusvahelisel ja Euroopa tasandil

8.1 Euroopa suhted

Kuna Euroopa tegeles jätkuvalt majandus- ja finantskriisi tagajärgedega, oli EKP endiselt tihedas dialoogis Euroopa institutsioonide ja foorumitega, eelkõige Euroopa Parlamendi, Euroopa Ülemkogu, ECOFINi nõukogu, eurorühma ja Euroopa Komisjoniga.

2014. aastal astuti otsustavaid samme finantssektori killustatuse kõrvaldamiseks ja euroala finantssektori parandamiseks. Selleks sõlmiti ELi Nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel ühtse kriisilahendusmehhanismi kokkulepe ning loodi ühtne järelevalvemehhanism. Samal ajal oli euroala majanduslik olukord päevakorras eurorühma ja ECOFINi nõukogu koosolekutel, millest EKP president ja teised EKP juhatuse liikmed korrapäraselt osa võtsid. Vajadus raha-, eelarve-, finants- ja struktuuripoliitika ühtse strateegia järele, et taastada kasv Euroopas, oli sageli kõne all nii Euroopa Ülemkogu koosolekutel kui ka euroala tippkohtumistel, kuhu EKP president kutsuti.

24. oktoobril 2014 toimunud euroala tippkohtumisel kutsuti komisjoni presidenti valmistama tihedas koostöös euroala tippkohtumise eesistuja, eurorühma esimehe ja EKP presidendiga ette järgmised sammud majanduse paremaks juhtimiseks euroalal, et „töötada välja konkreetset mehhanismid suuremaks majanduspoliitika kooskõlastamiseks, lähenemiseks ja solidaarsuseks”.

8.1.1 2014 – uus algus Euroopale

2014. aastal said Euroopa kodanikud valida uue Euroopa Parlamendi. Esimest korda rakendati Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 17 ning Euroopa Parlament valis Euroopa Komisjoni uue presidendi, mitte üksnes ei kiitnud teda heaks. Uus komisjon, mille presidendiks sai Jean-Claude Juncker, asus ametisse 1. novembril 2014. 6. novembril 2014 osales euro ja sotsiaalse dialoogi eest vastutav komisjoni asepresident Valdis Dombrovskis EKP nõukogu koosolekul. Komisjoni sisestruktuuri muudeti märkimisväärselt. Muu hulgas kajastas ettevõtete vajadust omada juurdepääsu mitmekesisematele rahastamisallikatele finantsstabiilsuse, finantsteenuste ja kapitaliturgude liidu uue peadirektoraadi loomine, millele on antud ülesanne aidata asutada ELi kapitaliturgude liit. Peale selle valis Euroopa Ülemkogu oma teiseks alaliseks eesistujaks Donald Tuski, kes tegutseb ka euroala tippkohtumise eesistujana.

EKP vastutab oma tegevuse eest eelkõige Euroopa kodanike poolt demokraatlikult valitud esindajate ees Euroopa Parlamendis. 2014. aastal osales EKP president Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjoni neljal korralisel kuulamisel, mis toimusid 3. märtsil, 14. juulil, 22. septembril ja 17. novembril. Euroopa Parlamendi liikmetele pakkusid neil kuulamistel jätkuvalt suurt huvi EKP mittestandardset rahapoliitilised meetmed, majanduse halvenev väljavaade, sealhulgas aeglane inflatsioon, ja püsiv finantskillustumine. 3. märtsi kuulamisel tänas president ametist lahkuvaid parlamendiliikmeid konstruktiivse töö eest mitme seadusandliku toimikuga.

Lisaks presidendi korralistele kuulamistele tutvustas EKP asepresident parlamendi komisjonile 7. aprillil 2014 EKP 2013. aasta aruannet ning parlament võttis asjakohase resolutsiooni vastu 25. veebruaril 2015.

EKP täidab oma aruandekohustust ka korrapärase aruandluse kaudu ja Euroopa Parlamendi liikmete kirjalikele küsimustele vastates. 2014. aastal vastas EKP Euroopa Parlamendi liikmete esitatud 46 küsimusele ja avaldas vastused oma veebisaidil. Enamik küsimusi keskendus EKP rahapoliitika rakendamisele, majanduse väljavaatele ning olukorrale riikides, kus kohaldatakse ELi ja IMFi makromajanduslikku kohandamisprogrammi.

2014. aastal koostas Euroopa Parlament kõrgetasemelise omaalgatusliku aruande Euroopa Komisjoni, IMFi ja EKP töö kohta seoses kõnealuste programmidega. Juhatuse liige Benoît Cœuré osales 13. veebruaril 2014 [mõttevahetusel](#), et selgitada EKP rolli. Ta võttis osa ka majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaastale pühendatud Euroopa Parlamendi nädalast. Samuti andis EKP panuse Euroopa Parlamendi ja ELi Nõukogu aruteludesse oma pädevusvaldkondadesse kuuluvate õigusaktide ettepanekute üle, selgitades asjaomastele osapooltele oma õiguslikke arvamusi, näiteks ühtse kriisilahendusmehhanismi määrase või II makseteenuste direktiivi puhul.

8.1.2 [Institutsioonidevahelised suhted EKP järelevalveülesannete puhul](#)

Ühtse järelevalvemehhanismi määrasega, milles esitatakse EKP kohustused pangandusjärelevalve alal, on EKP jaoks samuti sätestatud seonduvaid ülesandeid hõlmav üldjooneline raamistik aruandluseks Euroopa Parlamendi ja ELi Nõukogu ees. Selle raamistiku üksikasjad nähakse ette Euroopa Parlamendi ja EKP institutsioonidevahelises kokkuleppes ning ELi Nõukogu ja EKP vastastikuse mõistmise memorandumis.

Raamistikku arvestades osales EKP järelevalvenõukogu esimees 2014. aastal majandus- ja rahanduskomisjonis kahel korralisel avalikul kuulamisel ([18. märtsil](#) ja [3. novembril](#)) ning kahel *ad hoc*-mõttevahetusel (4. veebruaril ja 3. novembril). Samuti edastas EKP komisjonile korrapäraselt oma järelevalvenõukogu koosolekute menetluste konfidentsiaalseid protokolle. EKP veebisaidil avaldati kümme vastust Euroopa Parlamendi liikmete kirjalikele küsimustele.

Järelevalvenõukogu esimees osales 2014. aastal neljal korral ka ECOFINi nõukogu ja eurorühma koosolekul ning hakkas alates 4. novembrist täitma eurorühma kaudu oma aruandekohustust ELi Nõukogu ees.

8.2 [Rahvusvahelised suhted](#)

Arvestades väga dünaamilist ja kohati keerulist rahvusvahelist keskkonda, osales EKP rahvusvaheliste institutsioonide aruteludel ja foorumitel, mis käsitlesid üleilmseid majandus-, finants- ja rahandusküsimusi. EKP arendas edasi ka oma kahepoolseid suhteid arenenud ja arenevate riikide keskpankadega.

Globaalsel tasandil toimunud arutelud keskpankade tegevuse teemal näitasid suurt üksmeelt, et toetav rahapoliitika arenenud riikides, sealhulgas erakorralised rahapoliitika meetmed, olid üleilmset elavnemist edendanud. Samal ajal tunnistati vajadust olla jätkuvalt valvel soovimatute tagajärgede ja mõju võimaliku ülekandumise suhtes teistesse riikidesse, eriti kuna osas arenenud riikides toimub rahapoliitiline normaliseerumine.

8.2.1 G20

Üleilmse majanduse nõrga elavnemise tõttu keskenduti G20 aruteludel vajadusele edendada üleilmset kasvu ja maandada lähiaja riske majanduse väljavaatele. Sel põhjusel jäid G20 juhid Brisbane'is toimunud tippkohtumisel kindlaks oma kohustusele saavutada tugev, jätkusuutlik ja tasakaalustatud kasv ning luua uusi töökohti. Kooskõlas veebruaris Sydneys seatud eesmärgiga tutvustasid G20 liikmed kasvustrateegiaid, mille eesmärk on tõsta viie aasta jooksul oma SKP kogutaset (vähemalt) 2%. Need kohustused koos muude meetmetega investeringute suurendamiseks (näiteks samuti Brisbane'is sõlmitud üleilmne taristualgatus), kaubanduse ja konkurentsi kasvuks, tööhõive toetuseks ning finantsüsteemi stabiilsuse ja rahvusvahelise maksusüsteemi õigluse tugevdamiseks peaksid toetama jätkusuutlikku ja kaasavat arengut. Brisbane'i tegevuskavas rõhutasid G20 juhid, et G20 liikmed vastutavad üksteise ees nende kohustuste täitmisel.

8.2.2 IMFi ja rahvusvahelise finantsarhitektuuriga seotud poliitikaküsimused

EKP osales IMFi aruteludes rahvusvahelise finantsarhitektuuri teemal ning toetas seoses sellega ühiste Euroopa seisukohtade kooskõlastamist. Paljude arutelude keskmes olid kriisist saadud õppetunnid ja seeläbi tulevaste sügavate kriiside tõenäosuse vähendamine.

IMFi läbi viidud kolme aasta järelevalvetegevuse ülevaatusel 2014. aastal kontrolliti seda, kui palju aitas IMFi järelevalve kaasa fondi lõppeesmärgile edendada üleilmset majandus- ja finantsstabiilsust. Väga oluline on, et fondi järelevalve ja nõuanded kajastaksid täielikult ELi eri liikmesriikide, aga ka euroala ja ELi tasandi spetsiifilisi poliitikakujundusraamistikke ning asjaomast pädevust, et tagada järjepidevam ja tõhusam järelevalve, võttes arvesse ka hiljutisi reforme Euroopa majanduse juhtimise ja järelevalve tugevdamiseks, eelkõige euroalal. ELi keskpangad arutlesid sel teemal [aruandes](#), mille koostas EKPSi rahvusvaheliste suhete komitee IMFi küsimuste teemaline töörühm. 2014. aastal tegi IMF ELi liikmesriikide toel mõningaid muudatusi oma ennetavatesse laenuinstrumentidesse. Need instrumendid, sealhulgas paindlik krediidiilin ning ennetav krediidiilin ja likviidsusliin, võeti kasutusele alates 2009. aastast vastusena üleilmsele finantskriisile kui võimaluse tugevdada IMFi kriisiennetusmeetmeid ja kinnistada usaldust kvalifitseeruvate liikmete vastu. ELi liikmesriigid on osutanud sellele, et IMF peab püsima tugev ja omama piisavalt ressursse, sest tema ennetavad instrumendid on vajalikud üleilmse finantssektori turvavõrgus ja täiendavad samal ajal riikide jõupingutusi tugevdada veelgi oma majanduse vastupidavust. 2010. aastal kokku lepitud fondi kvootide ja juhtimise

ulatuslikud reformid on veel ellu viimata ning selle tõttu viibivad kvootide järgmise üldise ülevaatamise arutelud. EL taaskinnitab IMFi kui kvoodipõhise institutsiooni tähtsust; kõik ELi liikmesriigid on 2010. aasta kvootide ja juhtimise reformi ratifitseerinud ning peavad esmatähtsaks, et ka kõik IMFi liikmed need reformid ratifitseeriks. IMFi liikmed arutasid ka fondi laenuraamistiku reformi võimalikku suunda riigivõla haavatavuse kontekstis. ELi seisukohast peaks iga muutuse eesmärk olema fondi laenuraamistikku tugevdada.

8.2.3 Tehniline koostöö

EKP jätkas ELi-väliste keskpankadega tehtava tehnilise koostöö laiendamist, keskendudes keskpankadele riikides, millel on väljavaade ühineda ELiga, ning G20 arenevates riikides. Esimesel juhul on koostöö eesmärk täiustada keskpankade tehnilist valmisolekut võtta endale EKPSi tulevase liikme rolle ja kohustusi. EKP on käivitanud [eurosüsteemi koostööprogrammi Montenegro keskpangaga](#) ning [teise programmi Albaania, Kosovo ja Makedoonia keskpangaga](#). Neid tegevusi viiakse ellu koos liikmesriikide keskpankadega ja neid rahastab EL. Tehniline koostöö täiendab ELi kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide korrapärasest seiret ja analüüsi EKP poolt ning poliitilist dialoogi nende keskpankadega. Lisaks hakkas EKP korraldama piirkondlikke seminare vastastikust huvi pakkuvates küsimustes. Peale selle kirjutasid EKP ja Serbia keskpank juulis alla [koostöölepingule europangatähtede võltsingute ennetamiseks ja avastamiseks Serbias](#). Üleilmsel tasandil arendas EKP vastastikuse mõistmise memorandumite alusel jätkuvalt oma koostööd G20 arenevate riikidega. Sellel tegevusel on nii tehniline kui ka poliitiline tahk, mille eesmärk on toetada EKP poliitika paremat mõistmist ning jagada tehnilisi eriteadmisi ja parimaid tavasid keskpanganduses.

Rahapoliitika ja pangandusjärelevalve selgitamine Euroopa kodanikele

Keskpanga teabevahetus on praegu rahapoliitika keskmes ja toimib rahapoliitika vahendina. Läbipaistev keskpank suudab oma poliitikat tõhusamalt rakendada. Kui avalikkus ja finantsturud mõistavad, kuidas EKP teatud olukorras tõenäoliselt reageerib, kujunevad neil mõistlikud ootused tulevase rahapoliitika suhtes. See võimaldab rahapoliitika muudatuste kiiret kajastumist finantsnäitajates, mis omakorda võib lühendada protsessi, millega rahapoliitika muudatused kanduvad üle investeerimis- ja tarbimisotsustesse, ning kiirendada vajalikku majanduslikku kohandumist.

2014. aastal kujundas EKP teabevahetust eelkõige vajadus anda keerulistel aegadel teavet rahapoliitika kohta ja luua ühtne järelevalvemehhanism.

Usalduse tekitamine: rahapoliitikast teavitamine

Usalduse tekitamine euroala 338 miljoni elaniku hulgas on väga suur teabevahetusülesanne. EKP tegutseb 1. jaanuari 2015. aasta seisuga 19 riigis ja kasutab 16 keelt. Selle paljususega toimetulekuks kasutab pank oma sisemist eelist ehk eurosüsteemi 19 keskpanka, mis tähendab, et pangal on igas riigis kolleegid, kes suudavad tagada EKP sõnumite kuuldavuse ja arusaadavuse kohalikes oludes. EKP täidab oma ülesannet tekitada usaldust, olles üldsuse jaoks avatud. EKP on algusest saadik olnud läbipaistvuse poolest esirinnas. Ta oli esimene suurem keskpank, kes korraldas pärast igat rahapoliitikat käsitlevat koosolekut [pressikonverentsi](#). EKP vastab iga kuu ligikaudu 4000-le avalikkuselt saabunud päringule. Praegusel keerulisel ajal, mil rahapoliitikas tuleb kasutada erakorralisi vahendeid, ei saa EKP paigal seista. 2015. aasta alguses hakkas EKP avaldama oma nõukogu rahapoliitika koosolekute ülevaateid. See on veel üks võimalus selgitada EKP tegevust ja tegevuse ajendiks olnud arutelusid.

Aruandekohustus ja läbipaistvus: EKP teabevahetuse juhtpõhimõtete rakendamine

EKP teabevahetustegevus keskendus EKP toetavale rahapoliitikale ja ettevalmistustele vastutuse võtmiseks pangandusjärelevalve eest. Selle temaatikaga oli seotud enamik juhatuse liikmete kõnedest.

EKP Twitteris:
@ecb

4840 säutsu
197 000 jälgijat

Esinemistega Euroopa Parlamendis ja intervjuude andmisega ajakirjanikele aitas juhatus kaasa sellele, et avalikkus tunneks ja mõistaks eurosüsteemi ülesandeid ja poliitikat paremini. Pidades silmas otsest suhtlust üldsusega, käivitas EKP uue [pangandusjärelevalve veebisaidi](#) ja kasutas rohkem sotsiaalmeediat. EKP kasutas oma veebisaiti, et avaldada lihtvormis [küsimusi ja vastuseid](#) asjaomastel teemadel, näiteks laiendatud varaostukava ja hoiuste negatiivse intressimäära kohta. EKP [Twitteri kontol](#) on praegu ligikaudu 200 000 jälgijat ning seda kasutatakse väljaannetest ja kõnede põhisõnumitest teavitamiseks. [YouTube](#)'is aga avaldatakse videoid ja [Flickr](#)is fotosid.

Rahapoliitika selgitamine: Sintra konverents

EKP esimene keskpangandusfoorum toimus 25.–27. mail 2014 Portugalis Sintras. Sellel osalesid keskpankade esindajad, akadeemiliste ringkondade liikmed ja valitsusametnikud, et arutada euroala jooksvaid majandusküsimusi. Euroopa tähtsa poliitikakonverentsina välja kuulutatud üritus on juba kinnistunud kui oluline aastapäev. 2015. aastal peetakse EKP keskpangandusfoorum 21.–23. mail samuti Sintras.

Selgitused meie raha kohta: uued europangatähed

2014. aastal olid teavitustegevuse keskmes ka [europangatähed](#), eelkõige seoses Leedu eurole ülemineku ettevalmistustega ja järgmise teise seeria europangatähe ehk uue 10eurose pangatähe emiteerimisega. EKP rakendas mitmeid teabevahetusmeetmeid eesmärgiga teavitada avalikkust ja sularahakäitlejaid uuest pangatähest ja selle ajakohastatud turvaelementidest.

Ühtse järelevalvemehhanismi loomine: teabevahetuse proovikivi

Kogu aasta väldanud protsess, mille jooksul käivitati ühtne järelevalvemehhanism, ning samal ajal järelevalve alla kuuluvate pankade olukorra kontrollimine oli justkui maraton. Teabevahetusvaldkonna jaoks keeruline aasta kulmineerus 130 panka hõlmanud [põhjaliku hindamise tulemuste](#) avaldamisega 26. oktoobril 2014 ja EKP pangandusjärelevalve ametliku alustamisega mõni päev hiljem. Teabevahetus hõlmas paljusid toiminguid alates sõnumite kooskõlastamisest 18 riigi järelevalveasutuste vahel kuni suhete loomiseni pangandusjärelevalvele keskendunud, ent EKPd mittetundvate ajakirjanikega, samuti tehniliste üksikasjade selgitamist ja selle suure jõupingutuse tagamaade tutvustamist.

Keerukate olukordade selgitamine

Püüdes olla võimalikult läbipaistev selles, kuidas täpselt panku kontrollitakse, avaldas EKP kõik seonduvad tehnilised käsiraamatud. Neid tutvustati korralistel tehnilistel koosolekutel ja animeeritud [videos](#), mis selgitab andmete avaldamise juhendeid.

Eri sidusrühmade ni jõudmine

Finantsturud jälgisid põhjaliku hindamise tulemusi mõistagi väga pingsalt. Seega pidi EKP tagama, et analüütikud oleksid kõigega pidevalt hästi kursis. Päeval, kui põhjaliku hindamise tulemused avaldati, osales EKP ekspertidega peetud konverentskõnes ligikaudu 200 analüütikut. EKP korraldas ka üldsusele ja huvitatud sidusrühmadele mõeldud avalikke konsultatsioone, nagu on nõutud ühtse järelevalvemehhanismi määruses, ning tegi sagedast ja tihedat koostööd Euroopa Pangandusjärelevalve, Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve ja pankade endiga. Ka akadeemikud ja mõttekojad olid kogu aasta jooksul mitmes Euroopa riigi pealinnas ja USAs peetud eri teabeürituste keskmes.

Finantsaruanne

2014

31. detsembril 2014 lõppenud aasta tegevusaruanne

1 EKP tegevusaruande eesmärk

Käesolev tegevusaruanne on EKP iga-aastase finantsaruande lahutamatu osa. See sisaldab taustteavet, mis võimaldab lugejatel paremini mõista EKP tegevusraamistikku ja erinevate operatsioonide mõju EKP finantsaruannetele.

Aruandes antakse ülevaade EKP peamistest ressurssidest ja menetlustest ning samuti panga üldjuhtimisest. Arvestades et EKP tegevuse eesmärk on toetada tema rahapoliitilisi eesmärgi, tuleks finantstulemusi ja poliitikameetmeid vaadata koostoimes. Seepärast sisaldab aruanne ka teavet EKP põhiliste riskide kohta, erinevate operatsioonide mõju kohta kõnealustele riskidele, kättesaadavate finantsvahendite kohta ning põhitegevusvaldkondade toime kohta EKP finantsaruandele.

2 Põhieesmärgid ja -ülesanded

EKP põhieesmärk on säilitada hinnastabiilsus. EKP põhiülesanded, nagu neid kirjeldatakse EKPSi põhikirjas, on rakendada Euroopa Liidu rahapoliitikat, teostada välisvaluutaoperatsioone, hallata euroala riikide välisvaluutareserve ning aidata kaasa maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele.

Lisaks hakkas EKP 2014. aasta 4. novembrist täitma pangandusjärelvalve ülesandeid, mille eesmärk on kaitsta krediidiasutuste turvalisust ja toimekindlust ning Euroopa Liidu finantssüsteemi stabiilsust.

3 Peamised ressursid ja menetlused

3.1 EKP juhtimine

EKP otsustusorganid on EKP juhatus, EKP nõukogu ja EKP üldnõukogu.¹ Lisaks hõlmab EKP juhtimine kõrgetasemelist auditikomiteed ning mitmeid sisemisi ja väliseid kontrollitasandeid.

---

¹ Üksikasjalikum teave EKP otsustusorganite kohta on kättesaadav EKP veebilehel aadressil <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/govc/html/index.et.html>.

3.1.1 Auditikomitee

Selleks et EKP ja eurosüsteemi üldjuhtimist veelgi tugevdada, aitab auditikomitee EKP nõukogul täita talle antud ülesandeid, mis on seotud finantsteabe õigsuse, sisekontrollisüsteemide järelevaatamise, kohaldatavate õigusnormide ja tegevusjuhiste järgimise ning EKP ja eurosüsteemi auditifunktsioonide täitmisega. Auditikomitee hindab oma volituste kohaselt EKP finantsaruandeid ja jälgib, kas need annavad õige ja õiglase ülevaate ning on koostatud kooskõlas heakskiidetud raamatupidamiseeskirjadega. EKP auditikomitee koosneb esimehest, kelleks on Erkki Liikanen (Soome keskpanga president), veel kahest EKP nõukogu liikmest (Vitor Constâncio ja Christian Noyer) ning kahest välisest liikmest (Hans Tietmeyer ja Jean-Claude Trichet).

3.1.2 Välised kontrollitasandid

EKPSi põhikiri näeb ette kaks välist kontrollitasandit. Need on välisaudiitorid, kes auditeerivad EKP finantsaruandeid, ning Euroopa Kontrollikoda, kes kontrollib EKP juhtimise tulemuslikkust. Euroopa Kontrollikoja aruanded koos EKP vastusega avaldatakse EKP veebilehel² ja Euroopa Liidu Teatajas. Suurendamaks avalikkuse kindlustunnet EKP välisaudiitorite sõltumatuse suhtes, rakendatakse põhimõtet, mille kohaselt audiitorfirma vahetub iga viie aasta järel rotatsiooni põhimõttel. Välisaudiitorite valiku ja volituste kindlaksmääramise hea tava annab eurosüsteemi keskpankadele kõrgetasemelisi juhiseid. See võimaldab ka EKP nõukogul esitada ELi Nõukogule oma soovitusi ühtlustatud, järjepidevate ja läbipaistvate valikukriteeriumide alusel. 2013. aastal nimetati EKP välisaudiitoriks kuni 2017. majandusaasta lõpuni Ernst & Young GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft.

3.1.3 Sisemised kontrollitasandid

EKP on kasutusele võtnud sisekontrolli kolmetasandilise mudeli: üldjuhtimise kontroll, mitmesugused riskide järelevalve ja vastavuskontrolliga seotud funktsioonid ning sõltumatu audiitori hinnang.

Ressursside kontroll

EKP sisekontrolli struktuuris vastutavad eelarvega seotud küsimuste eest ja täidavad vastavat aruandekohustust peamiselt eri tegevusharud. Personali, eelarve ja organisatsiooni peadirektoraadi eelarve-, kontrolli- ja organisatsiooniarenduse osakond koostöös tegevusharudega töötab välja raamistiku EKP ressursside ja asjakohase eelarve strateegiliseks kavandamiseks ning teostab selle ettevalmistust ja jälgimist. Neid ülesandeid täidetakse koostöös tegevusharudega, kohaldades

² Vt <http://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/governance/html/index.et.html>.

lahususe põhimõtet³, ning tulemused kajastuvad osakondade iga-aastastes töökavades. Lisaks vastutab nimetatud osakond nii EKP kui ka EKPSi projektide kavandamise, ressursside kontrolli, tasuvusanalüüsi ja investeerimisanalüüsi eest. Tehtavaid kulutusi jälgivad kokkulepitud eelarvete alusel korrapäraselt nii EKP juhatus, võttes arvesse eelarve-, kontrolli- ja organisatsiooniarenduse osakonna antavat nõu, kui ka EKP nõukogu, keda abistab eelarvekomitee, kuhu kuuluvad EKP ja euroala riikide keskpankade eksperdid. Vastavalt EKP kodukorra artiklile 15 toetab eelarvekomitee EKP nõukogu, hinnates enne nõukogule kinnitamiseks esitamist üksikasjalikult EKP iga-aastaseid eelarve-ettepanekuid ja juhatuse esitatud lisaelarve taotlusi.

Finantsriskide järelevalve

Finantsriskidega seoses vastutab EKP riskihalduse direktoraat ettepanekute eest tegevuspõhimõtete ja menetluste kohta, mis tagavad asjakohase kaitse a) eurosüsteemile (sh EKP-le) rahapoliitiliste operatsioonide tegemisel, ning b) EKP-le tema välisvaluutareservide, kullavarude ja eurodes nomineeritud investeerimisportfellide haldamisel. Lisaks annab riskihalduse direktoraat riskide juhtimise seisukohalt hinnangu edusammudele eurosüsteemi rahapoliitika ja välispoliitika tegevusraamistiku rakendamisel ning teeb ettepanekuid selle tõhustamiseks. Riskijuhtimise komitee, mis koosneb eurosüsteemi keskpankade ekspertidest, aitab otsustusorganitel tagada eurosüsteemi piisavat kaitstust, juhtides ja ohjates turuoperatsioonidest tulenevaid finantsriske nii eurosüsteemi rahapoliitiliste operatsioonide kui ka EKP välisreservide portfelli haldamise raames. Seda silmas pidades toetab riskijuhtimise komitee muu hulgas eurosüsteemi bilansi finantsriskide jälgimist, mõõtmist ja nendest teatamist ning asjakohaste meetodite ja raamistike määratlemist ja läbivaatamist.

Operatsiooniriskide järelevalve

Operatsiooniriski juhtimise raamistiku kohaselt vastutab EKP iga organisatsiooniline üksus ise oma operatsiooniriskide ohjamise ja kontrolli eest, et tagada tegevuse tulemuslikkus ja tõhusus. Operatsiooniriskide komitee vastutab üldise operatsiooniriski juhtimise raamistiku kujundamise ja haldamise eest, toetab meetoodikat ja väljaõpet ning koostab pangaülese tervikliku riskiülevaate. Operatsiooniriskide komitee toetab juhatust EKP operatsiooniriskide juhtimise järelevaatamisel. Organisatsioonilise arengu komitee, mis koosneb eurosüsteemi keskpankade ekspertidest, kujutab eurosüsteemi tasandil operatsiooniriskide ohjamisel teist kontrollitasandit ning aitab otsustusorganitel tagada eurosüsteemi piisavat kaitstust.

³ Lahususe põhimõte on ette nähtud ühtse järelevalvemehhanismi määрусega, kus sätestatakse, et EKP täidab oma järelevalveülesandeid ilma rahapoliitikaga seotud ülesandeid ja muid ülesandeid mõjutamata ning nendest eraldi.

Sõltumatu hindamine

EKP sisekontrolli struktuurist ja riskide jälgimisest sõltumata ja sellele lisaks teeb siseauditi direktoraat EKP juhatuse otsesel vastutusel sisekontrolli. EKP auditeeskirja kohaselt osutavad EKP siseaudiitorid sõltumatu ja objektiivse hindamise ning konsultatsiooni teenuseid, hinnates ja tõhustades süstemaatiliselt riskijuhtimise, kontrolli ja üldjuhtimise protsesse. EKP siseauditeerimine on kooskõlas siseaudiitorite instituudi (Institute of Internal Auditors) siseauditi rahvusvaheliste kutsestandarditega. Eurosüsteemi/EKPSi siseaudiitorite komitee, kuhu kuuluvad EKP, liikmesriikide keskpankade ja riiklike pädevate asutuste siseauditi eksperdid, toetab eurosüsteemi/EKPSi ja ühtse järelevalvemehhanismi eesmärkide saavutamist, pakkudes sõltumatut ja objektiivset hinnangut ning nõustamisteenust, et anda lisandväärtust ning täiustada eurosüsteemi/EKPSi ja ühtse järelevalvemehhanismi tegevust.

3.1.4 Pettusevastased meetmed

Euroopa Parlament ja ELi Nõukogu võtsid 1999. aastal vastu määruse⁴, milles nähakse muu hulgas ette, et Euroopa Pettusevastane Amet (OLAF) võib pettusekahtluse korral ELi institutsioonides, asutustes, ametites ja ametkondades läbi viia sisejuurdlust. 2004. aastal kinnitas EKP nõukogu õigusraamistiku tingimuste kohta, mille kohaselt OLAF viib Euroopa Keskpangas läbi uurimisi pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks.

3.1.5 Rahapesu ja terrorismi rahastamise vastane programm

2007. aastal seadis EKP sisse rahapesu ja terrorismi rahastamise vastased tegevuskavad. EKP-siseselt tuvastatakse, analüüsitakse ja käsitletakse EKP kõigi asjakohaste tegevuste seisukohalt riske, mis on seotud rahapesu ja terrorismi rahastamisega. EKP vastaspoolte kõlblikkuse hindamise ja järelevalve käigus tagatakse muu hulgas eelkõige nende vastavus kehtivatele õigusaktidele, mis käsitlevad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist. Seejuures pööratakse erilist tähelepanu ELi vastu võetud piiravatele meetmetele ning rahapesuvastase töökonna avalikele pöördumistele. EKPs sisse seatud rahapesu ja terrorismi rahastamise vastast raamistikku täiendab EKP-sisene aruandlussüsteem, et tagada kogu asjakohase teabe süsteemne kogumine ja nõuetekohane edastamine juhatusele.

3.2 Töötajad

EKP personaliküsimustele avaldasid suurt mõju ettevalmistused ühtse järelevalvemehhanismi käivitamiseks 4. novembril 2014. 2014. aastal oli EKP lepinguliste töötajate keskmine arv (täistööajale taandatuna) 2155, aasta varem oli

⁴ Määrus (EÜ) nr 1073/1999.

see 1683. 2014. aasta lõpus töötas EKPs 2577 inimest. Täpsem teave on esitatud finantsaruande kirjes 31 „Personalikulu”.

Edukalt jõudis lõpule 2013. aasta jaanuaris käivitatud kaheaastane karjääriülemineku tugiprogramm, mille raames 45 EKP töötajat otsustas jätkata oma karjääri väljaspool EKPd.

3.3 Portfellijuhtimine

EKP investeerimisportfell hõlmab USA dollarites ja Jaapani jeenides nomineeritud välisvaluutareservide portfelli ja eurodes nomineeritud omavahendite portfelli. Lisaks investeeritakse EKP pensionikavade vahendeid väljaspool EKPd hallatavasse portfelli. Samuti hoiab EKP rahapoliitilistel eesmärkidel eurodes nomineeritud väärtpabereid, mis on omandatud väärtpaberituruprogrammi, varaga tagatud väärtpaberite ostukava ning kaetud võlakirjade kolme ostukava raames.

3.4 EKP finantsaruande koostamine

EKP juhatus koostab EKP finantsaruande kooskõlas EKP nõukogu kehtestatud arvestuspõhimõtetega.⁵

Halduse peadirektoraadi finantsaruandluse ja -poliitika osakond vastutab finantsaruande koostamise eest koostöös teiste tegevusharudega ning tagab, et kõik vajalikud dokumendid tehakse õigel ajal kättesaadavaks välisaudiitoritele ja otsustusorganitele.

EKP varade ja kohustuste komitee, kuhu kuuluvad EKP turuoperatsioonide, raamatupidamise, finantsaruandluse, riskijuhtimise ja eelarve valdkonna eksperdid, jälgib ja hindab pidevalt kõiki tegureid, mis võivad mõjutada EKP bilanssi ning tulude ja kulude aruannet. Komitee vaatab läbi ka finantsaruande ja asjakohased dokumendid, enne kui need esitatakse kinnitamiseks EKP juhatussele.

Finantsaruandluse protsessi ja EKP finantsaruande üle võib teostada siseauditiit. Kõik siseauditi aruanded esitatakse EKP juhatussele ja need võivad sisaldada ka asjakohastele tegevusharudele suunatud auditisoovitusi.

Lisaks auditeerivad EKP finantsaruannet sõltumatud välisaudiitorid, kelle EKP nõukogu on soovitanud ja ELi Nõukogu heaks kiitnud. Välisaudiitorid vaatavad läbi EKP raamatupidamise ning neil on täielik juurdepääs kogu teabele EKP tehingute kohta. Välisaudiitorid peavad kooskõlas EKP nõukogu kehtestatud arvestuspõhimõtetega avaldama arvamust, kas EKP finantsaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt EKP finantsolukorda ja majandustegevuse tulemust. Selleks hindavad välisaudiitorid finantsaruande ettevalmistamisel ja esitamisel rakendatud sisekontrolli piisavust ning kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust.

⁵ Vt arvestuspõhimõtteid käsitlevad lisad.

Pärast EKP juhatuse kinnitust esitatakse finantsaruanne koos välisaudiitori järelalusotsuse ja muude asjakohaste dokumentidega läbivaatamiseks auditikomiteele ning seejärel heakskiidu saamiseks EKP nõukogule.

EKP nõukogu kiidab EKP finantsaruande heaks igal aastal veebruarikuus ning seejärel avaldatakse finantsaruanne kohe. Alates 2015. aastast hakatakse finantsaruannet avaldama koos tegevusaruandega ning eurosüsteemi konsolideeritud bilansiga.

4 Riskihaldus

EKPd mõjutavad nii finants- kui ka operatsiooniriskid. Seepärast on riskijuhtimine EKP tegevuse väga oluline osa ning seda tehakse riskide pideva tuvastamise, hindamise, maandamise ja seire kaudu.

4.1 Finantsrisk

Finantsriskid tulenevad EKP põhitegevusest ja kaasnevatest riskidest ning eelkõige tema a) välisvaluutareserveid ja kullavarude, b) eurodes nomineeritud investeerimisportfellide ning c) kaetud võlakirjade kolme ostukava, väärtpaberituruprogrammi ja varaga tagatud väärtpaberite ostukava raames rahapoliitilistel eesmärkidel ostetud väärtpaberite haldamisest. Eespool nimetatud tegevustega seotud finantsriskid hõlmavad krediidi-, turu- ja likviidsusriske. EKP võtab oma varade jaotamisel ning asjakohaste riskijuhtimisraamistike ja muude nõuetele vastavate raamistike rakendamisel arvesse eri portfellide ja finantspositsioonide eesmärgi ja otstarvet, samuti oma otsustusorganite riskieelistusi. Selleks et tagada alati kõnealuste eelistuste arvessevõtmine, jälgib ja mõõdab EKP riske korrapäraselt, võtab vajaduse korral asjakohaseid riskimaandusmeetmeid ning vaatab regulaarselt läbi oma varade jaotuse ja riskijuhtimisraamistikud.

Finantsriske saab kvantifitseerida mitmesuguste riskinäitajate kaudu. Finantsriskide hindamiseks kasutab EKP organisatsioonis endas välja töötatud riskihindamismeetodeid, mis tuginevad ühtsele turu- ja krediidiriski simulatsiooni raamistikule. Riskinäitajate aluseks olevad peamised mudelite koostamise põhimõtted, meetodid ja eeldused lähtuvad turustandarditest.⁶ Selleks et saada terviklik ülevaade võimalikest riskisündmustest, mis võivad esineda eri sagedusega ja olla erineva tõsidusega, kasutab EKP kaht liiki näitajaid: riskiväärtus (VaR) ja

⁶ Makseviivituse ja reitingute muutumise tõenäosused tuletatakse suuremate reitinguagenduuride avaldatud asjakohaste uurimuste alusel. Volatiilsuse näitajaid, korrelatsioone ning krediidi- ja tururiski muutujate ühetaolist liikumist modelleeritakse mitme teguriga koopula abil kalibreerituna ajalooliste andmete põhjal.

eeldatav puudujääk,⁷ mis arvutatakse mitme usaldatavustaseme kohta. Lisaks kasutatakse statistiliste riskihinnangute paremaks mõistmiseks ja täiendamiseks tundlikkus- ja stressistsenaariumi analüüsi.

Mõõdetuna riskiväärtusena 95% usaldatavustasemel (VaR95%) ühe aasta jooksul, ulatusid EKP finantsvaradest tulenevad finantsriskid 2014. aasta 31. detsembri seisuga kokku 8,6 miljardi euronit. See tähendab, et 31. detsembri 2013. aasta hinnanguliste riskinäitajatega võrreldes püsib agregeeritud riskitase muutumatuna.⁸

4.1.1 Krediidirisk

EKP juhib oma krediidiriski, mis koosneb makseviivituse riskist ja krediidireitingute muutumise riskist⁹, peamiselt varade jaotamise poliitika, kõlblikuskriteeriumide, nõuetekohaste hindamiste ja riskidele avatuse piirmäärade kaudu ning teatavates krediidioperatsioonides ka tagatiste hoidmise meetodite abil. Riskiohjemeetmed ja piirmäärad, mida EKP kasutab oma krediidiriski positsiooni kindlaksmääramiseks, on operatsiooniti erinevad, kajastades eri portfelli poliitikat või investeerimiseesmärke ning alusvarade riskinäitajaid.

EKP välisvaluutareserve mõjutavad nii makseviivituse risk kui ka krediidireitingute muutumise risk. Need riskid on siiski minimaalsed, sest reserve investeeritakse kõrge krediidikvaliteediga varadesse.

EKP kullavarused krediidirisk ei mõjuta, sest kulda ei laenata kolmandatele isikutele.

Eurodes nomineeritud investeerimisportfelli eesmärk on tagada vajalikud vahendid EKP tegevuskulude katteks, samal ajal säilitades investeeritud kapitali. Seepärast mängivad tootluse kaalutlused selle portfelli puhul varade jaotamisel ja riskiohjeraamistikus suhteliselt suuremat rolli kui EKP välisvaluutareservide puhul. Sellegipoolest hoitakse portfelli krediidiriski mõõdukal tasemel.

Kaetud võlakirjade ostukava, väärtpaberituruprogrammi ja varaga tagatud väärtpaberite ostukava raames rahapoliitilistel eesmärkidel soetatud väärtpabereid hinnatakse amortiseeritud soetusmaksumuse alusel (mida korrigeeritakse väärtuse langemisel) ning seetõttu ei hinnata neid turuhindade alusel ümber. Seega ei mõjuta nende positsioonidega seotud krediidireitingute muutumise risk otseselt EKP finantsaruannet. Samas võib neid väärtpabereid mõjutada makseviivituse risk ning

⁷ Riskiväärtus on määratletud kui finantsvarade portfelli maksimaalse võimaliku kahjumi künnis, mida ei tohi statistilise mudeli kohaselt teatava tõenäosuse puhul (usaldatavustase) määratud riskiperioodi jooksul ületada. Eeldatav puudujääk on ühtne riskinäitaja, mis on sama riskiperioodi ja usaldatavustaseme juures konservatiivsem kui riskiväärtus, sest sellega mõõdetakse tõenäosusega kaalutud keskmist kahjumit, mis võib tekkida riskiväärtuse künnist ületavate halvimate stsenaariumide korral. Kahjum on siinkohal määratletud kui EKP portfelli bilansilise netoväärtuse (perioodi alguses) ja simuleeritud väärtuste (perioodi lõpus) vaheline erinevus.

⁸ Tegevusaruandes esitatud riskihinnangud on koostatud, kasutades järjepidevalt sama meetodikat ning samu riskieeldusi (mõõdetuna seisuga 31. detsember 2013 ja 31. detsember 2014).

⁹ Makseviivituse risk on määratletud kui finantskahjude tekke risk tingituna makseviivituse juhtumist, mis tuleneb sellest, et võlgnik (vastaspool või emitent) ei täida oma finantskohustusi õigel ajal. Krediidireitingute muutumise risk on finantskahjumite tekke risk tingituna finantsvarade ümberhindlusest pärast nende krediidikvaliteedi ja reitingute halvenemist.

nende krediitkvaliteedi halvenemine võib avaldada EKP finantsaruandele mõju korralise analüüsiprotsessi ja väärtuse languse kajastamise kaudu. Väärtpaberituruprogrammi korral määratakse krediidiriski profiil kindlaks seniste soetamiste jaotusega riigiti, milles juhitud rahapoliitilistest kaalutlustest. Kaetud võlakirjade kolme ostukava portfelli puhul hoitakse makseviivituse riski mõeldukal tasemel varade jaotamise, riskipositsioonide piirmäärade ja kõlblikusraamistike kaudu, mis aitavad kujundada kõrge krediitkvaliteediga ja mitmekesistatud kaetud võlakirjade portfelli. Varaga tagatud väärtpaberite ostukava puhul hallatakse makseviivituse riski asjakohase laiaulatusliku menetluse abil, mis täiendab kohaldatavaid kõlblikuskriteeriume ning tagab, et ostetakse üksnes kõrge kvaliteediga lihtsaid ja läbipaistvaid varaga tagatud väärtpabereid. Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavate väärtpaberitega seotud krediidiriski tase on EKP riskitaluvuse piires.

4.1.2 Tururisk¹⁰

Peamised tururiski liigid, mis mõjutavad EKPd varade haldamisel, on valuuta- ja toormerisk (kullahinna risk).¹¹ EKP-d mõjutab ka intressirisk.¹²

Valuuta- ja toormerisk

EKPd mõjutavad valuuta- ja toormerisk tingituna välisvaluutareserveid ja kullavarudest. Arvestades panga riskipositsiooni suurust ning vahetuskursside ja kullahinna volatiilsust, on valuuta- ja toormerisk EKP finantsriskide portfellis valdav.

Pidades silmas kulla ja välisvaluutareserve poliitilist tähtsust, ei ole EKP eesmärgiks valuuta- ja toormeriski kõrvaldada. Neid riske maandatakse suurel määral positsioonide mitmekesistamise kaudu eri väärtingutute ja kulla vahel, ehkki varade jaotamisel lähtutakse eelkõige võimalikust poliitilise sekkumise vajadusest.

Valuuta- ja toormeriskide osakaal on valdav kogu EKP riskiprofiilis. Suurem osa riskidest tuleneb kullahinna ja USA dollari vahetuskursi volatiilsusest. Kooskõlas eurosüsteemi eeskirjadega võib kulla ja USA dollari ümberhindluskontosid, mis ulatusid 31. detsembril 2014 vastavalt 12,1 miljardi euroni (2013. aastal 10,1 miljardit eurot) ja 6,2 miljardi euroni (2013. aastal 1,7 miljardit eurot), kasutada alusvara hindade tulevaste ebasoodsate muutuste mõju vähendamiseks, leevendades sellega või koguni hoides ära mõju EKP tulude ja kulude aruandele.

¹⁰ Tururisk on finantskahjumite tekke risk tingituna turuhindade ja intressimäärade muutustest, mis ei ole seotud krediidisündmustega.

¹¹ Valutarisk on välisvaluutas nomineeritud positsioonidelt finantskahjumite tekke risk, mis on tingitud vahetuskursi kõikumistest. Toormerisk on portfelli kuuluvalt toormet finantskahjumi tekke risk, mille tingib toorme turuhinna kõikumine.

¹² Intressirisk on finantskahjumi tekke risk tingituna finantsinstrumentide turuväärtuse langusest kohaldatavate intressimäärade (tootluse) negatiivsete muutuste tõttu.

Intressirisk

Kaetud võlakirjade kolme ostukava, väärtpaberituruprogrammi ja varaga tagatud väärtpaberite ostukava raames soetatud väärtpabereid hinnatakse amortiseeritud soetusmaksumuse alusel (mida korrigeeritakse väärtuse langemisel) ning seetõttu ei hinnata neid turuhindade alusel ümber ja intressirisk neid otseselt ei mõjuta.

Samas investeeritakse enamik EKP välisreserve ja eurodes nomineeritud investeerimisportfelle püsituduväärtpaberitesse, mis hinnatakse turuhindade alusel ümber ja on seega intressiriskile avatud. Nendest portfellidest tulenevat intressiriski ohjatakse varade jaotamise poliitika ning tururiskide piirmäärade kaudu, mis tagavad, et tururisk jääb tasemele, mis kajastab EKP riski ja tootluse eelistusi eri portfellide puhul. Püsituduportfellide modifitseeritud kestusena¹³ väljendatult toovad erinevad riski ja tootluse eelistused eurodes nomineeritud investeerimisportfelli puhul kaasa pikema modifitseeritud kestuse kui välisvaluutareserve korral.

Intressirisk mõjutab EKPd vähe ning selle tase püsis 2014. aastal üldjoontes stabiilselt madalana.

4.1.3 Likviidsusrisk

Pidades silmas euro rolli peamise reservvääringuna ja EKP rolli keskpangana ning tema varade ja kohustuste struktuuri, on ainus EKPd ohustav oluline likviidsusrisk finantskahjude tekke risk, mille põhjuseks on suutmatus realiseerida varasid kehtiva turuhinnaga ja ettenähtud tähtaja jooksul. Seoses sellega võivad EKP portfellide stabiilsust ja nende erilisi eesmärke arvestades tuleneda EKP põhilised likviidsusriskid tema välisvaluutareserveidest, sest välisvaluutaga seotud sekkumisoperatsioonide tegemiseks tuleb suur osa neist realiseerida lühikese aja jooksul.

EKP välisvaluutareserve ohustavat likviidsusriski ohjatakse varade jaotuse ja piirmäärade kehtestamise kaudu, mis tagab piisavalt suure osa EKP osaluste investeerimise varadesse, mida saab kiiresti realiseerida hinda oluliselt mõjutamata.

EKP portfellide likviidsusriski profiil püsis 2014. aastal üldiselt stabiilsena.

4.2 Operatsioonirisk

EKP operatsioonirisk on määratletud kui negatiivne finants-, äri- või mainemõju, mis tuleneb isikutest¹⁴, siseste juhtimis- ja äriprotsesside ebapiisavast rakendamisest või mittetoimimisest, protsesside aluseks olevate süsteemide häiretest või välistest sündmustest (nt loodusõnnetused või välised rünnakud). Operatsiooniriski juhtimise peamised eesmärgid EKP on aidata tagada, et EKP täidab oma ülesannet ja

¹³ Modifitseeritud kestus on portfellide väärtuse tundlikkus tootluse kõverate paralleelseste nihete suhtes.

¹⁴ Mõistet „isikud“ kasutatakse üldises tähenduses ja see hõlmab nii töötajate tegevusest kui ka puudulikust personalihaldusest ja -poliitikast tulenevat mõju.

saavutab oma eesmärgid, samuti kaitsta panga mainet ning varasid kahjude, kuritarvitamise ja kahjustamise eest.

Operatsiooniriski juhtimise raamistiku kohaselt vastutab iga tegevusvaldkond oma operatsiooniriskide tuvastamise, hindamise ja järelevalve eest, peab nendega toimetulekuks võtma asjakohaseid meetmeid ning riskidest aru andma. EKP riskitaluvuse poliitikas antakse juhiseid riskijuhtimisstrateegiate kohta ning riskide aktsepteerimise menetluste kohta. See on seotud riskimaatriksiga, mis põhineb EKP riskimõjude ja tõenäosuse liigitusskaalal (kasutatakse nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid kriteeriumeid).

Tegevusriskide juhtimise ja talitluspidevuse funktsioon (ORM/BCM) vastutab tegevusriskide ja talitluspidevuse raamistike käigushoidmise eest ning asjakohase metodoloogilise abi pakkumise eest riskiomanikele. Lisaks esitab tegevusriskide juhtimise ja talitluspidevuse funktsioon operatsiooniriskide komiteele ja EKP juhatusele iga-aastaseid ja ühekordseid aruandeid ning toetab otsustusorganeid EKP operatsiooniriskide haldamisega seotud järelevalves. Lisaks koordineerib ja rakendab funktsioon talitluspidevuse tegevuskava, teostab EKP tähtsaimate operatsioonide talitluspidevuse korrapärast kontrolli ja läbivaatamist ning toetab kriisiohjemeeskonda, selle tugistruktuure ja tegevusharusid talitluspidevuse häirete korral.

5 Finantsvahendid

5.1 Kapital

Seoses ühisraha kasutuselevõtuga Lätis 1. jaanuaril 2014 tegi Läti keskpank kõnealuse kuupäeva seisuga 29,4 miljoni euro suuruse sissemakse. Selle sissemakse tulemusel ja pärast liikmesriikide keskpankadele määratud osakaalu kohandamist EKP kapitali märkimise aluses ulatus EKP sissemakstud kapital 2014. aasta 31. detsembri seisuga 7697 miljoni euroni. Üksikasjalikum teave EKP kapitali kohta on esitatud finantsaruande lisa kirjes 16.1 „Kapital”.

5.2 Eraldis valuuta-, intressi-, krediidi- ja kullahinnariski katteks

Arvestades EKP märkimisväärseid finantsriske (vt 4. jagu), säilitab EKP eraldise valuuta-, intressi-, krediidi- ja kullahinnariski katteks. Eraldise suurust ja jätkuvat vajalikkust kontrollitakse igal aastal, võttes arvesse mitut tegurit, eeskätt riski kandvate varade hulka, jooksva majandusaasta vältel realiseerunud riskide ulatust, eelolevaks aastaks prognoositavat tulemust ning riskide hindamist, sealhulgas riski kandvate varade riskiväärtusearvutusi, mida kohaldatakse aja jooksul järjepidevalt. Eraldis koos kõigi EKP üldreservfondis hoitavate summadega ei tohi ületada euroala riikide keskpankade sissemaksete kogumahtu EKP kapitalis.

2013. aasta 31. detsembri seisuga ulatus valuuta-, intressi-, krediidi- ja kullahinnariski katteks ettenähtud eraldis 7530 miljoni euroni. Läti keskpank kandis seisuga 1. jaanuar 2014 eraldisse 30,5 miljonit eurot. Lisaks otsustas EKP nõukogu

oma riskihinnangut arvesse võttes suurendada seisuga 31. detsember 2014 riskieraldist 7575 miljoni euroni. See summa võrdub euroala riikide keskpankade sissemaksete kogumahuga EKP kapitalis seisuga 31. detsember 2014.

5.3 Ümberhindluskontod

Kulla, valuuta ja väärtpaberitega seotud realiseerimata kasumit (v.a amortiseeritud soetusmaksumuse alusel hinnatav kasum) ei kajastata tulude ja kulude aruandes tuluna ning see kantakse otse ümberhindluskontodele EKP bilansi kohustuste poolel. Neil kontodel olevaid varasid saab kasutada hindade ja/või vahetuskursside edasise ebasoodsa arengu mõju absorbeerimiseks, seega saab selliste finantspuhvrite abil tugevdada EKP võimet alusriskidele vastu panna.

Kulla, valuuta ja väärtpaberite ümberhindluskontode kogusumma oli 2014. aasta detsembri lõpu seisuga 20,2 miljardit eurot.¹⁵ Vt lähemalt arvestuspõhimõtteid käsitlev lisa ning bilansi kirje 15 „Ümberhindluskontod”.

---

¹⁵ Bilansi kirje „Ümberhindluskontod” hõlmab ka pensionihüvitiste ümberhindamisi.

6

Põhitegevusvaldkondade mõju EKP finantsaruandele

Alltoodud tabel annab ülevaate EKP ülesannete täitmiseks vajalikest põhitegevustest ja -funktsioonidest ning nende mõjust panga finantsaruandele.

Operatsioon/funktsioon	Mõju EKP finantsaruandele
Rahapoliitilised operatsioonid	Standardseid rahapoliitilisi operatsioone teevad eurosüsteemi riikide keskpangad detsentraliseeritult. Seega puudub neil operatsioonidel vahetu mõju EKP finantsaruandele.
Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid (kaetud võlakirjade ostukavad, väärtpaberituruprogramm, varaga tagatud väärtpaberite ostukavad)	EKP väärtpaberite kajastatakse kirjes „Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid”. Nende portfelli varasid kajastatakse amortiseeritud maksumuses ning vähemalt kord aastas kontrollitakse väärtpaberite väärtuse langust. Kupongiintressid ning diskontode/preemiate amortisatsioon kajastatakse tulude ja kulude aruandes. ¹⁶
Investeermistegevus (välisvaluutareservide ja omavahendite haldamine)	EKP välisvaluutareserve kajastatakse bilansis ¹⁷ või bilansivälistel kontodel kuni arveldamise kuupäevani. EKP omavahendite portfelli kajastatakse valdavalt bilansi kirjes „Muud finantsvarad”. Puhas intressitulu, sh kupongiintressid ning diskontode/preemiate amortisatsioon, kajastub tulude ja kulude aruandes. ¹⁸ Vahetuskursi ja hindadega seotud realiseerimata kahjum ning väärtpaberimüügist tulenenud realiseeritud kasum ja kahjum kajastuvad samuti tulude ja kulude aruandes ¹⁹ ning realiseerimata kasum bilansi kirjes „Ümberhindluskontod”.
Maksesüsteemid (TARGET2)	Euroala riikide keskpankade eurosüsteemisesed nõuete ja kohustuste positsioonid EKP suhtes, mis tulenevad nende osalusest TARGET2s, esitatakse EKP bilansis varade või kohustuste ühtse netopositsioonina. Nendelt positsioonidelt makstav intress kajastatakse tulude ja kulude aruande kirjetes „Muu intressitulu” ja „Muu intressikulu”.
Ringluses olevad pangatähed	EKP-le on eraldatud 8% ringluses olevate euro pangatähtede koguväärtusest. EKP osa on tagatud tema nõuetega liikmesriikide keskpankadele, mille intressimääraks on põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäär. Nõuetelt laekuv intressitulu esitatakse tulude ja kulude aruande kirjes „Intressitulu europangatähtede jaotusest eurosüsteemis”. EKP kannab ise kulud, mis tekivad europangatähtede piiriülese transpordi tõttu trükikodade ja keskpankade vahel (uute pangatähtede tarned) ning riikide keskpankade vahel (ühe keskpanga puuduvate varude täiendamiseks teise keskpanga varude ülejäägist). Need kulud esitatakse tulude ja kulude aruande kirjes „Pangatähtede tootmisenused”.
Pangandusjärelvalve	EKP järelvalveülesannete täitmiseks seotud iga-aastased kulud kaetakse järelvalve alla kuuluvate üksuste makstavatest iga-aastastest järelvalvetasudest. Alates 2014. aasta novembri algusest on järelvalvetasusid kajastatud tekkepõhiselt tulude ja kulude aruande kirjes „Tasude ja komisjonitasudega seotud netotulu”.

¹⁶ Kirjed „Muu intressitulu” ja „Muu intressikulu”.

¹⁷ Peamiselt kirjetes „Kuld ja nõuded kullas”, „Nõuded välisvääringus euroalaväliste residentide vastu”, „Nõuded välisvääringus euroala residentide vastu” ning „Kohustused välisvääringus euroalaväliste residentide ees”.

¹⁸ EKP välisvaluutareservidega seotud tulu kajastatakse kirjes „Intressitulu välisvaluutareservidelt” ning omavahenditega seotud intressitulu ja -kulu kirjetes „Muu intressitulu” ja „Muu intressikulu”.

¹⁹ Kirjetes „Finantsvarade ja -positsioonide allahindlused” ja „Realiseeritud kasum/kahjum finantsoperatsioonidest”.

2014. aasta finantstulemus

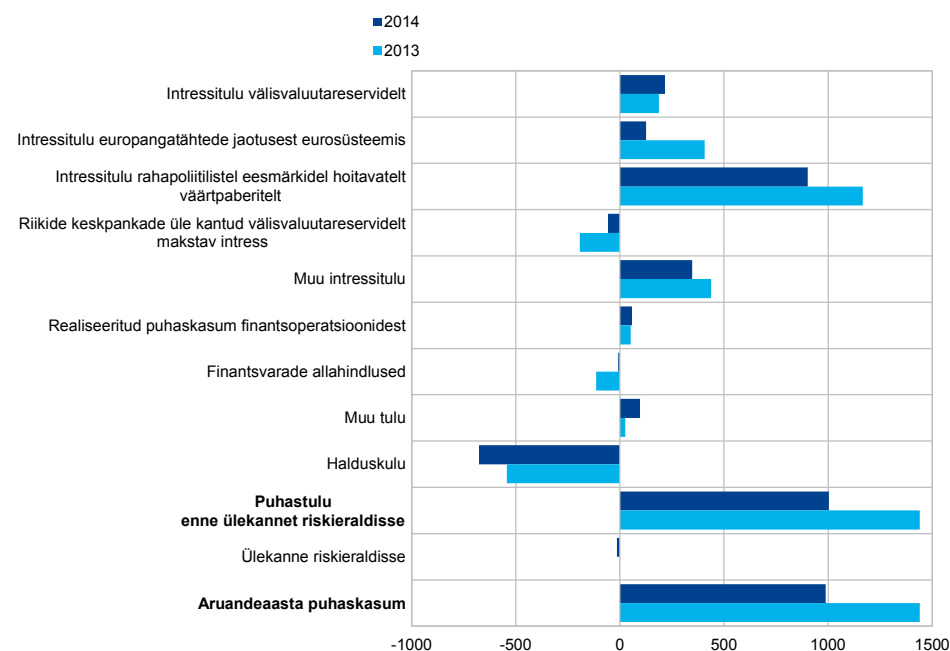
2014. aastal oli EKP puhaskasum 989 miljonit eurot (2013. aastal 1440 miljonit eurot) pärast riskieraldisse tehtud 15 miljoni euro suurust ülekannet (2013. aastal 0,4 miljonit eurot).

Joonisel 1 on esitatud EKP kulude ja tulude aruande komponendid 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga.

Joonis 1

EKP tulude ja kulude aruande jaotus 2014. ja 2013. aastal

(miljonites eurodes)

Allikas: EKP.

Tähtsamad aspektid

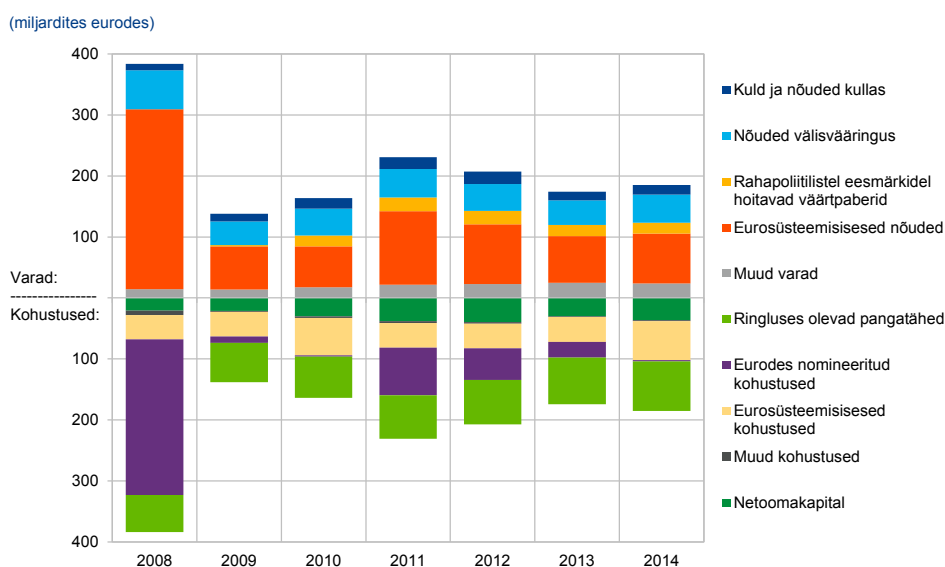
- 2014. aasta puhas intressitulu oli 1536 miljonit eurot, 2013. aasta oma aga 2005 miljonit eurot. Puhta intressitulu vähenemise põhjustasid peamiselt a) väiksem intressitulu, mille EKP sai ringluses olevatelt europangatähtedelt, kuna 2014. aastal oli põhiliste refinantseerimisoperatsioonide keskmine intressimäär madalam; ning b) väiksem intressitulu väärtpaberituruprogrammi ja kaetud võlakirjade esimese ja teise ostukava raames ostetud väärtpaberitelt (väärtpaberite lunastustähtaegade saabumise tõttu). Nende muutuste mõju korvasid osaliselt väiksemad intressikulud euroala liikmesriikide keskpankade poolt EKP-le üle kantud välisvaluutareservidega seotud nõuetelt.

- USA dollarite portfellis ja omavahendite portfellis hoitavate väärtpaberite turuväärtuse üldise kasvu tulemusel oli 2014. aastal allahindlusi eelnenud aastaga võrreldes märkimisväärselt vähem ehk 8 miljoni euro ulatuses (2013. aastal 115 miljonit eurot).
- EKP halduskulu kokku, sh amortisatsioon, suurenes 527 miljonilt eurolt 2013. aastal 677 miljoni euroni 2014. aastal. See oli tingitud peamiselt ühtse järelevalvemehhanismiga seotud kuludest. EKP uute hoonete ehitamisega seotud kulud on valdavalt kapitaliseeritud ning neid kõnealune kirje ei hõlma.
- 2014. aasta novembris kolis EKP oma uude hoonekompleksi. Selle ajani kantud kapitaliseeritud kulud viidi kirjest „Poolleolevad ehitised” üle vastavasse varakirjesse. Amortisatsioon algas 2015. aasta jaanuaris kooskõlas EKP amortisatsiooni arvestamise põhimõtetega.
- Arvepidamises on tehtud järgmine muudatus: nagu arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas kirjeldatakse, korrigeeriti praegu rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavate väärtpaberite raamatupidamiskäsitlust. Neid väärtpabereid kajastatakse nüüd amortiseeritud maksumuses (mida väärtuse langemisel korrigeeritakse) olenemata sellest, kas neid hoitakse tähtajani või mitte. See muudatus ei mõjutanud EKP finantstulemust.

8 EKP finantsaruande areng pikas perspektiivis

Joonistel 2 ja 3 antakse ülevaade EKP bilansi ning tulude ja kulude aruande (sh nende komponentide) arengust aastatel 2008–2014.

Joonis 2
EKP bilanss aastatel 2008–2014

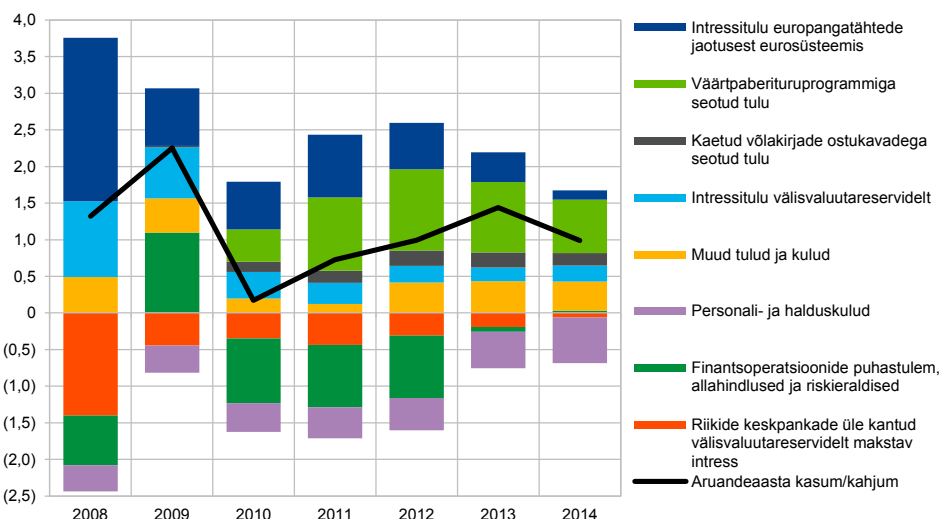

Allikas: EKP.

Joonis 3

EKP tulude ja kulude aruanne aastatel 2008–2014

(miljardites eurodes)

Allikas: EKP.

Alates 2008. aastast on EKP bilanss märkimisväärselt kahanenud. Eurosüsteemi osapooltele USA dollarites pakutava rahastamise tingimuste paranemise tulemusel vähenes järk-järgult eurosüsteemi teostatavate USA dollarites likviidsust pakkuvate operatsioonide arv. Sellega kaasnes EKP eurosüsteemisest nõuete ja tema eurodes nomineeritud kohustuste vähenemine – see oli põhitegur, mille tõttu EKP bilanss kõnealusel perioodil üldiselt kahanes. Kahanemist korvasid vaid osaliselt a) ringluses olevate pangatähtede arvu suurenemine; b) rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavate väärtpaberite ostud ning c) EKP kapitali, üldist riskieraldist ja ümberhindluskontosid hõlmava netoomakapitali kasv.

EKP puhaskasumit mõjutasid samal perioodil järgmised tegurid.

- Põhiliste refinantseerimisoperatsioonide intressimäär alanes, vähendades märkimisväärselt EKP emissioonitulu. 2014. aastal oli keskmine intressimäär 0,16% (2008. aastal 4%) ning selle tulemusel vähenes ringluses olevatelt europangatähtedelt saadud tulu 2,2 miljardilt eurolt 2008. aastal 0,1 miljardi euroni 2014. aastal.
- Üldisesse riskieraldisse tehti valuuta-, intressi-, krediidi- ja kullahinnariski katteks 3,6 miljardi euro suurune sissekanne. Eraldisse kantud summad vähendasid saadud kasumit sama suure summa võrra.
- Välisvaluutareservidelt teenitud tulu kahanes järk-järgult peamiselt USA dollari portfelli tulususe vähenemise ning kõnealuselt portfelliit saadava intressitulu vähenemise tõttu. Puhastulu välisvaluutareservidelt oli 2014. aastal 0,2 miljardit eurot (2008. aastal 1,0 miljardit eurot).

- Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavate väärtpaberite (eelkõige väärtpaberituruprogrammi ja kaetud võlakirjade ostukavade portfelliges hoitavate väärtpaberite) ostudelt saadi kokku keskmiselt 55% EKP viimase viie aasta puhtast intressitulust.

EKP finantsaruanne

Bilanss seisuga 31. detsember 2014

VARAD	Lisa kirje nr	2014 €	2013 €
Kuld ja nõuded kullas	1	15 980 317 601	14 063 991 807
Nõuded välisvääringus euroalaväliste residentide vastu	2		
Nõuded IMFi vastu	2.1	669 336 060	627 152 259
Pangakontode jäägid, väärtpaperiinvesteeringud, välislaenu ja muud välisvarad	2.2	43 730 904 005	38 764 255 039
		44 400 240 065	39 391 407 298
Nõuded välisvääringus euroala residentide vastu	2.2	1 783 727 949	1 270 792 764
Nõuded eurodes euroalaväliste residentide vastu	3		
Pangakontode jäägid, väärtpaperiinvesteeringud ja laenu	3.1	0	535 000 000
Muud nõuded eurodes euroala krediidiasutuste vastu	4	2 120 620	9487
Euroala residentide eurodes nomineeritud väärtpaberid	5		
Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid	5.1	17 787 948 367	18 159 937 704
Eurosüsteemisesed nõuded	6		
Nõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis	6.1	81 322 848 550	76 495 146 585
Muud varad	7		
Materiaalne ja immateriaalne põhivara	7.1	1 249 596 659	971 175 790
Muud finantsvarad	7.2	20 626 359 858	20 466 245 900
Bilansiväliste instrumentide ümberhindlusest tulenevad erinevused	7.3	319 624 726	104 707 529
Viitlaekumised ja ettemakstud kulud	7.4	725 224 031	977 552 068
Mitmesugused muud varad	7.5	1 092 627 246	1 739 308 724
		24 013 432 520	24 258 990 011
Varad kokku		185 290 635 672	174 175 275 656

KOHUSTUSED	Lisa kirje nr	2014 €	2013 €
Ringluses olevad pangatähed	8	81 322 848 550	76 495 146 585
Kohustused eurodes teiste euroala residentide ees	9		
Muud kohustused	9.1	1 020 000 000	1 054 000 000
Kohustused eurodes euroalaväliste residentide ees	10	900 216 447	24 765 513 795
Kohustused välisvääringus euroalaväliste residentide ees	11		
Hoiused, kontojäägid ja muud kohustused	11.1	458 168 063	18 478 777
Eurosüsteemisesed kohustused	12		
Välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed kohustused	12.1	40 553 154 708	40 309 644 425
Muud eurosüsteemisesed (neto)kohustused	12.2	23 579 372 965	119 857 494
		64 132 527 673	40 429 501 919
Muud kohustused	13		
Bilansiväliste instrumentide ümberhindlusest tulenevad erinevused	13.1	178 633 615	185 010 549
Viitvõlad ja ettemakstud tulud	13.2	96 191 651	370 542 207
Mitmesugused muud varad	13.3	869 549 503	786 331 706
		1 144 374 769	1 341 884 462
Eraldised	14	7 688 997 634	7 619 546 534
Ümberhindluskontod	15	19 937 644 696	13 358 190 073
Kapital ja reservid	16		
Kapital	16.1	7 697 025 340	7 653 244 411
Aruandeaasta kasum		988 832 500	1 439 769 100
Kohustused kokku		185 290 635 672	174 175 275 656

31. detsembril 2014 lõppenud aasta tulude ja kulude aruanne

	Lisa kirje nr	2014 €	2013 €
Intressitulu välisvaluutareservidelt	24.1	217 003 159	187 279 973
Intressitulu europangatähtede jaotusest eurosüsteemis	24.2	125 806 228	406 310 130
Muu intressitulu	24.4	2 512 243 088	6 477 297 658
<i>Intressitulu</i>		<i>2 855 052 475</i>	<i>7 070 887 761</i>
Riikide keskpankade üle kantud välisvaluutareservidelt makstav intress	24.3	(57 015 146)	(192 248 631)
Muu intressikulu	24.4	(1 262 336 836)	(4 873 777 652)
<i>Intressikulu</i>		<i>(1 319 351 982)</i>	<i>(5 066 026 283)</i>
Puhas intressitulu	24	1 535 700 493	2 004 861 478
Realiseeritud kasum/kahjum finantsoperatsioonidest	25	57 260 415	52 122 402
Finantsvarade ja -positsioonide allahindlused	26	(7 863 293)	(114 607 365)
Kanded valuuta-, intressi-, krediidi- ja kullahinnariski eraldistest/eraldistesse		(15 009 843)	(386 953)
Finantsoperatsioonide puhastulem, allahindlused ja riskieraldised		34 387 279	(62 871 916)
Tasude ja komisjonitasudega seotud netotulu/-kulu	27/28	28 158 654	(2 126 773)
Tulu aktsiatelt ja osalustest	29	780 935	1 168 907
Muu tulu	30	67 253 502	26 107 807
Puhastulu kokku		1 666 280 863	1 967 139 503
Personalikulu	31	(301 142 390)	(240 523 980)
Halduskulu	32	(353 579 537)	(268 183 737)
Materiaalse ja immateriaalse põhivara amortisatsioon		(15 312 728)	(10 468 686)
Pangatähtede tootmisteenused	33	(7 413 708)	(8 194 000)
Aruandeaasta kasum		988 832 500	1 439 769 100

Frankfurt Maini ääres, 10. veebruar 2015

EUROOPA KESKPANK

Mario Draghi
President

Arvestuspõhimõtted¹

Finantsaruande vorm ja esitusviis

EKP finantsaruanne on koostatud selleks, et anda õiglane ülevaade EKP finantsseisundist ja majandustegevuse tulemustest. Aruanne põhineb järgmistel arvestuspõhimõtetel², mida EKP nõukogu peab keskpanga tegevuse seisukohalt asjakohaseks.

Arvestuspõhimõtted

Aruande koostamisel on rakendatud järgmisi arvestuspõhimõtteid: majanduslik reaalsus ja läbipaistvus, konservatiivsus, bilansipäevajärgsete sündmuste kajastamine, olulisus, jätkuvus, tekkepõhisus, järjepidevus ja võrreldavus.

Varade ja kohustuste kajastamine

Varasid ja kohustusi kajastatakse bilansis üksnes juhul, kui on tõenäoline, et vara või kohustuse kandega seotud tulevane majanduslik kasu liigub EKPsse või EKPst välja, peaaegu kõik varaga seotud riskid ja tulu on kantud üle EKP-le ning vara maksumust või väärtust või kohustuse suurust saab usaldusväärselt mõõta.

Raamatupidamise alused

Aruanne on koostatud, lähtudes soetusmaksumuse põhimõttest ning seda on kohandatud, et hõlmata turukõlblike väärtpaberite (v.a rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid), kulla ning kõigi ülejäänud välisvääringus nomineeritud bilansiliste ja bilansiväliste varade ja kohustuste turuväärtust. Finantsvarade ja -kohustustega seotud tehinguid kajastatakse nende arvelduspäeval.

Välisvaluutas nomineeritud finantsinstrumentidega tehtud tehingud (v.a hetketehingud väärtpaberitega) kajastatakse tehingupäeval bilansivälistel kontodel. Arvelduspäeval pööratakse bilansivälised kanded ümber ja tehingud kajastatakse bilansis. Välisvaluuta ost ja müük mõjutavad välisvaluuta netopositsiooni tehingupäeval ning realiseeritud müügitulem arvutatakse samuti tehingupäeval. Välisvaluutas nomineeritud finantsinstrumentidega seoses kogunenud intress ning üle- või alakurss arvutatakse ja kirjendatakse iga päev. Need laekumised mõjutavad iga päev ka välisvaluuta positsiooni.

¹ EKP üksikasjalikud arvestuspõhimõtted on sätestatud 11. novembri 2010. aasta otsuses EKP/2010/21, ELT L 35, 9.2.2011, lk 1. Otsust on viimati muudetud 15. detsembri 2014. aasta otsusega EKP/2014/55, ELT L 68, 13.3.2015, lk 54.

² Kõnealused põhimõtted on kooskõlas EKPSi põhikirja artikli 26.4 sätetega, mis nõuavad kooskõlastatud lähenemist eurosüsteemi majandustegevuse raamatupidamisarvestust ja finantsaruandlust käsitlevatele eeskirjadele.

Kuld ning välisvaluutavarad ja -kohustused

Välisväeringus nomineeritud varad ja kohustused konverteeritakse eurodeks bilansipäeval kehtiva vahetuskursi alusel. Tulud ja kulud konverteeritakse tehingu kajastamise päeval kehtiva vahetuskursi põhjal. Välisvaluutavarade ja -kohustuste ning sealhulgas bilansiliste ja bilansiväliste instrumentide ümberhindlus toimub väeringute kaupa.

Välisväeringus nomineeritud varade ja kohustuste hinna ümberhindlust turuhindadesse eristatakse vahetuskursi ümberhindlusest.

Kulla väärtust hinnatakse aastalõpu turuhinna alusel, eristamata hinna ja valuuta ümberhindluse erinevusi. 31. detsembril 2014 lõppenud aastal hinnati kulla väärtust üksnes 31. detsembril 2014 kehtinud EUR/USD vahetuskursi põhjal arvatud kullaunsi eurohinna alusel.

IMFi arvestusühik (SDR) määratletakse valuutakorvi alusel. EKP-le kuuluvate IMFi arvestusühikute ümberhindamiseks arvutati SDRi väärtus nelja peamise väeringu (USA dollar, euro, Jaapani jeen ja naelsterling) vahetuskursside kaalutud summana, mis on konverteeritud eurodesse seisuga 31. detsember 2014.

Väärtpaberid

Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid

Enne 2014. aastat käsitleti kõiki rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavaid väärtpabereid tähtaja lõpuni hoitavate väärtpaberitena ning seetõttu hinnati neid amortiseeritud soetusmaksumuse alusel, mida korrigeeriti väärtuse langemisel. 2014. aastal otsustas EKP nõukogu, et seni rahapoliitilistel eesmärkidel hoitud väärtpabereid kajastatakse jätkuvalt amortiseeritud maksumuses, mida väärtuse langemisel korrigeeritakse olenemata sellest, kas neid hoitakse tähtajani või mitte. See muutus arvestuspõhimõtetes ei toonud kaasa 2013. aasta võrreldavate andmete korrigeerimist, sest olemasolevaid väärtpabereid juba kajastati uute arvestuspõhimõtete kohaselt.

Muud väärtpaberid

Turukõlblikke väärtpabereid (v.a rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid) ja muid samalaadseid varasid hinnatakse konkreetsete väärtpaberite kaupa kas bilansipäeval kehtinud keskmiste turuhindade või asjakohase tulukõvera alusel. Väärtpaberitega kaasnevaid optioone eraldi ei hinnata. 31. detsembril 2014 lõppenud aasta puhul kasutati sama aasta 30. detsembril kehtinud keskmisi turuhindu. Mittelikviidseid aktsiaid hinnatakse nende soetushinna alusel, mida väärtuse langusel korrigeeritakse.

Tulude kajastamine

Tulud ja kulud kajastatakse arvestusperioodil, mil need teenitakse või tekivad.³ Välisvaluuta, kulla ja väärtpaberite müügist saadud realiseeritud kasum ja kahjum kajastuvad tulude ja kulude aruandes. Need arvutatakse vastava vara keskmise hinna alusel.

Realiseerimata kasumit ei kajastata tuluna, vaid see kantakse otse ümberhindluskontole.

Realiseerimata kahjum kajastub tulude ja kulude aruandes, kui see ületab aasta lõpu seisuga vastaval ümberhindluskontol kajastatud eelmist ümberhindluskasumit. Ühe väärtpaberi-, valuuta- või kullapositsiooni realiseerimata kahjumit ei tasaarveldata teise väärtpaberi-, valuuta- või kullapositsiooni realiseerimata kasumiga. Kui tulude ja kulude aruande mistahes kirje puhul tuvastatakse aasta lõpus realiseerimata kahjum, vähendatakse selle keskmist hinda, nii et see vastaks aastalõpu vahetuskursile või turuhinnale. Tulude ja kulude aruandes kajastuv intressimäära vahetuslepingute realiseerimata kahjum amortiseeritakse järgnevatel aastate jooksul.

Väärtuse langusest tulenev kahjum kajastatakse tulude ja kulude aruandes ning seda ei pöörata järgnevatel aastatel ümber, v.a juhul kui väärtuse langus väheneb ning vähenemist saab seostada konkreetse sündmusega, mis leidis aset pärast väärtuse languse esmakordset kajastamist.

Üle- või alakurss, mis tuleneb ostitud väärtpaberitest, arvutatakse ja esitatakse intressitulu osana ning amortiseeritakse varade järelejäänud eluea jooksul.

Pöördtehingud

Pöördtehingud on operatsioonid, mille korral EKP ostab või müüb repolepingu (tagasiostulepingu) alusel vara või teostab laenuoperatsioone tagatise vastu.

Tagasiostulepingu alusel müüakse väärtpabereid sularaha eest ning samal ajal sõlmitakse kokkulepe nende tagasiostmiseks kindlaksmääratud hinnaga ja kindlal kuupäeval. Tagasiostulepingud kajastatakse tagatud hoiusena bilansi kohustuste poolel. Tagasiostulepingute alusel müüdüd väärtpaberid jäävad EKP bilanssi.

Pöördrepolepingute alusel ostetakse väärtpabereid sularaha eest ning samal ajal sõlmitakse kokkulepe nende tagasiostmiseks kokkulepitud hinnaga ja kindlal kuupäeval. Neid lepinguid kajastatakse tagatud laenudena bilansi varade poolel, kuid need ei moodusta osa EKP väärtpaberipositsioonist.

Pöördtehinguid (sh väärtpaberilaenu tehingud), mis on tehtud automatiseeritud väärtpaberilaenuandmise programmi alusel, kajastatakse bilansis ainult juhul, kui

---

³ Haldustuludega seotud viitlaekumiste, halduskuludega seotud viitvõlgade ja eraldiste puhul on miinimumsummaks 100 000 eurot.

EKP kontole on kantud sularahatagatis. 2014. aastal ei esitatud EKP-le selliste tehingutega seoses ühtki sularahatagatist.

Bilansivälised instrumendid

Välisvaluutainstrumendid, st välisvaluuta forvardtehingud, valuutavahetustehingute forvardosad ja muud välisvaluutainstrumendid, mis hõlmavad ühe valuuta vahetamist teise vastu tulevasel kuupäeval, arvatakse kursivahedest tuleneva kasumi ja kahjumi arvutamisel välisvaluuta netopositsiooni hulka.

Intressimäära instrumentide ümberhindamine toimub konkreetsete instrumentide põhiselt. Intressimäära futuurlepingute marginaalide igapäevased muutused kajastatakse tulude ja kulude aruandes. Väärtpaberite forvardtehingute ja intressimäära vahetuslepingute hindamine põhineb üldtunnustatud meetoditel, milles kasutatakse kättesaadavaid turuhindu ja kurse ning diskontoteureid alates arvelduspäevast kuni hindamispäevani.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Varade ja kohustuste väärtust korrigeeritakse sündmuste osas, mis toimuvad aastabilansi kuupäeva ja selle kuupäeva vahelisel ajal, mil EKP juhatus annab loa esitada finantsaruanne EKP nõukogule heakskiidu saamiseks, kui need mõjutavad oluliselt varade ja kohustuste olukorda bilansipäeval.

Olulised bilansipäevajärgsed sündmused, mis ei mõjuta varade ja kohustuste olukorda bilansipäeval, avaldatakse lisas.

EKPSi-sisesed/eurosüsteemisesesed saldod

EKPSi-sisesed saldod tulenevad valdavalt ELis tehtavatest piiriülestest maksetest, mis arveldatakse keskpangarahas eurodes. Enamasti algatavad neid tehinguid erasektori üksused (st krediidiasutused, ettevõtted ja üksikisikud). Tehinguid töödeldakse TARGET2 (üleeuroopaline automatiseeritud reaajaline brutoarvelduste kiirülekandesüsteem) kaudu ja nende põhjal tekivad vastastikku saldod ELi keskpankade TARGET2 kontodel. Saldod tasaarveldatakse ja suunatakse iga päev EKP-le, mille tulemusel jääb iga liikmesriigi keskpangale üksainus netopositsioon EKP suhtes. See positsioon kajastab EKP raamatupidamises iga liikmesriigi keskpanga netonõudeid või -kohustusi ülejäänud EKPSi suhtes. Euroala riikide keskpankade eurosüsteemisesesed nõuete ja kohustuste positsioonid EKP suhtes, mis tulenevad nende osalusest TARGET2s, ning muud eurosüsteemisesesed positsioonid eurodes (nt kasumi vahejaotus keskpankadele) esitatakse EKP bilansis ühtse varade või kohustuste netopositsioonina kirjes „Muud eurosüsteemisesesed (neto)nõuded” või „Muud eurosüsteemisesesed (neto)kohustused”. Euroalaväliste riikide keskpankade EKPSi-sisesed nõuete ja kohustuste positsioonid EKP suhtes,

mis tulenevad nende osalusest TARGET2s⁴, esitatakse kirjes „Kohustused eurodes euroalaväliste residentide ees”.

Eurosüsteemis europangatähtede jaotamisest tulenevad eurosüsteemisesed saldod esitatakse ühtse netovarana kirjes „Nõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis” (vt teema „Ringluses olevad pangatähed” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

Eurosüsteemisesed saldod, mis tulenevad eurosüsteemiga liituvate riikide poolt EKP-le üle kantud välisvaluutareservidest, nomineeritakse eurodes ja esitatakse kirjes „Välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed kohustused”.

Põhivara käsitlemine

Põhivara (sh immateriaalne põhivara; välja arvatud maa ja kunstiteosed) hinnatakse soetusmaksumuse alusel, millest arvestatakse maha amortisatsioon. Maad ja kunstiteosed hinnatakse soetusmaksumuse alusel. EKP uute hoonete amortiseerimiseks kirjendatakse kulud asjakohastes komponentides, mis amortiseeritakse vastavalt varade prognoositavale kasulikule elueale. Amortisatsioon arvutatakse lineaarsel meetodil vara prognoositava kasuliku eluea jooksul alates kvartalist, millest saati vara on kasutamiseks kättesaadav. Varade kasulikku eluiga arvestatakse järgmiselt:

Ehitised	20, 25 või 50 aastat
Sisseseade	10 või 15 aastat
Tehnikaseadmed	4, 10 või 15 aastat
Arvutid, nende riist- ja tarkvara ning mootorsõidukid	4 aastat
Mööbel	10 aastat

EKP praeguste renditud hoonete remontimise kapitaliseeritud kulude amortisatsiooniga on kohandatud, et võtta arvesse sündmusi, mis mõjutavad asjaomase vara prognoositavat kasulikku eluiga.

Põhivara väärtusega alla 10 000 euro kantakse maha ostuaastal.

Põhivara, mis vastab kapitaliseerimiskriteeriumidele, kuid on veel ehitus- või arendusjärgus, esitatakse kirjes „Pooleliolevad ehitised”. Seonduvad kulud kantakse vastavatesse põhivarakirjetesse pärast seda, kui vara on kasutusele võetud.

⁴ 31. detsembri 2014. aasta seisuga osalesid TARGET2s järgmised euroalaväliste liikmesriikide keskpangad: Bulgaaria keskpank (Българска народна банка), Leedu keskpank (Lietuvos Bankas), Poola keskpank (Narodowy Bank Polski), Rumeenia keskpank (Banca Națională a României) ja Taani keskpank (Danmarks Nationalbank).

EKP pensionikavad, muud pensionihüvitised ja muud pikaajalised hüvitised

EKP-l on oma töötajate, EKP juhatuse liikmete ja EKP poolt palgatud järelevalvenõukogu liikmete tarbeks määratud väljamaksega pensionisüsteem.

Töötajate pensionikava rahastatakse töötajate pikaajaliste hüvitiste fondi varadest. EKP ja tema töötajate kohustuslikud osamaksud moodustavad vastavalt 19,5% ja 6,7% põhipalgast ning kajastuvad pensionikava määratud väljamakse sambas. Töötajad saavad teha vabatahtlike lisamakseid määratud sissemaksiga pensionisambasse, mida võib kasutada täiendavate hüvitiste maksmiseks.⁵ Täiendavate hüvitiste suuruse määravad kindlaks vabatahtlike maksete hulk ning neilt saadav investeerimistulu.

EKP juhatuse liikmete ja EKP poolt palgatud järelevalvenõukogu liikmete pensionihüvitised ja muud pikaajalised hüvitised kaetakse jooksvalt. Töötajate puhul kaetakse jooksvalt muud pensionihüvitised (v.a pensionid) ja muud pikaajalised hüvitised.

Määratud väljamaksega netokohustus

Määratud väljamaksega pensionisüsteemiga seotud kohustust kajastatakse bilansi kohustuste poolel kirjes „Muud kohustused” pensionikohustuse nüüdisväärtusena bilansipäeva seisuga, millest on *maha arvestatud* kohustuse rahastamiseks kasutatud pensionisüsteemi varade õiglase väärtus.

Määratud väljamaksega pensionikohustuse arvatavad sõltumatud kindlustusmatemaatikud igal aastal proportsionaalse osa krediteerimise meetodi (*projected unit credit method*) kohaselt. Määratud väljamaksega pensionikohustuse nüüdisväärtus määratakse, diskonteerides hinnangulised tulevased rahavood määra abil, mis põhineb bilansipäeva seisuga turutootlusel ettevõtete sellistelt eurodes nomineeritud ja kõrge kvaliteediga võlakirjadelt, mille tähtaeg on ligilähedane seonduva pensionikohustuse tähtajale.

Kindlustusmatemaatiline kasum ja kahjum võivad tuleneda kogemustel põhinevatest kohandustest (kui tegelikud tulemused erinevad eelnevatest kindlustusmatemaatilistest eeldustest) ning kindlustusmatemaatiliste eelduste muudatustest.

⁵ Töötajate vabatahtlike sissemaksetega kogutud vahendeid võib pensioniikka jõudmisel kasutada täiendava pensioni ostmiseks. Sellest hetkest lisatakse kõnealune pension määratud väljamaksega seotud kohustusele.

Määratud väljamakse netomaksumus

Määratud väljamakse netomaksumus jagatakse tulude ja kulude aruandes esitatavateks komponentideks ning bilansi kirjes „Ümberhindluskontod” kajastavateks pensionihüvitiste ümberhindamisteks.

Tulude ja kulude aruandes kajastuv netosumma hõlmab järgmist:

- (a) aruandeaastal makstud määratud pensionihüvitistega seotud jooksvad teeninduskulud;
- (b) määratud väljamaksega netokohustuselt diskontomäära alusel makstav netointress;
- (c) muude pikaajaliste hüvitiste ümberhindamised tervikuna.

Kirjes „Ümberhindluskontod” kajastatud netosumma hõlmab järgmist:

- (a) määratud väljamaksega kohustusest tulenev kindlustusmatemaatiline kasum ja kahjum;
- (b) varadelt saadav tegelik tulu, v.a summad, mis sisalduvad määratud väljamaksega netokohustuselt saadud netointressis;
- (c) vara ülemmäära mõju muutused, mis ei hõlma määratud väljamaksega netokohustuselt saadud netointressis sisalduvaid summasid.

Sõltumatud kindlustusmatemaatikud hindavad neid summasid igal aastal, et teha kindlaks raamatupidamisaruandes kajastatavate asjakohaste kohustuste suurus.

Ringluses olevad pangatähed

Europangatähti lasevad ringlusse EKP ja euroala riikide keskpangad, kes koos moodustavad eurosüsteemi.⁶ Ringluses olevate europangatähtede koguväärtus jaotatakse eurosüsteemi riikide keskpankade vahel iga kuu viimasel tööpäeval vastavalt pangatähtede jaotamise alusele.⁷

EKP-le jaotatud osa ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest on 8% ja see on avaldatud bilansi kohustuste poolel kirjes „Ringluses olevad pangatähed”. EKP osa europangatähtede koguväljalaskes on tagatud tema nõuetega liikmesriikide keskpankade vastu. Need intressi kandvad nõuded⁸ avaldatakse allkirjes „Eurosüsteemisesed nõuded: nõuded seoses euro pangatähtede jaotamisega eurosüsteemis” (vt teema „EKPSi-sisesed/eurosüsteemisesed saldod”

⁶ 13. detsembri 2010. aasta otsus EKP/2010/29 euro pangatähtede emiteerimise kohta (uuesti sõnastatud), ELT L 35, 9.2.2011, lk 26 (koos muudatustega).

⁷ Pangatähtede jaotamise alus – protsentuaalne väärtus, mis tuleneb EKP osa arvesse võtmisest europangatähtede koguväljalaskes ja kapitali märkimise aluse kohaldamisest riikide keskpankade osale selles kogusummas.

⁸ 25. novembri 2010. aasta otsus EKP/2010/23 eurot rahaühikuna kasutavate liikmesriikide keskpankade emissioonitulu jaotuse kohta (uuesti sõnastatud, koos muudatustega), ELT L 35, 9.2.2011, lk 17.

arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Nõuetelt laekuv intressitulu esitatakse tulude ja kulude aruande kirjes „Intressitulu europangatähtede jaotusest eurosüsteemis”.

Kasumi vahejaotus

Tulu, mille EKP saab ringluses olevatelt europangatähtedelt ja rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavatelt väärtpaberitelt, mis on ostetud a) väärtpaberituruprogrammi, b) kaetud võlakirjade kolmanda ostukava ja c) varaga tagatud väärtpaberite ostukava raames, jaotatakse euroala riikide keskpankadele samal majandusaastal, mil see tekib. Kui EKP nõukogu ei otsusta teisiti, jaotab EKP selle tulu järgneva aasta jaanuaris kasumi vahejaotuse käigus.⁹ Jaotatakse kogu tulu, välja arvatud juhul, kui EKP aasta puhaskasum on väiksem kui ringluses olevatelt europangatähtedelt ja eespool nimetatud programmide raames ostetud väärtpaberitelt saadud tulu. Jaotatavat tulu võidakse vähendada juhul, kui EKP nõukogu teeb otsuse teha ümberpaigutusi intressi-, valuuta-, krediidi- ja kullahinnariskide katteks. EKP nõukogu võib ka otsustada, et kulud, mida EKP kannab seoses europangatähtede väljaandmise ja käitlemisega, kaetakse ringluses olevatelt europangatähtedelt saadud tulust.

Ümberliigitamine

Põhivara väärtusega alla 10 000 euro kanti varem täielikult maha ostuaastal ja selle kulu kajastati kirjes „Materiaalse ja immateriaalse põhivara amortisatsioon”. Kõnealuse kulu laadi silmas pidades otsustas EKP 2014. aastal, et vastavad summad kajastatakse kirjes „Halduskulu”. 2013. aasta võrreldavaid summasid on kohandatud järgmiselt:

	Avaldatud 2013. aastal €	Ümberliigitamisest tulenev kohandus €	Uus summa €
Materiaalse ja immateriaalse põhivara amortisatsioon	(18 581 856)	8 113 170	(10 468 686)
Halduskulu	(260 070 567)	(8 113 170)	(268 183 737)

See ümberliigitamine ei mõjutanud 2013. aasta puhaskasumit.

Muud küsimused

EKP juhatus on seisukohal, et EKP kui keskpanga rolli arvestades ei pakuks tema rahavoogude aruande avaldamine finantsaruande lugejatele olulist asjakohast lisateavet.

Euroopa Liidu Nõukogu on kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 27 ja EKP nõukogu soovitusel heaks kiitnud otsuse nimetada

⁹ 15. detsembri 2014. aasta otsus EKP/2014/57 Euroopa Keskpangale koguneva tulu vahepealse jaotamise kohta (uuesti sõnastatud), ELT L 53, 25.2.2015, lk 24.

Ernst & Young GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft EKP välisaudiitoriks viieks aastaks kuni 2017. majandusaasta lõpuni.

Bilansi lisa

1 Kuld ja nõuded kullas

2014. aasta 31. detsembri seisuga kuulus EKP-le 16 178 193 untsi¹⁰ puhast kulda (2013. aastal 16 142 871 untsi). Kullavarude kasvu tingis 35 322 untsi kulla ülekandmine Läti panga poolt¹¹ EKP-le seoses Lätis ühisraha kasutuselevõtuga. EKP kullavarude väärtus eurodes kasvas siiski peamiselt kullahinna tõusu tõttu 2014. aastal (vt teema „Kuld ning välisvaluutavarad ja kohustused” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas ning kirje 15 „Ümberhindluskontod”).

2 Nõuded välisvääringus euroalaväliste ja euroala residentide vastu

2.1 Nõuded IMFi vastu

See varade kirje kajastab Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikuid (SDRid) seisuga 31. detsember 2014. Nõuded tulenevad EKP ja Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) vahelisest kahepoolsest arvestusühikute ostu-müügikokkuleppest, mille kohaselt IMF võib EKP nimel korraldada SDRide müüki või ostu eurode eest vastavalt kindlaksmääratud miinimum- ja maksimumtasemetele. Raamatupidamises käsitletakse SDRi välisvääringuna (vt teema „Kuld ning välisvaluutavarad ja -kohustused” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). EKP-le kuuluvate IMFi arvestusühikute väärtuse kasv eurodes oli peamiselt tingitud SDRide tugevnemisest euro suhtes 2014. aastal.

2.2 Pangakontode jäägid, väärtpaberinvesteeringud, välislaenud ja muud välisvarad; nõuded välisvääringus euroala residentide vastu

Need kaks kirjet hõlmavad pangakontode jääke ja laene välisvääringus ning USA dollarites ja Jaapani jeenides nomineeritud väärtpaberinvesteeringuid.

Nõuded euroalaväliste residentide vastu	2014 €	2013 €	Muutus €
Arvelduskontod	2 618 332 591	939 722 501	1 678 610 090
Rahaturu hoiused	1 035 952 558	1 001 428 468	34 524 090
Pöördrepotehingud	986 131 163	87 738 380	898 392 783
Väärtpaberinvesteeringud	39 090 487 693	36 735 365 690	2 355 122 003
Kokku	43 730 904 005	38 764 255 039	4 966 648 966

¹⁰ Vastab 503,2 tonnile.

¹¹ Ülekanne väärtusega 30,8 miljonit eurot jõustus seisuga 1. jaanuar 2014.

Nõuded euroala residentide vastu	2014 €	2013 €	Muutus €
Arvelduskontod	4 035 172	4 242 115	(206 943)
Rahaturu hoiused	1 599 827 033	1 266 550 649	333 276 384
Pöördrepotehingud	179 865 744	0	179 865 744
Kokku	1 783 727 949	1 270 792 764	512 935 185

Nende positsioonide väärtuse suurenemine 2014. aastal oli peamiselt tingitud USA dollari kallinemisest euro suhtes.

Lisaks kandis Läti keskpank seoses ühisraha kasutuselevõtuga 1. jaanuaril 2014 EKP-le üle Jaapani jeenides nomineeritud välisvaluutareserve 174,5 miljoni euro väärtuses.

EKP välisvaluutapositsioon (neto) USA dollarites ja Jaapani jeenides¹² 2014. aasta 31. detsembri seisuga:

	2014 miljonit valuutaühikut	2013 miljonit valuutaühikut
USA dollar	45 649	45 351
Jaapani jeen	1 080 094	1 051 062

3 Nõuded eurodes euroalaväliste residentide vastu

3.1 Pangakontode jäägid, väärtpaberiinvesteeringud ja laenud

2013. aasta 31. detsembri seisuga hõlmas see kirje nõuet ühe euroalavälise keskpanga vastu seoses EKPga repotehingute kohta sõlmitud kokkuleppega. Kokkuleppe kohaselt sai euroalavälise keskpank võtta kõlbliku tagatise vastu laenu eurodes, et toetada oma riigisiseseid likviidsust lisavaid operatsioone.

2014. aasta 31. detsembri seisuga ei olnud sellega seoses täitmata nõudeid.

4 Muud nõuded eurodes euroala krediidasutuste vastu

2014. aasta 31. detsembri seisuga hõlmas see kirje arvelduskontosid euroala residentide juures.

¹² Kummaski välisvääringus nomineeritud varad miinus kohustused, mille suhtes kohaldatakse valuuta ümberhindlust. Need kajastatakse kirjetes „Nõuded välisvääringus euroalaväliste residentide vastu”, „Nõuded välisvääringus euroala residentide vastu”, „Viitlaekumised ja ettemakstud kulud”, „Kohustused välisvääringus euroalaväliste residentide ees”, „Bilansiväliste instrumentide ümberhindlusest tulenevad erinevused” (kohustuste poolel) ning „Viitvõlad ja ettemakstud tulud”, võttes arvesse valuutaforvardeid ja valuutavahetustehinguid bilansivälistes kirjetes. Ei sisalda välisvääringus nomineeritud finantsinstrumentide hinna ümberhindlusest saadud tulu.

5 Euroala residentide eurodes nomineeritud väärtpaberid

5.1 Rahapoliitistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid

2014. aasta 31. detsembri seisuga hõlmas see kirje väärtpabereid, mille EKP on omandanud kaetud võlakirjade kolme ostukava, väärtpaberituruprogrammi ja varaga tagatud väärtpaberite ostukava raames.

Kaetud võlakirjade esimese ostukava raames tehtud ostud viidi täielikult lõpule 2010. aasta 30. juuniks ja kaetud võlakirjade teine ostukava lõpetati 31. oktoobril 2012. Väärtpaberituruprogramm lõpetati 6. septembril 2012.

2. oktoobril 2014 tegi EKP nõukogu teatavaks kaetud võlakirjade kolmanda ostukava ja varaga tagatud väärtpaberite ostukava tehnilised üksikasjad. Need ostukavad vältavad vähemalt kaks aastat ja hõlbustavad euroala majanduse varustamist laenurahaga, avaldavad positiivset kõrvalmõju teistele turgudele ning leevendavad seega EKP rahapoliitika kurssi. Ostukavade raames võivad EKP ja riikide keskpangad osta nii esmas- kui ka järelturgudelt euroalal emiteeritud ja eurodes nomineeritud kaetud võlakirju ning eurodes nomineeritud kõrgema ja garanteeritud keskmise järgu nõudeõigusega varatagatisega väärtpabereid (*senior and guaranteed mezzanine tranches of asset-backed securities*), mille on emiteerinud euroala riikide üksused.

Kõigi viie ostukava raames omandatud väärtpabereid hinnatakse amortiseeritud soetusmaksumuse alusel, mida väärtuse langusel korrigeeritakse (vt teema „Väärtpaberid“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Iga-aastaselt varade väärtuse languse kontrollimisel võetakse aluseks hinnangulised tagasisaadavad summad aasta lõpu seisuga. EKP nõukogu leidis, et tuvastatud langusnäitajad ei ole mõjutanud EKP edasisi oodatavaid sularahavooge. Seega ei tuvastatud 2014. aastal kõnealuste väärtpaberite väärtuse langust.

Nende väärtpaberite amortiseeritud soetusmaksumused ja turuväärtused¹³, mida ei kajastata bilansis või tulude ja kulude aruandes ning mis esitatakse vaid võrdluse eesmärgil, on järgmised:

	2014 €		2013 €		Muutus €	
	Amortiseeritud soetusmaksumus	Turuväärtus	Amortiseeritud soetusmaksumus	Turuväärtus	Amortiseeritud soetusmaksumus	Turuväärtus
Kaetud võlakirjade esimene ostukava	2 395 178 568	2 576 479 183	3 710 724 329	3 880 523 066	(1 315 545 761)	(1 304 043 883)
Kaetud võlakirjade teine ostukava	1 249 397 951	1 367 880 767	1 459 074 444	1 559 027 391	(209 676 493)	(191 146 624)
Kaetud võlakirjade kolmas ostukava	2 298 798 185	2 314 787 199	–	–	2 298 798 185	2 314 787 199
Väärtpaberituruprogramm	10 100 343 269	11 247 795 991	12 990 138 931	13 689 860 491	(2 889 795 662)	(2 442 064 500)
Varaga tagatud väärtpaberite ostukava	1 744 230 394	1 742 441 349	–	–	1 744 230 394	1 742 441 349
Kokku	17 787 948 367	19 249 384 489	18 159 937 704	19 129 410 948	(371 989 337)	119 973 541

¹³ Turuväärtused on ligikaudsed ja need tuletati turunoteeringute alusel. Kui turunoteeringud ei olnud kättesaadavad, arvutati turuväärtused eurosüsteemi sisemudelite abil.

Kaetud võlakirjade a) esimese ja teise ostukava ning b) väärtpaberituruprogrammi alusel hoitavate portfelliide amortiseeritud soetusmaksumus vähenes seoses väärtpaberite lunastamisega.

EKP nõukogu hindab regulaarselt finantsriske, mis on seotud väärtpaberituruprogrammi, varaga tagatud väärtpaberite ostukava ja kaetud võlakirjade kolme ostukava raames hoitavate väärtpaberitega.

6 Eurosüsteemisesed nõuded

6.1 Nõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis

See kirje hõlmab EKP nõudeid euroala riikide keskpankade vastu seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis (vt teema „Ringluses olevad pangatähed” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Nõuetelt makstav intress arvutatakse iga päev vastavalt eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseimale kättesaadavale intressi piirmäärale (vt lisa kirje 24.2 „Intressitulu europangatähtede jaotusest eurosüsteemis”).

7 Muud varad

7.1 Materiaalne ja immateriaalne põhivara

See vara hõlmab 2014. aasta 31. detsembri seisuga järgmisi põhikirjeid:

	2014 €	2013 €	Muutus €
Maksumus			
Maa ja ehitised	997 154 850	170 824 151	826 330 699
Sisseseade	212 838 181	72 341	212 765 840
Arvutite riist- ja tarkvara	71 812 322	76 353 659	(4 541 337)
Seadmed, mööbel ja mootorsõidukid	82 854 876	13 746 611	69 108 265
Pooleliolevad ehitised	16 163 065	847 217 209	(831 054 144)
Muu põhivara	8 241 408	7 751 953	489 455
Maksumus kokku	1 389 064 702	1 115 965 924	273 098 778
Akumuleeritud amortisatsioon			
Maa ja ehitised	(88 477 513)	(86 542 592)	(1 934 921)
Sisseseade	(72 342)	(72 341)	(1)
Arvutite riist- ja tarkvara	(38 380 961)	(45 004 046)	6 623 085
Seadmed, mööbel ja mootorsõidukid	(11 908 686)	(12 797 447)	888 761
Muu põhivara	(628 541)	(373 708)	(254 833)
Akumuleeritud amortisatsioon kokku	(139 468 043)	(144 790 134)	5 322 091
Bilansiline netoväärtus	1 249 596 659	971 175 790	278 420 869

EKP uued hooned võeti kasutusele 2014. aasta novembris ja seonduvad kulud kanti kirjest „Pooleliolevad ehitised” asjakohastesse kirjetesse. Kirjetes „Maa ja ehitised”, „Sisseseade” ning „Seadmed, mööbel ja mootorsõidukid” kajastatud kulude kasv

tuleneb peamiselt nimetatud kulude ülekandmisest ning EKP uute hoonetega seotud tegevustest 2014. aasta novembris ja detsembris.

Lisaks tasaarveldati Frankfurdi linnalt Grossmarkthalle säilitamiseks saadud 15,3 miljoni eurone toetus (varem kajastati kirjes „Viitvõlad ja ettemakstud tulud”) uue hoonekompleksi maksumusega.

7.2 Muud finantsvarad

Kirje hõlmab EKP kapitali ja reservide vastaskirjeks olevate EKP omavahendite investeringuid¹⁴ ning muid finantsvarasid, kuhu kuulub 3211 Rahvusvaheliste Arvelduste Panga aktsiat soetusmaksumusega 41,8 miljonit eurot.

Selle kirje põhiosad on järgmised:

	2014 €	2013 €	Muutus €
Arvelduskontod eurodes	4 684 410	4 620 701	63 709
Eurodes nomineeritud väärtpaberid	19 091 635 302	18 068 315 142	1 023 320 160
Pöördrepitehingud eurodes	1 488 138 078	2 351 403 533	(863 265 455)
Muud finantsvarad	41 902 068	41 906 524	(4456)
Kokku	20 626 359 858	20 466 245 900	160 113 958

Kirje varade mahu netokasv 2014. aastal oli peamiselt tingitud a) omavahendite portfelliist saadud intressitulu reinvesteeringust ja b) eurodes nomineeritud väärtpaberite turuväärtuse suurenemisest.

7.3 Bilansiväliste instrumentide ümberhindlusest tulenevad erinevused

Kirje hõlmab eeskätt 2014. aasta 31. detsembri seisuga lõpetamata valuutavahetustehingute ja valuutaforvardite ümberhindlusest tulenevaid muutusi (vt lisa kirje 22 „Valuutavahetustehingud ja valuutaforvardid”). Muutused tulenevad sellest, et tehingud konverteeritakse eurodesse bilansipäeval kehtiva vahetuskursi alusel, võrreldes väärtusega eurodes, mis saadaks tehingute konverteerimisel vastava välisvääringu keskmise maksumuse alusel kõnealusel päeval (vt teemad „Bilansivälised instrumendid” ja „Kuld ning välisvaluutavarad ja -kohustused” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

Kirje hõlmab ka pooleliolevate intressimäära vahetustehingutega seotud ümberhindluskasumit (vt lisa kirje 20 „Intressimäära vahetustehingud”).

¹⁴ Omavahendite portfelli haldamisel tehtud repotehingud esitatakse kohustuste poolel kirjes „Mitmesugused muud kohustused” (vt 13.3 „Mitmesugused muud kohustused”).

7.4 Viitlaekumised ja ettemakstud kulud

2014. aastal hõlmas see kirje väärtpaberitelt laekunud kupongiintresse, sh väärtpaberite soetamisel makstud intresse 603,9 miljoni euro väärtuses (2013. aastal 708,3 miljonit eurot; vt lisa kirje 2.2 „Pangakontode jäägid, väärtpaberiinvesteeringud, välislaenu ja muud välisvarad”, „Nõuded välisvääringus euroala residentide vastu”, kirje 5 „Euroala residentide eurodes nomineeritud väärtpaberid” ja kirje 7.2 „Muu finantsvara”).

Lisaks hõlmas kirje euroala riikide keskpankade TARGET2 saldodelt 2014. aasta detsembri eest saada olevat tekkepõhist intressi 25,5 miljonit eurot (2013. aastal 155,1 miljonit eurot) ja europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis (vt teema „Ringluses olevad pangatähed” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas) seotud EKP nõuetelt aasta viimase kvartali eest saada olevat tekkepõhist intressi 10,0 miljonit eurot (2013. aastal 69,2 miljonit eurot).

Kirjes kajastatakse ka a) ühistelt eurosüsteemi projektidelt saadud tulu (vt lisa kirje 30 „Muu tulu”), b) seoses ühtse järelevalvemehhanismiga saadud tulu (vt lisa kirje 28 „Järelevalveülesannetega seotud tulu ja kulu”), c) muudelt finantsvaradelt arvestatud intresse ja d) mitmesuguseid ettemakseid.

7.5 Mitmesugused muud varad

Kirje hõlmab peamiselt EKP kasumi vahejaotusest laekunud summasid (vt teema „Kasumi vahejaotus” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas ning lisa kirje 12.2 „Muud eurosüsteemisesed (neto)kohustused”).

Kirje hõlmas ka järgmist:

- (a) 2014. aasta 31. detsembri seisuga lõpetamata valuutavahetustehingute ja valuutaforvardite saldod. Need tulenevad sellest, et tehingud konverteeritakse eurodesse bilansipäeval kehtiva vastava vääringu keskmise maksumuse alusel, võrreldes seda euroväärtusega, milles tehingud esialgu kajastatakse (vt teema „Bilansivälised instrumendid” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas);
- (b) nõue Saksamaa Liitvabariigi rahandusministeeriumi vastu seoses tagastatava lisandväärtusmaksuga ja muude tasutud kaudsete maksudega. Sellised maksud kuuluvad tagastamisele vastavalt Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokollis artiklile 3, mida kohaldatakse EKP suhtes kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 39.

8 Ringluses olevad pangatähed

See kirje kajastab EKP osa (8%) ringluses olevate europangatähtede koguväärtusest (vt teema „Ringluses olevad pangatähed” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

9 Kohustused eurodes teiste euroala residentide ees

9.1 Muud kohustused

See kirje hõlmab Euro Pangaliidu (EBA) liikmete hoieuseid, mida kasutatakse TARGET2 süsteemi kaudu arveldatavate EBA maksete puhul EKP-le tagatise andmiseks.

10 Kohustused eurodes euroalaväliste residentide ees

2014. aasta 31. detsembri seisuga hõlmas see kirje 0,9 miljardi euro (2013. aastal 24,6 miljardit eurot) ulatuses euroalaväliste ELi riikide keskpankade ja muude euroalaväliste keskpankade nõudeid EKP vastu, mis tulenevad TARGET2 tehingutest või on nende vastaskirjed. Selle kirje mahu vähenemine 2014. aastal oli tingitud euroalaväliste residentide maksetest euroala residentidele ja viis euroala riikide keskpankade TARGET2 saldode suurenemiseni EKP suhtes (vt lisa kirje 12.2 „Muud eurosüsteemisesed (neto)kohustused“).

2013. aastal hõlmas see kirje ka 0,2 miljardi euro suurust kohustust, mis tuleneb USA Föderaalreservi Süsteemiga sõlmitud ajutisest vastastikuselt valuatokkuleppes. Selle raames varustab USA Föderaalreserv EKPd vahetustehingute kaudu USA dollaritega, et pakkuda eurosüsteemi osapooltele lühiajalisi vahendeid USA dollarites. Samal ajal teeb EKP pöördvahetustehinguid euroala riikide keskpankadega, kes kasutavad saadud vahendeid USA dollarites likviidsust lisavate operatsioonide (pöördtehingud) teostamiseks eurosüsteemi osapooltega. Nende EKP ja liikmesriikide keskpankade vaheliste pöördvahetustehingute tulemuseks on eurosüsteemisesed saldod. 2014. aastal otsustas EKP nõukogu vähendada järk-järgult selliste operatsioonide pakkumist, pidades silmas USA dollarites pakutava rahastamise tingimuste märkimisväärset paranemist ning vähest nõudlust USA dollarites likviidsust lisavate operatsioonide järele. 2014. aasta 31. detsembri seisuga ei jäänud lõpetamata operatsioonide saldod. Tulevikus hindab EKP korrapäraselt selliste operatsioonide teostamise vajadust, võttes arvesse asjaolu, et sisseseatud alalise vahetustehingute liiniga on loodud raamistik USA dollarites likviidsuse pakkumiseks osapooltele, kui turutingimused seda nõuavad.

11 Kohustused välisväeringus euroalaväliste residentide ees

11.1 Hoised, kontojäägid ja muud kohustused

See kirje hõlmab kohustusi, mis tulenevad EKP välisvaluutareserveid haldamisega seoses euroalaväliste residentidega sõlmitud tagasiostulepingutest.

12 Eurosüsteemisesed kohustused

12.1 Välisvaluutareserve ülekandmisega samaväärsed kohustused

Kirje hõlmab eurosüsteemiga liitumisel EKP-le üle kantud välisvaluutareservidest tulenevaid kohustusi euroala riikide keskpankade ees.

Tulenevalt liikmesriikide keskpankadele määratud osakaalude muutusest EKP kapitali märkimise aluses (vt lisa kirje 16 „Kapital ja reservid”) ning Läti keskpanga ülekantud välisvaluutareservist ühisraha kasutuselevõtmisel suurenesid need kohustused 243 510 283 euro võrra.

	Alates 1. jaanuarist 2014 €	Seisuga 31. detsember 2013 €
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	1 435 910 943	1 401 024 415
Deutsche Bundesbank	10 429 623 058	10 871 789 515
Eesti Pank	111 729 611	103 152 857
Banc Ceannais na hÉireann / Central Bank of Ireland	672 637 756	643 894 039
Bank of Greece	1 178 260 606	1 129 060 170
Banco de España	5 123 393 758	4 782 873 430
Banque de France	8 216 994 286	8 190 916 316
Banca d'Italia	7 134 236 999	7 218 961 424
Central Bank of Cyprus	87 679 928	77 248 740
Latvijas Banka	163 479 892	–
Banque centrale du Luxembourg	117 640 617	100 776 864
Bank Ċentrali ta' Malta / Central Bank of Malta	37 552 276	36 798 912
De Nederlandsche Bank	2 320 070 006	2 298 512 218
Oesterreichische Nationalbank	1 137 636 925	1 122 511 702
Banco de Portugal	1 010 318 483	1 022 024 594
Banka Slovenije	200 220 853	189 499 911
Národná banka Slovenska	447 671 807	398 761 127
Suomen Pankki – Finlands Bank	728 096 904	721 838 191
Kokku	40 553 154 708	40 309 644 425

Läti keskpanga nõude suuruseks määrati 163 479 892 eurot tagamaks, et selle nõude ja teiste euro kasutusele võtnud riikide keskpankade kogunõude suhtarv oleks võrdne suhtarvuga, mis väljendab EKP kapitali märkimise aluses Läti keskpanga osakaalu teiste euroala riikide keskpankade koguosaalu suhtes. Nõude ja ülekantud varade väärtuse vahet (vt lisa kirje 1 „Kuld ja nõuded kullas”, kirje 2.2 „Pangakontode jäägid, väärtpaberiinvesteeringud, välislaenu ja muud välisvarad” ja „Nõuded välisväärings euroala residentide vastu”) käsitleti osana Läti keskpanga EKPSi põhikirja artikli 48.2 kohasest panusest reservidesse ja eraldistesse, mis on võrdväärsed 2013. aasta 31. detsembri seisuga olemas olnud EKP reservidega (vt lisa kirje 14 „Eraldised” ja kirje 15 „Ümberhindluskontod”).

Nendelt kohustustelt makstav intress arvutatakse iga päev vastavalt eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseimale kättesaadavale intressi piirmäärale, arvestamata kulda, millelt intressi ei maksta (vt tulude ja kulude aruande lisa kirje 24.3 „Riikide keskpankade üle kantud välisvaluutareservidelt makstav intress”).

12.2 Muud eurosüsteemisesed (neto)kohustused

2014. aastal hõlmas see kirje valdavalt euroala riikide keskpankade TARGET2 saldodega seotud nõudeid EKP vastu (vt teema „EKPSi-sisesed/eurosüsteemisesed saldod” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Selle positsiooni netotõus oli peamiselt tingitud euroalaväliste residentide maksetest euroala residentidele, mis arveldati TARGET2 kaudu (vt lisa kirje 10 „Kohustused eurodes euroalaväliste residentide ees”). Netokohustuse suurenemisele 2014. aastal aitas kaasa ka USA dollarites likviidsust lisavate operatsioonidega seoses keskpankadega teostatud pöördvahetustehingute (*back-to-back* vahetustehingud) summa kahanemine. Nende kahe teguri mõju tasakaalustas osaliselt selliste väärtpaberite lunastamine, mis osteti väärtpaberituruprogrammi ning kaetud võlakirjade esimese ja teise ostukava raames ja arveldati TARGET2 kontode kaudu.

TARGET2 positsioonidelt (v.a USA dollarites likviidsust lisavate operatsioonidega seoses teostatud pöördvahetustehingutest tulenevad saldod) makstav intress arvutatakse iga päev vastavalt eurosüsteemi põhiliste refinantseerimisoperatsioonide hiliseimale kättesaadavale intressi piirmäärale.

Kirje hõlmab ka summasid, mida EKP peab euroala riikide keskpankadele maksuma seoses kasumi vahejaotusega (vt teema „Kasumi vahejaotus” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

	2014 €	2013 €
TARGET2ga seotud nõuded euroala riikide keskpankade vastu	(590 153 944 468)	(687 997 098 717)
TARGET2ga seotud kohustused euroala riikide keskpankade ees	612 892 597 646	686 747 265 644
EKP kasumi vahejaotusega seotud kohustused euroala riikide keskpankade ees	840 719 787	1 369 690 567
Muud eurosüsteemisesed (neto)kohustused	23 579 372 965	119 857 494

13 Muud kohustused

13.1 Bilansiväliste instrumentide ümberhindlusest tulenevad erinevused

Kirje hõlmab eeskätt 2014. aasta 31. detsembri seisuga lõpetamata valuutavahetustehingute ja valuutaforvardite ümberhindlusest tulenevaid muutusi (vt lisa kirje 22 „Valuutavahetustehingud ja valuutaforvardid”). Muutused tulenevad sellest, et tehingud konverteeritakse eurodesse bilansipäeval kehtiva vahetuskursi alusel, võrreldes väärtusega eurodes, mis saadaks tehingute konverteerimisel vastava välisvääringu keskmise maksumuse alusel kõnealusel päeval (vt teemad „Bilansivälised instrumendid” ja „Kuld ning välisvaluutavarad ja -kohustused” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

Kirje hõlmab ka pooleliolevate intressimäära vahetustehingutega seotud ümberhindluskahjumit (vt lisa kirje 20 „Intressimäära vahetustehingud”).

13.2 Viitvõlad ja ettemakstud tulud

2014. aasta 31. detsembri seisuga hõlmas see kirje liikmesriikide keskpankade poolt EKPlle üle kantud välisvaluutareservidelt makstavat intressi kogu 2014. aasta eest (vt lisa kirje 12.1 „Eurosüsteemisesed kohustused”) ning keskpankade TARGET2 saldode tekkepõhist intressi 2014. aasta viimase kuu eest. Need summad arveldati 2015. aasta jaanuaris. Kirje hõlmab ka muid laekumisi, sealhulgas finantsinstrumentide tekkepõhist intressi.

	2014 €	2013 €	Muutus €
EKP-le üle kantud välisvaluutareservid	57 015 146	192 248 631	(135 233 485)
TARGET2	26 309 091	155 757 290	(129 448 199)
Muud laekumised	12 867 414	22 536 286	(9 668 872)
Kokku	96 191 651	370 542 207	(274 350 556)

13.3 Mitmesugused muud varad

2014. aastal hõlmas kirje 150,1 miljoni euro väärtuses (2013. aastal 480,4 miljonit eurot) pooleliolevaid tagasiostutehinguid, mis on seotud EKP omavahendite haldamisega (vt kirje 7.2 „Muu finantsvara”).

Kirje hõlmab ka 2014. aasta 31. detsembri seisuga lõpetamata valuutavahetustehingute ja valuutaforvardite saldosisid (vt lisa kirje 22 „Valuutavahetustehingud ja valuutaforvardid”). Need tulenesid sellest, et tehingud konverteeriti eurodesse bilansipäeval kehtiva vastava vääringu keskmise maksumuse alusel, võrreldes seda euroväärtusega, milles tehingud esialgselt kajastati (vt teema „Bilansivälised instrumendid” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas).

EKP pensionikavad, muud pensionihüvitised ja muud pikaajalised hüvitised¹⁵

Lisaks hõlmab kirje 459,7 miljoni euro väärtuses (2013. aastal 131,9 miljonit eurot) EKP määratud väljamaksega netokohustusi, mis on seotud EKP töötajate, juhatuse liikmete ja EKP poolt palgatud järelevalvenõukogu liikmete pensionihüvitiste ja muude pikaajaliste hüvitistega.

Bilanss

Bilanss hõlmab järgmisi summasid, mis on seotud pensionihüvitiste ning muude pikaajaliste hüvitistega:

¹⁵ Selle lisa kirje kõigis tabelites esitatakse nii EKP juhatuse kui ka järelevalvenõukoguga seotud summad veerus „Juhatus”.

	2014 Personal miljonites eurodes	2014 Juhatus miljonites eurodes	2014 Kokku miljonites eurodes	2013 Personal miljonites eurodes	2013 Juhatus miljonites eurodes	2013 Kokku miljonites eurodes
Kohustuste nüüdisväärtus	1087,1	24,5	1111,6	650,6	17,8	668,4
Pensionisüsteemi varade õiglase väärtus	(651,9)	–	(651,9)	(536,5)	–	(536,5)
Määratud väljamaksega netokohustus bilansis	435,2	24,5	459,7	114,1	17,8	131,9

2014. aastal hõlmas töötajatega seotud kohustuste nüüdisväärtus (1087,1 miljonit eurot; 2013. aastal 650,6 miljonit eurot) pensionihüvitistega (v.a pensionid) ja muude pikaajaliste hüvitistega seotud jooksvalt kaetavaid hüvitisi 170,3 miljoni euro ulatuses (2013. aastal 109,4 miljonit eurot). EKP juhatuse ja järelevalvenõukogu liikmete pensionihüvitised ja muud pikaajalised hüvitised kaetakse samuti jooksvalt.

Tulude ja kulude aruanne

2014. aasta tulude ja kulude aruandes on kajastatud järgmised summad:

	2014 Personal miljonites eurodes	2014 Juhatus miljonites eurodes	2014 Kokku miljonites eurodes	2013 Personal miljonites eurodes	2013 Juhatus miljonites eurodes	2013 Kokku miljonites eurodes
Jooksvad teeninduskulud	41,7	1,2	42,9	45,9	1,4	47,3
Määratud väljamaksega netokohustuselt saadav netointress	4,5	0,7	5,2	8,6	0,6	9,2
<i>sh:</i>						
<i>Pensionikohustuse kulu</i>	25,1	0,7	25,8	24,4	0,6	25,0
<i>Pensionisüsteemi varadelt saadav intressitul</i>	(20,6)	–	(20,6)	(15,8)	–	(15,8)
Muude pikaajaliste hüvitiste ümberhindamisest tulenenud kasum/kahjum	7,8	0,3	8,1	(3,2)	0	(3,2)
Kokku kirjes „Personalikulu“	54,0	2,2	56,2	51,3	2,0	53,3

Määratud väljamaksega kohustustes, pensionisüsteemi varades ja ümberhindamistes tehtud muudatused

Määratud väljamaksega pensionikohustuse nüüdisväärtus muutus järgmiselt:

	2014 Personal miljonites eurodes	2014 Juhatus miljonites eurodes	2014 Kokku miljonites eurodes	2013 Personal miljonites eurodes	2013 Juhatus miljonites eurodes	2013 Kokku miljonites eurodes
Pensionikohustus aasta alguses	650,6	17,8	668,4	677,8	17,8	695,6
Jooksvad teeninduskulud	41,7	1,2	42,9	45,9	1,4	47,3
Intressikulu pensionikohustuselt	25,1	0,7	25,8	24,4	0,6	25,0
Pensionisüsteemis osalejate sissemaksed	14,0	0,1	14,1	12,3	0,1	12,4
Makstud hüvitised	(7,1)	(0,8)	(7,9)	(5,5)	(1,1)	(6,6)
Ümberhindamisest tulenenud (kasum)/kahjum	362,8	5,5	368,3	(104,3)	(1,0)	(105,3)
Pensionikohustus aasta lõpus	1087,1	24,5	1111,6	650,6	17,8	668,4

Töötajatega seotud määratud väljamaksega kohustusest johtuv 368,3 miljoni euro suurune ümberhindamisest tulenenud kogukahjum 2014. aastal suurenes peamiselt tingituna diskontomäära alanemisest 3,75%lt 2013. aastal 2,0%le 2014. aastal.

2013. aastal oli see näitaja 105,3 miljonit eurot. See summa suurenes peamiselt tingituna tulevaste pensionimaksete arvutamisel kasutatud väiksematest ümberhindlusteguritest, aga ka diskontomäära tõusust 3,50%lt 2012. aastal 3,75%le 2013. aastal.

Töötajate pensionisüsteemi määratud väljamakse samba varade õiglase väärtus muutus 2014. aastal järgmiselt:

	2014 miljonites eurodes	2013 miljonites eurodes
Pensionisüsteemi varade õiglase väärtus aasta alguses	536,5	439,3
Pensionisüsteemi varadelt saadav intressitulu	20,6	15,8
Ümberhindamisest tulenenud kasum	49,7	39,8
Tööandja sissemaksed	36,4	33,2
Pensionisüsteemis osalejate sissemaksed	14,0	12,3
Makstud hüvitised	(5,3)	(3,9)
Pensionisüsteemi varade õiglase väärtus aasta lõpus	651,9	536,5

Nii 2013. kui ka 2014. aastal pensionisüsteemi varade ümberhindamisest tulenenud kasum näitab, et fondiosakute tootlus oli suurem kui hinnanguline intressitulu pensionisüsteemi varadelt.

EKP kindlustusmatemaatikud hindasid EKP töötajate pensionikava rahastamist seisuga 31. detsember 2013. Sellest lähtuvalt otsustas EKP nõukogu 2014. aastal vähendada kuni aastani 2023 makstavat iga-aastast täiendavat sissemakset 10,3 miljonilt eurolt 6,8 miljoni euroni. Otsus vaadatakse läbi pärast järgmist rahastamise hindamist, mis kavakohaselt toimub 2015. aastal. Sissemaksete vähendamist tasakaalustasid täielikult a) EKP pensionikavasse tehtud osamaksete suurenemine (vt teema „EKP pensionikavad, muud pensionihüvitised ja muud pikaajalised hüvitised” arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas) ja b) pensionikava liikmete arvu tõus, mis tulenes ettevalmistustest ühtse järelevalvemehhanismi käivitamiseks (vt lisa kirje 31 „Personalikulu”). Seetõttu suurenes kirje „Tööandja sissemaksed” maht 36,4 miljoni euroni (2013. aastal 33,2 miljonit eurot).

2014. aastal ümberhindamistes tehtud muutused (vt lisa kirje 15 „Ümberhindluskontod”) olid järgmised:

	2014 miljonites eurodes ¹⁶	2013 miljonites eurodes
Ümberhindamisest tulenenud algne (kasum)/kahjum	4,8	(137,1)
Pensionisüsteemi varadelt saadav intressitulu	49,7	39,8
Kohustustega seotud kasum/(kahjum)	(368,3)	105,3
Tulude ja kulude aruandes kajastatud kahjum/(kasum)	8,1	(3,2)
Ümberhindamisest tulenenud lõplik kasum/(kahjum), mis esitatakse kirjes „Ümberhindluskontod”	(305,6)	4,8

¹⁶ Summad ei pruugi ümardamise tõttu ühtida.

Peamised eeldused

Käesolevas lisas nimetatud hinnangute koostamisel on kindlustusmatemaatikud kasutanud eeldusi, mille juhatuse on arvestuse ja andmete avaldamise eesmärgil heaks kiitnud. Järgnevalt on esitatud peamised eeldused, mida kasutatakse pensionisüsteemiga seotud kohustuse arvutamisel.

	2014 %	2013 %
Diskontomäär	2,00	3,75
Varadelt saadav oodatav tulu ¹⁷	3,00	4,75
Tulevane palgatõus ¹⁸	2,00	2,00
Tulevane pensionitõus ¹⁹	1,40	1,40

2014. aastal moodustasid töötajate vabatahtlikud maksed määratud sissemaksega pensionisambasse 110,6 miljonit eurot (2013. aastal 96,5 miljonit eurot). Need varad investeeritakse pensionikava varadesse, kuid nendega seoses tekib ka vastavalt sama suur kohustus.

14 Eraldised

Kirje hõlmab peamiselt valuutakursi, intressimäära, krediidi ja kullahinnariski katteks ettenähtud eraldist.

Valuuta-, intressi-, krediidi- ja kullahinnariski katteks ettenähtud eraldist kasutatakse tulevase realiseeritud ja realiseerimata kahjumi ning eelkõige ümberhindluskontodega katmata hindamiskahjude katmiseks määral, mida EKP nõukogu peab vajalikuks. Eraldise suurust ja jätkuvat vajadust kontrollitakse igal aastal eespool nimetatud riskidele EKP poolt antud hinnangu alusel. Hinnangus võetakse arvesse mitmeid tegureid, eeskätt riski kandvate varade hulka, jooksva majandusaasta jooksul realiseerunud riskide ulatust, eelolevaks aastaks kavandatud tulemusi ning riskide hindamist, sealhulgas riski kandvate varade riskiväärtuse (*Values at Risk*) arvutusi, mida kohaldatakse aja jooksul järjepidevalt. Eraldis koos kõigi üldreservfondis hoitavate summadega ei tohi ületada euroala riikide keskpankade sissemaksete kogumahtu EKP kapitalis.

2013. aasta 31. detsembri seisuga ulatus eespool nimetatud riskide katteks ettenähtud eraldis 7 529 669 242 euroni. Lisaks kandis Läti keskpank seisuga 1. jaanuar 2014 eraldisse 30 476 837 eurot.²⁰ Nõukogu otsustas oma hinnangut arvesse võttes kanda 2014. aasta 31. detsembri seisuga eraldisse 15 009 843 eurot.

¹⁷ Neid eeldusi kasutati EKP määratud väljamaksetega pensionikohustuse (mida rahastatakse kapitalitagatisega varadest) arvutamiseks.

¹⁸ Lisaks arvestatakse individuaalse palgatõusuga kuni 1,8% aastas, olenevalt pensionisüsteemi liikme vanusest.

¹⁹ EKP pensionisüsteemi eeskirjade kohaselt tõstetakse pensione igal aastal. Kui EKP töötajate üldine palgatõus on hindade inflatsioonist väiksem, suurendatakse pensione kooskõlas üldise palgatõusuga. Kui üldine palgatõus ületab hindade inflatsiooni, lähtutakse sellest pensionitõusu määramisel, tingimusel et EKP pensionikavade finantsolukord võimaldab pensione tõsta.

²⁰ Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 48.2.

Selle ülekande tulemusel vähenes EKP 2014. aasta puhaskasum 998 832 500 euronit ja eraldis suurenes 7575 155 922 euronit. Pärast EKP sissemakstud kapitali suurendamist (vt lisa kirje 16 „Kapital ja reservid“) 2014. aastal vastab see summa euroala riikide keskpankade sissemaksete kogumahule EKP kapitalis seisuga 31. detsember 2014.

15 Ümberhindluskontod

See kirje hõlmab varade, kohustuste ja bilansiväliste instrumentidega seotud realiseerimata kasumist tulenevaid ümberhindlusreserve (vt teemad „Tulude kajastamine“, „Kuld ning välisvaluutavarad ja -kohustused“, „Väärtpaberid“ ning „Bilansivälised instrumendid“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas). Kirje hõlmab ka EKP määratud väljamaksega netokohustuste ümberhindamisi, mis on seotud pensionihüvitistega (vt teema „EKP pensionikavad, muud pensionihüvitised ja muud pikaajalised hüvitised“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas ja lisa kirje 13.3 „Mitmesugused muud kohustused“).

Seoses ühisraha kasutuselevõtuga kandis Läti keskpank 2014. aasta 1. jaanuari seisuga reservi 54,1 miljonit eurot.

	2014 €	2013 €	Muutus €
Kuld	12 065 394 836	10 138 805 097	1 926 589 739
Välisväärting	7 046 435 041	2 540 202 558	4 506 232 483
Väärtpaberid ja muud finantsinstrumendid	1 131 424 399	674 356 531	457 067 868
Pensionihüvitistega seotud määratud väljamaksega netokohustus	(305 609 580)	4 825 887	(310 435 467)
Kokku	19 937 644 696	13 358 190 073	6 579 454 623

Ümberhindluskontode mahu suurenemise tingis peamiselt euro odavnemine USA dollari ja kulla hinna suhtes 2014. aastal.

Aasta lõpu ümberhindlusel kasutatud vahetuskursid olid järgmised:

Vahetuskursid	2014	2013
USD/EUR	1,2141	1,3791
JPY/EUR	145,23	144,72
EUR/SDR	1,1924	1,1183
Kuld (EUR/oz)	987,769	871,220

16 Kapital ja reservid

16.1 Kapital

(A) Muudatused EKP kapitali märkimise aluses

Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 29 kaalutakse liikmesriikide keskpankade osa EKP kapitali märkimisel, arvestades võrdselt vastavate liikmesriikide osa ELi elanikkonnas ja SKPs, mille teatab EKP-le Euroopa Komisjon. Osakaalusid

korrigeeritakse iga viie aasta järel ja uute liikmesriikide ühinedes. Kolmandat korda pärast EKP asutamist tehti seda 1. jaanuaril 2014.

Kooskõlas nõukogu 15. juuli 2003. aasta otsusega 2003/517/EÜ Euroopa Keskpanka kapitali märkimise aluse korrigeerimisel kasutatavate statistiliste andmete kohta²¹ kohandati liikmesriikide keskpankade osakaalusid EKP kapitali märkimise aluses 1. jaanuaril 2014 järgmiselt:

	Kapitali märkimise alus alates 1. jaanuarist 2014 %	Kapitali märkimise alus seisuga 31. detsember 2013 %
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	2,4778	2,4176
Deutsche Bundesbank	17,9973	18,7603
Eesti Pank	0,1928	0,1780
Banc Ceannais na hÉireann / Central Bank of Ireland	1,1607	1,1111
Bank of Greece	2,0332	1,9483
Banco de España	8,8409	8,2533
Banque de France	14,1792	14,1342
Banca d'Italia	12,3108	12,4570
Central Bank of Cyprus	0,1513	0,1333
Latvijas Banka	0,2821	–
Banque centrale du Luxembourg	0,2030	0,1739
Bank Ċentrali ta' Malta / Central Bank of Malta	0,0648	0,0635
De Nederlandsche Bank	4,0035	3,9663
Oesterreichische Nationalbank	1,9631	1,9370
Banco de Portugal	1,7434	1,7636
Banka Slovenije	0,3455	0,3270
Národná banka Slovenska	0,7725	0,6881
Suomen Pankki – Finlands Bank	1,2564	1,2456
Vahesumma – euroala riikide keskpangad	69,9783	69,5581
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	0,8590	0,8644
Česká národní banka	1,6075	1,4539
Danmarks Nationalbank	1,4873	1,4754
Hrvatska narodna banka	0,6023	0,5945
Latvijas Banka	–	0,2742
Lietuvos bankas	0,4132	0,4093
Magyar Nemzeti Bank	1,3798	1,3740
Narodowy Bank Polski	5,1230	4,8581
Banca Națională a României	2,6024	2,4449
Sveriges Riksbank	2,2729	2,2612
Bank of England	13,6743	14,4320
Vahesumma – euroalaväliste liikmesriikide keskpangad	30,0217	30,4419
Kokku	100,0000	100,0000

(B) EKP kapital²²

Läti võttis ühisraha kasutusele 1. jaanuaril 2014. Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 48.1 maksis Läti keskpank 29 424 264 eurot ehk oma järelejäänud osa EKP kapitalist seisuga 1. jaanuar 2014. Riikide keskpankade poolt märgitud EKP kapitali osade

²¹ ELT L 181, 19.7.2003, lk 43.

²² Esitatud summad on ümardatud lähima euroni. Ümardamise tõttu ei pruugi tabelis esitatud vahe- ja kogusummad ühtida kõigi arvude summaga.

korrigeerimise tulemusel seoses Läti astumisega euroalasse suurenes EKP sissemakstud kapitali maht 43 780 929 eurolt 7 697 025 340 euronii.

Euroalavälised liikmesriigid peavad tasuma 3,75% oma osast märgitud kapitalis EKP tegevuskulude katmiseks. 2014. aasta lõpus ulatus see summa 121 869 418 euronii. Euroalaväliste liikmesriikide keskpangadel ei ole õigust saada osa EKP jaotatavast kasumist, sealhulgas eurosüsteemis pangatähtede jaotamisest saadavast tulust, ning ühtlasi ei ole nad kohustatud rahastama EKP võimalikke kahjusid.

	Märgitud kapital alates 1. jaanuarist 2014 €	Sissemakstud kapital alates 1. jaanuarist 2014 €	Märgitud kapital 31. detsembril 2013 €	Sissemakstud kapital 31. detsembril 2013 €
Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique	268 222 025	268 222 025	261 705 371	261 705 371
Deutsche Bundesbank	1 948 208 997	1 948 208 997	2 030 803 801	2 030 803 801
Eesti Pank	20 870 614	20 870 614	19 268 513	19 268 513
Banc Ceannais na hÉireann / Central Bank of Ireland	125 645 857	125 645 857	120 276 654	120 276 654
Bank of Greece	220 094 044	220 094 044	210 903 613	210 903 613
Banco de España	957 028 050	957 028 050	893 420 308	893 420 308
Banque de France	1 534 899 402	1 534 899 402	1 530 028 149	1 530 028 149
Banca d'Italia	1 332 644 970	1 332 644 970	1 348 471 131	1 348 471 131
Central Bank of Cyprus	16 378 236	16 378 236	14 429 734	14 429 734
Latvijas Banka	30 537 345	30 537 345	–	–
Banque centrale du Luxembourg	21 974 764	21 974 764	18 824 687	18 824 687
Bank Ċentrali ta' Malta / Central Bank of Malta	7 014 605	7 014 605	6 873 879	6 873 879
De Nederlandsche Bank	433 379 158	433 379 158	429 352 255	429 352 255
Oesterreichische Nationalbank	212 505 714	212 505 714	209 680 387	209 680 387
Banco de Portugal	188 723 173	188 723 173	190 909 825	190 909 825
Banka Slovenije	37 400 399	37 400 399	35 397 773	35 397 773
Národná banka Slovenska	83 623 180	83 623 180	74 486 874	74 486 874
Suomen Pankki – Finlands Bank	136 005 389	136 005 389	134 836 288	134 836 288
Vahesumma – euroala riikide keskpangad	7 575 155 922	7 575 155 922	7 529 669 242	7 529 669 242
Българска народна банка (Bulgarian National Bank)	92 986 811	3 487 005	93 571 361	3 508 926
Česká národní banka	174 011 989	6 525 450	157 384 778	5 901 929
Danmarks Nationalbank	161 000 330	6 037 512	159 712 154	5 989 206
Hrvatska narodna banka	65 199 018	2 444 963	64 354 667	2 413 300
Latvijas Banka	–	–	29 682 169	1 113 081
Lietuvos bankas	44 728 929	1 677 335	44 306 754	1 661 503
Magyar Nemzeti Bank	149 363 448	5 601 129	148 735 597	5 577 585
Narodowy Bank Polski	554 565 112	20 796 192	525 889 668	19 720 863
Banca Națională a României	281 709 984	10 564 124	264 660 598	9 924 772
Sveriges Riksbank	246 041 586	9 226 559	244 775 060	9 179 065
Bank of England	1 480 243 942	55 509 148	1 562 265 020	58 584 938
Vahesumma – euroalaväliste liikmesriikide keskpangad	3 249 851 147	121 869 418	3 295 337 827	123 575 169
Kokku	10 825 007 070	7 697 025 340	10 825 007 070	7 653 244 411

17 Bilansipäevajärgsed sündmused

17.1 Leedu liitumine euroalaga

Nõukogu 23. juuli 2014. aasta otsuse 2014/509/EL kohaselt, mis tehti kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikega 2, võttis Leedu ühisraha

kasutusele 1. jaanuaril 2015. Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 48.1 ja EKP nõukogu 31. detsembril 2014 vastu võetud õigusaktidega²³ maksis Leedu keskpank 2015. aasta 1. jaanuari seisuga 43 051 594 eurot ehk oma järelejäänud osa EKP kapitalist. Vastavalt EKPSi põhikirja artiklile 48.1 koostoimes artikliga 30.1 kandis Leedu keskpank alates 2015. aasta 1. jaanuarist EKP-le üle välisvaluutareservi kokku 338 656 542 euro väärtuses. Kõnealune välisvaluutareserv koosnes 85% ulatuses USA dollarites sularahast ja 15% ulatuses kullast.

Sissemakstud kapitali ja välisvaluutareservidega seotud kohustusi Leedu keskpanka ees kajastatakse ülekantud summade väärtuses. Viimast käsitletakse samaväärselt kohustustega teiste osalevate keskpankade ees (vt lisa kirje 12.1 „Välisvaluutareservide ülekandmisega samaväärsed kohustused”).

Bilansivälised instrumendid

18 Automatiseeritud väärtpaberilaenuandmise programm

EKP on omavahendite haldamisega seoses sõlminud automatiseeritud väärtpaberilaenuandmise programmi käsitleva kokkuleppe, mille kohaselt teeb määratud esindaja EKP nimel väärtpaberilaenu tehinguid mitme EKP poolt kõlblikuks tunnustatud osapoolega. 2014. aasta 31. detsembri seisuga oli selle kokkuleppe kohaseid pooleliolevaid pöördtehinguid 4,8 miljardi euro väärtuses (2013. aastal 3,8 miljardit eurot).

19 Intressimäära futuurid

2014. aasta 31. detsembri seisuga olid pooleli järgmised välisvaluutatehingud (aasta lõpu turuintressimäärade järgi):

Välisvääringu intressimäära futuurid	2014 Lepinguline väärtus €	2013 Lepinguline väärtus €	Muutus €
Ost	911 374 681	495 975 636	415 399 045
Müük	1 001 647 311	1 727 870 268	(726 222 957)

Neid tehinguid tehti EKP välisvaluutareservide haldamisel.

²³ 31. detsembri 2014. aasta otsus EKP/2014/61 kapitali sissemaksmise, välisvaluutareservide ülekande ja sissemaksete kohta Euroopa Keskpanka reservidesse ja eraldistesse Leedu keskpanka poolt ELT L 50, 21.2.2015, lk 44; Euroopa Keskpanka ja Leedu keskpanka 31. detsembri 2014. aasta leping, mis käsitleb Euroopa Keskpanka poolt Leedu keskpanka krediteerimist nõudega Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanka põhikirja artikli 30.3 alusel, ELT C 64, 21.2.2015, lk 5.

20 Intressimäära vahetustehingud

2014. aasta 31. detsembri seisuga oli pooleliolevaid intressimäära vahetustehinguid lepingulise väärtusega 270,8 miljonit eurot (2013. aastal 252,0 miljonit eurot) aasta lõpu turuintressimäärade järgi. Neid tehinguid tehti EKP välisvaluutareserveid haldamisel.

21 Väärtpaberite forvardtehingud

2014. aasta 31. detsembri seisuga oli pooleli 245,2 miljoni euro ulatuses väärtpaberite forvardostutehinguid. Neid tehinguid tehti EKP välisvaluutareserveid haldamisel.

22 Valuutavahetustehingud ja valuutaforvardid

Valuutavahetustehinguid ja valuutaforvardeid tehti 2014. aastal EKP välisvaluutareserveid haldamisel. 2014. aasta 31. detsembri seisuga olid täitmata järgmised kõnealuste tehingutega seotud forvardnõuded ja -kohustused (aasta lõpu turuintressimäärade järgi):

Valuutavahetustehingud ja valuutaforvardid	2014 €	2013 €	Muutus €
Nõuded	1 899 819 430	1 845 947 763	53 871 667
Kohustused	1 777 894 537	1 730 929 184	46 965 353

23 Laenu tehingute haldamine

EKP vastutab ELi laenuvõtmis- ja laenuandmistegevuse haldamise eest keskmise tähtajaga rahalise abi süsteemi raames. 2014. aastal töötles EKP makseid, mis olid seotud ELi poolt kõnealuse süsteemi raames Lätile, Ungarile ja Rumeeniale antud laenudega.

Vastavalt krediidikorralduse lepingule, mis on sõlmitud euro kasutusele võtnud liikmesriikide²⁴ ja Kreditanstalt für Wiederaufbau²⁵ (laenuandjad), Kreeka Vabariigi (laenuvõtja) ja Kreeka keskpanga (laenuvõtja esindaja) vahel, vastutab EKP laenuandjate ja laenuvõtja kõigi seonduvate maksete töötlemise eest.

Lisaks täidab EKP operatiivfunktsiooni Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi (EFSM) ja Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi (EFSF) laenu haldamisel. 2014. aastal töötles EKP makseid, mis olid seotud EFSMi rahastamisskeemi raames lirimaale ja Portugalile antud laenudega ning EFSFi rahastamisskeemi raames lirimaale, Kreekale ja Portugalile antud laenudega.

²⁴ Välja arvatud Kreeka Vabariik ja Saksamaa Liitvabariik.

²⁵ Tegutseb Saksamaa Liitvabariigi avalikes huvides ja garantii alusel ning allub Saksamaa Liitvabariigi korraldustele.

EKP haldab ka makseid, mis on seotud Euroopa stabiilsusmehhanismi²⁶ lubatud aktsiakapitaliga ja stabiilsustoetustega. 2014. aastal töötles EKP euro kasutusele võtnud riikide makseid seoses Euroopa stabiilsusmehhanismi lubatud aktsiakapitaliga ning Euroopa stabiilsusmehhanismi makseid seoses Küprosele ja Hispaaniale antud laenudega.

---

²⁶ Euroopa stabiilsusmehhanismi asutamisleping jõustus 27. septembril 2012.

Tulude ja kulude aruande lisa

24 Puhas intressitulu

24.1 Intressitulu välisvaluutareserveidelt

Kirje hõlmab EKP välisvaluutareserveid seotud intressitulu, millest intressikulu on maha arvatud, järgmiselt:

	2014 €	2013 €	Muutus €
Intressitulu arvelduskontodelt	571 710	601 611	(29 901)
Intressitulu rahaturu hoiustelt	4 234 448	6 868 776	(2 634 328)
Intressitulu pöördrepitehingutelt	867 860	742 788	125 072
Puhas intressitulu väärtpaperitelt	206 165 493	172 250 735	33 914 758
Puhas intressitulu intressimäära vahetuslepingutelt	407 588	1 833 740	(1 426 152)
Puhas intressitulu forvard- ja vahetustehingutelt välisvääringus	4 570 710	5 237 310	(666 600)
Välisvaluutareserveidelt saadav intressitulu kokku	216 817 809	187 534 960	29 282 849
Arvelduskontodega seotud intressikulu	(23 076)	(42 758)	19 682
Tagasiostulepingutega seotud puhas intressikulu	208 426	(212 229)	420 655
Intressitulu välisvaluutareserveidelt (neto)	217 003 159	187 279 973	29 723 186

Puhta intressitulu üldine suurenemine 2014. aastal oli peamiselt tingitud USA dollari portfelli kaudu laekunud intressitulu kasvust.

24.2 Intressitulu europangatähtede jaotusest eurosüsteemis

See kirje kajastab intressitulu, mis on seotud EKP osaga (8%) emiteeritud europangatähtede koguväärtusest (vt teema „Ringluses olevad pangatähed“ arvestuspõhimõtteid käsitlevas lisas ning lisa kirje 6.1 „Nõuded seoses europangatähtede jaotamisega eurosüsteemis“). Ehkki ringluses olevate pangatähtede keskmine väärtus kasvas 5,4%, vähenes tulu 2014. aastal tingituna asjaolust, et keskmine põhiline refinantseerimismäär oli madalam kui 2013. aastal (2014. aastal 0,16% ja 2013. aastal 0,55%).

24.3 Riikide keskpankade üle kantud välisvaluutareserveidelt makstav intress

Selles kirjes esitatakse euroala riikide keskpankadele makstud intress välisvaluutareserveidelt, mille nad on EKP-le üle kandnud vastavalt EKPSi põhikirja artiklile 30.1 (vt lisa kirje 12.1 „Välisvaluutareserveid üle kandmisega samaväärsed kohustused“). Intressitulu vähenemine 2014. aastal oli tingitud peamiselt asjaolust, et keskmine põhiline refinantseerimismäär oli madalam kui 2013. aastal.

24.4 Muu intressitulu ja muu intressikulu

2014. aastal hõlmasid need kirjed 1,1 miljardi euro ulatuses intressitulu (2013. aastal 4,7 miljardit eurot) ja 1,1 miljardi euro väärtuses intressikulu (2013. aastal 4,7 miljardit eurot), mis on tekkinud seoses TARGET2ga (vt lisa kirje 12.2 „Muud eurosüsteemisised (neto)nõuded/(neto)kohustused“ ja kirje 10 „Kohustused eurodes euroalaväliste residentide ees“).

Kirje hõlmab ka 727,7 miljoni euro (2013. aastal 961,9 miljonit eurot) ulatuses puhastulu, mis on saadud väärtpaberituruprogrammi raames EKP poolt ostetud väärtpaberitelt, 174,2 miljoni euro (2013. aastal 204,2 miljonit eurot) ulatuses puhastulu kaetud võlakirjade ostukavade raames ostetud väärtpaberitelt ning 0,7 miljoni euro ulatuses puhastulu varaga tagatud väärtpaberite ostukava raames ostetud väärtpaberitelt. Lisaks hõlmab kirje intressitulu ja -kulu, mis on tekkinud muudelt eurodes nomineeritud varadelt ja kohustustelt.

25 Realiseeritud kasum/kahjum finantsoperatsioonidest

2014. aasta realiseeritud puhaskasum finantsoperatsioonidest oli järgmine:

	2014 €	2013 €	Muutus €
Hinnavahest saadud realiseeritud puhaskasum	47 223 558	41 335 392	5 888 166
Kursivahest ja kullahinnast saadud realiseeritud puhaskasum	10 036 857	10 787 010	(750 153)
Realiseeritud puhaskasum finantsoperatsioonidest	57 260 415	52 122 402	5 138 013

Hinnavahest saadud realiseeritud puhaskasum hõlmab väärtpaberite, intressimäära futuuride ja intressimäära vahetuslepingute hinnavahest saadud realiseeritud puhaskasumit ja -kahjumit. Hinnavahest saadud realiseeritud puhaskasumi suurenemine 2014. aastal oli peamiselt tingitud USA dollari portfelli kaudu saadud ja hinnavahest tulenenud puhaskasumi kasvust.

26 Finantsvarade ja -positsioonide allahindlused

2014. aasta finantsvarade ja -positsioonide allahindlused olid järgmised:

	2014 €	2013 €	Muutus €
Väärtpaberite hinnavahest tulenev realiseerimata kahjum	(7 664 489)	(114 606 755)	106 942 266
Intressimäära vahetuslepingute hinnavahest tulenev realiseerimata kahjum	(198 804)	(610)	(198 194)
Allahindlus kokku	(7 863 293)	(114 607 365)	106 744 072

EKP omavahendite portfellis ja USA dollarite portfellis hoitavate väärtpaberite turuväärtuse üldise kasvu tulemusel oli 2014. aastal allahindlusi 2013. aastaga võrreldes märkimisväärselt vähem.

Tasude ja komisjonitasudega seotud netotulu/-kulu

	2014 €	2013 €	Muutus €
Tulu tasudelt ja komisjonitasudelt	30 024 834	25 917	29 998 917
Tasude ja komisjonitasudega seotud kulud	(1 866 180)	(2 152 690)	286 510
Tasude ja komisjonitasudega seotud netotulu/-kulu	28 158 654	(2 126 773)	30 285 427

2014. aastal koosnes selles kirjes kajastatud tulu peamiselt laekunud järelevalvetasudest (vt lisa kirje 28 „Järelevalveülesannetega seotud tulu ja kulu”) ja hõlmas ka sanktsioone, mida rakendati kohustusliku reservi nõudeid rikkunud krediidiasutuste suhtes. Kulud on seotud arvelduskontode tasudega ja intressimäära futuuritehingutega (vt bilansi lisa kirje 19 „Intressimäära futuurid”).

Järelevalveülesannetega seotud tulu ja kulu

4. novembril 2014 asus EKP täitma järelevalveülesandeid kooskõlas nõukogu 15. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 1024/2013 artikliga 33.

EKP järelevalveülesannete täitmisega seotud iga-aastased kulud kaetakse iga-aastastest järelevalvetasudest. Järelevalvetasud katavad EKP-le seoses järelevalveülesannete täitmisega asjaomasel tasuperioodil tekkinud kulud, kuid ei ole neist suuremad. Need hõlmavad peamiselt otseselt EKP järelevalveülesannetega seotud kulusid, eelkõige uute tegevusharude loomisega seotud kulusid. Uued tegevusharud vastutavad a) oluliste pankade järelevalve eest, b) vähem oluliste pankade järelevalve eest ning c) horisontaalsete ja eriteenuste eest. Lisaks hõlmab kirje kaudselt EKP järelevalveülesannetega seotud kulusid, eelkõige kulusid, mis on seotud juba olemasolevate EKP tegevusharude pakutavate teenustega, nt haldusteenused, personalijuhtimine ja IT-teenused.

2014. aasta tasuperiood algab novembrist, mil EKP asus täitma järelevalveülesandeid.

Seonduv tulu 2014. aasta novembris ja detsembris (kuulub maksmisele 2015. aastal) oli järgmine:

	2014 €	2013 €
Järelevalvetasud	29 973 012	–
sh:		
<i>Olulistele pankadele kehtestatud tasud</i>	25 622 812	–
<i>Vähem olulistele pankadele kehtestatud tasud</i>	4 350 200	–
Pangandusjärelevalve ülesannetega seotud tulu kokku	29 973 012	–

Järelevalveülesannetega seotud tulu kajastatakse kirjes „Tasude ja komisjonitasudega seotud netotulu” (vt lisa kirje 27 „Tasude ja komisjonitasudega seotud netotulu/-kulu”).

Lisaks on EKP-I õigus määrata ettevõtjatele EKP määrustest ja otsustest tulenevate kohustuste täitmata jätmise eest trahve või perioodilisi karistusmaksseid. 2014. aastal trahve ega karistusmaksseid ei määratud.

2014. aasta novembris ja detsembris EKP-le tekkinud kulud olid järgmised:

	2014 €	2013 €
Palgad ja hüvitised	18 456 945	–
Hoonete üürimise ja haldamisega seotud kulud	2 199 243	–
Muud tegevuskulud	9 316 824	–
Pangandusjärelevalve ülesannetega seotud kulu kokku	29 973 012	–

29 Tulu aktsiatelt ja osalustest

Selles kirjes esitatakse Rahvusvaheliste Arvelduste Panga aktsiatelt saadud dividendid (vt lisa kirje 7.2 „Muu finantsvara“).

30 Muu tulu

2014. aasta jooksul saadi muud tulu peamiselt maksetest, mida euroala riikide keskpangad tegid EKP-le eurosüsteemi ühisprojektidega seotud kulude katmiseks.

31 Personalikulu

Sellesse rubriiki kuuluvad palgad, muud tasud, töötajate kindlustuskulud ja mitmesugused muud kulud 244,9 miljoni euro väärtuses (2013. aastal 187,3 miljonit eurot). Kirje hõlmab ka 56,2 miljoni euro ulatuses kulusid (2013. aastal 53,3 miljonit eurot), mis on seotud EKP pensionikavadega ning muude pensionihüvitiste ja muude pikaajaliste hüvitistega (vt lisa kirje 13.3 „Mitmesugused muud kohustused“). EKP uute hoonete ehitamisega seotud 1,2 miljoni euro suurused personalikulud (2013. aastal 1,3 miljonit eurot) on kapitaliseeritud ning neid käesolev kirje ei hõlma.

Palgad ja muud tasud, sealhulgas kõrgema taseme juhtidele makstavad tasud, põhinevad valdavalt Euroopa Liidu palgasüsteemil ja on sellega võrreldavad.

Juhatuse liikmetele ja EKP poolt palgatud järelevalvenõukogu liikmetele makstakse põhipalka, EKP poolt palgatud järelevalvenõukogu osalise tööajaga liikmetele makstakse lisaks muutuvtasu olenevalt sellest, mitmel istungil nad osalevad. EKP juhatuse liikmetele ja EKP poolt palgatud järelevalvenõukogu täistööajaga liikmetele makstakse lisaks elamiskulude hüvitist ja esindustasu. EKP presidendile on elamiskulude hüvitise asemel ette nähtud ametlik residents. Kooskõlas Euroopa Keskpanga personali töölepingu tingimustega on juhatuse ja järelevalvenõukogu liikmetel olenevalt isiklikest asjaoludest õigus saada majapidamis-, lapse- ja õppetootust. Põhipalgalt makstakse tulumaksu Euroopa Liidu eelarvesse ja sellest

arvatakse maha pensionimaksed ning maksed ravi- ja õnnetusjuhtumikindlustuse katteks. Muid tasusid ei maksustata ega võeta arvesse pensionide määramisel.

Juhatuse liikmete ja EKP poolt palgatud järelevalvenõukogu liikmete (v.a riiklike järelevalveasutuste esindajad) põhipalgad 2014. aastal olid järgmised:

	2014 €	2013 €
Mario Draghi (president)	379 608	378 240
Vítor Constâncio (asepresident)	325 392	324 216
Peter Praet (juhatuse liige)	271 140	270 168
Jörg Asmussen (juhatuse liige kuni jaanuarini 2014)	4912	270 168
Benoît Cœuré (juhatuse liige)	271 140	270 168
Yves Mersch (juhatuse liige)	271 140	281 833
Sabine Lautenschläger (juhatuse liige alates jaanuarist 2014)	253 457	–
EKP juhatus kokku	1 776 789	1 794 793
Järelevalvenõukogu (EKP palgatud liikmed) kokku²⁷	508 589	–
sh:		
Danièle Nouy (järelevalvenõukogu esimees alates jaanuarist 2014)	271 140	–
Kokku	2 285 378	1 794 793

Järelevalvenõukogu liikmetele maksti muutuvtasu kokku 74 776 eurot (2013. aastal muutuvtasu ei makstud).

Juhatuse ja järelevalvenõukogu liikmetele makstud lisatasud ning EKP poolt nende kasuks tehtud ravi- ja õnnetusjuhtumikindlustuse maksed ulatusid 674 470 euroni (2013. aastal 526 615 eurot).

EKPga ühinevatele või EKPst lahkuvatele juhatuse ja järelevalvenõukogu liikmetele nende ametisse määramisel või ametist lahkumisel makstud hüvitised ulatusid 68 616 euroni (2013. aastal 44 538 eurot). Need esitatakse tulude ja kulude aruande kirjes „Halduskulu”.

Juhatuse ja järelevalvenõukogu endistele liikmetele võidakse pärast nende ametiaja lõppu maksta piiratud üleminekuaja jooksul ettenähtud tasusid. 2014. aastal ulatusid need tasud, seonduvad peretoetused ning EKP maksed juhatuse ja järelevalvenõukogu endiste liikmete ravi- ja õnnetusjuhtumikindlustuse katteks kokku 243 178 euroni (2013. aastal 618 189 eurot). Juhatuse endiste liikmete või nende ülalpeetavate pensionid ja muud seonduvad tasud ning maksed nende ravi- ja õnnetusjuhtumikindlustuse katteks moodustasid kokku 599 589 eurot (2013. aastal 472 891 eurot).

²⁷ Välja arvatud Sabine Lautenschläger, kelle palk kajastatakse koos EKP juhatuse liikmete palkadega.

2014. aasta lõpus oli EKP-I täistööajale taandatuna sõlmitud 2577 lepingut²⁸, sh 278 lepingut juhtivatel kohtadel töötavate isikutega. Töötajate arv muutus 2014. aastal järgmiselt:

	2014	2013
Töötajate koguarv 1. jaanuaril	1790	1638
Uued töötajad / töölepingu muudatused	1458	496
Ametist lahkunud töötajad / lõpetatud töölepingud	(681)	(347)
Töötajate arvu netosuurenemine osaajaga töökorralduses tehtud muudatuste tulemusel	10	3
Töötajate koguarv 31. detsembril	2577	1790
Töötajate keskmine arv	2155	1683

Töötajate arvu suurenemine 2014. aastal tulenes peamiselt ettevalmistustest ühtse järelevalvemehhanismi käivitamiseks 2014. aasta novembris.

32 Halduskulu

Halduskulu hõlmab kõiki muid jooksvaid kulusid, mis on seotud ruumide üürimise ja hooldusega, põhivaraväliste kaupade ja seadmetega, ekspertide töötasude ning muude teenuste ja tarnetega. Ühtlasi hõlmab see töötajate töölevõtmise, ümberasumise, sisseseadmise, koolituse ja tagasikolimise seotud kulusid. 2014. aastal suurenes halduskulu ka ühtse järelevalvemehhanismi käivitamise ettevalmistuste tõttu.

33 Pangatähtede tootmisteenused

Need kulud on valdavalt seotud europangatähtede piiriülese transpordi kuludega, mis tekkisid pangatähtede vedamisel trükikodade ja keskpankade vahel (uute pangatähtede tarned) ning riikide keskpankade vahel (ühe keskpanga puuduvate varude täiendamiseks teise keskpanga varude ülejäägist). Kõnealused kulud kannab EKP.

²⁸ Välja arvatud palgata puhkusel olevad töötajad. Andmed hõlmavad tähtajatu, tähtajalise või lühiajalise lepinguga töötajaid, EKP diplomijärgses programmis osalejaid ning emapuhkusel ja pikaajalisel haiguspuhkusel olevaid töötajaid.

President and Governing Council
of the European Central Bank
Frankfurt am Main

10 February 2015

Independent auditor's report

We have audited the accompanying annual accounts of the European Central Bank, which comprise the balance sheet as at 31 December 2014, the profit and loss account for the year then ended, and a summary of significant accounting policies and other explanatory notes (the "Annual Accounts").

The responsibility of the European Central Bank's Executive Board for the Annual Accounts

The Executive Board is responsible for the preparation and fair presentation of these Annual Accounts in accordance with the principles established by the Governing Council, which are set out in Decision ECB/2010/21 on the annual accounts of the European Central Bank, as amended, and for such internal control as the Executive Board determines is necessary to enable the preparation of the Annual Accounts that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

Auditor's responsibility

Our responsibility is to express an opinion on these Annual Accounts based on our audit. We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. Those standards require that we comply with ethical requirements and plan and perform the audit to obtain reasonable assurance about whether the Annual Accounts are free from material misstatement.

An audit involves performing procedures to obtain audit evidence about the amounts and disclosures in the Annual Accounts. The procedures selected depend on the auditor's judgement, including the assessment of the risks of material misstatement of the Annual Accounts, whether due to fraud or error. In making those risk assessments, the auditor considers internal control relevant to the entity's preparation and fair presentation of the Annual Accounts in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the entity's internal control. An audit also includes evaluating the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates made by the Executive Board, as well as evaluating the overall presentation of the Annual Accounts.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our audit opinion.

Opinion

In our opinion, the Annual Accounts give a true and fair view of the financial position of the European Central Bank as at 31 December 2014, and of the results of its operations for the year then ended in accordance with the principles established by the Governing Council, which are set out in Decision ECB/2010/21 on the annual accounts of the European Central Bank, as amended.

Yours sincerely,

Ernst & Young GmbH
Wirtschaftsprüfungsgesellschaft

Victor Veger
Certified Public Accountant

Claus-Peter Wagner
Wirtschaftsprüfer

Independent Member of Ernst & Young Global Limited

Chairman Supervisory Board: StB Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Otto H. Jacobs - Board of Management: WP/StB Georg Graf Waldersee, Chairman
WP/StB Ute Benzel - Ana-Cristina Grohnert - WP/StB Alexander Kron - WP/StB Prof. Dr. Norbert Pfitzer - WP/StB Gunther Ruppel
dipl. WP Markus T. Schweizer - StB/CPA Mark Smith - CPA Julie Linn Teigland - WP/StB Claus-Peter Wagner - WP/StB Prof. Dr. Peter Wollmert
Registered Office: Stuttgart - Legal Form: GmbH - Amtsgericht Stuttgart HRB 730277 - VAT: DE 147799609

Euroopa Keskpanga mitteametlik tõlge EKP välisaudiitori järeldusotsusest. Lahknevuste korral kehtib EY allkirjastatud ingliskeelne versioon.

Euroopa Keskpanga president ja nõukogu

Frankfurt Maini ääres

10. veebruar 2015

Sõltumatu audiitori järeldusotsus

Oleme auditeerinud Euroopa Keskpanga finantsaruande, mis sisaldab 31. detsembril 2014 lõppenud majandusaastat käsitlevat bilansiaruannet, tulude ja kulude aruannet, oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja teisi selgitavaid märkusi.

Euroopa Keskpanga juhatuse vastutus aruande õigsuse eest

Käesoleva finantsaruande ettevalmistamise ja õiglase esitamise eest vastutab EKP juhatuse koostöös nõukogu kehtestatud põhimõtetega, mis on sätestatud otsuses EKP/2010/21 Euroopa Keskpanga raamatupidamise aastaaruannete kohta (koos muudatustega). Ühtlasi vastutab juhatuse sisekontrollide eest, mida ta peab vajalikuks, et võimaldada koostada finantsaruanne, mis ei sisalda pettuse või eksimuse tõttu olulisi valeandmeid ega vigu.

Audiitori vastutus

Meie vastutame arvamuse eest, mida avaldame finantsaruande kohta oma auditi põhjal. Käesolev audit on teostatud koostöös rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Nende standardite kohaselt järgime eetikanõudeid ning kavandame auditi ja viime selle läbi põhjendatud kindluse saamiseks selle kohta, et finantsaruanne ei sisalda olulisi vigu ega valeandmeid.

Auditi käigus viiakse ellu menetlusi, et saada tõendusmaterjale finantsaruandes esitatud andmete kohta. Menetluste valiku üle otsustab audiitor. Lisaks hindab audiitor riske, et finantsaruanne võib pettuse või eksimuse tõttu sisaldada olulisi valeandmeid või vigu. Riskide hindamisel arvestab audiitor sisekontrolli menetlustega, mis on olulised finantsaruande ettevalmistamisel ja õiglasel esitamisel. Selle eesmärk on kavandada asjakohased auditeerimismenetlused, mitte avaldada arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Audit hõlmab ka hinnangu andmist kasutatud arvestuspõhimõtete sobivuse ja juhatuse esitatud raamatupidamishinnangute põhjendatuse kohta ning seisukoha võtmist finantsaruande üldise esitusviisi suhtes.

Usume, et meie poolt läbi viidud audit annab piisava ja sobiva aluse arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Oleme seisukohal, et finantsaruanne kajastab olulises osas õigesti ja õiglaselt Euroopa Keskpanga finantsolukorda seisuga 31. detsember 2014 ja sellel kuupäeval lõppenud aruandeaasta majandustegevuse tulemust koostöös EKP nõukogu kehtestatud arvestuspõhimõtetega, mis on sätestatud otsuses EKP/2010/21 Euroopa Keskpanga raamatupidamise aastaaruannete kohta (koos muudatustega).

Ernst & Young GmbH
Wirtschaftsprüfungsgesellschaft

Victor Veger
Certified Public Accountant

Claus-Peter Wagner
Wirtschaftsprüfer

Selgitus kasumi ja kahjumi jaotamise kohta

Käesolev selgitus ei ole EKP 2014. aasta finantsaruande osa.

Kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 33 kantakse EKP puhaskasum üle järgmiselt:

- (a) summa, mille määrab EKP nõukogu ja mis ei või ületada 20% puhaskasumist, kantakse üle üldreservfondi piiranguga, et see ei ole suurem kui 100% kapitalist;
- (b) ülejäänud puhaskasum jaotatakse EKP osanike vahel proportsionaalselt nende sissemaksetega.

Kui EKP kannab kahjumit, võib kahjumi katta EKP üldreservfondi arvelt ja vajaduse korral EKP nõukogu otsuse põhjal vastava majandusaasta kattevara kasumi arvelt proportsionaalselt nende summadega ja nende summade piires, mis on jaotatud riikide keskpankadele kooskõlas EKPSi põhikirja artikliga 32.5.¹

Riskieraldisse tehtud ülekande järel oli EKP 2014. aasta puhaskasum 988,8 miljonit eurot. EKP nõukogu otsustas loobuda ülekandest üldreservfondi ning jaotada 30. jaanuaril 2015 kasumi vahejaotuse käigus euroala riikide vahel 840,7 miljonit eurot. Samuti otsustas nõukogu jaotada ülejäänud kasumi 148,1 miljoni euro väärtuses euroala riikide keskpankade vahel.

Kasum jaotatakse riikide keskpankade vahel võrdeliselt nende EKP märgitud kapitali sissemakstud osadega. Euroalaväliste riikide keskpankadel ei ole õigust saada osa EKP jaotatavast kasumist ja nad ei ole kohustatud rahastama EKP võimalikku kahjumit.

	2014 €	2013 €
Aruandeaasta kasum	988 832 500	1 439 769 100
Kasumi vahejaotus	(840 719 787)	(1 369 690 567)
Eelnenud aastatel teenitud kasumi kohandamise tõttu jagamata jäetud summa	0	(9 503 000)
Aruandeaasta kasum pärast kasumi vahejaotust ja jagamata jäetud summat	148 112 713	60 575 533
Järelejäänud kasumi jaotus	(148 112 713)	(60 575 533)
Kokku	0	0

¹ Vastavalt EKPSi põhikirja artiklile 32.5 jaotatakse riikide keskpankade valuutakasum riikide keskpankade vahel võrdeliselt nende EKP kapitali sissemakstud osadega.

Eurosüsteemi konsolideeritud bilanss seisuga 31. detsember 2014¹

(miljonit eurot)²

VARAD	31. detsember 2014	31. detsember 2013
1 Kuld ja nõuded kullas	343 630	302 940
2 Nõuded välisvääringus euroalaväliste residentide vastu	270 231	239 288
2.1 Nõuded IMFi vastu	81 298	81 538
2.2 Pangakontode jäägid, väärtpaberinvesteeringud, välislaenu ja muud välisvarad	188 932	157 750
3 Nõuded välisvääringus euroala residentide vastu	27 940	22 464
4 Nõuded eurodes euroalaväliste residentide vastu	18 905	20 101
4.1 Pangakontode jäägid, väärtpaberinvesteeringud ja laenu	18 905	20 101
4.2 ERM2 laenuvõimalusest tulenevad nõuded	0	0
5 Rahapoliitika operatsioonidega seotud laenu eurodes euroala krediidiasutustele	630 341	752 288
5.1 Põhilised refinantseerimisoperatsioonid	156 129	168 662
5.2 Pikemaajalised refinantseerimisoperatsioonid	473 285	583 325
5.3 Tasanduspöördtehingud	0	0
5.4 Struktuursed pöördtehingud	0	0
5.5 Laenamise püsivõimalus	924	301
5.6 Lisatagatise nõuetega seotud krediit	2	0
6 Muud nõuded eurodes euroala krediidiasutuste vastu	59 939	74 849
7 Euroala residentide eurodes nomineeritud väärtpaberid	589 511	589 763
7.1 Rahapoliitilistel eesmärkidel hoitavad väärtpaberid	217 242	235 930
7.2 Muud väärtpaberid	372 269	353 834
8 Valitsussektori võlg eurodes	26 715	28 287
9 Muud varad	241 042	243 286
Varad kokku	2 208 253	2 273 267

¹ Esialgsete auditeerimata andmete põhjal. Kõigi liikmesriikide keskpankade finantsaruanded finaliseeritakse 2015. aasta mai lõpuks ja seejärel avaldatakse eurosüsteemi lõplik konsolideeritud aastabilanss.

² Kogusummad/vahesummad ei pruugi ümardamise tõttu ühtida.

KOHUSTUSED		31. detsember 2014	31. detsember 2013
1	Ringluses olevad pangatähed	1 016 616	956 185
2	Rahapoliitika operatsioonidega seotud kohustused eurodes euroala krediidiasutuste ees	366 511	473 155
2.1	Arvelduskontod (sealhulgas kohustusliku reservi nõuded)	318 245	282 578
2.2	Hoiustamise püsivõimalus	48 266	85 658
2.3	Tähtajalised hoiused	0	104 842
2.4	Tasanduspöördtehingud	0	0
2.5	Lisatagatise nõuetega seotud hoiused	0	77
3	Muud kohustused eurodes euroala krediidiasutuste ees	4 635	3 014
4	Emiteeritud võlakirjad	0	0
5	Kohustused eurodes teiste euroala residentide ees	64 523	91 108
5.1	Valitsussektor	36 770	65 871
5.2	Muud kohustused	27 753	25 237
6	Kohustused eurodes euroalaväliste residentide ees	47 927	115 416
7	Kohustused välisväringus euroala residentide ees	1271	4589
8	Kohustused välisväringus euroalaväliste residentide ees	4753	2998
8.1	Hoiused, kontojäägid ja muud kohustused	4753	2998
8.2	ERM2 krediidivõimalusest tulenevad kohustused	0	0
9	Rahvusvahelise Valuutafondi arvestusühikute (SDR) vastaskirje	56 211	52 717
10	Muud kohustused	221 055	219 587
11	Ümberhindluskontod	330 733	262 633
12	Kapital ja reservid	94 020	91 864
Kohustused kokku		2 208 253	2 273 267

Lisa 1

Institutsiooniline raamistik

1 Otsuseid tegevad organid ja üldjuhtimine

Eurosüsteemi ja EKPSi juhivad EKP otsuseid tegevad organid: EKP nõukogu ja EKP juhatus. Kuni on Euroopa Liidu liikmesriike, kes ei ole veel eurot kasutusele võtnud, tegutseb kolmanda otsustusorganina EKP üldnõukogu. Otsustusorganite tegevust reguleerivad Euroopa Liidu leping, Euroopa Liidu toimimise leping, EKPSi põhikiri ning iga organi kodukord.¹ Eurosüsteemis ja EKPSis tehakse otsuseid tsentraliseeritult. Sellegipoolest tegutsevad EKP ja euroala riikide keskpangad eurosüsteemi ühiste eesmärkide saavutamisel nii strateegilisel kui ka praktilisel tasandil üheskoos, arvestades nõuetekohaselt EKPSi põhikirjas sätestatud detsentraliseerimis põhimõtet.

1.1 EKP nõukogu

EKP nõukogu on EKP tähtsaim otsuseid tegev organ, kuhu kuuluvad EKP juhatuse liikmed ning euroala riikide keskpankade presidendid. Kuna 2015. aasta jaanuaris võeti euro kasutusele ka Leedus, osales Leedu keskpanga (Lietuvos bankas) president 2014. aasta juulist detsembrini toimunud EKP nõukogu istungitel vaotlejana.

EKP nõukogu otsustas 2014. aasta juulis, et alates 2015. aasta jaanuarist toimuvad rahapoliitikat käsitlevad istungid iga kuue nädala tagant, mitte kord kuus nagu varem.

EKP nõukogu

Mario Draghi	EKP president
Vítor Constâncio	EKP asepresident
Jörg Asmussen	EKP juhatuse liige (kuni 7. jaanuarini 2014)
Josef Bonnici	Malta keskpanga president
Luc Coene	Belgia keskpanga president
Benoît Cœuré	EKP juhatuse liige
Carlos Costa	Portugali keskpanga president
Panicos O. Demetriades	Küprose keskpanga president (kuni 10. aprillini 2014)
Chrystalla Georghadji	Küprose keskpanga president (alates 11. aprillist 2014)

¹ EKP organite kodu- ja töökordade kohta vt 19. veebruari 2004. aasta otsus EKP/2004/2, millega võetakse vastu Euroopa Keskpanga kodukord (ELT L 80, 18.3.2004, lk 33); 17. juuni 2004. aasta otsus EKP/2004/12, millega võetakse vastu Euroopa Keskpanga üldnõukogu töökord (ELT L 230, 30.6.2004, lk 61), ja 12. oktoobri 1999. aasta otsus EKP/1999/7 EKP juhatuse töökorra kohta (EÜT L 314, 8.12.1999, lk 34). Kodu- ja töökordad on kättesaadavad ka EKP veebilehel.

Ardo Hansson	Eesti Panga president
Patrick Honohan	Iirimaa keskpanga president
Boštjan Jazbec	Sloveenia keskpanga president
Klaas Knot	Madalmaade keskpanga president
Sabine Lautenschläger	EKP juhatuse liige (alates 27. jaanuarist 2014)
Erkki Liikanen	Soome keskpanga president
Luis M. Linde	Hispaania keskpanga president
Jozef Makúch	Slovakkia keskpanga president
Yves Mersch	EKP juhatuse liige
Ewald Nowotny	Austria keskpanga president
Christian Noyer	Prantsusmaa keskpanga president
Peter Praet	EKP juhatuse liige
George A. Provopoulos	Kreeka keskpanga president (kuni 19. juunini 2014)
Gaston Reinesch	Luksemburgi keskpanga president
Ilmārs Rimšēvičs	Läti keskpanga president
Yannis Stournaras	Kreeka keskpanga president (alates 26. juunist 2014)
Vitas Vasiliauskas	Leedu keskpanga president (alates 1. jaanuarist 2015)
Ignazio Visco	Itaalia keskpanga president
Jens Weidmann	Saksamaa keskpanga president

Esireas (vasakult): Ignazio Visco, Carlos Costa, Chrystalla Georghadji, Vítor Constâncio, Mario Draghi, Sabine Lautenschläger, Patrick Honohan, Luis M. Linde

Keskmisses reas (vasakult): Josef Bonnici, Boštjan Jazbec, Luc Coene, Jozef Makúch, Christian Noyer

Tagareas (vasakult): Ewald Nowotny, Benoît Cœuré, Vitas Vasiliauskas, Klaas Knot, Gaston Reinesch, Ardo Hansson, Erkki Liikanen

Märkus. Fotolt puuduvad Yves Mersch, Peter Praet, Ilmārs Rimšēvičs, Yannis Stournaras ja Jens Weidmann.

1.2 EKP juhatus

EKP juhatusse kuuluvad EKP president ja asepresident ning veel neli liiget, kelle on nimetanud ametisse Euroopa Ülemkogu kvalifitseeritud häälteenamusega pärast nõupidamist Euroopa Parlamendi ja EKPga.

EKP juhatus

Mario Draghi	EKP president
Vítor Constâncio	EKP asepresident
Jörg Asmussen	EKP juhatuse liige (kuni 7. jaanuarini 2014)
Benoît Cœuré	EKP juhatuse liige
Sabine Lautenschläger	EKP juhatuse liige (alates 27. jaanuarist 2014)
Yves Mersch	EKP juhatuse liige
Peter Praet	EKP juhatuse liige

Esireas (vasakult): Sabine Lautenschläger, Mario Draghi (president), Vítor Constâncio (asepresident)

Tagareas (vasakult): Yves Mersch, Peter Praet, Benoît Cœuré

1.3 EKP üldnõukogu

EKP üldnõukogusse kuuluvad EKP president ja asepresident ning kõigi 28 liikmesriigi keskpanga presidendid.

EKP üldnõukogu

Mario Draghi	EKP president
Vítor Constâncio	EKP asepresident
Marek Belka	Poola keskpanga president
Josef Bonnici	Malta keskpanga president
Mark Carney	Inglise keskpanga president
Luc Coene	Belgia keskpanga president
Carlos Costa	Portugali keskpanga president
Panicos O. Demetriades	Küprose keskpanga president (kuni 10. aprillini 2014)
Chrystalla Georghadji	Küprose keskpanga president (alates 11. aprillist 2014)
Ardo Hansson	Eesti Panga president
Patrick Honohan	Iirimaa keskpanga president
Stefan Ingves	Rootsi keskpanga president
Mugur Constantin Isărescu	Rumeenia keskpanga president
Ivan Iskrov	Bulgaaria keskpanga president
Boštjan Jazbec	Sloveenia keskpanga president
Klaas Knot	Madalmaade keskpanga president
Erkki Liikanen	Soome keskpanga president
Luis M. Linde	Hispaania keskpanga president
Jozef Makúch	Slovakkia keskpanga president
György Matolcsy	Ungari keskpanga president
Ewald Nowotny	Austria keskpanga president
Christian Noyer	Prantsusmaa keskpanga president
George A. Provopoulos	Kreeka keskpanga president (kuni 19. juunini 2014)
Gaston Reinesch	Luksemburgi keskpanga president
Ilmārs Rimšēvičs	Läti keskpanga president
Lars Rohde	Taani keskpanga president
Miroslav Singer	Tšehhi keskpanga president
Yannis Stournaras	Kreeka keskpanga president (alates 26. juunist 2014)
Vitas Vasiliauskas	Leedu keskpanga president
Ignazio Visco	Itaalia keskpanga president
Boris Vujčić	Horvaatia keskpanga president
Jens Weidmann	Saksamaa keskpanga president

Esireas (vasakult): Boris Vujčić, Liviu Voinea (Rumeenia keskpanga asepresident), Stefan Ingves, Chrystalla Georghadji, Vítor Constâncio, Mario Draghi, Ben Broadbent (Inglismaa keskpanga asepresident), Patrick Honohan, Luis M. Linde, Lars Rohde

Keskmisses reas (vasakult): Ignazio Visco, Carlos Costa, Josef Bonnici, Boštjan Jazbec, Luc Coene, Jozef Makúch, Christian Noyer

Tagareas (vasakult): Marek Belka, Ivan Iskrov, Ewald Nowotny, Vitas Vasiliauskas, Klaas Knot, Gaston Reinesch, Ardo Hansson, Jens Weidmann, Erkki Liikanen

Märkus. Fotolt puuduvad Mark Carney, Mugur Constantin Isărescu, György Matolcsy, Ilmārs Rimšēvičs, Miroslav Singer ja Yannis Stournaras.

1.4 Üldjuhtimine

Lisaks otsustusorganitele hõlmab EKP juhtimine teisigi kõrgetasemelisi komiteesid, nagu EKP auditikomitee ja EKP eetikakomitee, ning mitmeid väliseid ja sisemisi kontrollitasandeid.

EKP auditikomitee

EKP auditikomitee suurendab EKP ja eurosüsteemi kui terviku üldjuhtimise tõhusust. See toetab EKP nõukogu, andes nõu ja/või väljendades arvamusi nõukogu ülesannete kohta seoses a) finantsteabe õigsusega, b) sisekontrollisüsteemide järelevaatamisega, c) vastavusega kehtivatele õigusnormidele, eeskirjadele ja tegevusjuhiste ning d) auditifunktsioonide toimimisega. Komitee [mandaat](#) on avaldatud EKP veebilehel. Auditikomitee esimees on Erkki Liikanen ja auditikomiteesse kuulub veel neli liiget: Vítor Constâncio, Christian Noyer, Hans Tietmeyer ja Jean-Claude Trichet.

Välised kontrollitasandid

EKPSi põhikiri näeb ette kaks välist kontrollitasandit. Need on välisaudiitor², kes auditeerib EKP finantsaruandeid, ning Euroopa Kontrollikoda, kes kontrollib EKP juhtimise tulemuslikkust.

Sisemised kontrollitasandid

Teised EKP üldjuhtimise struktuuri peamised osad on EKP sisekontrolli struktuur, eetikaraamistik ja eeskirjad, mis reguleerivad üldsuse juurdepääsu EKP dokumentidele.

EKP sisekontrolli struktuuri aluseks on funktsionaalne lähenemine, st organisatsiooni iga üksus (talitus, osakond, direktoraat, peadirektoraat) vastutab oma riskide juhtimise ning tegevuse tulemuslikkuse ja tõhususe tagamise eest eelkõige ise. See hõlmab ka finants- ja operatsiooniriskide piisavaks ohjamiseks vajalikke

² Välisaudiitor majandusaastatel 2013–2017 on Ernst & Young GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft.

seiremehhanisme ja tõhusaid menetlusi. Nende kontrollimehhanismide ja menetluste üksikasjalikum kirjeldus on toodud tegevusaruandes, mille leiab EKP 2014. aasta finantsaruande alt.

EKP sisekontrolli struktuurist ja riskide jälgimisest sõltumata teostab sisekontrolli siseauditi funktsioon juhatuse otsesel vastutusel kooskõlas EKP auditieeskirjaga³.

EKP eetikaraamistik

EKP eetikaraamistiku moodustavad EKP nõukogu liikmete tegevusjuhised, EKP juhatuse liikmete täiendav eetikakoodeks, järelevalvenõukogu liikmete käitumisjuhend ja EKP ametieeskirjad, mida muudeti 3. detsembril 2014 pärast ühtse järelevalvemehhanismi loomist.

Eetikaraamistikus sätestatakse eetikaeeskirjad ja juhtpõhimõtted, et tagada usaldusväärsus, asjatundlikkus, tulemuslikkus ja läbipaistvus ülesannete täitmisel. Pärast ühtse järelevalvemehhanismi asutamist on juhtimisküsimused muutunud EKP jaoks üha olulisemaks. Et tagada eetikaraamistiku nõuetekohane ja ühetaoline rakendamine ja tõhustada EKP üldjuhtimist, otsustas EKP nõukogu 17. detsembril 2014 asutada eetikakomitee. Asutati ka vastavuskontrolli ja üldjuhtimise talitus, mis aitab EKP juhatusel kaitsta EKP usaldusväärsust ja mainet, edendada eetilise käitumise norme ning tõhustada EKP aruandekohustust ja suurendada läbipaistvust.

---

³ Auditieeskiri on EKP auditikorra läbipaistvuse suurendamiseks avaldatud EKP veebilehel.

EKP eetikakomitee

Eetikakomitee annab nõu eetikaküsimustes üksikute taotluste põhjal ning vastutab EKP nõukogu liikmete tegevusjuhise kohaselt eetikanõustajale ja EKP juhatuse liikmete täiendava eetikakoodeksi kohaselt eetikanõunikule antud ülesannete täitmise eest. Eetikakomisjoni kuuluvad kolm välist liiget, kellest vähemalt üks on EKP auditikomitee välisliige. Eetikakomitee liikmed on liikmesriikidest pärit hea reputatsiooniga isikud, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust ja kellel on põhjalik arusaamine EKP, EKPSi, eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi eesmärkidest, ülesannetest ja juhtimisest.

1.5 Üldsuse juurdepääs EKP dokumentidele

EKP otsus üldsuse juurdepääsu kohta EKP dokumentidele⁴ on kooskõlas teiste ELi institutsioonide ja asutuste eesmärkide ja standarditega, mis käsitlevad nende dokumentide üldkättesaadavust. See suurendab läbipaistvust, arvestades samal ajal EKP ja liikmesriikide keskpankade sõltumatust ning tagades teatavate EKP ülesannete täitmisega seotud eriküsimuste konfidentsiaalsuse.⁵ 2014. aastal oli avaliku juurdepääsu nõudeid vähe.

---

⁴ EKP 4. märtsi 2004. aasta otsus EKP/2004/3 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Keskpanga dokumentidele, ELT L 80, 18.3.2004, lk 42).

⁵ Kooskõlas EKP avatuse ja läbipaistvuse põhimõttega on arhiveeritud dokumentidega võimalik tutvuda EKP veebilehe jaotise „[Arhiivid](#)” kaudu.

Lisa 2

Eurosüsteemi/EKPSi komiteed

Eurosüsteemi/EKPSi komiteedel on alati olnud oluline osa EKP otsuseid tegevate organite abistamisel nende ülesannete täitmisel. Nii EKP nõukogu kui ka juhatuse taotlusel on komiteed andnud oma pädevusalade piires eksperdiabi ja hõlbustanud otsuste tegemist. Komiteedesse kuuluvad üldjuhul ainult eurosüsteemi keskpankade eksperdid. Ent nende liikmesriikide keskpangad, kes ei ole veel eurot kasutusele võtnud, osalevad mõne komitee koosolekul siis, kui komitee käsitleb üldnõukogu pädevusalasse kuuluvaid küsimusi. Peale selle kohtuvad mõned komiteed ühtse järelevalvemehhanismi koosseisus (kuhu kuulub üks keskpanga esindaja ning üks riikliku pädeva asutuse esindaja igast osalevast liikmesriigist), kui arutlusel on pangandusjärelevalvega seotud küsimused. Vajaduse korral võidakse komiteede koosolekutele kutsuda ka teisi pädevaid asutusi.

EUROSÜSTEEMI/EKPSi KOMITEED, EUROSÜSTEEMI INFOTEHNOLOOGIA JUHTKOMITEE, EELARVEKOMITEE, PERSONALIKONVERENTS JA NENDE ESIMEHED

(seisuga 1. jaanuar 2015)

Raamatupidamise ja rahatulu komitee (AMICO)
Werner Studener

Rahvusvaheliste suhete komitee (IRC)
Frank Moss

Pangatähtede komitee (BANCO)
Ton Roos

Õiguskomitee (LEGCO)
Chiara Zilioli

Kontrollikomitee (COMCO)
Pentti Hakkarainen

Turutehingute komitee (MOC)
Ulrich Bindseil

Eurosüsteemi/EKPSi avalike suhete komitee (ECCO)
Christine Graeff

Rahapolitika komitee (MPC)
Wolfgang Schill

Finantsstabiilsuse komitee (FSC)
Vitor Constâncio

Organisatsioonilise arengu komitee (ODC)
Steven Keuning

Infotehnoloogia komitee (ITC)
Koenraad de Geest

Makse- ja arveldussüsteemide komitee (PSSC)
Marc Bayle / Daniela Russo

Siseaudiitorite komitee (IAC)
Klaus Gressenbauer

Riskihalduse komitee
Carlos Bernadell

Eelarvekomitee (BUCOM)
José Luis Malo de Molina

Statistikakomitee (STC)
Aurel Schubert

Eurosüsteemi infotehnoloogia juhtkomitee (EISC)
Vitor Constâncio

Personalikonverents (HRC)
Steven Keuning

Lisaks tegutseb veel kolm komiteed. EKP eelarvega seotud küsimustes abistab EKP nõukogu eelarvekomitee. Personalikonverents on foorum, kus eurosüsteemi/EKPSi keskpangad vahetavad personalijuhtimisega seotud kogemusi, teadmisi ja teavet. 2007. aastal asutatud eurosüsteemi infotehnoloogia juhtkomitee, mille eesmärk oli juhtida eurosüsteemi infotehnoloogia valdkonna pidevat täiustamist, lõpetas 2014. aasta novembris tegevuse. Selle ülesanded anti üle teistele asjakohastele komiteedele, st kontrollikomiteele, infotehnoloogia komiteele ja organisatsioonilise arengu komiteele.

Lisa 3

Organisatsiooniline areng ja personalimuutused

EKP STRUKTUUR

(seisuga 1. jaanuar 2015)

1) ESRNi eesistujana annab aru EKP presidendile.

2) Hõlmab andmekaitset.

3) Juhatuse, nõukogu ja üldnõukogu sekretär.

EKP töötajad

2014. aasta oli EKP jaoks personalivaldkonnas erakordne. Erilist tähelepanu pöörati töötajate värbamisele ja arendamisele, et valmistuda ühtse järelevalvemehhanismi käivitamiseks 4. novembril 2014. Tähtsal kohal oli ka sooline mitmekesisus; 2014. aastal kasvas naiste osakaal kõrgema taseme ametikohtadel.

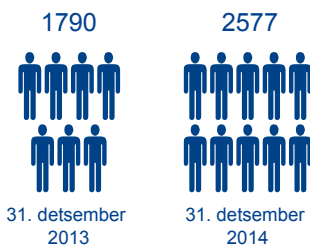
31. detsembri 2014. aasta seisuga oli EKPs täistööajale taandatuna 2622 kinnitatud ametikohta võrreldes 1907 ametikohaga 2013. aasta lõpus. Suurem osa ühtse järelevalvemehhanismi asutamisega seoses loodud lisaametikohtadest oli 31. detsembriks 2014 täidetud. EKP oli sõlminud täistööajale taandatuna 2577 lepingut (2013. aasta 31. detsembril 1790 lepingut).¹ 2014. aastal sõlmiti kokku 779 uut tähtajalist lepingut (piiratud tähtajaga² või tähtajatuks lepinguks muudetavad) ja 506 lühiajalist lepingut. Peale selle pikendati teatud hulka varem sõlmitud lepinguid vähem kui aasta eemal viibivate töötajate asendamiseks. Nagu varasematel aastatel, pakkus EKP ka kogu 2014. aasta jooksul liikmesriikide keskpankade ja rahvusvaheliste organisatsioonide töötajatele lühiajalisi töölepinguid kehtivusaajaga kuni 36 kuud. 31. detsembri 2014. aasta seisuga täitis EKPs mitmesuguseid tööülesandeid 151 liikmesriikide keskpankade ja rahvusvaheliste organisatsioonide töötajat (26% vähem kui 2013. aasta lõpus). 2014. aasta septembris ühines EKP jätkuõpingute programmiga üheksas, kümnest osalejast koosnev rühm. 31. detsembril 2014 oli EKPs 155 praktikanti (7% rohkem kui 2013. aastal). Lisaks andis EKP välja neli Wim Duisenbergi teadusstipendiumi juhtivatele majandusteadlastele ning viis Lamfalussy stipendiumi noorteadlastele.

Personaliarendus oli EKPs endiselt olulisel kohal. 2014. aastal pöörati erilist tähelepanu ühtset järelevalvemehhanismi tutvustava koolituskava väljatöötamisele ja käivitamisele ning uutele töötajatele mõeldud teadmiste jagamisel põhinevate koolituste arvu suurendamisele. Edukalt jõudis lõpule kaheaastane karjääriülemineku tugiprogramm, mille raames 45 EKP töötajat otsustas jätkata oma karjääri väljaspool EKPd. Peale selle käivitati 2014. aastal juhtimiskoolitus naistele.

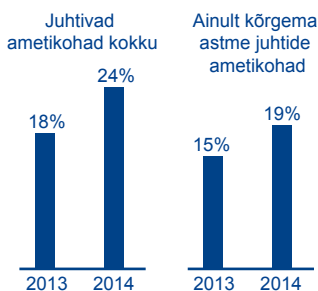
Pärast EKP juhatuse 2013. aasta juunis tehtud otsust kehtestada sookvoodid naiste värbamiseks juhtkonda ja kõrgemasse juhtkonda on naiste arv nimetatud rühmades kasvanud. 2014. aasta lõpus töötasid naised 24%-l juhtivatest ametikohtadest ja 19,0%-l kõrgema astme juhtide ametikohtadest (2013. aasta lõpus olid need näitajad vastavalt 18% ja 15%). Samal ajal sookvoodide sisseseadmise otsusega kinnitas EKP juhatuse ka soolise mitmekesisuse tegevuskava, mis koosneb mitmest tegevusmeetmest ja -instrumendist (nt mitmekesisuse saadikud, juhendamisprogramm ja täiendavad kaugtöövõimalused), mis kõik hiljem ka ellu viidi.

EKP toetab endiselt töötajate vajadusi töö- ja eraelu vahelise tasakaalu leidmisel. 2014. aasta lõpus töötas 259 inimest osalise tööajaga (2013. aasta lõpus 228) ja 29 töötajat oli palgata vanemapuhkusel (2013. aasta lõpus 26). Kaugtöö võimalust kasutas 2014. aastal vähemalt üks kord kuus keskmiselt 781 töötajat.

Täistööajale taandatud töölepingud

Juhtivatel ametikohtadel töötavad naised

¹ Kõnealune näitaja hõlmab ka lühiajalisi lepinguid liikmesriikide keskpankadest ja rahvusvahelistest organisatsioonidest lähetatud töötajatega ning lepinguid jätkuõpingute programmis osalejatega.

² Mõned piiratud tähtajaga lepingud sõlmiti eelkõige EKP ühiste teenuste tarbeks, et oleks kaetud ühtse järelevalvemehhanismi käivitamisega seotud ajutised ülesanded.

Ehkki organisatsioon muutus suuremaks, lahkus 2014. aastal töölt või jäi pensionile 53 tähtajalise või alalise lepinguga töötajat (2013. aastal 42) ning aasta jooksul lõppes 396 lühiajalist lepingut.

EKP uus hoonekompleks

2014. aastal kolis EKP oma uude peakorterisse ja sellega jõudis 16 aastat kestnud protsess eduka lõpuni.

EKP hakkas otsima sobivat asupaika oma uuele hoonekompleksile 1998. aastal, järgides Euroopa Kontrollikoja poolt kõigile ELi institutsioonidele antud soovitusi, mille kohaselt oma valduste hankimine on pikas perspektiivis märkimisväärselt säästlikum kui kontoripindade rentimine. Kaaluti Frankfurdi eri linnaosades asuva 35 erineva võimaluse vahel ning 2001. aastal otsustati osta linna endise hulgimüügiture Grossmarkthalle krunt ning säilitada ka olemasolev hoone. Teostatavusuuringu käigus selgus, et see lahendus oli majanduslikult kõige otstarbekam, pakkus infrastruktuuri seisukohalt heade ühendustega asukohta ning tagas ruumiliste nõuete ja keskpanga turvanõuete optimaalse täitmise. Lisaks oli ehituskruudil piisavalt ruumi lisahoonete ja laienduste jaoks.

Projekti töötas välja Viini arhitektuuribüroo COOP HIMMELB(L)AU. See loob töökeskkonna, mis lihtsustab avatud suhtlemist, soodustades meeskonnatööd ja koostööd igal tasandil. Samal ajal saab tänu paindlikele lahendustele teha ruumiplaanis vajaduse korral hõlpsalt muudatusi.

Silmatorikavad klaasist bürootornid, mida ühendab turuhalliga pääslahoone, on teetähiseks Frankfurdi Ostendi linnaosas ning uus hoonekompleks on märkimisväärne täiendus Euroopa arhitektuuripärandile.

Grossmarkthalle ehitati aastatel 1926–1928 keskseks puu- ja köögiviljadega kauplemise kohaks Frankfurdis ja selle ümbruses. Et see oli tööstushoone, andis see märku Frankfurdi kujunemisest suurlinnaks 1920. aastatel. Maini-äärse Frankfurdi linna tollase peaarhitekti Martin Elsaesseri projekteeritud Grossmarkthalle oli toona suurim vabaltkandev raudbetonehitus maailmas.

EKP uue hoonekompleksi ehitamise käigus muudeti see funktsionaalne tööstushoone arvukaid ülesandeid täitvaks avalikuks asutuseks. See nõudis väga hoolikat ja põhjalikku tööd. Algusest peale arutati kõik projekti ja selle edasist arendamist puudutavad otsused üksikasjalikult läbi ning võeti vastu tihedas koostöös Frankfurdi linnavalitsuse ja muinsuskaitseametiga. Restaureeritud endise hulgimüügiture ühendamine uute hoonetega andis EKP-le ajaloolise mõõtme ja lisas hoonekompleksile veelgi ainulaadsust.

Kohe alguses oli EKP eesmärgiks ehitada jätkusuutlik hoone, mis on ülimalt energia- ja veesäästlik. Kasutusele on võetud mitmesugused energiatõhususe meetmed, et uus hoone oleks 30% säästlikum, kui nähakse ette 2007. aasta Saksamaa energiasäästumääruses (Energieeinsparverordnung).

2014. aastal lõppesid uue hoonekompleksi ehitustööd. Siseruumides lõpetati tehnilise taristu paigaldus- ja seadistustööd; Grossmarkthallet ja kõrghoonet ühendava kahe hooneosa ehitus valmis kevadel. Kõigil korrustel moodustati kergete vaheseinte abil erineva suurusega tööruumid ja mööblit hakati paigaldama aprillis. Lagedaks tehtud krundiosadel edenes töö ka maastikukujunduse teostamisel: ilmet hakkasid võtma puuderühmad, kaldapealsed ja kraavid. Lõplik maastikukujundus valmib 2015. aastal.

Hoone ametlikku vastuvõtmist hakati linnavõimudelt taotlema 2014. aasta kevadel. Suvel katsetati põhjalikult kõiki tehnosüsteeme ja samal ajal paigaldati ka täiesti uus IT-taristu. Sügisel sai EKP Frankfurdi linnavalitsuselt hoone kasutamiseks ametliku loa.

Ajavahemikus 31. oktoobrist 23. novembrini koliti uude hoonesse üle 2421 töökohta. Sellega viidi edukalt lõpule EKP funktsionaalse, jätkusuutliku ja tänapäevase peakorteri ehitusprotsess. Enamik rahapoliitika ülesannete eest vastutavaid töötajaid on nüüdseks koos uues hoonekompleksis. Kuna uute hoonete projekteerimise ajal ei olnud veel teada, et EKP hakkab vastutama euroala pangandusjärelevalve eest, otsustati 2013. aasta novembris, et pangandusjärelevalve ülesandeid täitvate töötajate paigutamiseks jätkatakse ka senise peakorteri rentimist. Ühiseid teenuseid osutavad töötajad paiknevad mõlemas hoones.